

Stichting Heuvelrug in Goede Banen
M: heuvelrugingoedebanen@gmail.com
www.heuvelrugingoedebanen.nl

Aan: Gemeente Utrechtse Heuvelrug
Postbus 200
3940 AE DOORN

Van: Stichting Heuvelrug in Goede Banen

Datum: 20 september 2021

Betreft: Zienswijze concept-Toekomstvisie gemeente Utrechtse Heuvelrug

Hierbij ontvangt u de zienswijze van de Stichting Heuvelrug in Goede Banen (HiGB) op de concept-Toekomstvisie van de gemeente Utrechtse Heuvelrug.

Wij hebben de concept-Toekomstvisie met interesse gelezen en zijn daarbij nagegaan hoe onze eerdere inbreng is verwerkt en opgenomen. Deze inbreng hebben wij geleverd vanuit de visie van HiGB (*bijlage 1*). Deze visie is eerder met de gemeente besproken geweest, onder andere tijdens een symposium van HiGB met diverse stakeholders in januari 2020. Daar heeft wethouder Boonzaaijer, tot ons genoegen, namens de gemeente uitgesproken achter de visie van HiGB te staan.

A. Wij verzoeken u om onderstaande tekstpassages in de definitieve Toekomstvisie te handhaven.

Verschillende elementen van de visie van HiGB vinden wij terug in de concept-Toekomstvisie. Zo staat op bladzijde 19: 'Ons groene karakter vertaalt zich in duurzame keuzes: zowel voor de manier waarop we wonen, werken, recreëren, onze omgeving inrichten, consumeren en reizen, als de manier waarop onze energie opgewekt wordt'. En op bladzijde 21 staat: 'We hebben volop ingezet op het weerbaar maken van de natuur, waardoor de biodiversiteit aanzienlijk is toegenomen en er voldoende ruimte is voor het bergen en bufferen van regenwater.' Op bladzijde 25 staat: 'In 2040 bewegen we ons zoveel mogelijk met duurzame auto's, openbaar vervoer en (elektrische fiets)'. Ook staat op deze bladzijde: '...en zwaar verkeer leiden we zoveel mogelijk om het Nationaal park en de dorpen heen'.

B. Wij verzoeken u om de volgende elementen in de definitieve Toekomstvisie op te nemen.

Verlaging snelheid op de provinciale wegen in het Nationaal park naar 60 km/uur

Om te komen tot een hoge kwaliteit en robuuste natuur, is het wenselijk de maximale snelheid op de provinciale wegen tussen Maarsbergen, Leersum, Doorn en Maarn te verlagen van 80 naar 60 km/uur. Alhoewel de provincie gaat over de inrichting en het snelheidsregime van provinciale wegen, is het van belang dat de gemeente zich richting de provincie inspant om de snelheid op deze provinciale wegen verlaagd te krijgen. Dit zal sterk bijdragen aan het behalen van de doelen die gemeente zich stelt. Met de opname van de ambitie tot snelheidsverlaging op de provinciale wegen

in de Toekomstvisie wordt bovendien invulling gegeven aan de motie 'lagere maximum snelheid N-wegen' die op 12 mei 2016 door de gemeenteraad is aangenomen (*bijlage 2*).

Beschermen en versterken van de natuurcorridor tussen de ecoducten Mollebos, N227, N226 en Rumelaer

Het rijk en de provincie spannen zich in om de versnipperde natuur van de Utrechtse Heuvelrug te ontsnipperen. Dit komt onder andere tot uitdrukking in de ecoducten Rumelaer, N227 en Mollebos die gerealiseerd zijn, en het ecoduct N226 dat binnen enkele jaren wordt gerealiseerd. Om daadwerkelijk tot ontsnippering te komen, is het van belang dat een brede corridor van natuur tussen deze ecoducten wordt behouden en versterkt. Deze corridor waarin onder andere Stameren, Huis te Maarn, landgoed Maarsbergen, Het Kombos, Valkenheide, Altena, het Leersumse Veld, Rumelaer, en het gebied rond de Heijgraaf en de Grift ten noorden van Maarsbergen en Anderstein zijn gelegen, dient via de ruimtelijke ordening van de provincie en de gemeente duurzaam beschermd te worden. Eerder is dit in het kader van het Nationaal park al afgesproken op basis van het rapport 'de cirkel weer rond' (van het Sterrenteam Kombos).

Het bovenstaande houdt in dat in deze gebieden *geen grootschalige woningbouw, uitbreiding van bedrijventerreinen, intensieve recreatievoorzieningen en intensieve landbouw, of nieuwe doorsnijding en uitbreiding van de infrastructuur plaatsvindt*. Ook plaatsing van *windmolens of zonnevelden passen niet in de aangegeven natuur- en landschappelijke terreinen, ook niet langs de A12*. Tussen de twee ecoducten Mollebos en Rumelaer is langs de A12 geen plaats voor versturende windmolens en zonnevelden.

In plaats daarvan dient dit gebied verder verluwd te worden zodat de natuurkwaliteit en biodiversiteit worden versterkt. Belangrijk is dat de gemeente maatregelen neemt om sluipverkeer op de gemeentelijke wegen die deze natuurcorridor doorsnijden, te weren. Ook wordt de gemeente gevraagd om *deze natuurcorridor in zijn geheel als 'stiltegebied' aan te (laten) wijzen*. Zonder vergaande maatregelen zullen ambities als duurzaamheid en toename van biodiversiteit niet worden gerealiseerd.

Maatregelen nemen om onnodig verkeer door de Utrechtse Heuvelrug te voorkomen

Om te voorkomen dat gemotoriseerd verkeer dat zich van A naar B beweegt een langere weg door het Nationaal park aflegt dan nodig en gewenst is, is het wenselijk dat de gemeente zich inzet voor *eenzijdige aansluiting van de A12 bij Maarn*. Dit voorkomt dat verkeer uit Doorn via Leersum bij Maarsbergen de A12 op moet gaan voor de richting Arnhem. De reisroute door het Nationaal park is nu drie tot vier keer zolang dan wanneer dit verkeer bij Maarn de A12 op kan gaan.

Bovengenoemde maatregel leidt tot een sterke ontlasting van het verkeer door het Nationaal park en de dorpen Doorn en Maarsbergen.

Dat is zeker het geval wanneer de gemeente zich inspant om zwaar verkeer om het Nationaal park en de dorpen heen te leiden via de provinciale wegen *N229 (Bunnik – Wijk bij Duurstede)* en *N233 (Veenendaal-Rhenen)* en daarnaast de maximumsnelheid op de provinciale wegen in de gemeente weet te verlagen naar 60 km/uur.

In de concept-Toekomstvisie staat dat het gemotoriseerd verkeer in Amerongen nadrukkelijk te gast is en dat doorgaand verkeer uit het dorp wordt gemedend. Deze uitspraak dient in de Toekomstvisie breder dan het dorp Amerongen te worden getrokken: in de Toekomstvisie dient de visie opgenomen te worden dat gemotoriseerd verkeer dat het natuurgebied van de Utrechtse Heuvelrug doorkruist nadrukkelijk te gast is en dat bovenregionaal verkeer uit dit gebied geweerd wordt. De gemeente zal gezamenlijk met de provincie komen tot maatregelen die invulling geven aan deze visie.

C. Wij verzoeken u om de volgende elementen uit de concept-Toekomstvisie in gewijzigde vorm in de definitieve Toekomstvisie op te nemen.

Komt er waar dan ook rood, dan eerst meer groen

Op bladzijde 17 staat de term 'Groen groeit mee'. Ons verzoek is om deze term te vervangen door de volgende term '*Komt er waar dan ook rood, dan duurzaam en eerst meer groen*'.

De argumentatie om deze tekst aan te passen, is de volgende. Op dit moment is de realisatie van groen aantoonbaar veel te vrijblijvend geregeld. Dit komt er op neer dat wanneer ergens rood wordt gerealiseerd, er niet of slechts spaarzaam groen wordt gerealiseerd. Deze vrijblijvendheid moet niet blijven voortbestaan, want dit leidt ertoe dat rood en groen steeds verder uit balans raken. Het groen blijft ernstig achter bij het rood. De gemeente dient dit te voorkomen door de realisatie van groen voorafgaand aan de realisatie van rood te verplichten. Daarbij is een duurzame locatiekeuze voor nieuw rood van groot belang. De gemeente dient bij de aanwijzing van locaties voor nieuw rood uit te gaan van de watersysteembenadering.

Ook dient de gemeente hoge eisen te stellen aan nieuw rood: zo dient regenwater in het gebied opgevangen te worden, dient er geen water uit rood gebied zonder passage van een rioolzuivering op het oppervlaktewater geloosd te worden en dient er geen grondwater onttrokken te worden door bewoners en bedrijven.

Het verzoek is om deze uitgangspunten op te nemen *en daarbij de term 'groen groeit mee' te laten vervangen door 'Komt er waar dan ook rood, dan duurzaam en eerst meer groen'*.

Geen nieuwe bedrijventerreinen of verzwaring van bedrijventerreinen

In de gemeente Utrechtse Heuvelrug zijn voldoende bedrijventerreinen voor lichtere bedrijfstvormen. In de ambitie van de gemeente passen geen nieuwe grootschalige kantoren en bedrijven. Immers, de gemeente kan niet alles voor iedereen zijn. Deze bovenregionale bedrijven zijn passend voor de reeds grotere bedrijventerreinen in de nabijheid van de gemeente. Denk daarbij aan de gemeente Veenendaal. In de Toekomstvisie zou opgenomen moeten worden dat het beleid is dat nieuwe grootschalige kantoren en bedrijven gevestigd worden op de reeds bestaande grootschalige bedrijventerreinen bij de grotere steden en woonkernen. De tekstpassage '*Grootschaliger kantoren en bedrijven kunnen terecht op een aantal compacte bedrijventerreinen*' dient daarmee in de definitieve Toekomstvisie komen te vervallen.

Geen verplaatsing van station Maarn naar Maarsbergen; geen ontwikkellocatie voor wonen en werken bij Maarsbergen; Maarsbergen is geen startpunt voor bezoekers

Tijdens de toelichting op de concept-Toekomstvisie op 14 september 2021 heeft wethouder Jorg uitgesproken dat grootschalige woningbouw bij Maarsbergen uitdrukkelijk niet gewenst is. In de concept-Toekomstvisie is deze uitspraak van de wethouder echter niet terug te lezen. Het verzoek is om – conform de uitspraak van wethouder Jorg - in de Toekomstvisie op te nemen dat grootschalige woningbouw bij Maarsbergen niet zal plaatsvinden.

In de concept-Toekomstvisie staat op bladzijde 25: 'De stations Driebergen-Zeist en Maarn-Maarsbergen spelen een grote rol in de bereikbaarheid van onze gemeente en sluiten daarom steeds aan bij nieuwe behoeften. Ook als ontwikkellocatie voor wonen en werken en als startpunt voor bezoekers zijn deze knooppunten van belang.'

Wij verzoeken u deze tekst te wijzigen in 'De stations Driebergen-Zeist *en Maarn* spelen een grote rol in de bereikbaarheid van onze gemeente en sluiten daarom steeds aan bij nieuwe behoeften.

Ook als ontwikkellocatie voor wonen en werken en als startpunt voor bezoekers is het knooppunt Driebergen-Zeist van belang'.

Zoals eerder is aangegeven is er geen aanleiding en geen draagvlak voor verplaatsing van het station Maarn naar Maarsbergen. Daarom dient er ook geen verder onderzoek naar een dergelijke verplaatsing te worden gedaan. Het creëert weerstand, valse verwachtingen, kost tijd en geld en lijnt niet met de expliciete uitspraken gedaan door de gemeente. Een verplaatsing naar Maarsbergen zou een ernstige aantasting van het landelijk gebied en de natuur rond Maarsbergen betekenen en dient alleen daarom al niet plaats te vinden. Wij vinden het ernstig en laakbaar dat vanuit de burgerparticipatie al herhaalde malen is aangegeven dat een dergelijke verplaatsing van station Maarn niet dient plaats te vinden, maar dat vanuit de gemeente dit toch steeds weer op de agenda wordt geplaatst en in beleidsplannen wordt opgenomen. Hier wordt de burgerparticipatie niet serieus genomen. Dat kan het doel van de gemeente niet zijn!

De tekst dat een station bij Maarn-Maarsbergen bovendien als ontwikkellocatie voor wonen en werken gezien zou moeten worden, staat haaks op de uitspraak van wethouder Jorg dat bij Maarsbergen geen grootschalige woningbouw is gewenst.

Ook staat deze uitspraak haaks op de uitgangspunten van het Nationaal park waarbij de poorten tot het Nationaal park aan de A12 en het spoor Utrecht-Arnhem zijn gesitueerd bij Driebergen en bij Veenendaal (Kwinkeloijen). De natuur in een brede strook direct gelegen aan de zuidkant van de A12, nu bovendien onderdeel van de natuurcorridor tussen de ecoducten, is aangewezen in het Beheer- en Inrichtingenplan van het Nationaal park als rustgebied voor de fauna en leent zich daarom niet als startpunt voor bezoekers.

Namens de Stichting Heuvelrug in Goede Banen,

~~Eric Schimmer, secretaris~~

Bijlage 1:

Bijdrage vanuit integrale visie van Heuvelrug in Goede Banen (HiGB) in het kader van de Peilnota Gemeente Utrechtse Heuvelrug (GUH) en Toekomstvisie GUH (3 december 2020)

De uitwerking van de structuurvisies van GUH en PU, onlosmakelijk verbonden en dus integraal uit te voeren, voor een Utrechtse Heuvelrug waarvan de toekomst wordt beschermd door middel van een speciale status, zou moeten behelzen:

1. Start met verluwen van het verkeer als fundament voor duurzame vitaliteit,
2. Vervolg met ontsnipperen van de natuur ten behoeve van biodiversiteit,
3. Bouw verder uit met inzet op duurzame economie en herkenbaarheid van het gebied.

1. Start met het verluwen van het verkeer als fundament voor duurzame vitaliteit.

Omdat de economische vitaliteit van de GUH sterk is verbonden met het groene karakter kan de oplossing voor duurzame mobiliteit niet gezocht worden in verkeer aanzuigende nieuwe infrastructuur [9]. Doorbreek de negatieve spiraal van steeds meer verkeer en infrastructuur. De GUH en de PU kunnen de - door hen genoemde - zevensprong van Verdaas hanteren, [10]:

- Leid bovenregionaal verkeer om, zoals gesteld in de Structuurvisie 2030. Leid de bovenregionale passant met verbeterde wegbewijzing om de Heuvelrug heen. Benoem duidelijke Noord-Zuid en Oost-West verbindingen voor bovenregionaal verkeer. Voor Noord-Zuid de N233 (Oostzijde Heuvelrug) en de N229 (Westzijde Heuvelrug, zie pagina 66 [11]) en de A12 als Oost-West verbinding.
- Verlaag de snelheden binnen het gebiedskwadrant Mollenbos Rumelaar Leersum Doorn (MRLD). Door de maximum snelheid, op de N-wegen binnen het kwadrant, terug te brengen van 80 km/uur naar 60 km/uur vermindert de luchtverontreiniging (deels door gelijkmatiger verkeersstroom) [12], daalt de geluidhinder [12] met 2-4 dB(A) [13], daalt het aantal ongelukken en de kans op letsel [12], in de praktijk met wel 80% [2] en daalt het aantal aanrijdingen met wild [5] met 80% [14]. Bovendien wordt de bovenregionale passant ontmoedigd de N-wegen dwars door het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug te gebruiken terwijl het lokale verkeer met zijn kleine afstanden slechts een fractie tijdsverlies oploopt (15 seconden per kilometer). Het handhaven van deze snelheidsverlaging vraagt om flankerend beleid via de weginrichting en dergelijke [5], [7].
- Verdeel regionaal verkeer evenwichtig. Wanneer er onderling gelijkwaardige alternatieve routes beschikbaar zijn zal het verkeer het beschikbare N-wegen netwerk optimaal benutten. Zet dus niet in op één centrale route, die leidt namelijk altijd tot een toekomstige flessenhals. Gebruik N224, N225, N226 en N227 gelijkwaardig dus zorg voor alzijdige aansluiting van de N227 op de A12 zodat de afwikkeling van het, na omleiden resterende en door snelheidsbeperking vertraagde verkeer, gelijkmatig verdeeld wordt.
- Dimensioneer tunnels en dergelijke in samenhang met de eerdere maatregelen. Een tunnel, zoals bij het passeren van de het spoor bij de N226 in Maarsbergen kan om verkeersveiligheidsredenen noodzakelijk zijn. Echter, bij een beperkte verkeersdruk, na omleiden, vertragen en herverdelen van het verkeer binnen het gebiedskwadrant MRLD, kan de dimensionering van de tunnel met bijbehorende infrastructuur, en daarmee de ingreep in de omgeving, worden beperkt. Dit in lijn met de uitgangspunten van zowel PU (Zevensprong van

Verdaas) als GUH (bedachtzaamheid, pagina 26 [11]). Te denken valt aan een tunnel met twee rijstroken en een ontwerpsnelheid van 50 km/uur – passend bij de snelheden bij het aanrijden naar en afrijden van de tunnel - waardoor de omvang beperkt kan zijn en de inpasbaarheid in de omgeving optimaal. Dit laatste is gezien het unieke karakter van de Heuvelrug zeer gewenst [15].

2. Vervolg met het ontsnipperen van de natuur ten behoeve van biodiversiteit.

Natuur ontleent haar vitaliteit aan de biodiversiteit van flora en fauna. Die biodiversiteit kan alleen bestaan bij aaneengesloten gebieden. Ontsnippering is daartoe het antwoord. Verkeerskundige ingrepen zoals genoemd dienen hand in hand te gaan met ontsnippering, want “hard blijven rijden want er zijn toch ecoducten” gaat niet werken. Het onderwerp is ook binnen de GUH al jaren geleden geagendeerd [16]. Daarom:

- Creëer grotere rustgebieden waar de natuur prevaleert. Dit door middel van zoneringsplanning waar ook het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug aan werkt.
- Maak de N-wegen inherent vriendelijker voor grote zoogdieren, waaronder ree, das en marter door verlagen van de maximumsnelheid op de N-wegen naar 60 km/uur. Dit reduceert het aantal aanrijdingen aanzienlijk [17] en heeft tal van overige positieve effecten, zie daarvoor ook de paragraaf mobiliteit van dit document.
- Vergroot de oversteekbaarheid van de N-wegen ook voor reptielen, amfibieën en insecten, die van alleen snelheidsverlaging onvoldoende profiteren,
  - door plaatsen van zorgvuldig in het landschap ingepaste ecoducten op de N226 en N227 die samen met de A12 ecoducten Mollenbos en Rumelaer voor een vitaal kwadrant kunnen zorgen zoals dat ook op de Veluwe [18] en elders [19] succesvol is gerealiseerd;
  - Realiseer waar zinvol additionele, wildwaarschuwingssystemen die kostentechnisch interessant [20] zijn en al succesvol worden toegepast [21] en positief beoordeeld in het Meerjarenplan Ontsnippering (MJPO) [22].
- Minimaliseer de verstoring van de optische en praktische natuurbeleving voor bewoners en recreanten door natuurlijk ontwerp van de ecopassages en beperk het gebruik van rasters en hekken, haalbaar door de snelheidsverlaging op de N-wegen binnen het kwadrant MRLD.
- Maak werk van strategische inrichting en beheer van natuur. De vaak genoemde kwetsbare natuur is ook daadwerkelijk kwetsbaar en vraagt om gericht beheer. Onder meer het vernatten van het gebied en het verbinden van bestaande heideschrale vegetaties (cruciaal voor levensvatbare populaties van de daaraan verbonden dieren) vragen om concrete actie. Bovendien dienen de laanstructuren (bermen, monumentale bomen, wallenpatronen e.d.) met respect voor ecologie (dus niet jaarlijks verwijderen van alle gevallen blad noch ondoordacht op snoeien, zie de daardoor deplorabele staat van vele laanbomen) en cultuurhistorie beheerd te worden.

Landbouw heeft een directe interactie met de natuur. Stimuleer landbouw die op regionale en duurzame grondslag werkt en daardoor bijdraagt aan het groene karakter en dus niet de natuurlijke omgeving uitput, die de vitaliteit bevordert doordat werkprocessen, producten en distributie gezondheid voor alle betrokkenen waarborgen.

- Stimuleer lokale producten voor lokaal gebruik. Zo wordt de verbondenheid met de Heuvelrug bekrachtigd en blijft de werkgelegenheid behouden [23].

- Integreer agrarisch ondernemen en recreatie. Zodoende kunnen agrarische ondernemers het inkomen aanvullen en wordt de natuurminnende en economisch aantrekkelijke verblijfsrecreatie gestimuleerd [24].

3. Uitbouw met inzet op duurzame economie en herkenbaarheid van het gebied.

Bij Groen dus Vitaal past streven naar nul emissie economie en infrastructuur, lokaal verankerde middenstand en cultuurhistorie en tot participatie aanzettende herkenbaarheid. Dit betekent uitwerken van de visie naar concreet beleid. Enkele suggesties zijn:

- Streef naar nul emissie-economie en -infrastructuur.
  - Industrie en nijverheid. Groen krijgt inhoud door te streven naar nul emissie, dus geen licht-, lucht- dan wel geluidvervuiling, zoals al aangegeven in de structuurvisie van de GUH [11]. De vitaliteit wordt gewaarborgd door in te zetten op duurzame en innovatieve activiteiten (zoals dienstverlening). Stoot activiteiten met lage marge dan wel zware milieubelasting (zoals logistiek, afvalverwerking en dergelijke) af. Werk voor die laatste categorie samen met gemeenten die kiezen voor schaalvergroting en daarvoor al de infrastructuur hebben gerealiseerd, zoals Veenendaal en Ede.
  - Woningbouw. Streef naar duurzame bouwwijze van energiezuinige huizen die gebruik maken van groene energie. Bouw op inbreidingslocaties zodat de groene en rode contour bewaakt worden en vermijd korte termijn winstbejag waarbij de GUH begrotingsproblemen oplost met verkoop van grond buiten de rode contouren.
  - Veranker middenstand, cultuurhistorie en recreatie lokaal.
    - Horeca, hotellerie en middenstand. Er zijn juist nu kansen voor kleinschalige, op circulaire economie gebaseerde horeca en hotellerie initiatieven [25]. Eenvoudigweg grootschalig bedden aanbieden, zonder historische verbinding met de Heuvelrug is niet alleen kansloos [26], zoals het faillissement van het Amrath Hotel in Maarsbergen heeft aangetoond, maar leidt tevens tot ongewenst ruimtebeslag en verrommeling. Groen blijven vereist inpassing van relatief kleinschalige winkels in de lokale kernen die gebruik maken van trends als “lokale producten en duurzaamheid”.
    - Cultuur door functionaliteit behouden. De GUH is rijk aan cultuurhistorisch erfgoed. Gebouwen, buitenplaatsen en landgoederen dienen ruimte te hebben om dusdanig te worden benut, voor wonen, recreatie en bedrijvigheid, dat ze economisch rendabel kunnen zijn [27] en juist daardoor toekomst hebben en blijven bijdragen aan de uniciteit van de Groene dus Vitale Heuvelrug [28].
    - Recreatie, sport en -spel. In harmonie met het groene karakter van de Heuvelrug, inzetten op wandelen, fietsen, paardrijden, golf, MTB-routes (in beperkte mate en alleen in randzones natuur!) en dergelijke - die de omgeving van de Heuvelrug benutten zonder deze geweld aan te doen. Dus niet “verpretparken” van de natuur, waartegen brede weerstand bestaat, zoals in de Peel [29], de Oosterschelde [30], en Drenthe [31], want dit tast onherroepelijk de vitaliteit aan en leidt tot een onomkeerbaar proces waarbij Groen dus Vitaal niet toekomstbestendig kan zijn.
- Herkenbare Heuvelrug. Betrek bewoners en bezoekers intensiever, doordat de GUH herkenbaar wordt als groene en vitale regio, een bijzondere regio.
  - Verminder verrommeling veroorzaakt door wegaanduidingen en bewijzing. Binnen de GUH is wildgroei ontstaan van borden en bewijzing, het aantal hectometerpaaltjes op de N-wegen (waar andere provincies terughoudender zijn), het aantal borden bij de rotondes en de variëteit aan overige aanduidingen geven een indruk van verrommeling en gebrek aan

samenhang. Het is mogelijk om met minder borden toch te handhaven en kosten te besparen [32], door wegen anders in te richten. Vele gemeenten waaronder Kampen, Spijkenisse, Horst aan de Maas, Arnhem [33], Kaag en Braasem [34] en talloze anderen zetten al stappen in de deze richting.

- Harmoniseer de uitstraling van tracés, weginrichting, straatmeubilair en straatverlichting. Om op deze wijze uit te stralen dat de bewoner en de recreant zich bevinden in een voor Nederland uniek gebied. Een gebied dat ook een beroep doet op die recreant en bewoner: niet hard rijden, geen afval op straat gooien, “leave no trace camping” en dergelijke. Zowel wetenschappelijk [35], als praktisch en zowel nationaal (b.v. delen van Drenthe Nederland [35]), als Internationaal (b.v. Chevreuse Frankrijk, 30 km onder Parijs [36]) zijn voorbeelden beschikbaar hoe door zorgvuldige en consequente inrichting het gevoel wordt versterkt in een bijzonder gebied te zijn.

Wanneer GUH en PU, samen met diverse organisaties, de handen ineen slaan is het mogelijk om op basis van - een uit hun eigen visies volgende - integrale benadering de Heuvelrug, te beginnen bij een voorbeeldproject in het gebiedskwadrant MRLD, een geweldige toekomst te geven. Groen, dus vitaal: voor alle betrokkenen, regionaal, bovenregionaal en landelijk.

Bronnen

- [1] T. S. e. al., „Snelheidsverlaging op N-wegen Noord Holland,” ANTEA, Haarlem, 2020.
- [2] Rekenkamer commissie, „Quick scan effectiviteit 60 km/uur zones,” Gemeente Berkelland, 2013.
- [3] „RIVM,” September 2020. [Online].
- [4] D. Kleijn, „Effecten van geluid op wilde soorten,” WUR Alterra, Wageningen, 2008.
- [5] J. W. Ooms, „Wildongevallen: preventieve maatregelen en hun toepassingsgebied”.
- [6] „Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid SWOV,” [Online]. [Geopend September 2020].
- [7] SWOV, „Maatregelen voor snelheidsbeheersing,” Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeer, Leidschendam, 2012.
- [8] „VRT Nieuws, Méér rijstroken en toch méér file,” Augustus 2019. [Online].
- [9] Bewonersgroep Heuvelrug Zuidoost, „Heuvelrug in Goede Banen,” GUH, 2016.
- [10] Provincie Utrecht, „Ruimtelijke structuurvisie 2013-2028,” Utrecht, 2013.
- [11] College B&W, „Structuurvisie 2030, "Groen dus vitaal",” GUH, Doorn, 2009.
- [12] W. R. Schagen, „Veilige en geloofwaardige snelheidslimieten,” Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeer (SWOV), Leidschendam, 2004.
- [13] Vlaamse Overheid, „Achtergrondinformatie over luchtverontreiniging en geluidshinder door gemotoriseerd verkeer,” Departement leefmilieu, natuur en energie Vlaamse Overheid.

- [14] A. Schreude, „Slachtoffers van de zomertijd,” [Online]. [Geopend 2 April 2011].
- [15] P. Roncken, „Advies aan Provinciale Staten,” 2016.
- [16] FBE-Utrecht, „Pas op: overstekend wild,” Provincie Utrecht, Utrecht, 2010.
- [17] Gemeenteraad Utrechtse Heuvelrug, 'Motie lagere snelheid N-Wegen', 12 mei 2016.
- [18] SBDV, „Ecoduct blijkt succes voor diverse dieren.,” 18 December 2011. [Online].
- [19] T. Haerkens, „Ecoduct redt hert en mier.,” *Trouw*, April 2016.
- [20] M. Wilborts, „Wildwaarschuwingssystemen,” [Online].
- [21] L. d. Roo, „Monitoring wildwaarschuwingssysteem 2012 Overijssel,” 2012.
- [22] Rijkswaterstaat, „Leidraad faunavoorzieningen bij infrastructuur,” 2013.
- [23] T. v. Os, „Streekproducten, potentie van de marktvraag,” Hogeschool Saxion, Deventer, 2011.
- [24] „Dossier multifunctionele landbouw,” 2015. [Online].
- [25] M. Hilverink, „Verduurzaming binnen de horeca: circulariteit is de next step.,” 17 Juli 2016. [Online].
- [26] H. v. Eerden, „Amrath hotel sluit in december zijn deuren,” 29 November 2015. [Online].
- [27] Provincie Utrecht, „De Utrechtse Buitenplaatsbiotoop,” Utrecht, 2015.
- [28] E. Ruijgrok, „Historische buitenplaatsen en landgoederen in stand houden loont!,” Witteveen en Bos, Deventer, 2012.
- [29] Duurzaam Deurne, „Duurzaam Deurne Nieuws,” 14 April 2016. [Online].
- [30] S. Kramer, „Maak van Nationaal Park Oosterschelde geen pretpark,” 2016 Maart 2016. [Online].
- [31] H. Polman, „Dagblad van het Noorden,” 27 April 2016. [Online].
- [32] M. Muskee, „Minder borden en toch kunnen handhaven,” 2012.
- [33] BNR Nieuwsradio, „Meer veiligheid door minder verkeersborden,” 11 Maart 2016.
- [34] Gemeente, „Minder verkeersborden,” Kaag en Braassem, 2016.
- [35] J. Stalman, *Landschappelijk bouwen*, Groningen: Rijksuniversiteit Groningen, 2011, p. 375.
- [36] P. Planet, „Haute vallée de Chevreuse,” Protected Planet, [Online]. Available: Protectedplanet.net.
- [37] VNG, „Samen de regionale economie stimuleren,” Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2016.
- [38] S. Mager, „Nederland kan veel meer verdienen met zijn kennis,” 31 augustus 2015. [Online].

bijlage 2:

Motie lagere maximum snelheid N-wegen (Gemeenteraad GUH - 12 mei 2016) *AANGENOMEN*
160414 7 mo d66 vvd bvh lagere snelheid)

Motie lagere maximum snelheid N-wegen

De raad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug, in vergadering bijeen op 12 mei 2016 ter bespreking van raadsvoorstel "Gewijzigd vaststellen bestemmingsplan Ecoduct N227" (2016-249)

Constateerend dat

- op de Heuvelrug niet alleen op de N227 en N226 aanrijdingen plaatsvinden met reeën maar ook op de N225. Volgens het jaarverslag 2014 van Valwild vonden er 14 aanrijdingen plaats op de N227 en 17 aanrijdingen op de N225;
- de te hoge snelheden als belangrijke oorzaak worden genoemd. Aanrijdingen vinden veelal plaats op bepaalde vaste oversteekplaatsen (hotspots) en op bepaalde tijdstippen van de dag en perioden van het jaar;
- op de provinciale wegen van de Heuvelrug een snelheidslimiet geldt van 80 km uur. De overweging om de snelheidslimiet te verlagen in combinatie met andere faunamaatregelen heeft vanwege de functies als gebiedsontsluitingswegen niet plaats gevonden door de Provincie;

Overwegende dat

- in diverse studies is vastgesteld dat door een snelheidsverlaging van 80km naar 60 km per uur er 50% tot 75% minder aanrijdingen met dieren plaatsvinden; zeker als dit wordt gecombineerd met andere mitigerende maatregelen zoals wildwaarschuwingssystemen en aangepast vegetatiebeheer van bermen;
- de Federatie Groene Heuvelrug (FGH) om deze reden dan ook al jaren pleit voor aanpassing van de snelheid in Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug;
- lagere snelheid ook voordelen heeft voor de veiligheid van alle weggebruikers en voor luchtkwaliteit en milieu.
- door veel gemeenten al 60 km wordt toegepast op wegen in buitengebied vanwege het landbouwverkeer en de veiligheid voor fietsers en andere weggebruikers;

Verzoekt College om

- aan de Provincie te verzoeken een studie te verrichten naar de mogelijkheden en de daaruit voortvloeiende effecten om op N-wegen in de Heuvelrug de snelheidslimiet te verlagen van 80 km naar 60 km per uur;
- en wel met name op plaatsen, trajecten en tijdstippen waar veelvuldig word overgestoken door mens en dier;

En gaat over tot de orde van de dag

Indieners

D66 – Wim Hak

VVD – Evert de Boer

BVH – Sybe Streekstra GLPvdA

– Tim Verhoef

V5 Uw reactie op de concept Toekomstvisie in zijn geheel

Beantwoord: 44 Overgeslagen: 24

#	REACTIES	DATE
1	<p>Aan: Gemeente Utrechtse Heuvelrug Postbus 200 3940 AE DOORN [REDACTED]</p> <p>[REDACTED]</p> <p>Betreft: zienswijze concept-Toekomstvisie gemeente Utrechtse Heuvelrug Hierbij ontvangt u de zienswijze van de landgoederen Het Kombos en Het Blauwe Huis te Maarsbergen op de concept-Toekomstvisie van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Op 2 december 2020 hebben wij een inspraaknotitie naar de gemeente gezonden met betrekking tot de toe voorliggende peilnota en verzocht deze zaken ook op te nemen in de Toekomstvisie. Alle zaken die door ons in deze inspraaknotitie zijn verwoord, blijven overeind staan en wij verzoeken u om de door ons naar voren gebrachte zaken te verwerken in de Toekomstvisie voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Belangrijke zaken die wij op meerdere momenten bij de gemeente kenbaar hebben gemaakt, onder andere door middel van genoemde inspraaknotitie, zien wij namelijk nog niet of onvoldoende terug in de concept-Toekomstvisie. Concreet verzoeken wij u de volgende zaken in de Toekomstvisie op te nemen: - Aangeven dat aan de landgoederen Het Kombos en Het Blauwe Huis de Natuurschoonwetstatus is toegekend. De landgoederen gaan over de al dan niet openstelling, waardoor de gemeente er niet zonder meer vanuit mag gaan dat er op deze landgoederen gewandeld kan worden. Beide landgoederen hebben de functie van rustgebied voor de fauna en kunnen daarom slechts beperkt wandelaars ontvangen. - Zichtbaar maken dat beide landgoederen onderdeel zijn van de buitenplaatsbiotoop Maarsbergse flank en dat een deel van landgoed Het Kombos behoort tot het rijksmonument 'historische buitenplaats Maarsbergen'. - In de nabijheid van en/of op beide landgoederen dient de overheid geen windmolens of zonne-energievelden toe te staan, ook niet langs de A12. Beide landgoederen leveren een positieve bijdrage aan klimaat en milieu (o.a. netto-opslag van CO2, afvang fijnstof, infiltratie van regenwater). Windmolens of zonne-energievelden dienen gerealiseerd te worden nabij intensieve, rode locaties (o.a. bedrijventerreinen) die meer energie vragen dan leveren volgens het principe: 'de vervuiler betaalt'. - De gemeente dient de natuurcorridor tussen de ecoducten Mollebos, N227 en N226 en Rumelaer vergaande bescherming te bieden. Het gaat daarbij om de volgende gebieden: Stameren, Huis te Maarn, Maarsbergen, Hof ter Heide, Kombos, Valkenheide, Altena en Leersumse veld. Het is wenselijk dat dit gebied wordt aangewezen tot rustgebied voor de fauna en tot stiltegebied voor mens en fauna. Rode en infrastructurele ontwikkelingen in deze corridor alsmede verstoring door geluid, licht, horizonvervuiling en uitstoot van vervuilende stoffen, moeten voorkomen worden. Tevens dient de depositie van stikstofverbindingen als ammoniak, vergaand teruggedrongen te worden. - Bescherming van de Valkenengse kil en Maarsbergse Meent tegen bebouwing en verdroging, en aanwijzing van de Maarsbergse Meent als buffergebied voor de hoger gelegen natuur van de landgoederen ten zuiden van de A12. Verplaatsing van station Maarn naar Maarsbergen is absoluut ongewenst omdat dit tot een grote aantasting van het landelijk gebied bij Maarsbergen leidt en leidt tot aanzuiging van gemotoriseerd verkeer, zowel aan de noordkant als aan de zuidkant van Maarsbergen. Het landelijk gebied dat als een ring rond Maarsbergen ligt, dient behouden te blijven. Dat geldt niet alleen voor de bovengenoemde gebieden in de natuurcorridor tussen de ecoducten, maar ook voor het prachtige landelijk gebied Rumelaer, de Maarsbergse Meent tussen de Heijgraaf en de Grift, de lage weidegronden ten noorden van de Grift, Anderstein en 't Stort. Verwezen wordt daarbij ook naar het rapport 'de cirkel weer rond' van het Sterrrenteam Kombos dat als onderdeel van het Nationaal park Utrechtse Heuvelrug is vastgesteld en naar het convenant met de KAMM-landgoederen (KAMM is een afkorting die staat voor de landgoederen Kombos, Anderstein, Maarsbergen en Huis te Maarn). - De gemeente dient er bij de provincie op aan te sturen dat de maximum snelheid op de N226 tussen de A12 en Leersum van 80 naar 60 km/uur wordt verlaagd. Dit is noodzakelijk om de geluidsoverlast van dit wegvak te verminderen en de veiligheid te vergroten voor gemotoriseerd verkeer, kruisende fietsers en overstekend wild. Ook de veiligheid van de kruising N226 en Maarnse grindweg dient vergroot te worden. - Toezicht en handhaving in het buitengebied van de gemeente is van belang om de kwaliteiten van dit buitengebied te behouden. We zouden graag opgenomen zien dat de gemeente zich inzet voor toereikend toezicht in het buitengebied en dat de gemeente actief handhaaft op ontwikkelingen die niet conform de beleidskaders van de gemeente plaatsvinden. - Voor het eigendom van</p>	9/20/2021 10:44 PM

Inspraak concept Toekomstvisie

gronden rond de Grift zouden wij graag in de zienswijze opgenomen zien dat de historische singels met knotwilgen en knotelzen worden beschermd en dat de gemeente mee werkt aan het vergroten van biodiversiteit en kwaliteit van het landschap onder andere door de aanleg van natuurvriendelijke oevers bij De Grift en maatregelen die leiden tot een hoge waterkwaliteit (aanwijzing tot natuurwater). Uitbreiding van intensieve landbouw moet niet worden toegestaan. Actieve handhaving van de gemeente op illegale bedrijfsactiviteiten en bewoning is in dit gebied extra relevant. Dat geldt ook voor onttrekking van grondwater door bedrijven en particulieren: de gemeente dient hiervoor geen vergunningen af te geven en hier effectief op te handhaven. Ook voor de Heijgraaf ten noorden van Maarsbergen is het gewenst dat de gemeente maatregelen treft die voorkomen dat er water wordt geloosd op de Heijgraaf (niet van bedrijven, infrastructuur en woningbouwlocaties). De gemeente wordt verzocht om maatregelen te nemen voor de zijtakken van de Heijgraaf opdat er geen vervuild water op de Heijgraaf wordt aangevoerd en opdat water te snel uit het gebied wordt afgevoerd. Het is voor de natuur van groot belang dat het kwelwater van de Valkenengse kil en de Maarsbergse Meent zo lang mogelijk in deze gebieden wordt vastgehouden. De onttrekking van grondwater uit en nabij de Utrechtse Heuvelrug dient teruggedrongen te worden om verdere verdroging van het gebied rond Maarsbergen te voorkomen.

2	Zie bijgevoegde bijlage	9/20/2021 11:27 AM
3	Als ZZP Netwerk zouden we in onze gemeente een aantal zaken gerealiseerd willen zien. onder de kop 'Wonen en werken' - voldoende flexwerkplekken en ontmoetingsplekken voor zzp'ers verspreid over de dorpen - meer woon-werkplekken, ook huizen voor meerdere zelfstandige huishoudens met kantoor-/werkruimtes. - meer (kleine) opslagruimtes voor zzp'ers in de bouw, zoals containers die te huur zijn. Bijdrage aan lokaal Klimaatakkoord We willen als ZZP Netwerk graag bijdragen aan een lokaal Klimaatakkoord en zullen onze doelen de komende tijd stellen en proberen te realiseren, waarbij we ook niet-leden willen bereiken.	9/20/2021 10:56 AM
4	Ik woon in Amerongen en heb eigendommen in Maarsbergen. Om die reden reageer ik zowel voor het onderdeel Amerongen als voor het onderdeel Maarsbergen. De toekomstvisie leest als een soort reclamefolder. Het heeft een positieve uitstraling en het ziet er mooi uit, maar vanwege de luchtballonetjes, de open eindjes en de schetsen oogt het nog alsof het de brainstormsessie niet is ontstegen. De teksten die in de plattegronden zijn gezet, zeggen niet veel: wat wordt bedoeld met veel verkeer in Amerongen en kwelgebied bij de Griftdijk in Maarsbergen? Zijn dat wensen voor 2040 of zijn het omstandigheden waar iets mee moet worden gedaan en als er iets mee moet worden gedaan: wat dan?	9/20/2021 9:21 AM
5	Geachte heer/mevrouw, Met belangstelling las ik de nieuwe toekomstvisie voor de Utrechtse Heuvelrug. In zijn algemeenheid is deze toekomstvisie redelijk "open en algemeen" en kan het beleid nog vele kanten op. Zelf was ik aanwezig bij de online inspraak-avond voor Driebergen-Rijsenburg. Burgemeester Naafs was zeer tevreden over het aantal deelnemers, maar behalve de vele deelnemers van de gemeente zelf was de groep participerende burgers uit Driebergen klein. Ik wil het glas best half vol zien, maar dit was wel mijn realiteit. Ik denk dat het aankondigen van burgerparticipatie niet voldoende toereikend is in bijv. de Stichtse Courant. Huis aan huis kunnen folders worden verspreid waarin de gemeente vraagt om deelname van burgers aan gemeentelijke activiteiten. Waar ik me w.b. de toekomst zorgen om maak is de grote huizen in ons dorp met relatief weinig bewoners. Het lijkt mij een idee grote woningen die te koop komen deels om te bouwen tot een huis met appartementen waar bijv. meerdere mensen van verschillende leeftijden bij elkaar kunnen wonen. Dit ook vanwege de vergrijzing van ons dorp. Bewoners kunnen elkaar dan een beetje helpen/ondersteunen. Verder zou er een stop van het bouwen van grote villa's op vrijgekomen stukken grond kunnen worden ingezet. Grote huizen zijn er genoeg en wanneer er op een dergelijke plek kleinere huizen of appartementen worden gebouwd is er plaats voor meer inwoners en betaalbare woningen. Voor mij zijn de punten verkeer en recreatie op dit moment het belangrijkste. Ik woon dichtbij de Rijsenburgselaan en het aantal auto's, motoren en fietsers dat van deze weg gebruik maakt is de afgelopen jaren flink toegenomen. Toen ik las dat er een plan was van de Rijsenburgselaan een voorrangsweg te maken wist ik niet wat ik las. Gelukkig werd dit voorstel snel weer van tafel geveegd. Tijdens de inspraakavond waren er meer inwoners die het verkeersprobleem in ons dorp bespreekbaar wilden maken: Horstlaan, Nijendal, Arnhemsebovenweg en Hoofdstraat. 30 is het nieuwe 50 is een stelling naar mijn hart. In het dorp en ook daarbuiten moet het veilig zijn voor fietsers, wandelaars en andere verkeersdeelnemers. Mijn ideeën: * Flitspalen voor snelheid én/of geluid van auto's, brommers en motoren * Contrôles van de politie. * Stimuleer het fietsen door de fietspaden te verbeteren, veiliger te maken en aan te laten sluiten op andere fietspaden. * Gratis parkeren van de fiets op het station als je langer dan één dag staat geparkeerd. Duurdere parkeerkosten voor de parkeergarage voor auto's. * Verbieden van grote groepen motoren/oldtimerclubs/fietsgroepen of vergunningen laten aanvragen. *	9/19/2021 12:48 PM

Inpraak concept Toekomstvisie

Langbroekerdijk en Gooyerdijk in het weekend alleen gemotoriseerd bestemmingsverkeer * Auto's met veel lawaai laten betalen voor de herrie. Soms zit ik met visite in de tuin en moeten we 5 minuten stil zijn vanwege een opgevoerde motor, auto's met extra herrie of een motorclub. *De Rijsenburgselaan tot de Langbroekerdijk voorzien van hoge verkeersheuvels, bloembakken en flietspalen om het veilig te houden m.n. voor kinderen op de fiets die onderweg zijn naar school, manege of sportvereniging. * Op welke manier dan ook mensen stimuleren te gaan fietsen voor kleine afstanden. * Geen afbraak van de natuur voor wegen en/of woningbouw. De natuur zo laten als deze is. Dat maakt Driebergen zo'n fantastisch dorp. Het lijkt alsof ik alleen maar klachten heb, maar ik woon supergraag in Driebergen. Bovenstaande punten zijn w.b. mijn woon- en leefgenot van belang. Succes en graag spreek ik weer mee wanneer de mening van burgers wordt gevraagd. Hartelijke groet, [REDACTED]

6	<p>Op de website is 2 keer een deel van mijn reactie verdwenen toen ik terug ging naar 'vorige'. Heel vervelend. Een zeer aantrekkelijk en overzichtelijk vorm gegeven Toekomstvisie!</p> <p>Algemeen: 1) Groeiprognoses voor aantallen inwoners: In UH is eerder sprake van een sterfteoverschot. Alleen als je steeds mensen van buiten toelaat, kan er sprake zijn van (tijdelijke) bevolkingstoename. De vergrijzing door de baby-boomers is over 20-tal jaar al grotendeels voorbij. De bouwbehoefte (die ik door het hele document heen meen te voelen) is m.i. dus niet nodig. Daarnaast pleit ik voor een maximum aantal m2 per persoon voor te bouwen huizen. (In Duitsland ligt dat rond de 45 m2 p.p. en bij ons op 65 m2 p.p.) 2) Uitgangspunt bij Opgaven voor de UH: "groen groeit mee", staat een mooie beschrijving: "onze natuur heeft te leiden..." U bedoelt dat, neem ik aan, met een lange ij, (lijden), maar eigenlijk is het een mooie Freudiaanse beschrijving: ja de natuur heeft te lijden als wij als mens niet beter leiderschap vertonen t.a.v. die natuur. En m.i. is het idee van 'groen groeit mee' een teken van géén goed leiderschap. Onze groene omgeving wordt echt niet groter door meer menselijke activiteit, maar deze wordt juist aangetast. Her en der vergroenen of groen bouwen doet de natuur niet groeien. Ik vind het een op z'n minst verwarrende en eigenlijk een misleidende uitdrukking. Als u groen wilt laten groeien, zal er rood moeten verdwijnen of landbouwgrond veranderd moeten worden naar (meer) natuur-lijk. 3) Ik mis een sterke uitdagende en groene visie t.a.v. het grote buitengebied van onze mooie gemeente UH. Landbouw die 'zoveel mogelijk' duurzaam en circulair wordt (pg. 25) is echt niet voldoende, daar straalt geen ambitie uit naar natuur. Hoe ziet u verder de bescherming van onze schitterende omgeving met haar specifieke landschappen, zoals de overgang van de Heuvelrug naar de Kromme Rijn, de Heuvelrug en het Kromme Rijngebied zelf, de openheid en kleinschaligheid, de Stichtse Lustwarande, de landgoederen-zone? 4) Goed dat u het verstenen van tuinen wilt tegengaan. Als ik in mijn omgeving zie, schrik ik vaak wel wat mensen met hun tuinen doen! Daar liggen m.i. nog veel kansen om de dorpen en omgeving te vergroenen, biodiversiteit te bevorderen en klimaatbestendig te maken. U kunt m.i. dan heel goed aansluiten bij acties in het kader van de 'Operatie Steenbreek' en tevens het aanspreken hierop van hoveniersbedrijven en tuincentra.</p>	9/19/2021 11:43 AM
7	<p>Een mooie visie met een uitdagend eindplaatje voor 2040. Wat ik op prijs stel is het groene karakter van de gemeente en de keuze voor natuurgebieden, recreatie en veiligheid. Wat ik mis zijn keuzes op aantal vlakken: 1) hoe wordt dat gerealiseerd 2) hoe wordt dit betaald 3) waar bouwen we wel en vooral, waar niet 4) hoe gaan we de verkeersstromen managen 5) hoe geven we de fietsers meer ruimte en wat betekent dit voor autoverkeer</p>	9/18/2021 9:55 AM
8	<p>Algemeen de volgende opmerkingen: Er is, ondanks Corona, door de gemeente veel moeite gedaan om meer inspraak te verkrijgen van bewoners, dat wordt zeer gewaardeerd. De online enquêtes kunnen een waardevolle aanvulling geven. Het is ook een methode waar je als gemeente geen zicht hebt op wie deze invult en hoe vaak een bepaalde persoon/ groep er gebruik van maakt, dat is een risico waar men in deze tijd helaas rekening mee moet houden. Dat iedereen zijn ideeën kan ventileren over particuliere gronden bezorgt de eigenaren een onbehagelijk gevoel en geeft verwachtingen die bij voorbaat niet waargemaakt kunnen worden. De tekeningen van de dorpen blijken niet een 'toekomst lay out' te zijn maar een huidige situatieschets wat bewoners belangrijk vinden, het is van belang om dat duidelijker te vermelden. Er is eerder een strategie document gelanceerd met daarin mooie verhalen: De structuurvisie. Hoe prachtig deze ook was, er is sindsdien in Maarsbergen o.a. een relatief groot bedrijventerrein bijgekomen, wegen zijn uitgebreid (A12, Rottegatsteeg, Griftdijk), meer dan 25% toename woningen, geen handhaving vervuiling open water en er volgt nog een megalomane ondertunneling waarvoor veel natuur zal moeten wijken. Aan natuur is in Maarsbergen door de gemeente, provincie of waterschap de laatste 15 jaar niets gedaan. De vraag die dan opkomt is: Gaat deze toekomstvisie het verschil maken? Sterker, is deze toekomstvisie alvast een 'inkopper' voor nieuwe huizen in Maarsbergen buiten de rode contouren zoals dat ook met het bedrijven terrein in de structuurvisie is gegaan? Tart de gemeente met deze versie, die niet ingrijpt op de mondiale uitdagingen, art. 25 van de</p>	9/18/2021 9:26 AM

Inspraak concept Toekomstvisie

Universele Verklaring van de Rechten van de Mens voor de generaties van na 2050? Zal door deze concept toekomstvisie de afstand tussen het doel voor 2040 en het 'netto-nul-doel' in 2050 te groot zijn? Zo ja, dat zal heel ingrijpende maatregelen vergen om die afstand te overbruggen. Het nalaten van een giga-klimaatopdracht aan jonge generaties beperkt de vrijheden van die generaties. En dat is ook in strijd met onze grondwet (reeds bevestigd door constitutioneel hof in Duitsland). Het is in ieder geval niet sociaal naar de volgende generaties. Wij blijven hopen dat de gemeente de mondiale uitdagingen serieus gaat nemen, ook een sociale verantwoording toont voor de generaties na ons en wensen het bestuur en de gemeenteraad hierbij veel succes.

-
9	Als eerste respect voor het werk dat is verzet om deze visie tot stand te brengen! Veel meningen bij elkaar gebracht en daarin keuzes gemaakt. Mijn algemene oordeel over de toekomstvisie is dat de keuzes krachtiger verwoord kunnen worden. De inwoners van de GUH geven 3 kernwaarden: De groene omgeving, Duurzaamheid en Zorg voor elkaar. Dat lijkt mij het uitgangspunt voor de toekomst en daarom verwacht ik een krachtige omschrijving of de GUH de komende jaren gaat werken aan de versterking van deze waarden (of niet). Klimaatverandering is de grootste uitdaging waar de wereld, Nederland en dus ook GUH mee te maken krijgen. Ik zou verwachten dat er een krachtig statement wordt gemaakt dat het tegengaan van de klimaatverandering ook op de lokale schaal van een gemeente de grootste uitdaging is. Daarna volgen keuzes zoals vergroten biodiversiteit, terugdringen landbouwoppervlakte en verduurzaming van de landbouw, terugdringen van verkeer, vergroten van bos- en natuurgebied, vergroenen van de leefomgeving daar logisch uit voort. Het valt mij op dat bij het benoemen van belangrijke thema's, klimaatverandering en verduurzaming vaak als laatste wordt genoemd. Past dat bij een moderne gemeente zoals GUH zichzelf omschrijft? Nee, een moderne gemeente gaat mee met de tijd en weet dat Klimaatverandering het belangrijkste thema is om de wereld leefbaar te houden voor toekomstige generaties. Niet afwachten wat de rijks- en provinciale overheid doet, maar zelf ook de 'handen uit de mouwen steken'. Van burgers wordt het vergroenen van tuinen als langere tijd gevraagd; welk voorbeeld stelt de gemeente zelf? Dat toekomstplaatje zou nog sterker aangezet kunnen worden in de Toekomstvisie. Opvallend is verder dat het vergroten van de biodiversiteit in algemene zin aandacht krijgt maar bij de uitwerking van de dorpen alleen terugkomt bij de kern Maarn. Deze keuze begrijp ik niet en het lijkt mij voor alle kernen in gelijke mate van belang.	9/17/2021 10:41 AM
10	Geachte dames en heren, Hierbij mijn reactie op de visie. Fijn dat er een visie is. Helaas kan ik de zoom bijeenkomst niet bijwonen. Ik heb echter wel een aantal vragen en suggesties naar aanleiding van de visie. 1. Wordt aan de hand van de visie nog een toetsingskader bepaald aan de hand waarvan beleid en uitvoering van besluiten op diverse niveaus worden getoetst. Bijvoorbeeld ook bij het afgeven van diverse vergunningen. 2. Hoe wordt dat bewaakt. Hoe worden effecten van de besluiten gemeten 3. ik mis in het rapport de bronnen en daarmee ook een stevige argumentatie. Ook de filmpjes maken dat niet duidelijk. 4. Welke verschillen en overeenkomsten zijn er tussen de dorpen, lijkt me nodig om goede generieke besluiten te kunnen nemen. Wat kan in het ene dorp wel en het andere niet. 5. Welke onderzoeken en analyses liggen ten grondslag aan deze visie. Naar mijn idee is het nodig om vanuit verschillende perspectieven de visie en de identiteit van de GUH te benaderen: de fysieke omgeving de economische en de sociaal culturele. 6. Er is nu een beknopte inventarisatie gemaakt van wat er is en wat men wil, het detailniveau ontbreekt. Dat blijkt ook uit de onderbouwing, die er niet echt is. Dat kan leiden tot problemen in de uitvoering en tot een weinig integrale benadering. Is het misschien zinvol om verschillende extra onderzoeken te laten doen naast de visie die nu is ontwikkeld bijvoorbeeld: • een analyse op gebied van de lokale-regionale economie wat leveren en wat kosten de activiteiten (positieve en negatieve effecten) • een doelgroepanalyse van bewoners, bezoekers en bedrijven en onderzoeken welke leefstijlen er zijn en hoe deze aansluiten bij de waarden die naar voren komen in de visie. In hoeverre passen deze bij wat er geboden wordt op de Utrechtse Heuvelrug? • de waarden komen weliswaar naar voren, maar zouden nog verder uitgewerkt (ladderen) kunnen worden: wat betekenen die waarden voor de mensen -ter illustratie- natuur voor de een betekent dat je lekker met je motor op pad kan en voor de ander dat je kan genieten van de stilte. Dit zijn maar twee uitersten, maar die krijg je boven water als je waarden verder gaat uitwerken door middel van een waarden onderzoek. Daarmee krijg je ook de kern van de gewenste identiteit boven water: de ziel van een gebied (zie bijvoorbeeld hoe de gemeenten Eindhoven en Maastricht zijn gekomen tot waarden) • Leefstijl onderzoek is gebaseerd op waarden en vergemakkelijkt de besluitvorming. Dat leidt er toe dat helder wordt hoe men willen wonen, werken en recreëren in het gebied en hoe je daar als gemeente op aansluit. (zie Mentality van Motivaction bijvoorbeeld , er zijn meer organisaties die onderzoek doen op dit gebied EN modellen ontwikkelen) • een analyse van de economische effecten zodat duidelijk wordt welke economische activiteiten wel en niet wenselijk zijn en aansluiten bij wat in de visie verwoord is	9/17/2021 10:34 AM

Inspraak concept Toekomstvisie

• In hoeverre zijn er experts betrokken bij het tot stand komen van deze visie ik denk aan experts op gebied van lokale-regionale economie, planologie, landbouwkunde, sociale geografie, gedrags psychologen. • De centrale vraag is hoe willen we het gebied gebruiken. Een bekende hoogleraar op gebied van regio en stadsontwikkeling is de sociaal geograaf prof.dr. G.J. Hospers, hij is verbonden aan het Radboud (www.RU.nl). Ongetwijfeld kan hij de visie en aanpak toetsen en wellicht studenten deelopdrachten laten uitvoeren inclusief bovengenoemde suggesties. • Is het misschien een goed idee om een klankbordgroep van experts in te stellen? Ik ben graag bereid verder te sparren hierover, met vriendelijke groet,

---

11	<p>Reactie van Seniorenplatform Utrechtse Heuvelrug op de Toekomstvisie Algemeen Het seniorenplatform is door omstandigheden niet in staat geweest op andere items dan wonen uitvoerig in te gaan en een reactie te geven. Voor Verkeer en Veiligheid kan gesteld worden dat wij al blij zouden zijn als de genoemde punten in de toekomstvisie in 2040 zullen worden/zijn gerealiseerd. Wonen Het Seniorenplatform ziet in de voorliggende Toekomstvisie veel terug van wat zij over Wonen heeft geschreven in haar brochure als bijdrage in de discussie over deze Toekomstvisie. Het is goed om ook in de Toekomstvisie o.a. te kunnen lezen dat in 2040 'senioren de mogelijkheid hebben om op loop-of fietsafstand van de supermarkt en zorgvoorzieningen te gaan wonen, of juist in hun eigen omgeving te blijven', en dat 'in ieder dorp er gelegenheid is om elkaar te ontmoeten en elkaar te helpen daar waar nodig is'. In onze gemeente is bouwgrond schaars. Dat vraagt de komende jaren om duidelijke keuzes in woningbouw. De toenemende vergrijzing wordt gezien als een bedreiging voor een gewenste evenwichtige bevolkingsopbouw, die nodig is om voorzieningen in onze dorpen in stand te houden. Naast passende woningen voor senioren zijn daarom, aldus de Toekomstvisie, ook betaalbare (huur)woningen nodig voor starters en jonge gezinnen. Al vaak heeft het Seniorenplatform de gemeente er op gewezen dat in het verleden in onze gemeente te eenzijdig ééngezinswoningen en vrijstaande woningen zijn gebouwd. Zij vraagt zich dan ook af waarom het nodig is nog steeds de visie te hebben, naast het bouwen voor jongeren, ook te bouwen voor jonge gezinnen. Beter is te zorgen voor een grote variatie in woontypes en woonconcepten, opdat ook senioren, uit uiteenlopende inkomensgroepen, de mogelijkheid hebben door te stromen naar een variant, passend bij hun levensfase. Juist door verhuisbewegingen van senioren kan de carousel van verhuizingen beginnen, omdat met deze verhuizingen de vrijkomende ééngezins(huur)woningen en vrijstaande woningen beschikbaar komen voor jonge gezinnen uit de gemeente als ook van buiten. Het is mooi, haast te mooi om waar te zijn, in de Toekomstvisie te kunnen lezen dat senioren in 2040 prettig kunnen wonen in passende en levensloopbestendige (huur)woningen en dat er ruimte is voor vernieuwende woonvormen en nieuwe zorginitiatieven. Daaraan zou wat het Seniorenplatform betreft toegevoegd kunnen worden het woord variatie, dus variatie in woonvormen en zorginitiatieven. De Toekomstvisie spreekt over het verbouwen tot en het bouwen van kleine en compacte woningen. Het Seniorenplatform vindt de term compact verwarrend. Al gauw wordt daarbij gedacht aan tiny houses, woningen voor een beperkte geïnteresseerde doelgroep, maar waar senioren zodra zij minder mobiel worden niet kunnen blijven wonen. De vraag is wat de gemeente onder compacte woningen verstaat. Zijn dat kleinere, dus compacte woningen of zijn dat duurzame woningen met een kleine footprint, die zo weinig mogelijk oppervlakken hebben waarlangs warmte verloren kan gaan, en in die zin compact zijn? Zo'n compacte woning hoeft per definitie dus niet klein te zijn, maar is wel eenvoudig in architectuur omdat hoekjes en uitbouwen vermeden worden. Concluderend stelt het Seniorenplatform vast dat veel van haar wensen op het gebied van wonen voor senioren verspreid in de tekst van de Toekomstvisie is opgenomen. Maar voor het Seniorenplatform is de werkelijke realisering belangrijker dan deze visie, want hierover is al zo lang gepraat. Daarom vragen wij om een duidelijke gemeentelijke sturing en medewerking, het niet aan de markt overlatend, bij de realisatie van dit wensbeeld voor 2040. Ten slotte, en mogelijk ten overvloede, wil het Seniorenplatform er op wijzen dat, vooral in buurten waar veel senioren wonen, naast het realiseren van nieuwe woningen voor senioren, het van groot belang is dat daarbij de woonomgeving wordt betrokken teneinde het welzijn en daarmee de gezondheid van senioren te bevorderen dan wel in stand te houden. Het bestuur Seniorenplatform Utrechtse Heuvelrug</p>	9/15/2021 2:28 PM
12	<p>Reactie op "Toekomstvisie gemeente Utrechtse Heuvelrug". Het gemeentebestuur vraagt aan instellingen, organisaties en inwoners van de gemeente om te reageren op de Concept Toekomstvisie, waarin een beeld wordt geschetst van onze gemeente in 2040. In dit beeld, over onderwerpen als wonen, zorg, welzijn, veiligheid en verkeer, is te weinig aandacht voor ruimtelijke kwaliteit. Uiteraard wordt aangehaald dat we in een unieke groene omgeving wonen met bijzondere natuur met veel cultuurhistorie en een echt dorps karakter, waarbij we onze identiteit ontlenen aan deze omgevingskwaliteit. Als visie en ook als doelstelling is dat volkomen juist. Doch de consequenties naar maatregelen, plannen en regels, alsmede van maatstaven om beleid aan te kunnen toetsen, zijn (nog) onvoldoende uitgewerkt op gebied van</p>	9/15/2021 1:25 PM

Inspraak concept Toekomstvisie

ruimtelijke kwaliteit. Weliswaar is in de notitie sprake van een vervolg in de vorm van een Omgevingsvisie en een Leidraad voor de Inrichting van de Openbare Ruimte, doch het is gewenst om in de Toekomstvisie hiervoor een aanzet te geven. Daarmee kan de visie winnen aan realiteitsgehalte, en wordt voorkomen dat een nadere uitwerking op teleurstelling uitloopt omdat doelstellingen later niet haalbaar blijken. Een voorbeeld is de doelstelling om doorgaand verkeer uit de dorpen te weren. De vraag is wat de gemeente hier zelf in kan bereiken. Het verleggen van doorgaande wegen, of andere kapitaalintensieve oplossingen, is niet mogelijk zonder medewerking van hogere overheden. En vooralsnog lijkt de kans daarop niet groot, zodat dit een doelstelling zonder inhoud lijkt. Tenzij nu al wordt aangegeven dat lokale maatregelen genomen gaan worden op gebied van meer verkeers- vertragende en ontmoedigende ingrepen, gecombineerd met betere handhaving. Het is aan te bevelen om in de Toekomstvisie doelstellingen op te nemen op gebied van ruimtelijke kwaliteit. Als we van mening zijn dat het gewenst is om, als tegenhanger van de verdere verstedelijking in de ons omringende steden, het dorpse karakter van onze 7 dorpen te handhaven, is het goed om de essenties van het dorpskarakter vast te leggen. Bijvoorbeeld de aanwezigheid van open, onbebouwde ruimtes binnen de dorpsgrenzen. In een echt dorp moet je een veldje met een paard of een paar schapen tegen kunnen komen. Als dat een doelstelling is, zal als maatstaf het percentage open ruimte vastgelegd kunnen worden. Leg binnen bepaalde grenzen van buurt of wijk vast hoe de grondoppervlakte (footprint) van alle bouwwerken samen is. Wat overblijft is het percentage open ruimte, waarvan vastgesteld kan worden binnen welke grenzen dit gehandhaafd dient te worden. Eenzelfde uitwerking is van toepassing op volume en massa. Binnen een dorp past geen grootschalige bebouwing. Als maatstaf hiervoor kan het begrip "korrelgrootte" gehanteerd worden. Ook hiervoor kan binnen een bepaalde buurt of wijk de gemiddelde korrelgrootte worden vastgesteld, met als maatstaf het percentage dat hiervan afgeweken mag worden. Ook andere aspecten die behoren bij de ruimtelijke kwaliteit, zoals functioneel gebruik, bouwhoogtes, materiaalgebruik etc. kunnen op soortgelijke wijze worden vastgelegd om nader in daartoe geëigende ruimtelijke plannen te worden uitgewerkt. Door aan doelstellingen objectieve maatstaven te koppelen, ontstaat een voor ieder controleerbaar toetsingskader, en voorkomt oneigenlijke discussies. In een ongevraagd advies van 24-08-2021 aan het Provinciebestuur geeft bureau Parkadvies suggesties voor mogelijkheden tot verstedelijking. Voor een aantal dorpen zijn voorbeelden uitgewerkt, waaronder voor Doorn het gebied rond Rozenburg (Albert Heijn). De provinciaal adviseur schrijft dat het gemeentebestuur medewerking heeft verleend aan dit plan, dat een forse verstedelijking en verdichting omvat door de bouw van ca honderd woningen en ondergronds parkeren. Het karakter van Doorn zal bij realisatie van dit idee meer van een dorp naar een provinciestad groeien. Het is merkwaardig dat het gemeentebestuur hieraan medewerking geeft terwijl de discussie over de toekomstvisie nog gaande is. Uiteraard zijn ook in dit Rozenburg-gebied verbeteringen gewenst, en zal door de gemeente ook een bijdrage geleverd moeten worden aan het landelijk woningtekort. Doch met de herontwikkeling van de Marinierskazerne voldoet de gemeente al aan noodzakelijke woninguitbreiding. Samengevat; de toekomstvisie behoeft uitbreiding met enkele krachtige doelstellingen op gebied van ruimtelijke kwaliteit, die in een nadere uitwerking in toetsbare maatstaven worden omgezet. Doorn, 15 september 2021 [REDACTED] architect.

13	Lees over duurzaamheid en meer groen, maar niets over de honderden huisjes , die op Laag Kanje worden gebouwd. Bij ieder huisje toch zeker 1 auto, wat heel wat bewegingen en uitstoot betekend. 365 dagen per jaar mag het worden verhuurd. Woningen worden er niet gebouwd voor onze jeugd en huur woningen die vrijkomen worden ANTI KRAAK, VOOR MENSEN VAN BUITENAF. Moet toch ook eens aandacht voor komen , hoop ik.	9/13/2021 11:33 PM
14	Erg leuk om te lezen en een fijne visie heeft onze gemeente! Wel erg algemeen. Ik vraag me af of het een goede weergave is van een dwarsdoorsnede van onze gemeente, maar ik heb me niet verdiept in hoe deze visie tot stand is gekomen. Ik ben met name benieuwd wat het beleid dan wordt en wat de uitvoering en waar het geld vandaan moet komen. Welke keuzes gaan gemaakt worden, of wordt alles opgepakt? Ik mis de aansluiting met de stad Utrecht. De Utrechtse Heuvelrug, en dan denk ik met name Driebergen, is erg aantrekkelijk om te wonen vanwege de stad die dichtbij is. Dus een mooi (snel) fietspad lijkt mij wel wat. In dat kader mis ook de verdere (bestuurlijke) samenwerking met de stad Utrecht. Wellicht dat dit meer bij de uitvoering hoort.	9/4/2021 9:58 PM
15	Voor onze dagelijkse boodschappen en activiteiten gaan wij naar zde Ellekoot. Helaas durven wij hier niet lopend met onze kleinzoon in de wagen heen, omdat er amper ruimte is om op de Haarweg te lopen en er idioot hard gereden wordt. Het is toch niet meer van deze tijd dat inwoners van een dorpje niet eens veilig lopend of fietsend op hun (noodzakelijke) bestemming kunnen komen? Dagelijks zien wij heel veel kids hier op straat spelen. Behalve dat dat niet	9/3/2021 9:06 PM

Inspraak concept Toekomstvisie

echt een fijne, inspirerende speelplek voor ze is, vinden wij dit ook absoluut niet veilig. Er wordt helaas toch nog regelmatig hard gereden en een kind dat achter een bal aan rent, ziet niet alles. Zo'n kind heb je liever veilig op een trapveldje, waar ze lekker uit razen.

16	<p>Prima, alleen wij missen hierin wel heel erg een ontmoetingsplaats/speeltuin/speelveld in onze buurt. Er is heel erg weinig in Overberg. De kinderen spelen onveilig op straat waar de auto's rennen. Er zijn hier zoveel kinderen, daar moet iets mee gedaan worden. Daarnaast is het ook fijn als de volwassenen daar ook bij kunnen zitten voor wat toezicht / ontmoeten. Daarnaast zouden wij ook heel graag hebben dat onze kinderen veilig naar Veenendaal kunnen fietsen. De weg is smal, er wordt hard gereden en het is afgezonderd en donker. De gemeente móet echt in deze 1.5 km Haarweg investeren, ruimte naast de weg zat!</p>	9/3/2021 8:59 PM
17	<p>Positief, echter zie ik enkel in de tekening bij Overberg iets terug over een speeltuin/ontmoetingsplek in Overberg en niet in de tekst. Dit terwijl in 'Omgeving met kwaliteit' volop wordt gesproken over speelbossen, prettige woonomgeving, ontmoeten van dorpsgenoten en bewegen, kinderen die veilig moeten kunnen spelen etc. Dit terwijl dit momenteel écht mist in Overberg en dus niet duidelijk in de toekomstvisie staat: alleen in de nieuwbouwstraat 't Veld wonen nu al 23 kinderen terwijl er nog 13 woningen bijgebouwd gaan worden. Grote kans dat er straks alleen al in deze straat zo'n 40 kinderen wonen, om het nog maar niet te hebben over de omliggende straten waar ook zeer veel kinderen wonen. Er is níets (een oud, verjaard mini speeltuintje aan de andere kant van Overberg. Veel te ver weg voor de meeste kinderen en sowieso een waardeloos speeltuintje) waar deze kinderen veilig kunnen spelen, helemaal niet als het braakliggende deel van 't Veld straks bebouwd is. Daarnaast zijn er bijna geen ontmoetingsplekken in Overberg. De markt is zeer klein en alleen op vrijdagmiddag, de Hucht is ook zeer beperkt open en niet iedere groep is daar op zijn plek. In het weiland naast 't Veld, waar nu schapen lopen, zou er een prachtige groene ruimte zijn voor wat natuurlijke speeltoestellen, een veldje, picknicktafels, fruitbomen. Een ware aanvulling voor Overberg, voor zowel jong als oud. Ik zou daar heel graag over meedenken en heb al diverse ideeën! (Daarnaast lijkt het me verstandig om dan te zorgen voor wat afbakening bij het daarnaast liggende slootje i.v.m. de veiligheid) Daarnaast denk ik dat er ook nog véél meer nadruk mag liggen op een veilige fiets (en wandel?) verbinding met Veenendaal. Vanuit Overberg fietsen dagelijks veel kinderen, jongeren en volwassenen over de Haarweg richting Veenendaal om daar te gaan werken, boodschappen te doen, naar school te gaan en van de voorzieningen gebruik te maken. Op de haarweg wordt hard gereden, het is onoverzichtelijk door de heuveltjes en de scherpe bocht, de weg is smal én het is er 's avonds en 's ochtendsvroeg pikdonker. Ik lig er nu al nachten wakker van, hoe mijn bijna 1 jarige zoontje later over die weg naar Veenendaal moet fietsen. Hier móet iets aan gedaan worden! Denk aan een apart dubbelfietspad (met voetpad?), los liggend van de weg (wellicht kan de sloot tot aan het spoor daar gedemd worden, zodat hier plaats voor vrij komt, dan is er ruimte genoeg) met een verhoogde berm ertussen, led lampjes in de grond, camera's en straatlantaarns die aangaan bij beweging. Ook hier denk ik uiteraard graag in mee! Daarnaast wil ik nog even kwijt dat ik enthousiast wordt van het stukje 'De openbare ruimte heeft een impuls gekregen door het gebruik van meer groen en authentieke materialen.' Ik hoop dan ook echt dat de uitvoering hiervan serieus genomen gaat worden. Ik denk dat Overberg een zoveel leuker, aantrekkelijker dorp zou kunnen worden. Kijk naar het oude centrum van Amerongen: die sfeer met oude klinkertjes, stoepjes, oude lantaarnpalen, groen et cetera zouden we in Overberg toch ook moeten kunnen behalen? Daarnaast zou ik ook wat extra nieuwbouw in Overberg niet erg vinden zodat er ook wat extra inwoners komen, op deze manier kan de school wellicht weer iets groeien (want die is wel erg klein, waardoor ook wij twijfelen of dit wel leuk is voor ons kind) en kan er wellicht nog een dorpswinkeltje/koffiebarretje met verse broodjes en ijsjes worden toegevoegd waardoor Overberg weer wat meer levendigheid zorgt. Ik hoop van harte dat mijn inbreng over de speeltuin/ontmoetingsplek en het veilige fietspad zeer serieus meegenomen worden. Ik denk hier graag over mee.</p>	9/2/2021 9:42 PM
18	<p>Laat de mensen op de ossenberg wonen .er zijn geen huizen.dus wat wilt u daaraan doen .dat we met zijn allen in de garage van het gemeentehuis gaan leven.</p>	9/2/2021 6:11 PM
19	<p>Wat een mooi geformuleerde en vormgegeven visie. Echter, ik mis nog een stuk over de betaalbaarheid van de gemeente. In een wereld waarin geld geen rol speelt verwezenlijken we de hele visie, maar er zullen keuzes gemaakt moeten worden en afwegingen om het betaalbaar te houden. Pas dan toont de ware visie zich. Mijn voorstel is dus om ook een visie op de financiële afwegingen op te nemen in het stuk.</p>	8/23/2021 10:05 PM
20	<p>Ik herken mij in de visie zoals beschreven. Ik wil echter nog wel de opmerking maken dat het plaatje naast de visie impliceert dat er nog geen besluit is genomen over het doel van de marinierskazerne. In de tekst wordt hier echter geen enkele vraag meer over gesteld. Er gaan</p>	8/21/2021 2:09 PM

Inspraak concept Toekomstvisie

veel huizen gebouwd worden. Dit is mijn mening misleidend. Ik vraag me dan ook af wat de intentie geweest is van het plaatje. Wat ik nog graag toegevoegd zie aan visie is dat het bouwen van een flink aantal huizen gepaard MOET gaan met een nieuwe ontsluiting richting de A12. Ik ben namelijk bang dat de makkelijkste weg is om ook dit verkeer allemaal weer over de reeds veel te zwaar belaste Amersfoortseweg geleid zal worden. Tegelijk biedt dit dan ook de kans om het verkeer door het centrum van Doorn om te leiden via de westzijde. Twee vliegen in één klap.

21	Wat ben ik blij dat 'Omgeving met kwaliteit' een van de drie kernprincipes is die de richting bepalen Na de schade die de valwind op 18 juni heeft veroorzaakt, zal voor Leersum extra ingezet moeten worden op biodiversiteit, en bewust watergebruik. Wetende dat niet alleen de natuur schade heeft opgelopen, maar ook veel inwoners mentale schade hebben opgelopen. Laat mensen merken dat opbouw van het groen een eerste prioriteit is, zodat ook Leersum weer een groene kern is in de Utrechtse Heuvelrug.	8/19/2021 4:27 PM
22	De veronderstelling dat er meer woningen nodig zijn omdat er minder mensen in een woning komen te wonen, is een landelijke trend, maar geldt niet voor Doorn. Hier is de bevolking vergrijsd en aan het verjongen, waarmee het gemiddeld aantal personen per woning stijgt, zonder dat daar extra woningen voor hoeven te worden gebouwd. - wanneer een woning waarin een ouder echtpaar of alleenstaande oudere wordt verkocht (veelal in de woonwijken uit uit de bouwjaren '60, '70 en '80) er een puincontainer voor de deur wordt gezet en een trampoline in de tuin komt. - de gezinsgrootte stijgt, waardoor er bevolkingsgroei plaatsvindt, maar er niet meer woningen hoeven te worden gebouwd dan wanneer je uitgaat van de huidige woningbezetting - je ziet de verjonging ook aan de stijging van het aantal leerlingen op de basisscholen. Deze trend en de trend dat de gezinsgrootte stijgt, is eenvoudig te verifiëren door een gesprekje met de schooldirecteuren.	8/17/2021 2:03 PM
23	Duidelijke visie op directe leefomgeving voor bewoners. Vraag is wel hoe realistisch dit is: de gemeente heeft giga schulden en geen duidelijk plan hoe dit aan te pakken. Dat gaat waarschijnlijk betekenen dat er flinke beperkingen zijn op de mogelijkheden om plannen te realiseren. Wordt met deze visie niet een te rooskleurig beeld geschept? Naast betaalbaarheid worden denk ik een aantal aspecten die invloed hebben op het leven in de dorpen en buitengebied onderbelicht: 1. De economie & verwachte ontwikkelingen in de bedrijvigheid (bedrijfsleven, werk genererende organisaties) wat onderbelicht 2. Infrastructuur onderbelicht. Autoluw van dorpskernen wordt bij diverse onderwerpen benoemd. echter de noodzakelijke veranderingen in infrastructuur worden vrijwel niet genomen (behalve onderdoorgang Maarsbergen). Waar moeten de auto's heen die nu over de provinciale wegen door de dorpen rijden? 3. Regiofunctie van Doorn en Driebergen en in mindere mate Leersum. Voor de andere dorpen binnen en buiten de gemeente. Deze regiofunctie draagt m.i. sterk bij aan 1. de vitaliteit van Driebergen en Doorn 2. de aantrekkelijkheid voor werk en wonen in de andere dorpen (omdat die toch wel vlak bij D&D liggen) Het belang hiervan wordt denk ik te weinig benadrukt in de visie	8/13/2021 12:37 PM
24	c	8/8/2021 4:06 PM
25	Het is essentieel een toekomstvisie te ontwikkelen waarin inwoners meedenken en invloed uit kunnen oefenen. De onderwerpen die van belang zijn werden voorgelegd aan inwoners en maatschappelijke organisaties. en dat is positief. Bestuurders en gemeenteraad kunnen effectiever lange termijn beleid ontwikkelen met een Toekomstvisie als leidraad.	8/8/2021 3:32 PM
26	Goedemiddag, Dank voor de deze mooie, perspectiefvolle en creatieve presentatie. Vanzelfsprekend is de mate van aandacht waar het gaat over milieu en ontwikkelingen die m.i. ook terecht zijn. Ook zie ik een vorm van 'hype' (waaronder van het gas af) die bovenmatige belangstelling kent waar het gaat om tot maatregelen en effectiviteit te komen. De wetenschap komt ook inmiddels tot andere inzichten, ook waar het gaat om gebruik van fossiele middelen. Juist ook 'het samen' kunnen ontwikkelen van mens en samenleving, in harmonie, leefbaarheid, zeker meer respect, minder agressie, beleefdheid, meer tijd en aandacht voor het onderhouden van groen en veilige voetpaden en fietspaden lijkt hierdoor minder aandacht te krijgen (er is al behoorlijk achterstallig onderhoud). Juist een volledige harmonie van meerdere relevante maatschappelijke vraagstukken zal ook andere vraagstukken acceptabeler maken, ook waar het gaat om tijd, aandacht, investeringen en dus kosten etc. Oftewel waar begint het, en begin je aan en waar eindigt het mogelijk !	8/6/2021 4:07 PM
27	Ik lees in de visie voor Maarn/Maarsbergen weinig over sport accommodatie. Gezien de Bree belangstelling voor het handhaven van de sporthal en mogelijke extra benutten ervan, zondags en voor meer sportverenigingen (uit de gemeente!) . Wij pleiten voor het uitgebreid opnemen	8/6/2021 11:42 AM

Inspraak concept Toekomstvisie

van een sport paragraaf, want sport is gezond voor jong tot oud en spaart medische kosten en vergroot de geluksbeleving van de bewoners!

28	Mooi dat groen en duurzaamheid hoog in het vaandel blijven staan.	8/6/2021 7:55 AM
29	Ik lees veel mooie dingen in de toekomstvisie, alle hot topics van dit moment komen aan bod en alles wordt opgelost (huisvesting, klimaat, vergrijzing, energietransitie, verkeersdruk). Ik krijg er een warm gevoel van en dat zal bij de meesten zijn. Niemand kan hier nee tegen zeggen. Daar zit ook het issue, het is namelijk te vaag en vrijblijvend. Wat gaan we bijvoorbeeld niet doen? En waar komen knelpunten die leiden tot moeilijke beslissingen? Dat wordt me uit dit document niet duidelijk en de toegevoegde waarde ontgaat me.	8/5/2021 7:27 PM
30	- Klein tekstueel punt: het is niet Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug maar Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Zou ik aanpassen in hele document. - Ik mis hoe jullie willen komen vanuit deze toekomstvisie tot concrete uitvoeringsvoorstellen/een uitvoeringsplan. - Bij onderdeel omgeving en kwaliteit staat dat natuur toegevoegd zou moeten worden. Dat is een prachtig streven, maar op dit moment worden juist natuurgebieden verkocht door de gemeente (Koeheuvels, Heidetuin). Dan lijkt mij dit streven mooi maar het komt niet heel geloofwaardig over. Waarom dan niet de huidige verkoop stoppen? - Op de pagina van Amerongen mis ik het feit dat meerdere keren is aangegeven dat het streven is om vrachtverkeer te werken uit de oude kern en ook genoemd is dat de verkeersvisie geactualiseerd zou moeten worden maar er vooral ook een uitvoeringsprogramma moet komen om deze visie te vertalen in concrete acties.	8/5/2021 3:40 PM
31	Ik lees ergens dat de afwatering nu beter geregeld is, maar bij ons in de Frans Halslaan hebben alle huizen hun hemelwater afvoer nog, voor zover ik weet, op het riool. Terwijl dit ook anders kan en zeer waarschijnlijk ook beter is. Mijn vraag: is dit meegenomen in de plannen?	8/1/2021 2:44 PM
32	Prachtig, complimenten! Ik ben nieuwsgierig naar het aantal respondenten en de leeftijdscategorie (lukte het ook ouderen te bereiken?) Er zijn geruchten dat station Maarn zou verdwijnen. Voor zover de gemeente hier invloed op heeft ben ik vóór het behoud van ons station, wilde ik graag nog delen. Bedankt voor het mooie en inzichtelijke proces met mooi plan als uitkomst!	7/27/2021 8:03 AM
33	Wat ik mis is de wijze waarop de gemeente de dienstverlening naar de inwoners uitvoert. Bijvoorbeeld: Laat de gemeente helder zijn in wat ze belooft. Geen vage reclameachtige teksten zoals in de voorliggende visie vaak het geval is. We weten al waar we wonen en wat daar goed aan is. Dat de gemeente ook doet wat ze belooft. En dat de gemeente duidelijk aangeeft wat ze NIET gaat doen voor de bewoners, en waarom. Dat de gemeente zuinig omgaat met de financiën. Het is ons geld. Dat de gemeente de financiën eerlijk en transparant verdeelt over de deelgemeenten. Laat de gemeente meer ethisch gedrag vertonen naar de inwoners, zodat de inwoners het gevoel krijgen dat de gemeente er voor hen is. En als de gemeente dat niet kan dan zullen de inwoners hun gang gaan zonder zich om de gemeente te bekommeren. Dan heb je ook geen toekomstvisie meer nodig omdat het de bewoners aan worst zal wezen wat er nu weer bekostigd gaat worden.	7/26/2021 10:58 PM
34	Een prachtig verhaal, waar (bijna) niemand moeite mee zal hebben. Maar ook een verhaal waar de dilemma's en de onvermijdelijke keuzes niet in worden vermeld. Waarin het spanningsveld tussen het een en het ander niet wordt genoemd of gemeden. Bovendien een verhaal met weinig ECHTE vernieuwing, vrijwel alles borduurt voort op wat er al is, of wat al in de pipeline zit. Een MFA in Maarn, een ondertunneling in Maarsbergen, enz. Bovendien is 2040 helemaal niet zo ver weg. Zeker niet als je tijd tijd in aanmerking neemt die het realiseren van relatief simpele projecten neemt. Het traject rondom het MFA in Maarn loopt nu al 8 jaar, over de ondertunneling in Maarsbergen zijn we al 10 jaar aan het bakkeleien. Van het Buntplein in Maarn is al 9+ jaar bekend dat daar "iets" moet komen Dat een groene omgeving het meest unieke is aan onze gemeente kan ik voor 100% onderschrijven. Maar dan zou dat ook nu al de leidraad moeten zijn voor het beleid. De huidige voortvarendheid met het kappen van bomen, het potentieel vercommercialiseren van stukken natuur (gelukkig is door actie van bewoners hier een stokje voor gestoken) past daar niet bij. Dus in samenvatting, het is niet moeilijk om het huidige verhaal te schrijven. Het is niet nodig om dit tot in detail te blijven uitwerken. Het gaat erom om nu al alles keuzes in beleid te toetsen aan de visie. En om nu heel helder te maken waar de dilemma's liggen en welke (moeilijke) keuzes zullen moeten worden gemaakt. Zo niet dan verzanden we in het al te bekende en verdragende traject van bezwaren omdat dit niet allemaal naast elkaar kan bestaan.	7/23/2021 12:57 PM
35	Allereerst vind ik het een mooi opgezette visie en ook compleet. Het moet als gids dienen naar de toekomst. Geen visie is geen toekomst! Ook het eindplaatje vind ik mooi, maar ik ben bang	7/22/2021 5:04 PM

Inspraak concept Toekomstvisie

wat onrealistisch. Ik snap wel dat veel inwoners al het goede willen behouden want dat lees ik tussen alle regels door. Veel groen, jong en oud die elkaar helpen, voor iedereen passende woonruimte en een prachtig aanbod met producten in rustige autovrije dorpskernen. Ik ben bang dat we met teveel heinnering aan hoe het was, naar de toekomst kijken. Maar Nederland heeft nu eenmaal te maken met een enorme bevolkingsgroei. En ook dat zal mee moeten worden gewogen. Stel dus in je visie ook het groeiende aantal inwoners centraal. Zorg dat de jongeren kunnen blijven en niet noodgedwongen de dorpen moeten verlaten. Want ik zie het aantal jongeren ook de komende jaren niet groeien om het ideale toekomstbeeld te krijgen zoals in de toekomstvisie staat. Ook de komende 10 jaar en misschien wel helemaal niet, zullen er betaalbare woningen komen. Reden is naar mijn idee het halsstarrig tegen houden van uitbreiding van woningen. En een ideaal beeld van autovrije kernen waar je kunt fietsen en winkelen, denk dat met het verdwijnen van de auto's, ook het grootste deel van consumenten niet meer in het dorp een boodschap gaat doen. Die bestellen op het internet, laten boodschappen brengen of rijden naar de grotere supermarkten. Ik denk dat het ten koste gaat van heel veel middenstand. Ik zou daar heel goed onderzoek naar doen voor dit plan wordt uitgewerkt. De mens verandert best snel en juist het gedrag lees ik niet echt terug, vandaar dat ik stel dat veel mensen teveel kijken naar zichzelf in dit jaar en dat projecteren naar de toekomst. Ik hoop dat ik ongelijk heb, want de visie is zeker leuk, maar nogmaals ik denk niet dat dit gat lukken.

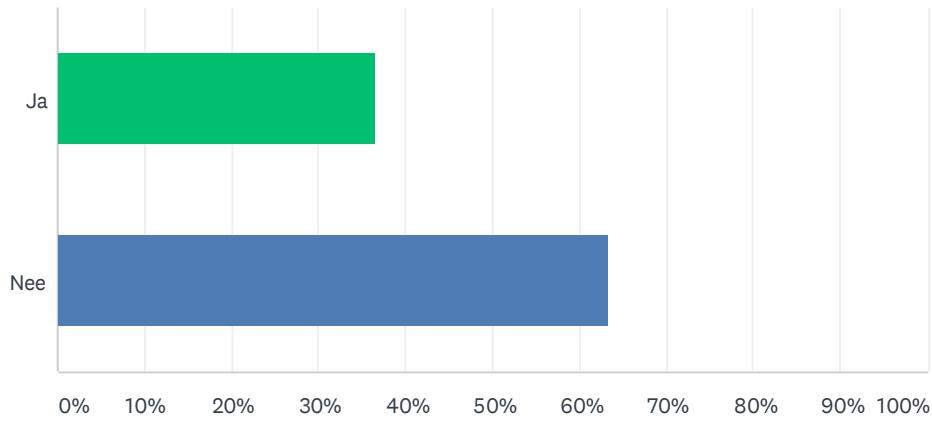
36	Ook in de toekomstvisie wordt er weer vanuit gegaan dat aardgasvrij met de huidige 'alternatieven' mogelijk is. Maar die 'alternatieven' zijn niet haalbaar, niet realistisch: te duur, te lawaaiig, en niet afdoende. Totdat er een middel is dat van de huidige leidingen gebruik maakt (waterstof?), is er geen alternatief voor aardgas. Dit zou ik in de toekomstvisie opgenomen willen zien.	7/22/2021 4:39 PM
37	Ik heb bezwaar tegen het autovrij maken van ons dorp. Het dorp wordt daardoor niet tot nauwelijks toegankelijk voor oudere en minder valide mensen doordat je dan niet meer voor de winkels kan parkeren.	7/22/2021 12:53 PM
38	Ik heb bezwaar tegen het autovrij maken van de dorpskern voor inwoners van het dorp. Veel winkels in de dorpskern worden onbereikbaar voor ouderen, die alleen met de auto nog bij deze winkels kunnen komen. Fietsen is vaak niet meer mogelijk, net als grote afstanden lopen. Het zou wel wenselijk zijn toeristenverkeer buiten de dorpskern te houden.	7/22/2021 12:52 PM
39	Ik zou graag willen meedenken over de definitieve versie. Het concept is wat mij betreft een embryo. Een volwassen toekomstvisie dient m.i. visie uit te stralen en niet te herhalen wat nu al wordt gezegd over de gemeente, maar dan in 2040 wordt geplaatst. In de tweede plaats wordt er teveel uitgegaan van het handhaven van bestaande structuren, zoals het aantal dorpen en de gemeente zelf. Geen woord over hoe dat eventueel anders zou kunnen. Ik mis een echte visie op veel onderwerpen: armoede, klimaatverandering, demografische ontwikkelingen, et cetera. Het verhaal is pappen en nathouden: alles blijft zoals het was alleen dan iets beter. Dat kan niet. Belangrijk gemis is de visie op de rol van de gemeentelijke organisatie zelf: zij wil spin in het web zijn? Hoe zien jullie dat voor je en waarom eigenlijk?	7/22/2021 9:39 AM
40	allereerst complimenten, die toekomstvisie ziet er goed uit en is mooi vormgegeven. Ook de verbeeldingen van de diverse kernen. Een paar suggesties: a. er staat niet expliciet in dat de rode contouren worden gehandhaafd. Ik vrees toch dat er steeds meer kernen, zeker tussen Driebergen en Doorn, tegen elkaar aan gebouwd gaan worden. Dat is een ontwikkeling die nu al plaatsvindt en deze ruimte die landschappelijk zeer aantrekkelijk is wordt ook voornamelijk ingenomen door meer vermogenden. b. ik mis de plaats van de zorginstellingen in het geheel. Wat dragen zij bij. Denk aan het prachtige Zonnehuis in Doorn of het nieuwe Beukenstein in Driebergen. Hoe geven wij deze zorginstellingen een meer centrale plaats in de kernen. Ook door daar activiteiten onder te brengen zoals wijkverpleging. Een ontwikkeling ook vanuit Actiz is om instellingen en wijk-/thuis- en huisartsenzorg veel meer samen te laten werken. Dat biedt voor medewerkers ook een belangrijke meerwaarde. Ik zie geen visie op zorg terugkomen en die is in mijn ogen juist heel belangrijk. Ook met Bartimeus en de ontwikkeling aldaar om, zoals ook bij Abrona is gebeurd, huizen voor particulieren en de activiteiten vanuit de instelling met elkaar in contact te laten komen door bouwen binnen de instellingsgrenzen. c. ik mis cultuur in het geheel. Hebben we plekken / locaties waar we ook gebruik van kunnen maken. Cultuur is een belangrijke factor om elkaar te ontmoeten. d. Het gebied voorbij de snelweg daar zie ik geen visie voor staan. In de voorbesprekingen heb ik aangegeven dat je ook daar nog zaken kunt ontwikkelen, zeker in samenwerking met Zeist. In Zweden is nu een initiatief voor een prachtig winkelcentrum gerealiseerd met tweedehands artikelen nog in goede staat of gerefurbished. Prachtig initiatief. Dat kan een optie zijn. Ik mis nog een beetje de samenhang tussen de diverse dorpskernen.	7/21/2021 12:05 PM

Inspraak concept Toekomstvisie

41	Ik lees niets nieuws, dit was er al.	7/20/2021 3:24 PM
42	Ik ben blij dat er over het groene profiel van de gemeente wordt gesproken; het woord natuur hoor ik echter te weinig. Ik zou graag zien dat de natuurwaarden echt voorop staan, ook omdat een goede ecologische basis draagkracht biedt aan economische activiteiten. Bovendien heeft de Utrechtse Heuvelrug door haar natuur een belangrijke functie voor het hele land. U heeft met veel mensen gesproken, maar de natuur heeft geen stem. Kijk hier svp naar zodat niet alleen vanuit de mens gedacht wordt.	7/20/2021 2:44 PM
43	Geachte heer/mevrouw, Het concept van de Toekomstvisie vind ik goed, gelet op de breedte van wat erin aan de orde komt en de ruimte voor verschillen tussen de dorpen. In de inleiding wordt beschreven dat de wereld snel kan veranderen; we denken nu na over de toekomst over 20 jaar en maken keuzes die duurzaam zijn. Wat ik nog mis is aandacht voor hoe je keuzes maakt en samenleeft onder moeilijker wordende omstandigheden. Er zal waarschijnlijk meer schaarste zijn. Zelf ga ik ervan uit dat door de extra inspanning die we gaan leveren voor het terugbrengen van onze voetafdruk meer bereidheid tot aanpassing moeten leren. Pensioenfondsen bijvoorbeeld hebben veel aandacht voor investeren in bedrijven die maatschappelijk verantwoord ondernemen en denken tegelijk na over het rendement. Aanvankelijk was er veel zorg over het rendement. Nu is die zorg meer in balans met de ambitie en is er ook meer vertrouwen dat investeren in bedrijven die meer maatschappelijk verantwoord ondernemen op de lange termijn ook een goed rendement geeft. Het wat moeten inleveren en je aanpassen aan de veranderende omstandigheden speelt natuurlijk nu ook wel voortdurend in politieke keuzes. In de toekomst zal het, verwacht ik, om meer en om meer met zijn allen gaan. Wellicht kan het perspectief van je kunnen aanpassen - en daarbij wat kunnen inleveren als dat nodig is- meegenomen worden. Voor jongeren en kinderen is dat denk ik minder moeilijk. Zij hebben vast goede ideeën bij het beschrijven van het onderwerp. Met vriendelijke groet 	7/19/2021 11:06 PM
44	Leuk ding man	7/17/2021 10:52 AM

V6 Wilt u (ook) reageren op een specifieke pagina?

Beantwoord: 52 Overgeslagen: 16

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ja	36.54%	19
Nee	63.46%	33
TOTAAL		52

V7 Over welke bladzijde gaat uw reactie?

Beantwoord: 16 Overgeslagen: 52

#	REACTIES	DATE
1	13	9/20/2021 9:22 AM
2	32	9/18/2021 10:05 AM
3	12	9/18/2021 9:27 AM
4	13	9/17/2021 10:44 AM
5	24	9/4/2021 10:12 PM
6	38	9/3/2021 9:06 PM
7	38	9/3/2021 8:59 PM
8	38	9/2/2021 9:42 PM
9	20	9/2/2021 9:09 PM
10	5	8/19/2021 4:31 PM
11	5	8/8/2021 4:34 PM
12	32	8/8/2021 4:16 PM
13	12	8/7/2021 10:02 PM
14	28	8/6/2021 8:00 AM
15	32	8/4/2021 3:55 PM
16	10	7/17/2021 10:52 AM

V8 Uw reactie op deze bladzijde

Beantwoord: 16 Overgeslagen: 52

#	REACTIES	DATE
1	Kunnen op pagina 13 het aantal agrarische bedrijven en het aantal woonwagencampen worden weergegeven?	9/20/2021 9:22 AM
2	Ik mis in de visie voor Leersum de ruimte voor fietsers en recreanten en de impact die dit heeft op het gemotoriseerde verkeer. Ik denk dat het verkeer zoveel mogelijk via de Rijksstraatweg moet worden geleid en alle andere straten fietsstraten moeten worden. Verder moeten alle wegen een max snelheid van 30km krijgen en moet hierop worden gehandhaafd. Sluipverkeer door de bossen (Scherpenzeelseweg!) wordt gestopt door hier alleen bestemmingsverkeer toe te laten en de 30km als max snelheid over deze hele weg door te voeren. Daarnaast kan 'stil asfalt' ook helpen om hier meer rust te creëren voor fietsers en recreanten. Tot slot is het belangrijk dat de rode contour gehandhaafd blijft en het bosgebied na de valwinden wordt hersteld. Bouwen in Leersum vindt alleen plaats aan de zuidkant zodat de bossen intact blijven.	9/18/2021 10:05 AM
3	Bij een aantal items is tekst weggefallen o.a. 'de hoogste berg...' , 'De oudste bouwphase van de kerk gaat terug naar omstreeks...' etc.	9/18/2021 9:27 AM
4	Op deze pagina worden feiten en cijfers genoemd. Ik mis hier de toekomstvisie op de feiten en cijfers. Streeft de GUH naar andere aantallen inwoners? Meer of minder areaal bos- en natuurgebied? Meer of minder arbeidsplaatsen? En ik mis in dit overzicht het percentage van het grondgebied dat in beslag genomen wordt door (intensieve) landbouwbedrijven.	9/17/2021 10:44 AM
5	Ik lees over zonnevelden en windmolens langs de snelweg? Was daar niet een enquête over onder de bewoners met een andere uitkomst? Lijkt mij ook nogal tegenstrijdig: meer groen, meer woningen en dan zonnevelden? Windmolens langs snelwegen terwijl veel inwoners de snelweg én de trein ook als overlast zien (lawaa!). Ik mis dat ook: snelweg en trein worden opgehemeld vanwege goede verbinding, maar veel inwoners ervaren ook geluidsoverlast. Bij Driebergen is het bijvoorbeeld erg curieus dat de afrit van de snelweg en een stuk daarvoor geen geluidswal heeft. Bij veel dorpen/steden langs de a2 is dat wel? En in de mooie bossen van Driebergen hoor je de vogels vaak niet door de snelweg, omdat deze bijna direct stopt na de Arnhemse bovenweg (en er ligt nog een hele wijk achter...). Zonnepanelen op de geluidsschermen langs de snelweg mis ik. Dus geluidswal doortrekken en veel panelen erop.	9/4/2021 10:12 PM
6	Voor onze dagelijkse boodschappen en activiteiten gaan wij naar z.d. Ellekoot. Helaas durven wij hier niet lopend met onze kleinzoon in de wagen heen, omdat er amper ruimte is om op de Haarweg te lopen en er idioot hard gereden wordt. Het is toch niet meer van deze tijd dat inwoners van een dorpje niet eens veilig lopend of fietsend op hun (noodzakelijke) bestemming kunnen komen? Dagelijks zien wij heel veel kids hier op straat spelen. Behalve dat dat niet echt een fijne, inspirerende speelplek voor ze is, vinden wij dit ook absoluut niet veilig. Er wordt helaas toch nog regelmatig hard gereden en een kind dat achter een bal aan rent, ziet niet alles. Zo'n kind heb je liever veilig op een trapveldje, waar ze lekker uit razen.	9/3/2021 9:06 PM
7	Prima, alleen wij missen hierin wel heel erg een ontmoetingsplaats/speeltuin/speelveld in onze buurt. Er is heel erg weinig in Overberg. De kinderen spelen onveilig op straat waar de auto's rennen. Er zijn hier zoveel kinderen, daar moet iets mee gedaan worden. Daarnaast is het ook fijn als de volwassenen daar ook bij kunnen zitten voor wat toezicht / ontmoeten. Daarnaast zouden wij ook heel graag hebben dat onze kinderen veilig naar Veenendaal kunnen fietsen. De weg is smal, er wordt hard gereden en het is afgezonderd en donker. De gemeente móét echt in deze 1.5 km Haarweg investeren, ruimte naast de weg zat!	9/3/2021 8:59 PM
8	Positief, echter zie ik enkel in de tekening bij Overberg iets terug over een speeltuin/ontmoetingsplek in Overberg en niet in de tekst. Dit terwijl in 'Omgeving met kwaliteit' volop wordt gesproken over speelbossen, prettige woonomgeving, ontmoeten van dorpsgenoten en bewegen, kinderen die veilig moeten kunnen spelen etc. Dit terwijl dit momenteel écht mist in Overberg en dus niet duidelijk in de toekomstvisie staat: alleen in de nieuwbouwstraat 't Veld wonen nu al 23 kinderen terwijl er nog 13 woningen bijgebouwd gaan worden. Grote kans dat er straks alleen al in deze straat zo'n 40 kinderen wonen, om het nog	9/2/2021 9:42 PM

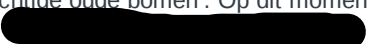
Inspraak concept Toekomstvisie

maar niet te hebben over de omliggende straten waar ook zeer veel kinderen wonen. Er is níets (een oud, verjaard mini speeltuintje aan de andere kant van Overberg. Veel te ver weg voor de meeste kinderen en sowieso een waardeloos speeltuintje) waar deze kinderen veilig kunnen spelen, helemaal niet als het braakliggende deel van 't Veld straks bebouwd is. Daarnaast zijn er bijna geen ontmoetingsplekken in Overberg. De markt is zeer klein en alleen op vrijdagmiddag, de Hucht is ook zeer beperkt open en niet iedere groep is daar op zijn plek. In het weiland naast 't Veld, waar nu schapen lopen, zou er een prachtige groene ruimte zijn voor wat natuurlijke speeltoestellen, een veldje, picknicktafels, fruitbomen. Een ware aanvulling voor Overberg, voor zowel jong als oud. Ik zou daar heel graag over meedenken en heb al diverse ideeën! (Daarnaast lijkt het me verstandig om dan te zorgen voor wat afbakening bij het daarnaast liggende slootje i.v.m. de veiligheid) Daarnaast denk ik dat er ook nog véél meer nadruk mag liggen op een veilige fiets (en wandel?) verbinding met Veenendaal. Vanuit Overberg fietsen dagelijks veel kinderen, jongeren en volwassenen over de Haarweg richting Veenendaal om daar te gaan werken, boodschappen te doen, naar school te gaan en van de voorzieningen gebruik te maken. Op de haarweg wordt hard gereden, het is onoverzichtelijk door de heuveltjes en de scherpe bocht, de weg is smal én het is er 's avonds en 's ochtendvroeg pikdonker. Ik lig er nu al nachten wakker van, hoe mijn bijna 1 jarige zoontje later over die weg naar Veenendaal moet fietsen. Hier móet iets aan gedaan worden! Denk aan een apart dubbelfietspad (met voetpad?), los liggend van de weg (wellicht kan de sloot tot aan het spoor daar gedemd worden, zodat hier plaats voor vrij komt, dan is er ruimte genoeg) met een verhoogde berm ertussen, led lampjes in de grond, camera's en straatlantaarns die aangaan bij beweging. Ook hier denk ik uiteraard graag in mee! Daarnaast wil ik nog even kwijt dat ik enthousiast wordt van het stukje 'De openbare ruimte heeft een impuls gekregen door het gebruik van meer groen en authentieke materialen.' Ik hoop dan ook echt dat de uitvoering hiervan serieus genomen gaat worden. Ik denk dat Overberg een zoveel leuker, aantrekkelijker dorp zou kunnen worden. Kijk naar het oude centrum van Amerongen: die sfeer met oude klinkertjes, stoepjes, oude lantaarnpalen, groen et cetera zouden we in Overberg toch ook moeten kunnen behalen? Daarnaast zou ik ook wat extra nieuwbouw in Overberg niet erg vinden zodat er ook wat extra inwoners komen, op deze manier kan de school wellicht weer iets groeien (want die is wel erg klein, waardoor ook wij twijfelen of dit wel leuk is voor ons kind) en kan er wellicht nog een dorpswinkeltje/koffiebarretje met verse broodjes en ijsjes worden toegevoegd waardoor Overberg weer wat meer levendigheid zorgt. Ik hoop van harte dat mijn inbreng over de speeltuin/ontmoetingsplek en het veilige fietspad zeer serieus meegenomen worden. Ik denk hier graag over mee.

9	Overberg met een leuk recreatiepark De Ossenberg waar veel mensen "wonen" mensen die daar graag willen blijven wonen. Geef deze mensen een gedoogvergunning of uitsterfbeleid. De meeste van deze mensen hebben daar een eigen chalet waar ze prettig wonen. De mensen op het park zijn er voor elkaar als dat nodig is. En zeker in deze tijd met de woningnood en torenhoge huur en koop prijzen, lange wachtrijen is een gedoogvergunning juist heel mooi toch?	9/2/2021 9:09 PM
10	Ook bij nieuw te bouwen woningen zal aandacht moeten worden besteed aan 'groen' en afvoer van het regenwater om een omgeving met kwaliteit te realiseren. Denk hierbij aan inrichting van groene parkeerplaatsen, en afvoer van regenwater naar de bodem ipv afvoer naar het riool, naast het energieneutraal bouwen. Houd rekening met het aantal verdwenen bomen op potentiële bouwlocaties en vervang dit aantal ter plekke en/of op een andere locatie in Leersum.	8/19/2021 4:31 PM
11	Wonen De uitkomsten beschreven onder Wonen in de toekomstvisie kunnen gebruikt worden door de verschillende politieke partijen als 'input' voor de dit najaar te schrijven partijprogramma's voor de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022. en de nieuwe Woonvisie van de GUH. De Huurdersraad Maarn Maarsbergen gaat graag in gesprek met de vertegenwoordigers Wonen van de politieke partijen over wat zij op het gebied van betaalbaar wonen in onze dorpen willen realiseren voor mensen met een bescheiden inkomen en eenieder die zich geen betaalbare woning kan veroorloven. Website www.huurdersraad-maarn-maarsbergen.nl KVK 71830103 Met elkaar, voor elkaar!	8/8/2021 4:34 PM
12	Er staat: "Wegen en fietspaden zijn veilig voor kinderen." opmerking: zorg voor goede aanpak verkeersdrukke; bekijk de ontsluiting van omliggende dorpen/steden ,o.a. Wijk bij Duurstede, in zijn totaliteit. Indien de Lekdijk naar Amerongen wordt aangepakt zal de verkeersdrukke zich verplaatsen. Op dit moment is er veel verkeersdrukke op de Amerongerwetering en Langbroekerweg. Maak deze wegen ook fietswegen met 'auto te gast'. Er staat: "Eventuele woningen op bepaalde locaties aan de randen van het dorp trek vooral mensen die op zoek zijn naar ruimte, natuur en sociale verbinding. Ook op een aantal voormalige boerenerven kan	8/8/2021 4:16 PM

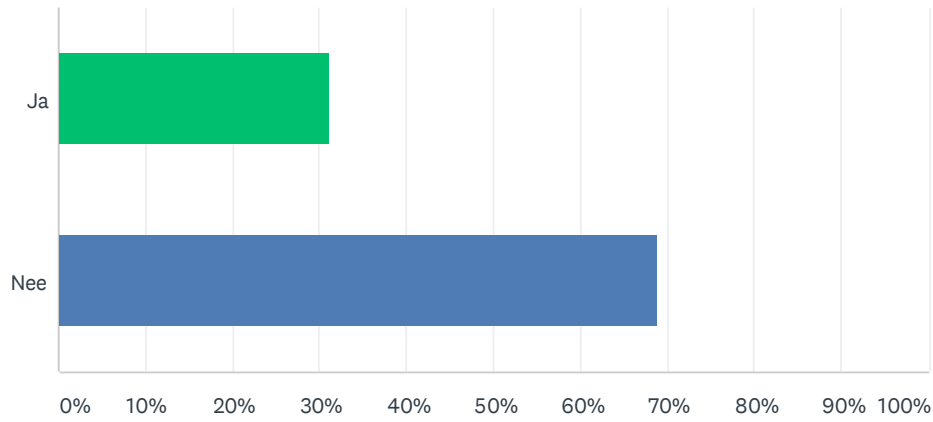
Inspraak concept Toekomstvisie

kleinschalig gewoond worden." Opmerking: Houd buitengebied in ere; geen nieuwbouw, geen nieuwe woonbestemmingen in het buitengebied zodat natuur en rust behouden blijft.

13	Geldt ook voor pag 13. Zie eerdere opmerking. Deze komt niet goed uit de verf.	8/7/2021 10:02 PM
14	Er lijkt een tegenstrijdigheid op deze pagina's te staan. Op pagina 28 staat dat er op de oude marinierskazerne een flink aantal woningen verzezen is. Op het plaatje op pagina 29 staat 'wat zullen we eens met deze ruimte gaan doen?' Nu is of het plaatje misleidend, of de tekst te voorbarig. Daarnaast staat op pagina 28 dat het autoverkeer uit doorn centrum wordt geweerd. Ik ben erg benieuwd waar het verkeer dan langs zal worden geleid, zeker wanneer er meer woningen bijkomen. Wordt dit ook in de visie opgenomen?	8/6/2021 8:00 AM
15	 dat de concept toekomstvisie klaar is. Het viel mij op dat op p.32/33, de paragraaf 'Leersum in 2040', een kaart van Leersum staat met daarop bij de Broekhuizerlaan 'Prachtige oude bomen'. Op dit moment loopt er nog een aanvraag voor het kappen van die laan, Als de kap door gaat, is er tegen 2040 nog geen sprake van een laan met prachtige oude bomen. Misschien kan bij de Broekhuizerlaan daarom beter iets als 'Cultuur historische laan' worden gezet (of het nu tegen die tijd oude of jonge bomen zijn, het blijft een laan die als rijksmonument is aangewezen).	8/4/2021 3:55 PM
16	prachtige foto maar inhoud klopt niet moet zijn....	7/17/2021 10:52 AM

V9 Wilt u nog op een andere bladzijde reageren?

Beantwoord: 16 Overgeslagen: 52

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ja	31.25%	5
Nee	68.75%	11
TOTAAL		16

V10 Over welke bladzijde gaat uw reactie?

Beantwoord: 5 Overgeslagen: 63

#	REACTIES	DATE
1	36	9/20/2021 9:38 AM
2	15	9/18/2021 9:28 AM
3	17	9/17/2021 10:54 AM
4	33	8/4/2021 3:55 PM
5	22	7/17/2021 10:53 AM

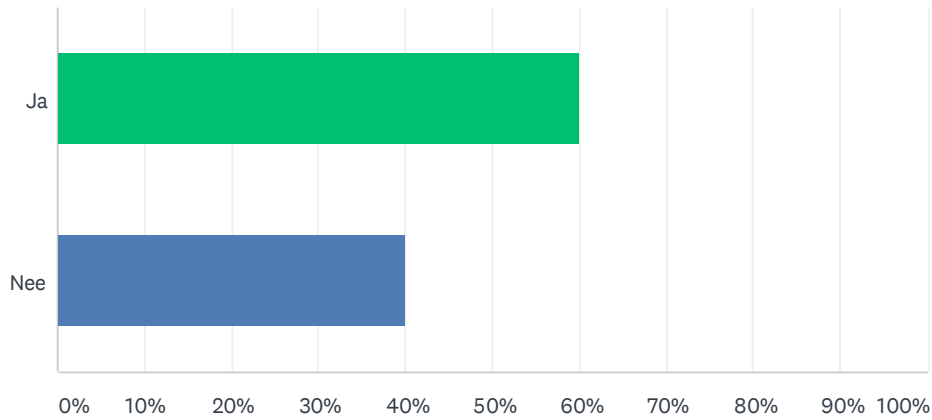
V11 Uw reactie op deze bladzijde

Beantwoord: 5 Overgeslagen: 63

#	REACTIES	DATE
1	Bij Maarsbergen staat ten zuiden van rijksweg A12 'Mooi moerassig natuurgebied'. Hier graag aan toevoegen: 'met agrarische bedrijvigheid'. Indien moerassig betekent dat het onmogelijk wordt gemaakt om landbouw te bedrijven, dan de term 'moerassig natuurgebied' graag weglaten. Wat wordt overigens bedoeld met mooi? Dat is een zeer subjectieve term die door de verschillende inwoners van de gemeente verschillend zal worden geïnterpreteerd. Bij Maarsbergen staat ten zuiden van de Griftdijk 'Kwelgebied'. Hier graag aan toevoegen: 'met agrarische bedrijvigheid'. Indien kwelgebied betekent dat het onmogelijk wordt gemaakt om landbouw te bedrijven, dan de term 'kwelgebied' graag weglaten. Waarom wordt het woonwagencamp bij de Griftdijk niet weergegeven op de kaart? Heeft de gemeente geen plannen ten aanzien van dit woonwagencamp?	9/20/2021 9:38 AM
2	De vergrijzing staat als eerste vermeld met betrekking tot wat er te gebeuren staat. Vreemd, bepaald niet het belangrijkste item de komende jaren. 20 jaar geleden zou dit een mooi item in een toekomstvisie geweest zijn om er nu de vruchten van te plukken. Het milieu (stikstof, CO2, vervuiling) klimaat verandering, overbevolking maar ook kunstmatige intelligentie (AI) zijn echt van een andere orde. U wijst ook alleen op de nadelen van de vergrijzing, de voordelen benoemt u niet. De ouderen in onze gemeente geven een ongekende bijdrage aan zichtbaar en verborgen vrijwilligerswerk, dit zal in de toekomst toenemen omdat de ouderen steeds actiever (zo u wilt vitaler) worden. Het is normaal dat jongeren voornamelijk de drukte opzoeken en als ze ouder worden langzaam steeds meer de rust en ruimte opzoeken, dit gaat niet veranderen in de toekomst en daar is niets mis mee. Precies daarom zorg je ook voor differentiatie in de manier van wonen. Van de GUH ook een bruisend geheel maken om meer jongeren aan te trekken is niet verenigbaar met de natuurfunctie van de gemeente en niet met de gewenste woontype differentiatie. 'Groen groeit mee' mist een letter: Groen groeit meer. Tenminste als we de mondiale uitdagingen en de volgende generaties serieus nemen.	9/18/2021 9:28 AM
3	Verduurzaming: Dit is/wordt de grootste uitdaging voor overheid en burgers. Waarom als laatste genoemd? Daar zou de deze paragraaf mee moeten starten. Bij verduurzaming staat dat mensen veel zelf kunnen doen. Twee opmerkingen daarover: 1. ik mis de voortrekkersrol die de gemeente hierin kan/moet spelen 2. bij de voorbeelden die genoemd worden wat mensen zelf kunnen doen, mis ik het verminderen van de vleesconsumptie. Uitgerekend is dat het verminderen van de vleesconsumptie een enorme positieve invloed heeft op klimaatverandering. De GUH maakt hiermee de keuze om feiten te verzwijgen net zoals de Ministeries van Economische Zaken en Landbouw deden in de Klimaatcampagne in 2019 zoals onlangs in het nieuws is gekomen. Past dat bij een moderne gemeente zoals de GUH zegt te zijn?	9/17/2021 10:54 AM
4	 Het viel mij op dat op p.32/33, de paragraaf 'Leersum in 2040', een kaart van Leersum staat met daarop bij de Broekhuizerlaan 'Prachtige oude bomen'. Op dit moment loopt er nog een aanvraag voor het kappen van die laan Als de kap door gaat, is er tegen 2040 nog geen sprake van een laan met prachtige oude bomen. Misschien kan bij de Broekhuizerlaan daarom beter iets als 'Cultuur historische laan' worden gezet (of het nu tegen die tijd oude of jonge bomen zijn, het blijft een laan die als rijksmonument is aangewezen).	8/4/2021 3:55 PM
5	xxxxxxxxxxxxxxxx	7/17/2021 10:53 AM

V12 Wilt u nog op een andere bladzijde reageren?

Beantwoord: 5 Overgeslagen: 63

ANTWOORDKEUZEN		REACTIES	
Ja		60.00%	3
Nee		40.00%	2
TOTAAL			5

V13 Over welke bladzijde gaat uw reactie?

Beantwoord: 3 Overgeslagen: 65

#	REACTIES	DATE
1	21	9/18/2021 9:28 AM
2	23	9/17/2021 11:00 AM
3	45	7/17/2021 10:53 AM

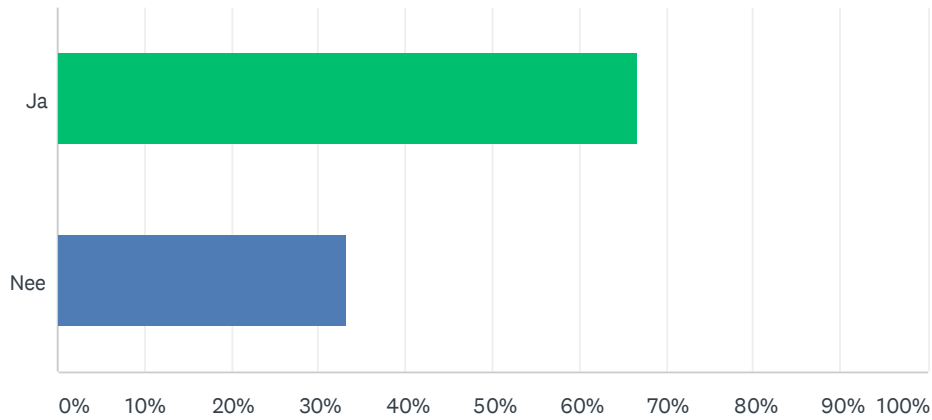
V14 Uw reactie op deze bladzijde

Beantwoord: 3 Overgeslagen: 65

#	REACTIES	DATE
1	'Binnen recreatiearme zones is het rustig en kan de natuur z'n gang gaan.' Sluit niet aan bij de voorstellen van Europa, daarin wordt gesteld dat 30% van het oppervlakte natuur dient te zijn waarvan een derde strikt voor natuur. Vervang 'recreatiearm' door 'zones strikt voor de natuur'.	9/18/2021 9:28 AM
2	Vitale dorpen: tijdens de bespreking van de concept-Toekomstvisie lichtte wethouder Rob Jorg toe dat woningbouwlocaties 'in eerste instantie' gezocht worden binnen de rode contouren. Dit om de natuur te beschermen. Echter uit de toelichting bleek dat bouwen buiten de rode contouren (wat dus ten koste gaat van groenvoorzieningen en natuur) niet uit te sluiten is. Ik zou een krachtig verbod in de Toekomstvisie willen wat past bij tegengaan van Klimaatverandering, een omgeving met kwaliteit, een groene en gezonde leefomgeving. Opvallend is dat het terugdringen van landbouwbedrijven niet genoemd wordt als mogelijkheid om te vergroenen en om woningbouwlocaties te verwerven. Het terugdringen van landbouw is een inmiddels veel gehoorde oplossing voor de klimaatproblematiek. Dit past ook in de visie van de GUH.	9/17/2021 11:00 AM
3	iedereen bedankt!	7/17/2021 10:53 AM

V15 Wilt u nog op een andere bladzijde reageren?

Beantwoord: 3 Overgeslagen: 65

ANTWOORDKEUZEN		REACTIES	
Ja		66.67%	2
Nee		33.33%	1
TOTAAL			3

V16 Over welke bladzijde gaat uw reactie?

Beantwoord: 2 Overgeslagen: 66

#	REACTIES	DATE
1	24	9/18/2021 9:29 AM
2	25	9/17/2021 11:06 AM

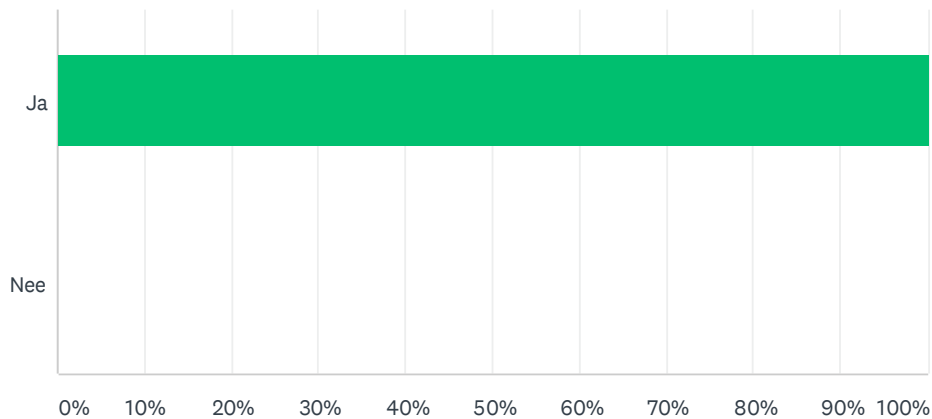
V17 Uw reactie op deze bladzijde

Beantwoord: 2 Overgeslagen: 66

#	REACTIES	DATE
1	Een toekomstbestendige economie staat als eerste vermeld als item bij toekomst gerichte gemeente. Economie blijft blijkbaar nog steeds de agenda aanvoeren. Meer dan 50% van de economie is direct of indirect afhankelijk van biodiversiteit en die is vanaf 1964 (IUCN) dalende. Een toekomst gerichte gemeente zet in op wat haar kracht is en nog meer zal zijn in de toekomst.	9/18/2021 9:29 AM
2	Het valt mij op dat in het hoofdstuk Toekomstgerichte gemeente/klimaatbestendige omgeving vooral de eigen tuinen worden genoemd als manier om te ontstenen. De gemeente zou heel actief kunnen nagaan welke mogelijkheden er zijn om te onstenen in de openbare ruimte. Een van de voorbeelden is om de diverse parkeerterreinen te voorzien van halfopen stenen waardoor regenwater sneller de bodem bereikt en niet afgevoerd hoeft te worden via de riolering. Dit past ook in het verder uitwerken van het (prachtige) watersysteem dat inmiddels in Amerongen is aangelegd. wat verstaat GUH onder: "in de openbare ruimte zorgen we voor voldoende groen"? Kan daarvan gemaakt worden "meer biodiversere groenvoorzieningen"?	9/17/2021 11:06 AM

V18 Wilt u nog op een andere bladzijde reageren?

Beantwoord: 2 Overgeslagen: 66

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ja	100.00%	2
Nee	0.00%	0
TOTAAL		2

V19 Over welke bladzijde gaat uw reactie?

Beantwoord: 2 Overgeslagen: 66

#	REACTIES	DATE
1	25	9/18/2021 9:29 AM
2	26	9/17/2021 11:12 AM

V20 Uw reactie op deze bladzijde

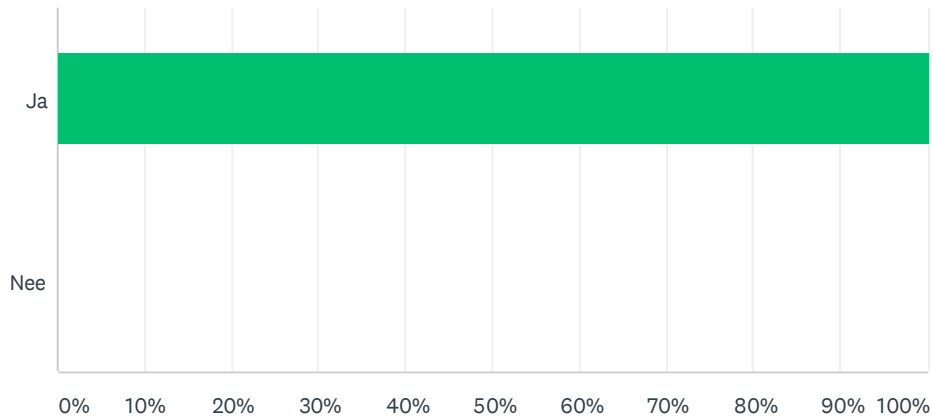
Beantwoord: 2 Overgeslagen: 66

#	REACTIES	DATE
1	Duurzaam bereikbaar: Fijn dat de gemeente zwaar verkeer zo veel mogelijk om het Nationaal Park en de dorpen heen leidt. Dat zou ook moeten gelden voor ander gemotoriseerd verkeer. Inzetten op mobiliteit die past bij de functie van de Utrechtse Heuvelrug: het bestemmingsverkeer rijdt nooit harder dan 60 km/u binnen het nationaal park en tussen de ecoducten Rumelaar en Mollebos. De mobiliteit binnen dat gebied is vanaf 2040 niet meer met fossiele brandstoffen aangedreven.	9/18/2021 9:29 AM
2	Uit het verslag Dorpsparticipatie Amerongen blijkt dat veel opmerkingen gemaakt zijn ten aanzien van Buitenruimte en Duurzaamheid. Uit het verslag van de dialoogsessie met de inwoners (pagina 6): "De versterking van het groen is belangrijk voor inwoners. Inwoners zien graag dat de gemeente hier niet op bezuinigt, maar juist investeert in kwaliteit en biodiversiteit." Tot mijn verbazing zie ik in de Toekomstvisie staan: "Het karakter van Amerongen is versterkt door onder ander vervallen woningen plaats te laten maken voor nieuwbouw, passend bij het karakter van het dorp. Hierbij is voldoende ruimte gelaten voor groen, ontmoeting en spelen." De wens van de bewoners om meer groen en meer biodiversiteit is daarmee afgezwakt naar voldoende in plaats van meer. Kan dat aangepast worden?	9/17/2021 11:12 AM

V21 Wilt u nog op een andere bladzijde reageren?

Beantwoord: 2 Overgeslagen: 66

ANTWOORDKEUZEN		REACTIES	
Ja		100.00%	2
Nee		0.00%	0
TOTAAL			2

V22 Over welke bladzijde gaat uw reactie?

Beantwoord: 2 Overgeslagen: 66

#	REACTIES	DATE
1	36	9/18/2021 9:29 AM
2	34	9/17/2021 11:15 AM

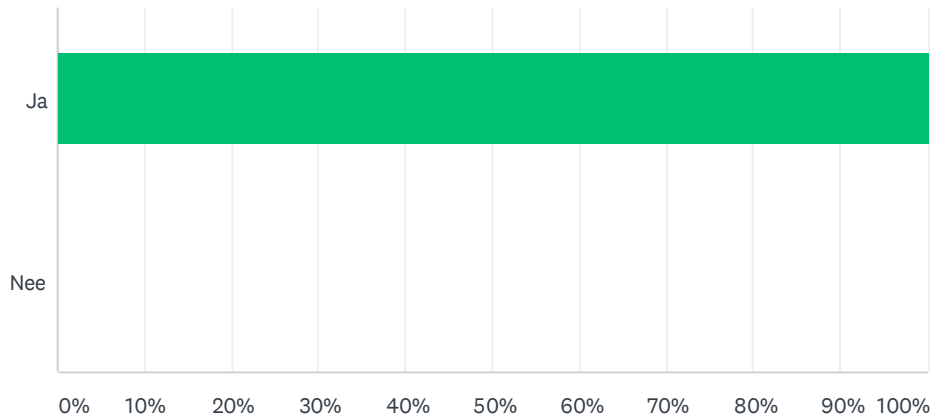
V23 Uw reactie op deze bladzijde

Beantwoord: 2 Overgeslagen: 66

#	REACTIES	DATE
1	Fijn en bijzonder belangrijk dat het kwelgebied ten noorden van Maarsbergen nu op de kaart is gezet. Het is tevens een zeer belangrijk migratie gebied tussen de ecoducten Rummelaar en Mollebos.	9/18/2021 9:29 AM
2	Alleen bij de beschrijving van de kern Maarn is aandacht voor verkoeling in de zomer en meer biodiversiteit. Dit is prima en lijkt mij een zin die in alle beschrijvingen van de verschillende kernen thuishoort.	9/17/2021 11:15 AM

V24 Wilt u nog op een andere bladzijde reageren?

Beantwoord: 2 Overgeslagen: 66

ANTWOORDKEUZEN		REACTIES	
Ja		100.00%	2
Nee		0.00%	0
TOTAAL			2

V25 Over welke bladzijde gaat uw reactie?

Beantwoord: 2 Overgeslagen: 66

#	REACTIES	DATE
1	30	9/18/2021 9:30 AM
2	41	9/17/2021 11:20 AM

V26 Uw reactie op deze bladzijde

Beantwoord: 2 Overgeslagen: 66

#	REACTIES	DATE
1	<p>U heeft o.a. het Schotbos in Maarsbergen stedelijk ingekleurd en verwoord in uw tekst 'Eventuele nieuwe woningen die aan de rand van het dorp zijn gebouwd zijn ook aantrekkelijk voor nieuwkomers en gezinnen'. Het betreft een NNN perceel dat ligt buiten de rode contouren met een korte termijn plan om fysiek en financieel te investeren ten behoeve van de aanpak van o.a. de klimaatverandering, waterbeheersing en biodiversiteit en zo een bijdrage te leveren aan de mondiale uitdagingen. Gegevens zoals rode contouren, NNN, uiterst waardevol bos etc. zijn al heel lang eenvoudig beschikbaar via Geodata en de gemeente is hierover 15 jaar lang uitstekend geïnformeerd. Het is daarom een groot raadsel waarom juist dit soort kernwaardes binnen de gemeente nog steeds niet erkend worden.</p>	9/18/2021 9:30 AM
2	<p>Perfect dat hier genoemd staat dat GUH *geen problemen doorschuift naar volgende generaties. Dit heeft grotere consequenties die nu in de Toekomstvisie genoemd staan. Kan dat worden uitgewerkt? Op deze pagina staat ook dat de gemeente aan zet is om te zorgen voor een gezonde leefomgeving. Over het algemeen betekent een gezonde leefomgeving: minder verkeer/lagere snelheden van auto-verkeer, meer groen, minder veeteelt en landbouw (gebruik bestrijdingsmiddelen die biodiversiteit aantasten, kans op zoönoses, Q-koorts etc).</p>	9/17/2021 11:20 AM

V27 Over welke bladzijde gaat uw reactie?

Beantwoord: 2 Overgeslagen: 66

#	REACTIES	DATE
1	30	9/18/2021 9:30 AM
2	43	9/17/2021 11:21 AM

V28 Uw reactie op deze bladzijde

Beantwoord: 2 Overgeslagen: 66

#	REACTIES	DATE
1	Wij blijven hopen dat de gemeente de mondiale uitdagingen serieus gaat nemen, ook een sociale verantwoording toont voor de generaties na ons en wensen het bestuur en de gemeenteraad hierbij veel succes.	9/18/2021 9:30 AM
2	Tijdlijn aanvullen?	9/17/2021 11:21 AM

20210918 Zienswijze concept toekomstvisie

Algemeen de volgende opmerkingen:

Er is, ondanks Corona, door de gemeente veel moeite gedaan om meer inspraak te verkrijgen van bewoners, dat wordt zeer gewaardeerd. De online enquêtes kunnen een waardevolle aanvulling geven. Het is ook een methode waar je als gemeente geen zicht hebt op wie deze invult en hoe vaak een bepaalde persoon/ groep er gebruik van maakt, dat is een risico waar men in deze tijd helaas rekening mee moet houden.

Dat iedereen zijn ideeën kan ventileren over particuliere gronden bezorgt de eigenaren een onbehagelijk gevoel en geeft verwachtingen die bij voorbaat niet waargemaakt kunnen worden.

De tekeningen van de dorpen blijken niet een 'toekomst lay out' te zijn maar een huidige situatieschets wat bewoners belangrijk vinden, het is van belang om dat duidelijker te vermelden.

Pag 12

Bij een aantal items is tekst weggevallen o.a. 'de hoogste berg...' , 'De oudste bouwfase van de kerk gaat terug naar omstreeks...' etc.

Pag 15

De vergrijzing staat als eerste vermeld met betrekking tot wat er te gebeuren staat. Vreemd, bepaald niet het belangrijkste item de komende jaren. 20 jaar geleden zou dit een mooi item in een toekomstvisie geweest zijn om er nu de vruchten van te plukken. Het milieu (stikstof, CO2, vervuiling) klimaat verandering, overbevolking maar ook kunstmatige intelligentie (AI) zijn echt van een andere orde. U wijst ook alleen op de nadelen van de vergrijzing, de voordelen benoemt u niet. De ouderen in onze gemeente geven een ongekende bijdrage aan zichtbaar en verborgen vrijwilligerswerk, dit zal in de toekomst toenemen omdat de ouderen steeds actiever (zo u wilt vitaler) worden.

Het is normaal dat jongeren voornamelijk de drukte opzoeken en als ze ouder worden langzaam steeds meer de rust en ruimte opzoeken, dit gaat niet veranderen in de toekomst en daar is niets mis mee. Precies daarom zorg je ook voor differentiatie in de manier van wonen. Van de GUH ook een bruisend geheel maken om meer jongeren aan te trekken is niet verenigbaar met de natuurfunctie van de gemeente en niet met de gewenste woontype differentiatie.

Pag 15:

'*Groen groeit mee*' mist een letter: Groen groeit meer. Tenminste als we de mondiale uitdagingen en de volgende generaties serieus nemen.

Pag 21:

'*Binnen recreatiearme zones is het rustig en kan de natuur z'n gang gaan.*' Sluit niet aan bij de voorstellen van Europa, daarin wordt gesteld dat 30% van het oppervlakte natuur dient te zijn waarvan een derde strikt voor natuur. Vervang '*recreatiearm*' door '*zones strikt voor de natuur*'.

Pag 24:

Een toekomstbestendige economie staat als eerste vermeld als item bij toekomst gerichte gemeente. Economie blijft blijikbaar nog steeds de agenda aanvoeren. Meer dan 50% van de economie is direct of indirect afhankelijk van biodiversiteit en die is vanaf 1964 (IUCN) dalende. Een toekomst gerichte gemeente zet in op wat haar kracht is en nog meer zal zijn in de toekomst.

Pag 25:

Duurzaam bereikbaar: Fijn dat de gemeente zwaar verkeer zo veel mogelijk om het Nationaal Park en de dorpen heen leidt. Dat zou ook moeten gelden voor ander gemotoriseerd verkeer. Inzetten op mobiliteit die past bij de functie van de Utrechtse Heuvelrug: het bestemmingsverkeer rijdt nooit harder dan 60 km/u binnen het nationaal park en tussen de ecoducten Rumelaar en Mollebos. De mobiliteit binnen dat gebied is vanaf 2040 niet meer met fossiele brandstoffen aangedreven.

Pag 36

Fijn en bijzonder belangrijk dat het kwelgebied ten noorden van Maarsbergen nu op de kaart is gezet. Het is tevens een zeer belangrijk migratie gebied tussen de ecoducten Rummelaar en Mollebos.

Pag 30

U heeft o.a. het Schotbos in Maarsbergen stedelijk ingekleurd en verwoord in uw tekst *'Eventuele nieuwe woningen die aan de rand van het dorp zijn gebouwd zijn ook aantrekkelijk voor nieuwkomers en gezinnen'*.

Het betreft een NNN perceel dat ligt buiten de rode contouren met een korte termijn plan om fysiek en financieel te investeren ten behoeve van de aanpak van o.a. de klimaatverandering, waterbeheersing en biodiversiteit en zo een bijdrage te leveren aan de mondiale uitdagingen. Gegevens zoals rode contouren, NNN, uiterst waardevol bos etc. zijn al heel lang eenvoudig beschikbaar via Geodata en de gemeente is hierover 15 jaar lang uitstekend geïnformeerd. Het is daarom een groot raadsel waarom juist dit soort kernwaardes binnen de gemeente nog steeds niet erkend worden.

Pag 40:

Er is eerder een strategie document gelanceerd met daarin mooie verhalen: De structuurvisie. Hoe prachtig deze ook was, er is sindsdien in Maarsbergen o.a. een relatief groot bedrijventerrein bijgekomen, wegen zijn uitgebreid (A12, Rottegatsteeg, Griftdijk), meer dan 25% toename woningen, geen handhaving vervuiling open water en er volgt nog een megalomane ondertunneling waarvoor veel natuur zal moeten wijken. Aan natuur is in Maarsbergen door de gemeente, provincie of waterschap de laatste 15 jaar niets gedaan. De vraag die dan opkomt is: Gaat deze toekomstvisie het verschil maken? Sterker, is deze toekomstvisie alvast een 'inkopper' voor nieuwe huizen in Maarsbergen buiten de rode contouren zoals dat ook met het bedrijven terrein in de structuurvisie is gegaan? Tart de gemeente met deze versie, die niet ingrijpt op de mondiale uitdagingen, art. 25 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens voor de generaties van na 2050? Zal door deze concept toekomstvisie de afstand tussen het doel voor 2040 en het 'netto-nul-doel' in 2050 te groot zijn? Zo ja, dat zal heel ingrijpende maatregelen vergen om die afstand te overbruggen. Het nalaten van een giga-klimaatopdracht aan jonge generaties beperkt de vrijheden van die generaties. En dat is ook in strijd met onze grondwet (reeds bevestigd door constitutioneel hof in Duitsland). Het is in ieder geval niet sociaal naar de volgende generaties.

Wij blijven hopen dat de gemeente de mondiale uitdagingen serieus gaat nemen, ook een sociale verantwoording toont voor de generaties na ons en wensen het bestuur en de gemeenteraad hierbij veel succes.

Het Schotbos, biodiversiteit op een historische locatie

We worden overstelpt met zorgelijk nieuws over onze omgeving zoals teruggang biodiversiteit. In het Schotbos Maarsbergen werken wij aan biodiversiteit en koesteren wij historische erfgoed. Graag willen wij u met dit artikel bekend maken met de kracht van dit gebied en onze werkwijze om op lokaal niveau een positieve impuls te geven aan de verbetering van de biodiversiteit met respect voor de historische elementen van het perceel.

Historische locatie

De structuren aan de noordzijde van Maarsbergen zijn al eeuwen onveranderd, het is een kleinschalige agrarische cultuurlandschap met landschappelijke en historische waarde. In dit coulissen landschap met Stuifdekzand- en Gordeldekzand structuren speelt water al eeuwen een cruciale rol; met kwel gebieden, waterlopen zoals de Wetering (voorheen Zwarte water), Grift, Heijgraef, de Kom en een 'waterbel' onder de Heuvelrug. Niet voor niets is de naam van het dorp Maarsbergen gerelateerd aan water; 'meer aan de berg', duidend op het extreem natte gebied aan de Folcoldusheuvel.

Maarsbergen 1716 Kaart Justus van Broekhuysen 1716

Direct aan de noordzijde van de kern Maarsbergen ligt 'het Schotbos' in de vorm van een driehoek waarvan één hoek de Haarweg raakt. Het Schotbos bevindt zich precies op de grens van de

Heuvelrug en de Gelderse vallei, ook wel bekend als de gradiënt: van dicht naar open, van hoog naar laag, van droog naar nat en van voedselarm naar voedselrijk. Het perceel was in het verleden onderdeel van het grondbezit van kasteel Maarsbergen en werd gepacht door de horecagelegenheid 'de Grote Bloemheuvel' ten behoeve van landbouw (Kaart van 1716 van Justus van Broekhuysen). Historische kenmerken zijn in het Schotbos nog goed zichtbaar zoals de 'steilrand' (gevormd in de laatste koude periode 10.000 jaar geleden) ook wel 'de Haar' genoemd en waarnaar de Haarweg is genoemd. De beekloop de Heijgraeff (start aanleg vroeg 12^e eeuw door de monniken van de abdij van Berne om het Leersumse Veld te ontginnen) loopt aan de grens van het Schotbos. Ook de oude weg naar 'de Meijerhorst', een schapendrift naar de meent Veenenzicht en een kerkpad richting Leersum zijn nog goed zichtbaar.

Enkele historische kenmerken: Heijgraeff, Hakstoof naast Schapendrift, Kerkenpad, Steilrand

Huidige natuurwaarden

Naast deze historische elementen is het perceel ook een onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland (voor 2014 'Ecologische Hoofdstructuur' genoemd). Het Schotbos is 1,5 hectare groot en bestaat voor 1 hectare uit gemengd regionaal inheems bos. Dit gedeelte is door de provincie aangemerkt als waardevol en uiterst waardevol bos. Aan de rand van het bos staan zeer oude bomen en deze hebben er onder andere voor gezorgd dat er ruim een eeuw geleden bos is gevormd op de voormalige akker. Een belangrijke doelstelling van het Schotbos is biodiversiteit, daarom is het Schotbos niet publiekelijk toegankelijk.

Om de biodiversiteit een flinke positieve impuls te geven zijn wij in 2021 gestart om de overige 0,5 ha beplanting in het Schotbos, waaronder exoten zoals Douglas spar, Westelijke Hemlock spar en Amerikaanse eik, grotendeels te vervangen. De Douglas bomen zijn kort voor de tweede oorlog aan de zuidzijde van het perceel aangeplant. Hoewel de Douglas bomen op afstand een mooie beleving kunnen zijn en mooi hout geven, dragen ze voorlopig nauwelijks bij aan biodiversiteit. Naast een significant lagere bijdrage aan biodiversiteit worden deze 'exoten' op een bepaalde leeftijd, op deze grondsoort aangetast door bruinrot, dit is versterkt door de klimaatverandering (3 droge jaren 2018-2020). Douglas bomen worden relatief heel hoog, dat heeft een negatief effect op de kwaliteit van bomen in de nabijheid die een veel hogere bijdrage aan biodiversiteit geven dan Douglas. Verder zijn het grotere waterverbruik van sparren, de hogere brand gevoeligheid en monotone aanplanting (dat geeft altijd een hogere kans op plagen) redenen voor een herinrichting.

Kansen voor verbeteren biodiversiteit

Het Schotbos wordt vanaf eind 2021 meer divers aangeplant gericht op toename biodiversiteit, beter bestand tegen de klimaatverandering, vastleggen CO₂ en meer inzijging van regenwater. Dit is geen eenvoudige herinrichting: de hoge zandgronden zijn uitdagende type grondsoorten (Haarpodzol) en de verzuring (stikstof, CO₂), klimaatverandering, bewoningsdruk (katten, honden, licht en geluid vanuit bebouwing) en wild druk (vraat- en veegsporen) geven extra uitdagingen.

Kamsalamander, Eekhoorn, Mycena, Ringslang

Om de biodiversiteit te verbeteren zullen voor dit project planten, struiken en bomen geplaatst worden die strooisel produceren dat gemakkelijk afbreekbaar is en rijk is aan calcium en andere nutriënten. Deze zogenaamde 'rijkstrooiselsoorten' (ook benoemd als nutriëntenpompen) hebben een aantoonbaar positief effect op de buffering van de bodem (minder zuur worden van de bodem). Waarbij de zuurtolerante soorten met goed afbrekend strooisel zoals Vuilboom, Ruwe berk (*Betula pendula*), Lijsterbes, Boswilg, Grauwe abeel, Ratelpopulier (*Populus tremula*), en Hazelaar als kwartiermakers gebruikt kunnen worden op arme groeiplaatsen. De Winter linde (*Tilia cordata*), Esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), Noorse esdoorn (*Acer platanoides*), Haagbeuk en Zoete kers kunnen op de meer rijkere grond of in een later stadium geplaatst worden. Het is ook mogelijk om de grond specifiek te verrijken bij het direct aanplanten op arme groeiplaatsen. Andere soorten die een verrijkend effect hebben zijn bijvoorbeeld, Gewone es, Iep (resistent tegen iepziekte), Wilg, en Europese vogelkers. Een paar Douglas bomen blijven staan, mooi voor roofvogels als hoge uitkijkpost en zo kunnen de bomen langzaam maar zeker integreren in de West Europese ecologische systemen. Dit aanpassen aan autochtone ecosystemen kan duizenden jaren vergen, natuur is een proces van zeer lange adem.

Met name voor de generaties van na 2050 zal de verandering in het Schotbos een positieve bijdrage leveren aan biodiversiteit, klimaatadaptatie en waterbeheersing. Dit effect kan exponentieel versterkt worden als de beplanting ook door anderen toegepast wordt in de omgeving. Dat is ook geen vreemde gedachte omdat dit de beplanting in dit gebied was in de periode van 6000 t/m 3500 v. Chr. Toen waren de zandgronden bedekt met het Atlantisch lindenwoud (Hommel et al., 2007). Eik was dominant op de armere zandgronden, gevolgd door de Linde. Daarnaast kwamen Berken, Iepen en Gewone es voor, met plaatselijk ook Hulst, Taxus en Grove den. De struiklaag bestond voornamelijk uit hazelaar, maar bevatte ook Wegedoorn, Vuilboom, Gewone vogelkers en Lijsterbes.

De principes van verbeteringen zijn eenvoudig; behoud en herstel van bestaande natuurlijke processen en historische kaders, meebewegen met de natuur. De natuur kiest niet voor niets bepaalde soorten of een bepaalde loop van een beek of een gebied waar water inzijgt of kwel naar boven komt. Het beheer in het Schotbos is daarop afgestemd.

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
Van de gemeente Utrechtse Heuvelrug
Postbus 200
3940 AE Doorn

Zeist, 20 september 2021

Betreft: Reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake 'Concept- Toekomstvisie'

Overeenkomstig diverse media is door de gemeente Utrechtse Heuvelrug haar: 'Concept-Toekomstvisie' vanaf 22 juli tot en met 21 september 2021 voor het indienen van reacties ter inzage gelegd. Gaarne maakt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van de geboden gelegenheid gebruik op de: 'Concept-Toekomstvisie' een reactie te geven. Eerst zal nog kort worden stilgestaan bij het planproces, waarna een inhoudelijke reactie zal worden gegeven. Afgesloten zal worden met een conclusie.

1. Planproces

Mede gezien de invoering van de nieuwe Omgevingswet, waarvan de invoering overigens al diverse keren is uitgesteld, is de gemeente Utrechtse Heuvelrug al vroeg gestart met het proces om samen met de bevolking tot een: 'Omgevingsvisie' te komen. Zo is al in de 2017 een zogenaamd: 'Ambitiedocument voor het invoeringsprogramma' door de gemeenteraad vastgesteld, evenals na een daartoe gevoerd interactief traject met de samenleving in 2019 een zogenaamde: 'Hoofdlijnennotitie (Utrechtse Heuvelrug, 2019)'.

Aangezien een: 'Omgevingsvisie' zich dan met name richt op de (kwaliteiten van de) fysieke leefomgeving, heeft de gemeente alvorens deze op te stellen besloten toch eerst nog een: 'Toekomstvisie' op te stellen. In die: 'Toekomstvisie' wordt dan niet alleen aandacht gegeven aan de (kwaliteiten van de) fysieke leefomgeving, zoals deze dus centraal staan bij de: 'Hoofdlijnennotitie' en de dus nog op te stellen 'Omgevingsvisie', maar dus ook aan het 'sociale domein'¹, dus feitelijk een integrale visie op de toekomst van de gemeente en dat tot 2040.

Met betrekking tot het opstellen van een dergelijke toekomstvisie is men niet over een nacht ijs gegaan. Feitelijk heeft men er daarbij voor gekozen eerst op het niveau van de gemeente als geheel een aantal thema's aan de orde te stellen en dat dan vanuit een viertal perspectieven, althans bij de dialoogsessies, namelijk:

- Mijn naaste en ik;
- Mijn dorp;
- Mijn gemeente;
- Mijn regio,

alvorens meer werd ingezoomd op afzonderlijke dorpen, dat dus door per afzonderlijk dorp georganiseerde zogenaamde 'dorpsgesprekken'.

Wat betreft de participatie op het niveau van de gemeente als geheel is daarbij dan gekozen voor een brede aanpak met zowel straatinterviews, een prijsvraag voor de jeugd/jongeren, een digitale enquête en dus ook dialoogsessies waar in principe iedereen aan kon meedoen.

---

¹ Wat betreft het sociale domein zou er dan overigens in de periode 2019(-2020) wel ook al een uitgebreide participatie hebben plaatsgevonden (zie in deze dus ook de: 'Nota Samen leven, Samen doen (Utrechtse Heuvelrug, 2020)').

Ook wat betreft de participatie op het niveau van de afzonderlijke dorpen is daar per dorp op verschillende wijzen vorm aan gegeven, althans zo heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat begrepen.

Met name de participatie op het niveau van de gemeente als geheel heeft dan geleid tot de zogenaamde: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug (Utrechtse Heuvelrug, 2020)', inclusief o.a. ook een: 'Participatieboek Toekomstvisie deel 1'. Die : 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' is ook aan het begin van het jaar in de gemeenteraad aan de orde gesteld (zie in deze ook het: 'Rv Peilnota Toekomstvisie'), waarop toen o.a. ook door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ten tijde van de behandeling van de betreffende nota in de beeldvormende vergadering van december 2020 een uitgebreide reactie is gegeven (zie in deze overigens ook Bijlage 1: 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het Rv Peilnota Toekomstvisie').

Daarna hebben diverse dorpsessies plaatsgevonden, met dus o.a. ook al net voor de coronacrisis in Driebergen een pilot. Van de uitkomsten van de diverse in de afzonderlijke dorpen gehouden sessies zijn ook verslagen gemaakt (zie in deze dus ook de website van de gemeente en dan onder Toekomstvisie waaraan ook diverse verslagen van de gehouden dorpsessies zijn toegevoegd).

Uiteindelijk is dus de: 'Concept-Toekomstvisie' gepresenteerd en is deze ook in een digitale bijeenkomst van 14 september j.l. aan de bewoners, etc., toegelicht. Ook is een you-tube filmpje gemaakt.

Behalve in de gemeente Utrechts Heuvelrug lopen er ook in de omringende gemeenten en ook regio's, evenals op het niveau van de provincie(s) en ook het rijk processen die mede ook van invloed kunnen zijn op de ontwikkelingen in de gemeente Utrechtse Heuvelrug en daarmee dus ook m.b.t. haar toekomst.

Zo is in september vorig jaar de: 'Nationale Omgevingsvisie (NOVI)' door de Minister van Binnenlandse Zaken aan de Tweede en Eerste Kamer aangeboden en nog maar vrij recent door de provincie Utrecht de: 'Provinciale Omgevingsvisie en Verordening' vastgesteld, evenals loopt in de Regio Utrecht het proces van het 'REP/IRP', dat dan weer nauw is gerelateerd aan dat in het kader van het MIRT-Oost/UNED en op basis waarvan dan eind vorig jaar de visie: 'Utrecht Nabij (UNED, 2020)' is gepresenteerd.

Met name ook ten tijde van de behandeling in de gemeenteraad van het: 'Rv Concept-IRP' in juni van dit jaar, althans de zienswijze vanuit de gemeente op dat: 'Concept-IRP', is daar toen ook de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. nog een uitgebreide reactie op gegeven (zie dus ook Bijlage 2: 'Inspraakreactie SMZ e.o. inzake Rv Concept-IRP gemeente Utrechtse Heuvelrug').

Verder loopt er natuurlijk ook het proces van de zogenaamde: 'Regionale Energie Strategie (RES)', waarbij de gemeente Utrechtse Heuvelrug dan (eveneens) deel uitmaakt van de RES Regio Utrecht (zie in deze dus met name ook de: 'RES 1.0 Regio Utrecht (Regio Utrecht, 2021)'). Binnen dat kader is dan zowel aandacht voor het opwekken van duurzame energie, dat met gangbare technieken, zoals dus zon en wind, evenals voor de zogenaamde warmtetransitie.

Verder speelt naast de aanpak van de klimaatverandering bij de bron/oorzaak, dat dus door te stoppen met het gebruik van fossiele brandstoffen, ook het voorkomen van de gevolgen daarvan, dus door klimaatadaptie. In die zin is dan o.a. de: 'Regionale AdaptieStrategie Regio Utrecht Zuid-West (Water & Klimaat, 2020)' opgesteld.

In ieder geval wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de gemeente met zowel het op de agenda zetten van het samen met de bevolking opstellen van een: 'Toekomstvisie', evenals ook door de wijze waarop dat is aangepakt, dus op basis van een brede participatie en waarbij ook echt eerst naar waarden is gekeken, dus wat de participanten onder het DNA van de gemeente verstaan en vervolgens pas naar de (al dan niet veronderstelde) opgaven, althans in de diverse 'dialogosessies', de gemeente haar complimenten geven.

2. Inhoudelijke aspecten

Eerst zal een algemene reactie worden gegeven, waarna op aantal meer specifieke aspecten zal worden ingegaan, zowel op niveau gemeente als geheel, als voor afzonderlijk dorpen.

2.1 Algemeen

Overall impressie

In de: 'Toekomstvisie' wordt eerst een impressie gegeven van de kernwaarden van gemeente Utrechtse Heuvelrug, dat ook in historische zin, evenals van de uitdagingen waar we met zijn allen voor staan. O.i. wordt daarbij, dat ook als je verslagen leest, een goed beeld gegeven van de waarden die bij veel bewoners centraal staan, zoals de bijzondere betekenis die zij aan hun groene leefomgeving toekennen, maar ook aan de zorg voor elkaar.

Vervolgens wordt dan m.b.t. diverse thema's een toekomstig perspectief geschetst, dat dus op het niveau van de gemeente als geheel, dat ook rekening houdend met de diverse uitdagingen waar we met zijn allen voor staan, evenals een toekomstperspectief voor de afzonderlijke dorpen.

Zoals ook door de wethouders ten tijde van de informatiebijeenkomst van 14 september j.l. aangegeven is het nog niet altijd eenvoudig op basis van hetgeen tijdens de participatiebijeenkomsten is opgehaald op een zorgvuldige en ook juiste wijze door te vertalen in de diverse perspectieven. Voor zover de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daarbij betrokken is geweest, heeft zij wel het idee dat de gemeente dat op zo'n zorgvuldig mogelijke wijze heeft proberen te doen. In ieder geval heeft zij daarbij een zo'n groot mogelijke transparantie betracht, dat ook door verslagen van de bijeenkomsten te maken en deze ook de website te publiceren.

Wel is het zo dat in de: 'Toekomstvisie' dus wel ook meteen wordt ingespeeld op beleidsvoornemens zoals deze op het niveau van de provincie en ook de regio aan de orde zijn, zoals dus 'groen groeit mee', evenals (in zekere zin) ook het bouwen aan de randen van (kennelijk) (bepaal)de dorpen, de ontwikkeling van een nieuwe woonkern nabij Station Driebergen-Zeist en ook het eventueel verplaatsen van het station van Maarn in de richting van Maarsbergen.

Meer in bijzonder waardeert de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de bijzondere aandacht die er in de: 'Toekomstvisie' is voor het groen/duurzaamheid en ook de 'voorwaarde' dat men bij toekomstige ontwikkelingen het DNA van de gemeente, dus in feite ook de groene kwaliteiten van de gemeente, als uitgangspunt neemt.

Een en ander neemt niet weg dat er ook bij de geschetste perspectieven wel degelijk ook door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een relatief groot aantal kanttekeningen worden geplaatst, juist ook teneinde het groene DNA van de gemeente, dat uiteindelijk toch de drager van (al) het leven is, o.i. toch nog beter tot haar recht te laten komen.

Uiteindelijk gaat het altijd om het vinden van een bepaalde/de juiste 'balans'. Juist ook gezien de crisissen waar we met zijn allen voor staan, zoals die met betrekking tot het klimaat- en ook de biodiversiteit, maar ook de uitdagingen op het vlak van het 'sociale domein', is dit o.i. het moment om nu echt een 'omslag' in ons denken en doen te maken, dat zowel vanuit het belang van de aarde als geheel, als ook m.b.t. onze medemens. De 'Concept-Toekomstvisie' van de gemeente Utrechtse Heuvelrug geeft daar gelukkig zeker ook bepaalde aanzetten toe, maar zou o.i. nu juist vanuit dat perspectief van de aarde als geheel nog wel op aantal punten kunnen (en ook moeten) worden aangescherpt.

Participatieproces

Zoals ook hiervoor al aangegeven allereerst de complimenten voor het algehele proces. Ondanks de onvoorziene gevolgen van de coronacrisis heeft de gemeente zich daarbij creatief opgesteld om toch zoveel mogelijk mensen te bereiken en dus bij de: 'Toekomstvisie' van de gemeente te betrekken.

Ook wordt in de visie, zoals ook hiervoor onder het hoofdje: 'Overall impressie' reeds aangegeven, o.i. een evenwichtige reflectie gegeven van wat in de samenleving is opgehaald, dat dus ook als je diverse verslagen leest, zij het dat dus wel ook meteen wordt ingespeeld op ontwikkelingen die op provinciaal en regionaal niveau aan de orde zijn.

Wel vraagt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich af, dat als je de: 'Toekomstvisie' tot je neemt, of daarbij uiteindelijk wel ook rekening is gehouden met hetgeen bijvoorbeeld door derden is ingebracht ten tijde van de behandeling in de gemeenteraad van de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', want in die zin is het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch niet altijd duidelijk wat met de toen door haar en ook anderen daarop gegeven reacties in de: 'Toekomstvisie' is gedaan, waarbij het natuurlijk altijd de vrijheid van de gemeente is daar al dan niet iets mee te doen.

In ieder geval zal in de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in de navolgende reactie op de: 'Concept-Toekomstvisie' in die zin nog op diverse punten terugkomen zoals deze toen ook al aan de orde zijn gesteld, althans voor zover de betreffende punten o.i. in onvoldoende mate zijn terug te vinden in de: 'Concept-Toekomstvisie'.

Voor zover er thans n.a.v. de op de: 'Concept-Toekomstvisie' ingebrachte inspraakreacties er nog een: 'Reactienota' komt, zodat de gemeenteraad ook terug kan zien wat er met de betreffende reacties is gedaan, dan zou het dus o.i. goed zijn als ook meteen op de indertijd op de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' gegeven reacties nog een reactie wordt gegeven.

Abstractieniveau

Dan is het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. opgevallen, zoals ook door diverse participanten ten tijde van met name ook de informatieavond op 14 september 2021 opgemerkt, dat er weliswaar t.a.v. de diverse thema's die in de 'Toekomstvisie' op basis van de participatie aan de orde worden gesteld, dat ook gezien de uitdagingen waar we voor staan, een bepaalde richting/koers wordt aangegeven, maar dat deze veelal wel heel algemeen wordt geformuleerd. Dus veelal niet met duidelijke doelen, dus doelen die SMART zijn, zoals deze i.r.t. bepaalde doelen wel in zowel de: 'Hoofdlijnennotitie' als ook de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' zijn aangegeven.

Met name door ook helder en concreet aan te geven welke doelen men t.a.v. relevant geachte thema's voor ogen heeft, zoals bijvoorbeeld t.a.v. de te bereiken omgevingskwaliteiten, zet je als gemeente ook daadwerkelijk in die zin een duidelijke 'stip op de horizon', waar je dan met zijn allen naar toe kunt werken.

Gelukkig zijn er in die zin ook uitzonderingen. Zo geeft de gemeente m.b.t. het thema 'Duurzame voedselproductie' aan dat zij ervan uitgaat dat de agrarische sector in 2040 duurzaam en circulair is, waarbij die bedrijven zoveel mogelijk volgens de kringloopprincipes werken, evenals natuurinclusief en ook diervriendelijk zijn, een ander overigens in lijn met de Landbouwvisies van het Rijk en de provincie Utrecht.

Ook geeft men aan dat in de gemeente in 2040 een groot deel van de woningen aardgasvrij is en de gemeente in die zin hard op weg is om in 2050 aardgasvrij te worden, maar wil je dat bereiken dan zijn o.i. dus wel ook 'tussendoelen' van groot belang, zoals die wel ook in het kader van de: 'RES 1.0' worden aangehouden.

In ieder geval zou het o.i. dus goed zijn te bezien, dat ook in relatie tot diverse eerder in die zin vastgestelde beleidsdocumenten, of bepaalde perspectieven en daarbij aangegeven doelen toch niet concreter zouden kunnen worden gemaakt. Dat dan uiteraard wel nog op basis van duidelijke 'analyses', die thans veelal toch ook ontbreken, althans een bepaalde achtergrondinformatie, die veelal overigens dus wel in bepaalde beleidsvisies zijn terug te vinden die eerder in die zin door de gemeente zijn opgesteld, maar waaraan lang niet altijd wordt gerefereerd, ook niet in bijvoorbeeld voetnoten.

Wat betreft het aangeven van heldere doelen geldt dat o.i. dan in het bijzonder ook t.a.v. van bepaalde 'omgevingskwaliteiten', waarbij de gemeenten overeenkomstig de nieuwe 'Omgevingswet' de vrijheid hebben wel degelijk ook zelf waarden vast te stellen (zie in deze overigens ook het: 'Besluit kwaliteit Leefomgeving').

Voor zover dat ook juridisch mogelijk is, zou de gemeente bijvoorbeeld wat betreft de luchtkwaliteit en ook het geluid de advieswaarden van de WHO als uitgangspunt kunnen nemen t.a.v. toekomstige ontwikkelingen (zie in deze dus ook het zogenaamde: Scone Lucht Akkoord').

Ook zijn bepaalde beoogde landschappelijke/cultuurhistorische en ook ecologische kwaliteiten wel degelijk nader te omschrijven, dus deze vast te leggen als na te streven 'omgevingswaarden', dat indien gewenst ook per als zodanig onderscheiden gebiedstype (vergelijk in deze dus o.a. ook de: 'Leidraad duurzame gebiedsontwikkeling – Vernieuwd instrumentarium leefbaarheid/duurzaamheid in ruimtelijke plannen (Provincie Utrecht, 2015)'). Zo zou men dus bij die waarden minimaal per landschapstype uit kunnen gaan van een 'Basiskwaliteit natuur' en daarbij behorende 'Meetlatten' (zie in deze dus ook het initiatief van de Vogelbescherming om in Nederland tot een: 'Basiskwaliteit Natuur' te komen). Door die 'omgevingswaarden' concreet in de: 'Toekomstvisie' aan te geven, kan ook in die zin dan uiteindelijk een doorvertaling naar de: 'Omgevingsvisie' plaatsvinden.

Juist om tot een zorgvuldige afweging te komen, zou het o.i. in ieder geval dus goed zijn alsnog aan de 'Toekomstvisie' een literatuurlijst met ook de diverse beleidsvisies, etc., zoals die in de loop van de tijd zijn vastgesteld en uiteraard voor zover deze voor de 'Toekomstvisie' relevant moeten worden geacht, wordt opgenomen, zo mogelijk ook met een digitale link², zodat iedereen daar indien gewenst ook kennis van kan nemen, inclusief ook bijbehorende achtergrondinformatie.

---

² Vergelijk ook verslagen diverse dorpsgesprekken.

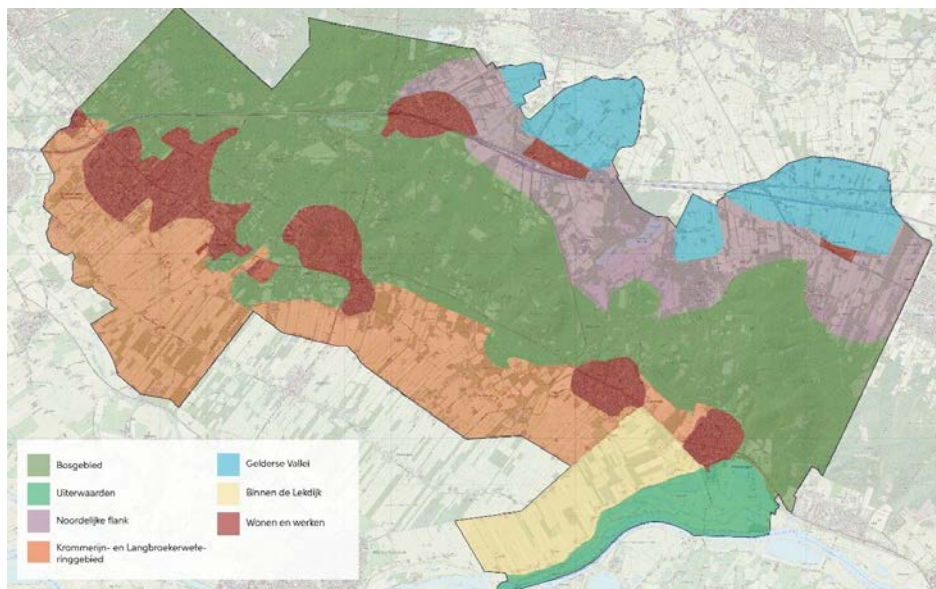
Integrale visiekaart

Verder is het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. opgevallen dat eigenlijk een 'integrale visiekaart' ontbreekt. Weliswaar zijn dan bij de afzonderlijke dorpen bepaalde '(toekomst)schetsen' opgenomen met dus kennelijk ook bepaalde beelden/impressies/ideeën die tijdens de dorpsgesprekken door de inwoners zijn ingebracht, maar behalve dat deze o.i. niet tot nauwelijks een toekomstige visie op de betreffende dorpen verbeelden, dat overigens zonder aan de in die zin ingebrachte beelden/impressies/ideeën tekort te willen doen, is het ook de vraag wat dan de status van de betreffende (toekomst)schetsen is.

Wellicht zou in die zin dus ook een voorbeeld kunnen worden genomen hoe een en ander dan indertijd is verbeeld in de 'Structuurvisie 2030 – Groen dus Vitaal (Utrechtse Heuvelrug, 2010)'.

Ontbreken duidelijk toekomstperspectief diverse delen buitengebied

Verder valt het op dat weliswaar in het hoofdstuk: 'Perspectief op 2040' t.a.v. een aantal thema's een perspectief wordt geschetst op het niveau van de gemeente als geheel, dat ook in relatie tot de regio, evenals in het hoofdstuk: 'Dorpen in 2040' ook van de afzonderlijke dorpen, maar dat een nadere koers voor met name het buitengebied/landelijk gebied toch ontbreekt. Dat terwijl er juist voor diverse gebieden die deel uitmaken van het buitengebied, inclusief de aldaar voorkomende waarden, juist ook in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' wel ook bijzondere aandacht is gegeven, dat overigens ook in relatie tot de ontwikkelingen in de Regio en dan met name die in de Regio Utrecht (zie in deze dus ook de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', Deel 2: 'Uitwerking op landschapniveau' en ook de onderstaande fig. die in die zin in de 'Peilnota' is opgenomen).

Fig.: 'Indeling binnen de gemeente als zodanig voorkomende landschapstypen (uit: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug, 2020)'

O.i. is het ontbreken van de bijzondere aandacht voor het buitengebied/landelijk gebied eigenlijk toch één van de grootste omissies van het gehele plan. Hetgeen overigens niet wegneemt dat bij hetgeen t.a.v. de in die zin onderscheiden deelgebieden en met name in die zin per deelgebied in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' geschetste toekomstbeelden door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. en ook de Federatie Groene

Heuvelrug (FGH) wel degelijk een aantal kanttekeningen zijn geplaatst (zie in deze wat betreft de reactie van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus ook de betreffende Bijlage 1: 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het Rv Peilnota Toekomstvisie').

Weliswaar wordt dan in de: 'Toekomstvisie' aangegeven dat 'groen' voor de gemeente een belangrijke, zo niet de belangrijkste omgevingswaarde/-kwaliteit is, een kwaliteit/waarde die men ook wil versterken, evenals deze waarde ook leidend is m.b.t. het toetsen van eventuele toekomstige ontwikkelingen, maar als je dan die kwaliteiten niet ook in beeld brengt en dan in het bijzonder die van het buitengebied/landelijk gebied, evenals ook niet aangeeft 'hoe' je die verder kunt versterken, zoals in ecologische, landschappelijke als cultuurhistorische zin, dan is dat o.i. toch een gemiste kans.

Dat een bepaalde visie op het buitengebied/landelijk gebied zich dan eventueel moeilijk zou laten doorvertalen naar ruimtelijke beelden, kan o.i. toch ook niet het probleem zijn dat niet tot nauwelijks in de: 'Concept-Toekomstvisie' een visie wordt gegeven voor de betreffende gebieden die nu juist in belangrijke mate de identiteit en ook kwaliteiten van de gemeente bepalen, dat dus naast de dorpen. In die zin kan dan bijvoorbeeld worden verwezen naar het: 'Ontwikkelbeeld Natuur en Landschap (U-16, 2020)' en dan met name ook de nadere uitwerkingen daarvan, zoals deze in het kader van het: 'REP/IRP' met name ook het verzoek van de gemeente Utrechtse Heuvelrug zijn opgesteld (zie in deze o.a. onderstaand fig.: 'Ruimtelijk opgaven Groen en Landschap (uit: 'Concept-IRP U-16 (U-16, 2021)'), ook al plaatst de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ook daar bepaalde kanttekeningen bij. Maar waar het om gaat is dat zo o.i. dus wel degelijk op een aansprekende wijze een bepaalde toekomstperspectief is te schetsen met ook bepaalde kansen, zoals het versterken van de Kromme Rijn als levende rivier, etc..

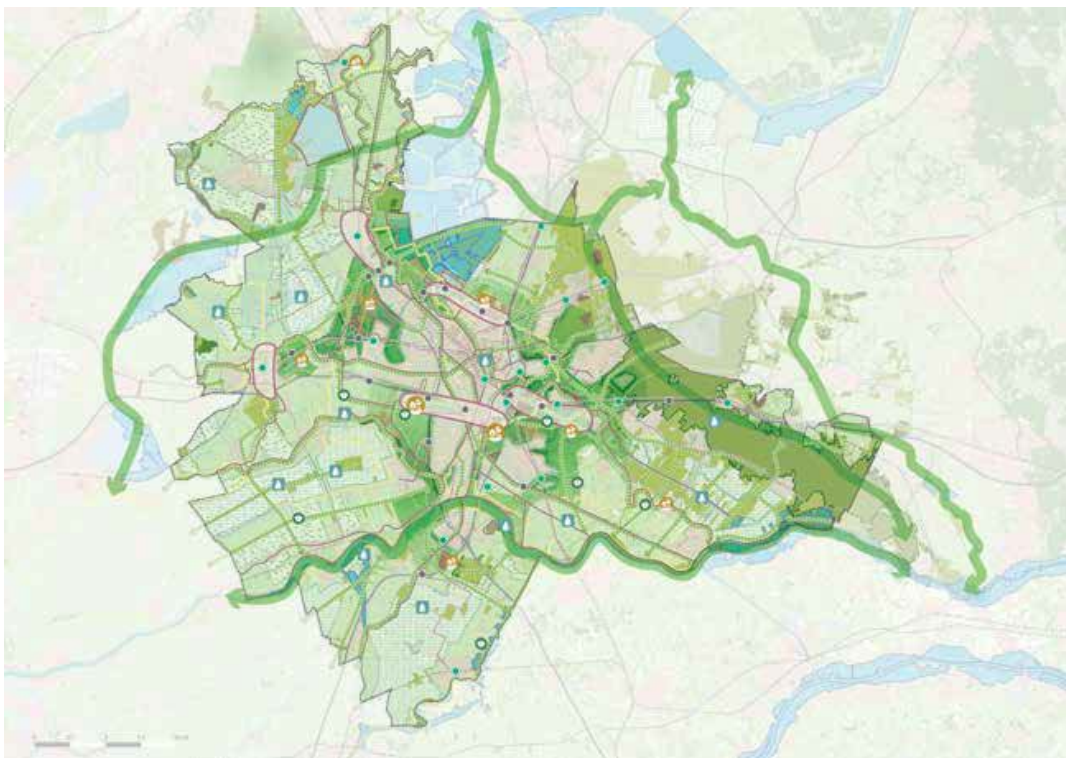

Fig.: 'Ruimtelijke opgaven Groen en Landschap U-16 (uit: 'Concept-IRP U-16 (U-16, 2021))

Ook wordt bijvoorbeeld in het: 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons & Partners, 2009)' een toekomstvisie voor met name het buitengebied/landelijk gebied geschetst, zij het dat daar nu wel nog met name de opgaven m.b.t. de klimaatverandering, dus die m.b.t. de klimaatmitigatie en ook klimaatadaptie, zijn bijgekomen, dat dus naast die m.b.t. de

ecologie/biodiversiteit, ook al wordt daar gelukkig in het 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons & Partners, 2009)' wel al de nodige aandacht aan gegeven³.

Verder wordt bijvoorbeeld ook voor in het: 'Ontwerp-Waterbeheerprogramma 2022-2027' van de HDSR een beeld gegeven van de diverse opgaven en kansen die er liggen m.b.t. (grond)water in het gebied van de Utrechtse Heuvelrug/Kromme Rijngebied (zie dus ook onderstaande fig.: 'Gebiedsgerichte uitwerking visie HDSR Utrechtse Heuvelrug/Kromme Rijngebied (uit: 'Ontwerp-Waterbeheerprogramma 2022-2027)'), dat ook in relatie tot de klimaatadaptatie.

Fig.: 'Gebiedsgerichte uitwerking visie HDSR Utrechtse Heuvelrug/Kromme Rijngebied (uit: 'Ontwerp-Waterbeheerprogramma 2022 - 2027)'

Dus is er o.i. op zich voldoende (achtergrond)informatie aanwezig om uiteindelijk ook in ruimtelijke zin een doorvertaling te kunnen geven, waar bepaalde opgaven en met name ook kansen liggen om die opgaven op te pakken, dat dus wel nadrukkelijk ook rekening houdend met de kwaliteiten en dus identiteit van bepaalde gebieden, dus mede op basis van de zogenaamde 'Lagenbenadering'.

Duurzaamheid en in het bijzonder ook de aanpak van de achteruitgang biodiversiteit en de ook klimaatproblematiek

Aan bepaalde thema's wordt dan in de: 'Concpet-Toekomstvisie' weliswaar bijzondere betekenis toegekend, dat ook gezien de identiteit/het DNA van de gemeente, zoals dus aan 'groen', evenals ook aan 'duurzaamheid', hetgeen natuurlijk ook wordt gewaardeerd, maar

³ Zie daarbij met name ook het rapport: 'Ecologische verbindingzones van het Kromme Rijngebied (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2009)'.

ontbreekt bij sommige thema's o.i. toch de daarbij behorende 'urgentie', terwijl daar tijdens de diverse dialoogbijeenkomsten toch bijzondere aandacht voor is gevraagd.

Allereerst gaat het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan om het thema 'biodiversiteit'. Natuurlijk wordt aan biodiversiteit in de: 'Concept-Toekomstvisie' gelukkig zowel bij de diverse perspectieven die gemeentebreed aan de orde worden gesteld gerefereerd, zoals met name ook bij het thema: 'Robuuste natuur in een afwisselend landschap', evenals ook bij de per dorp gegeven perspectieven, maar biodiversiteit is gewoon de 'drager van het leven op aarde' en ook gezien de achteruitgang zoals deze optreedt (zie in deze dus met name ook de diverse rapporten van het IPBES) zou het 'verbeteren van de biodiversiteit', dus daarmee ook het stoppen van de achteruitgang, in de: 'Toekomstvisie' toch o.i. een van de centrale thema's moeten zijn (zie in deze overigens o.a. ook de beleidsvisies van de UN⁴, de Europese Unie⁵, de Rijksoverheid⁶ en ook de provincie Utrecht⁷).

Daarnaast speelt ook natuurlijk ook de klimaatproblematiek, waar dan met name toekomstige generaties door zullen worden getroffen en waarbij in de: 'Concept-Toekomstvisie' dus gelukkig wel duidelijke doelen worden gesteld, maar ook daarbij zou het dus goed zijn dat wordt geschetst hoe men deze 'uitdaging' ook echt wil oppakken, dat bijvoorbeeld ook met duidelijke beelden en kaarten (zie in deze dus o.a. ook het: 'Afwegingskader Energie in landschap (Utrechtse Heuvelrug, 2020)').

Zowel de achteruitgang van de biodiversiteit, als ook de met de klimaatverandering samenhangende opwarming van de aarde, zal uiteindelijk met grote gevolgen gepaard gaan voor de op de aarde voorkomende ecosystemen, dus voor de daarmee samenhangende planten en dieren, evenals dus uiteindelijk ook voor de mens (vergelijk ook het begrip: 'Generatiegerechtigheid').

Teneinde dus te voorkomen, dat er inderdaad, zoals gelukkig in de: 'Toekomstvisie' wel gesteld, *'geen problemen worden doorgeschoven naar de toekomst'* (zie in deze dus ook de: 'Toekomstvisie', Hoofdstuk : 'Hoe komen we daar?', pag. 40-41), zal zowel de aanpak van de achteruitgang van de biodiversiteit, als ook die van de klimaatproblematiek, in de voorliggende Toekomstvisie o.i. dus toch nog hoger op de agenda moeten worden gezet. Zo zou men wat betreft de natuur/biodiversiteit voor de gehele gemeente uit kunnen gaan van een (minimale) 'Basiskwaliteit natuur' (zie in deze dus ook het initiatief van de Vogelbescherming) en deze ook per landschapstype als 'omgevingswaarde' in de 'Toekomstvisie' en daarmee dus ook in de/het 'Omgevingsvisie/-plan' kunnen vastleggen. Daarnaast zou dus biodiversiteit bij welke ontwikkeling en besluit dan ook als een belangrijk toetsingscriteria moeten worden genomen, dat dus bijvoorbeeld o.a. door de invoering van een: 'Biodiversiteitstoets' die dan niet alleen is gericht op de effecten van bepaalde activiteiten op de op een bepaalde plek aanwezige biodiversiteit, maar tevens hoe deze ten alle tijde te versterken/verbeteren (vergelijk ook initiatief in de gemeente Houten), dus daarbij uitgaande van het principe van: 'natuur- en landschapsinclusief ontwerpen'. Wat betreft de klimaatproblematiek zou men dus duidelijke tussendoelen kunnen opnemen, ook i.r.t. de diverse thema's die daarbij spelen, zoals m.b.t. de Elektriciteit, de Mobiliteit, de Industrie/Bedrijvigheid, de Gebouwde omgeving en ook de Landbouw en het Landgebruik(vergelijk dus ook de diverse klimaattafels uit het: 'Klimaatakkoord'). Dus die

⁴ Zie dus o.a. het 'Biodiversiteitsverdrag/Convention on Biological diversity' en dan in het bijzonder ook de zogenaamde 'Aichi Biodiversity Targets', evenals ook de: 'Sustainable Development Goals (SDG's)' en dan in het bijzonder nummer 15:'Leven op het land'

⁵ Zie met name 'Biodiversiteitsstrategie Europese Unie2030'.

⁶ Zie behalve de 'Natuurvisie Natuurlijk Verder (Min. Economische zaken, 2014)', met name ook het beleidsdocument: 'Nederland Natuurpositief'

⁷ Zie met name de : 'Natuurvisie – Een plus op het Natuurbeleid 2.0 (Provincie Utrecht, 2016)' en dan met name het 'Supplement biodiversiteit'.

problematiek ook echt integraal op te pakken, want alleen zo kan o.i. die aanpak succesvol zijn, evenals aan iedereen daarbij ook echt een toekomstperspectief bieden.

Model van de doughnut economics

Zoals ook tijdens o.a. de raadsbehandeling van zowel de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', als ook het: 'REP/IRP' door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. naar voren gebracht, zou o.i. dus voor een ontwikkeling moeten worden gekozen waarbij enerzijds de grenzen van de aarde daaraan stelt worden gerespecteerd, dus de zogenaamde: 'Planetary boundaries'⁸ en anderzijds de minimale behoeften mens, dat dus vanuit een 'inclusieve samenleving', waarbij dan o.i. bijvoorbeeld het daartoe door K. Raworth ontwikkelde model van de: 'Doughnut economics' als een goed voorbeeld kan worden gezien (zie in deze dus ook de onderstaande fig: 'Doughnut economics (naar K. Raworth, 2016)'⁹). Wat de betreffende doelen betreft zou dan in die zin naar de: 'Sustainable Development Goals (SDG's) van de UN kunnen worden verwezen, evenals naar het begrip: 'Brede welvaart'.

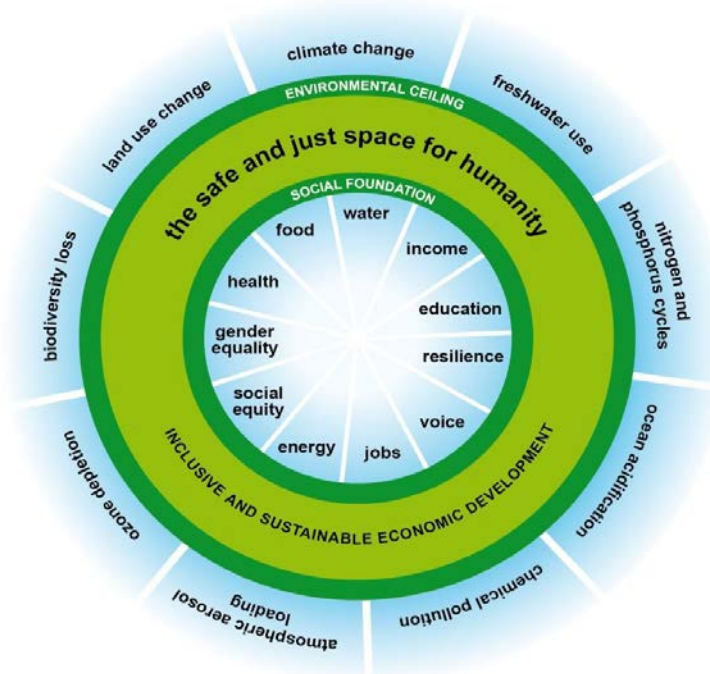

Fig.: 'Doughnut economics (naar: K. Raworth, 2016)

Juist door op alle niveaus bijzondere aandacht aan biodiversiteit/ecologische basisprincipes te geven, niet alleen bij te maken keuzen (vergelijk ook principe van: 'Natuur- en landschapsinclusief ontwerpen'), maar ook bij de uitvoering/het beheer (zie in deze dus ook het: 'Groenstructuurplan gemeente Utrechtse Heuvelrug (Utrechtse Heuvelrug, 2018)'), zou zo daadwerkelijk een ecologische kwaliteitsimpuls aan het gehele grondgebied van de gemeente kunnen worden gegeven, dus zowel van het landelijke als het binnenstedelijke gebied. Hetgeen uiteindelijk niet alleen bijdraagt aan het groene imago van de gemeente, maar ook het 'Natuurlijke kapitaal' (zie in deze o.a. de website: 'www.altasnatuurlijkkapitaal.nl'), dus de diverse ecosysteemdiensten, waaronder ook bepaalde economische diensten.

⁸ Zie in deze dus ook de publicatie: 'Planetary boundaries (Rockstrom, J., 2009)'

⁹ Overigens is niet alleen door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. aandacht gevraagd voor het toepassen van het model van de Doughnut economics, maar tijdens de dialoogsessies ook door andere participanten.

Juist door in die zin ook echt verder naar de toekomst te kijken, kan dus o.i. pas echt een duurzame toekomst van de gemeente worden geschetst en dat ook op diverse niveaus (vergelijk in deze o.a. ook de visie: 'Een natuurlijkere toekomst voor Nederland in 2120 (WUR, 2019)'). In die zin zou de gemeente dus een voorbeeldgemeente voor 'nature based solutions (NBS)' kunnen worden (zie in deze dus o.a. de publicatie: 'Economic rationale of NBS in freshwater ecosystems (Deltaris, 2021)' en dan in het bijzonder ook onderstaande fig.: 'Action perspectives for climate resilient River valleys').

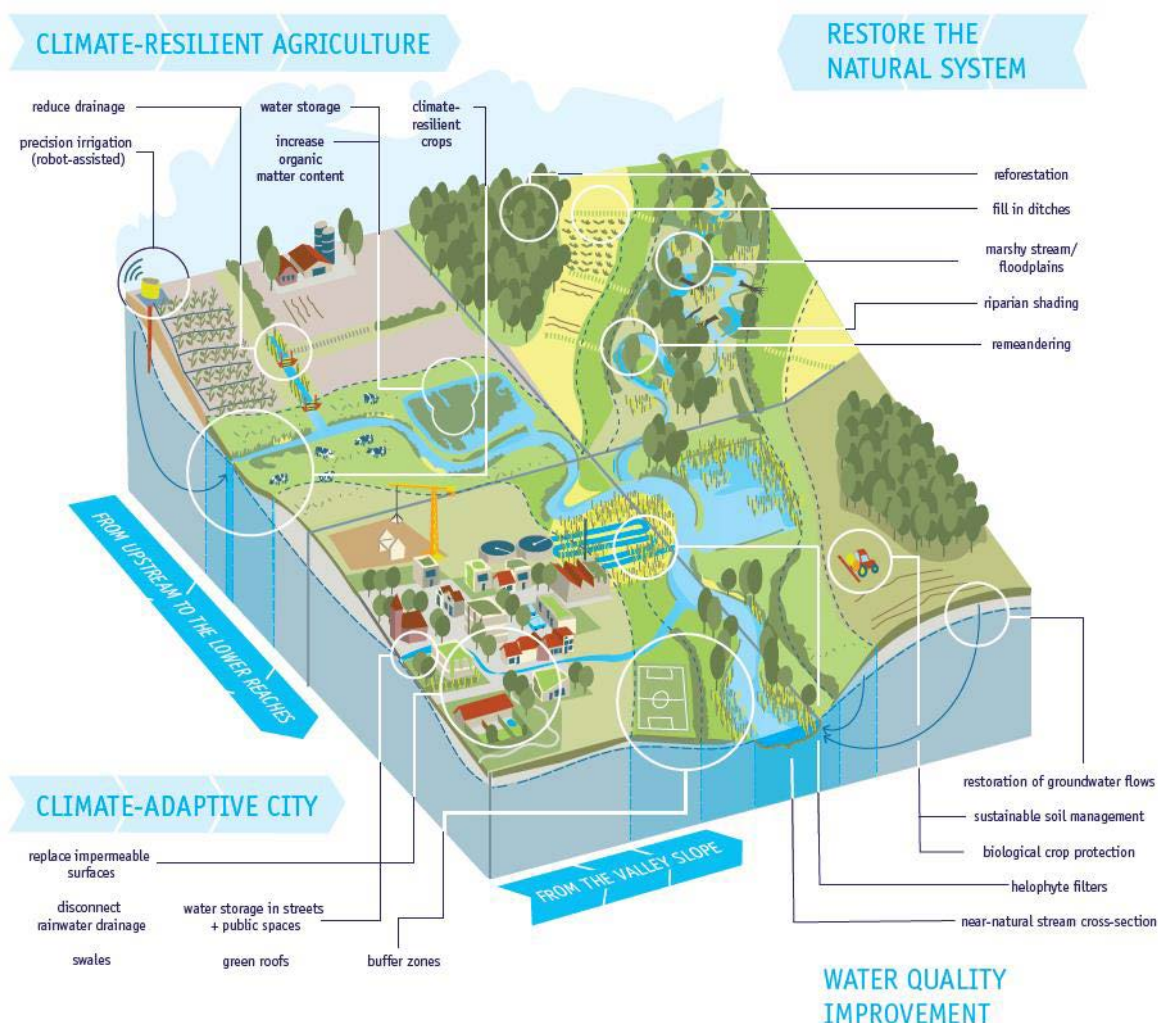

Fig.: 'Action perspectives for climate resilient River valleys' (uit: 'Economic rationale of NBS in freshwater ecosystems (Deltaris, 2021)')

Meer in het bijzonder heeft dus Amsterdam er voor gekozen het model van de: 'Doughnut economie' als basis voor haar toekomstig ontwikkeling te nemen, inclusief dus ook een nadere uitwerking wat dit betekent (zie in deze dus ook het rapport: 'The Amsterdam City Doughnut - A tool for transformative action (Amsterdam, 2020)'), dus zou het mooi zijn als de gemeente Utrechtse Heuvelrug daar een voorbeeld aan zou nemen, zij het natuurlijk wel vanuit het perspectief van de (groene) kwaliteiten van de gemeente Utrechtse Heuvelrug die natuurlijk toch uiteindelijk anders zijn dan die van een grootstedelijke agglomeratie als Amsterdam, maar het gaat ons om de 'grondhouding'.

Dat er in deze dus binnen de gemeente volop kansen zijn laat ook Paul Roncken, dus de Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit binnen de provincie Utrecht, in zijn bijdrage zien, zoals kansen

t.a.v. lokale landschapszorg, lokale voedselproductie, uiteraard duurzaam én natuurinclusief, lokale energieproductie, lokaal zorgen, lokale woonvormen, dus waar zouden we met zijn allen op wachten.

2.2 Specifieke aspecten

Hierbij zal eerst bij de: 'kernprincipes' en bijbehorende thema's worden stilgestaan zoals deze voor de gemeente als geheel in de: 'Concept-Toekomstvisie' aan de orde worden gesteld, waarna vervolgens op de t.a.v. diverse 'dorpen' geschetste toekomstperspectieven zal worden ingegaan, uiteraard voor zover daar aanleiding toe is. Ook zal nog kort aandacht worden gegeven 'Hoe we daar komen'.

2.2.1 Gemeente als geheel

In lijn met de in de: 'Hoofdpijnennotitie' en ook in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' reeds voor de gemeente centraal gestelde 'Kernprincipes, te weten: 'Kwalitatief hoogwaardige leefomgeving', 'Vitale dorpen' én 'Toekomstgericht', wordt dan in de 'Concept-Toekomstvisie' daarvan een beeld geschetst (vergelijk overigens ook de: 'Beleidslijnen' zoals deze daartoe met name ook eerder in zowel de 'Hoofdpijnennotitie' als ook de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' zijn gegeven).

Eerst zal bij de per 'kernprincipe' gegeven thema's worden stilgestaan, waarna nog wel ook een toekomstperspectief zal worden geschetst t.a.v. de diverse landschapstypen zoals deze in met name de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' aan de orde zijn gesteld, althans zal daar alsnog een reactie op worden gegeven, dat dus vanuit het perspectief dat dergelijke toekomstperspectieven o.i. wel degelijk, zoals ook hiervoor onder het hoofdstuk 2.1: 'Algemeen' reeds aangeven, voor de toekomstige ontwikkeling van de gemeente als geheel van groot belang moeten worden geacht.

2.2.1.1 Uitwerking van de kernprincipes

Kwalitatief hoogwaardige leefomgeving

Laat voorop staan dat het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. uit haar groene en duurzame hart is gegrepen, dat de gemeente er ook echt voor kiest om aan de natuur en het landschap, dus de 'groene leefomgeving', waaraan tijdens de participatie een belangrijke waarde werd toegekend, zo niet (voor veel bewoners) de belangrijkste waarde, zowel tijdens de gemeentebrede consultatie (zie in deze dus o.a. ook het: 'Rv Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', Bijlage 2: 'Participatieboek Toekomstvisie deel 1', de figuren op de pag. 14 en (in zekere zin) ook pag. 15), als ook in de 'dorpsgesprekken', een kwaliteitsimpuls te geven.

Robuuste natuur in een afwisselend landschap

Dat men dan de bossen van de Utrechtse Heuvelrug als '*de groene longen van een gezonde en vitale regio*' ziet is natuurlijk mooi. Uit diverse publicaties komt immers naar voren hoe belangrijk groen voor de gezondheid van de mens is (zie in deze o.a. de factsheet: 'Natuur en gezondheid (IVN, 2014)' en ook de meer recente publicatie: 'Green and Blue Spaces and Mental Health (WHO, 2021)'). Ook ligt dit aan de basis van wat dan als 'Healthy Urban Living' wordt aangeduid.

Daarbij wordt dan tevens aangegeven dat men '*de hoeveelheid groen mee wil laten groeien met de ontwikkelingen om ons heen*', dus kennelijk op basis van het principe: 'Groen groeit mee', dat dan door de provincie Utrecht en met name ook de Regio Utrecht als een van de basisprincipes is omarmt m.b.t. de voorgenomen groei van de Regio Utrecht.

In met name de publicatie: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen & Landschap 2020 – 2040 (BVR, 2020)' wordt daar ook een beeld van gegeven en die opgave is dan uiteindelijk ook doorvertaald in de: 'Concept-IRP U-16 (U-16, 2021)'. Men wil dat dus kennelijk o.a. doen, zoals overigens ook door de wethouder tijdens de informatiebijeenkomst van 14 september j.l. aangegeven, door samen met de Regio U16 te bezien hoe de natuur, dus zowel de groene als blauwe natuur, meer robuust kan worden gemaakt, waarbij de gemeente Utrechtse Heuvelrug als een soort van groene contramal zou kunnen worden beschouwd van de stedelijke ontwikkelingen zoals deze met name rondom de stad Utrecht en ook daarom gelegen OV-Knooppunten zijn voorzien (zie in deze dus behalve de: 'Concept-IRP U-16 (U-16, 2021)', ook de visie: 'Utrecht Nabij (UNED, 2020)' én met name ook de 'Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (RSU) (gemeente Utrecht, 2021)').

Nu is het geven van een kwaliteitsimpuls aan de natuur, dus o.a. door deze robuust te maken, o.i. dringend noodzakelijk, dat ook gezien de 'Staat van de biodiversiteit', evenals zijn daartoe vele kansen (zie in deze dus o.a. ook het document: 'Een natuurlijker toekomst voor Nederland in 2120 (WUR, 2019)'), maar het zal duidelijk zijn, dat de bouw van dergelijke grote aantallen woningen zoals men deze in en rondom de stad Utrecht wil gaan bouwen, dus minimaal de bouw van 104.000 woningen en waarbij zelfs al wordt gesproken van de bouw van 125.000/170.000 woningen, de druk op de regio en dan in het bijzonder van de er voorkomende landschappen en ook natuur alleen maar groter zal worden, met dus ook naar verwachting sterk negatieve gevolgen voor de kwaliteiten van die landschappen (zie in deze dus met name ook de: 'Plan-MER Provinciale Omgevingsvisie en -Verordening (TAUW, 2020)')¹⁰.

Wat betreft het versterken van de robuustheid van de natuur binnen de provincie Utrecht, dat ook i.r.t. de klimaatverandering, wordt het door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in ieder geval van belang geacht dat nu (eindelijk) de robuuste verbinding tussen de Heuvelrug en de Veluwe, dus het zogenaamde 'Valleilint', wordt gerealiseerd, hetgeen voor het overleven van tal van diersoorten van belang moet worden geacht, waaronder dus de boomarter (zie in deze ook het rapport: 'Corridor Leusderheide (Alterra, 2004)'), maar (in zekere zin) ook het edelhert.

Voor met name het Kromme Rijngebied moet dan met name ook het behoud en waar mogelijk een verdere versterking van de robuuste natuurcorridor met het Vechtplassengebied van belang worden geacht (zie in deze dus met name ook Bijlage 3: 'Folder Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)', evenals (in zekere zin) ook de motie: 'Groen Denken en Doen' zoals deze door diverse partijen in het kader van de vaststelling van het: 'Rv Ontwikkelbeeld Groen en Landschap (BVR, 2019)' is ingebracht.

Met name in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' wordt dan aangegeven, dat men voorstelt *'teneinde de status van het Nationale Park Utrechtse Heuvelrug te vergroten te onderzoeken of het Kromme Rijngebied daaraan alsnog kan worden toegevoegd'*, maar zien we die zinsnede (helaas) dus niet meer terug in de: 'Concept-Toekomstvisie'. Duidelijk zal zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hier een groot voorstander van zou zijn en dan in het bijzonder ook het toevoegen van het 'Langbroekerwetering' gebied aan het Nationale Park, dat ook gezien de aldaar aanwezige cultuurhistorische/landschappelijke en ook ecologische kwaliteiten.

¹⁰ Zie in deze overigens ook de: 'Contour REP' en dan hoofdstuk 3.1: 'Kaart van Altijd' (met 67.000 woningen tot 2030) en ook hoofdstuk 3.2: 'Kaart van Alles' (met ook alle mogelijke opties voor na 2030 met in totaal 200.000 woningen).

Meer in het bijzonder zou dan wat de begrenzing van het NPUH kunnen worden aangesloten bij de begrenzing van het: 'Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht i.o.', die in die zin ook van een veel grotere eenheid uitgaat dan waarvan zelfs bij het: 'Nationale Park Nieuwe Stijl' voor de Heuvelrug wordt uitgegaan. Dit moet met name van vanuit een landschapsecologisch perspectief van belang worden geacht, aangezien juist ook in die zin aan de gradiënten/overgangen tussen de Heuvelrug en de aangrenzende lager gelegen gebieden, inclusief bijvoorbeeld ook de daarbij (van oorsprong) behorende kwel, een belangrijke betekenis kan worden toegekend. Zo zou o.i. dus ook echt, mits dit dus ook in een daartoe nog op te stellen: 'Natuurvisie' nader wordt uitgewerkt, aan de natuur een integrale kwaliteitsimpuls kunnen worden gegeven¹¹.

Ook het in het bijzonder in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' aangegeven idee om binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug per als zodanig in ecologische zin te onderscheiden gebied zogenaamde 'ambassadeursoorten' aan te wijzen, inclusief dus ook voor de dorpskernen, dat dus om de biodiversiteit te versterken, is een idee dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bijzonder aanspreekt (zie in deze dus overigens ook het: 'Deltaplan Biodiversiteitsherstel – In actie voor een rijker Nederland (Samen voor biodiversiteit, 2018)'). Wel acht zij het daarbij van belang dat dat dan wel plaatsvindt als aanvulling van het beleid zoals dat inmiddels in die zin door de provincie Utrecht in haar: 'Natuurvisie - Een plus op het Natuurbeleid 2.0 (Provincie Utrecht, 2016)' is uitgestippeld en waarbij zij dus met zogenaamde: 'Icoonsoorten' werkt en waarbij op basis daarvan ook al een aantal zogenaamde: 'Natuurparels' zijn onderscheiden, waaronder grote delen van de Utrechtse Heuvelrug en ook het Kromme Rijngebied (zie in deze ook onderstaande fig.: 'Natuurparels provincie Utrecht (uit: 'Natuurvisie – Een plus op het natuurbeleid 2.0 (Provincie Utrecht, 2016)', 'Supplement biodiversiteit')¹².

In ieder geval zou het dus ook goed zijn als hierbij eveneens wordt aangesloten bij het initiatief van de Vogelbescherming om in geheel Nederland tot een: 'Basiskwaliteit Natuur' te komen (zie in deze dus o.a. de publicatie: 'Nederlandse vogels in hun Domein (Vogelbescherming, 2021), waarvoor dan men name voor de Achterhoek al een nadere uitwerking heeft plaatsgevonden (zie ook het rapport: 'Verkenning Basiskwaliteit Natuur Achterhoekse Landschap (Stortelder, A., 2021)').

---

¹¹ Hierbij zij nog wel aangetekend dat o.a. de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. (en ook de gemeente Zeist) er in het kader van haar zienswijze op de: 'Ontwerp-Provinciale Omgevingsvisie (POVI)' er bij de provincie Utrecht voor heeft gepleit het Kromme Rijngebied alsnog als: 'Bijzonder Provinciaal Landschap' aan te wijzen, zij het dat de provincie daar tot op heden (nog) geen gehoor aan heeft gegeven..

¹² Wat betreft eventuele 'Ambassadeursoorten' zou ook nog kunnen worden aangesloten bij de ecologische analyses die in die zin door het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel voor zowel de Heuvelrug (zie met name ook het rapport: 'Ontsnippering van de Heuvelrug (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2004)' en ook het Kromme Rijngebied (zie dus ook het rapport: 'Ecologische verbindingzones Kromme Rijngebied (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2009)' zijn gemaakt

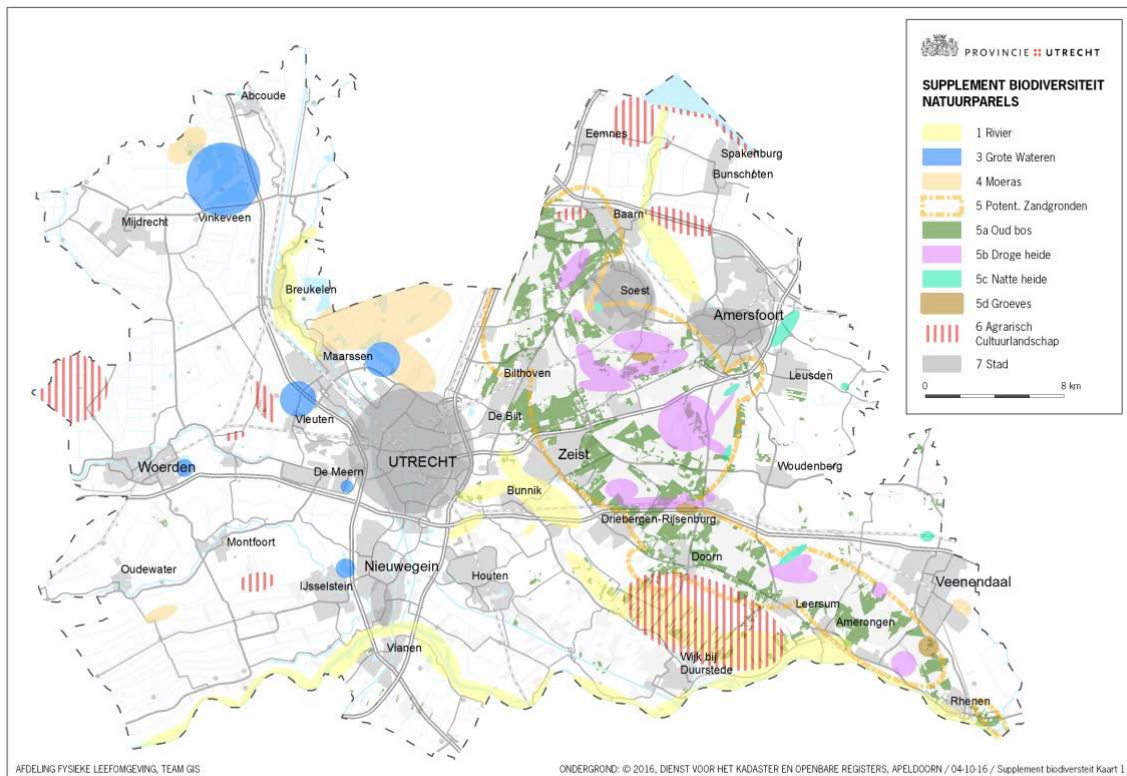

Fig.: 'Natuurparels provincie Utrecht (uit: 'Natuurvisie – Een plus op het natuurbeleid 2.0 (Provincie Utrecht, 2016)', 'Supplement biodiversiteit')

Dan is het wel mooi om in de: 'Concept-Toekomstvisie' te lezen, dat de gemeente 'zwaar verkeer zoveel mogelijk om het Nationaal park en de dorpen heen wil leiden' (zie in deze dus ook de 'Toekomstvisie' en dan onder 'Toekomstgerichte gemeente' en vervolgens onder het hoofdje 'Duurzame bereikbaarheid'), maar wellicht zou dat nog wel nader kunnen aangevuld met het uitgangspunt zoals dat in die zin in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' is aangegeven, namelijk dat men 'geen nieuwe of zwaardere doorsnijding of intensivering van doorgaand gemotoriseerd verkeer door de hoogwaardige natuur of dorpskernen wil'. Nog mooier zou het natuurlijk zijn als de gemeente volledig achter het burgerinitiatief 'Heuvelrug in goede banen' zou gaan staan en gewoon zou kiezen voor maximaal 60 km/uur op de wegen die door natuur of waardevolle landschappen gaan en daar dan ook (op een of andere manier) op zou gaan handhaven, een en ander uiteraard in goed overleg met de provincie Utrecht die over de provinciale wegen gaat.

Verder wordt dan in de: 'Toekomstvisie' aangegeven dat men 'de natuur weerbaar wil maken, waardoor de biodiversiteit aanzienlijke is toegenomen en voldoende ruimte is voor het bergen en bufferen van regenwater'. Ook dit uitgangspunt is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. natuurlijk uit haar groene hart gegrepen, maar waar het ook in deze omgaat dat dan wel ook concreet wordt aangegeven wat dan een en ander betekent. Behalve het meer robuust maken van de natuur, dat mede ook in relatie tot de klimaatverandering, spelen hierbij diverse 'omgevingsfactoren' die nu een negatieve invloed op de kwaliteiten van de natuur uitoefenen, zoals de waterhuishouding, maar ook belasting met nutriënten, waaronder fosfaat en stikstof, evenals het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, etc., een belangrijke rol.

Natuurlijk kan wat betreft het herstel van waterhuishouding aan het project van de 'Blauwe agenda' (vanuit het NPUH) een bepaalde betekenis worden toegekend, maar zolang niet ook

echt wordt gekeken hoe de oorspronkelijke (grond)waterbalans op de Heuvelrug en aangrenzende lager gelegen gebieden kan worden hersteld en daarmee de kwel, zullen we in die zin achter de feiten aan blijven lopen. Immers alleen zo kan o.i. de kweldruk zoals deze karakteristiek is voor de overgangsgebieden tussen de Heuvelrug en de lager gelegen aangrenzende gebieden pas echt worden hersteld, evenals dus ook de natuurpotenties die daarmee samenhangen.

Verder zou ook binnen de gemeente kunnen worden gekeken, ook al is de gemeente zelf dan niet het bevoegde gezag, hoe stikstoflast binnen de op haar grondgebied voorkomende natuurgebieden kan worden vermindert, evenals dus ook het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, dat uiteraard ook samen met de landbouw, etc. (zie overigens ook inspanningen van LAMI).

Wat betreft de toekomstige woningen wil de gemeente dat deze *'natuurinclusief'¹³, klimaatadaptieve en ook duurzaam en circulair worden gebouwd'*, hetgeen wederom van harte door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wordt onderschreven, maar nog beter zou het o.i. zijn als bij ontwikkelingen, meteen ook met de op een bepaalde plek aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie als uitgangspunt worden genomen (vergelijk dus ook het beginsel van: 'Natuur- en landschapsinclusief ontwerpen/ontwikkelen'), uiteraard voor zover een bepaalde ontwikkeling op een bepaalde plek al aanvaardbaar moet worden geacht (zie hiervoor ook hierna onder het kernprincipe: 'Vitale dorpen' en dan onder het hoofdje 'Evenwichtige bevolkingsopbouw').

Voor zover dat er dan bepaalde (grootschalige) ruimtelijke ontwikkelingen zijn, zoals bijvoorbeeld de Regio Utrecht deze voorstaat, waar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus (zeer) kritisch over is, wil de gemeente dan uitgaan van het principe: *'Groen groeit mee'* (zie in deze dus ook de: 'Toekomstvisie' en dan met name ook het hoofdstuk: 'Opgaven voor Utrechtse Heuvelrug'). Voor zover bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen dan in ruimtelijk opzicht aanvaardbaar worden geacht is dit op zich natuurlijk een mooi principe, maar zijn daarbij o.i. toch een aantal kritische kanttekeningen te plaatsen.

Allereerst is het dus dat er aan dit principe nu tal van de rode ontwikkelingen ten grondslag zijn gelegd, hetgeen toch oorspronkelijk niet het uitgangspunt van het: 'Ringpark Utrecht' was, zoals aanvankelijk de naam van dit principe/programma was.

Verder is het de ervaring van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat bij vergelijkbare programma's, zoals dat van het: 'Programma Hart van de Heuvelrug', waarbij dan van een 'neutrale rood-groenbalans' werd uitgegaan, daarbij weliswaar door het verbinden van het zuidelijk met het noordelijke deel van de Heuvelrug in landschapsecologisch opzicht een belangrijke kwaliteitsimpuls aan de natuur op die Heuvelrug is gegeven, maar dat uiteindelijk wel ook ten koste is gegaan van belangrijke waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie.

Verder blijft het ook de grote vraag waar men dan de ruimte voor al dat nieuwe groen wil vinden, dat ook gezien de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de diverse gebieden binnen de gemeente, evenals ook hoe een en ander dan te financieren, want in de praktijk is het aanleggen van groen bij veel projecten, zelfs bij de grotere projecten, toch vaak een sluitpost (maar vergelijk kansen die 'verevening' biedt).

Natuurlijk door de provincie Utrecht wordt een en ander thans uitgewerkt, dat mogelijk ook in een programma, maar hoe een en ander uit zal uitwerken blijft vooralsnog dus nog een groot vraagteken.

---

¹³ Overigens is door diverse gemeenten inmiddels t.a.v. 'natuurinclusief bouwen' een puntensysteem ingevoerd, zoals in Amsterdam, Ede, Den Haag en Groningen).

En ook al is daar in de voorliggende 'Concept-Toekomst' dan geen bijzondere aandacht meer aangegeven, dat dus i.t.t. in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', in die zin dus wel mooi dat men dus kennelijk wel ook ruimte wil bieden aan klimaat- en voedselbossen (zie dus o.a. ook de publicatie: 'Kansen voor soortenrijk klimaatbos – Ruimtelijke verkenning nieuwe klimaatbossen in het Kromme Rijngebied en het Veenweidegebied (Bosgroep Midden-Nederland, 2020)'), hetgeen de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van harte ondersteund (zie in deze overigens ook het beleidsdocument: 'Bos voor de toekomst – Uitwerking ambities en doelen landelijke bossenstrategie en beleidsagenda 2050 (Min. LNV, 2020)'). Wel is het ook hierbij de vraag waar men daar dan gezien aanwezige landschappelijke kwaliteiten ook echt de ruimte voor ziet.

Ruimte voor recreatie en toerisme

Wat betreft de recreatie en het toerisme ziet de gemeente dan kennelijk zichzelf als de: 'Landschapstuin' van de regio. In die zin wil men dan kennelijk nog meer ruimte aan recreatie en toerisme bieden, zij wel op basis van een bepaalde recreatieve zonering zodat er ook plekken zijn waar de natuur zijn gang kan gaan. Ook wil men dan de komst van recreanten met het OV en de fiets stimuleren.

Dat wat betreft de recreatie de gemeente zich dan neerzet als dé: 'Landschapstuin van de Regio' waarbij men inzet op toekomstbestendig recreëren roept toch ook bij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de nodige vraagtekens op.

Natuurlijk is het mooi als bewoners en ook bezoekers kunnen genieten van de mooie landschappen en ook de natuur die de gemeente rijk is, maar als je je gaat profileren als dé: 'Landschapstuin' binnen de Regio dan zal dat ongetwijfeld tot een grotere recreatieve druk gaan leiden, dat ook gezien de groeipotenties van de Regio, met dus alle gevolgen voor aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie. Dus ook in die zin gaat het (wederom) om het vinden van de juiste 'balans'.

Meer in het bijzonder is het dan m.b.t. de recreatie en het toerisme voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de vraag, of we door de almaar toenemende druk op de natuur, die door de groei van Regio dus naar verwachting nog verder toe zal nemen, niet inmiddels ook in die zin bepaalde grenzen hebben bereikt.

Zo is het de ervaring van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat bepaalde natuurgebieden thans al worden overlopen en dat tijdens de Coronacrisis zelfs bepaalde natuurorganisaties hebben moeten besluiten bepaalde gebieden geheel af te sluiten, zoals dus o.a. Heidestein. Natuurlijk door uit te gaan van een bepaalde recreatiezonering zijn hiervoor bepaalde oplossingen mogelijk, maar ook daaraan zijn gezien de draagkracht van de natuur bepaalde grenzen.

Verder dus wel goed als met een recreatieve zonering wordt gewerkt, die dus ook op verzoek van de gemeente door het NPUH nader is gewerkt, ook al zou daarbij o.i. aan de ecologie nog wel meer aandacht kunnen (en moeten) worden gegeven.

Wellicht dat wat betreft de grote recreatieve druk de aanleg van nieuwe bossen hier dan een oplossing voor kan bieden, zeker als deze in de nabijheid grootstedelijke agglomeraties worden gerealiseerd (zie deze dus ook de voorstellen van de Min. LNV in haar zogenaamde: 'Bossenstrategie'), maar het is voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. – zoals ook hiervoor al meerdere keren naar voren gebracht - nog maar de grote vraag, alhoewel zij hier dus een voorstander van is, waar daarvoor dan binnen het Nederlandse landschap de ruimte kan worden gevonden, zeker in de Randstad, en dat dus nog even los van de realisatie van het NNN die ook nog voor 2027 dient te worden afgerond (zie in deze overigens wel ook de

publicatie: ‘Landschap versterken met bomen en bossen – Advies en ontwerpverkenning (College voor Rijksadviseurs, 2020)’ met ook bijzondere aandacht voor kansen die in die zin de Gelderse Vallei biedt).

Meer in het bijzonder speelt dan thans binnen de gemeente ook de problematiek hoe om te gaan met de verblijfsrecreatie. In met name de: ‘Peilnota toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug’ zet de gemeente dan in op een vitale, kwalitatieve verblijfsrecreatie. Op zich kan natuurlijk niemand iets op tegen hebben, maar ook daarbij blijft het o.i. toch onduidelijk wat de gemeente daar dan uiteindelijk onder verstaat of wil verstaan, dat ook gezien het gegeven dat veel van de verblijfsrecreatieve bedrijven binnen het NNN zijn gelegen (zie in deze dus ook de: ‘Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het Ontwerp-bestemmingsplan Recreatiebedrijven Utrechtse Heuvelrug’). Ook in die zin zou het o.i. dus goed zijn daarbij dan in ieder geval duidelijke randvoorwaarden aan te geven.

Groen in de dorpen

Dat men aan groen in de dorpen een belangrijke betekenis wil toekennen is uiteraard de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. uit het hart gegrepen. Dat moet inderdaad niet alleen vanuit het gezichtspunt van de biodiversiteit van belang worden geacht, maar ook met betrekking tot een aantrekkelijk leefklimaat (denk o.a. aan het: ‘Healthy Urban Living’), dat met name ook i.r.t. de klimaatverandering/-adaptatie. Gelukkig is hier nu steeds meer aandacht voor, zowel bij de overheid, maatschappelijke organisaties, bedrijven als bij de burgers zelf, inclusief ook de scholen (zie in deze o.a. ook de publicatie: ‘Groen in en om de Stad (Staat van Utrecht, 2018)’).

Wel zou het op zich mooi zijn als de gemeente dit nog actiever oppakt, dat ook in een regierol (vergelijk ook de diverse activiteiten in kader van: ‘Operatie Steenbreek’), dus niet alleen wacht tot burgers met initiatieven komen, hetgeen de gemeente ook ondersteunt, maar dus in die zin ook echt zelf die vergroening op gang te brengen.

Daarnaast zou natuurlijk: ‘Natuurinclusief ontwerpen’ en ook ‘Natuurinclusief bouwen’ en ook: ‘Klimaatadaptief bouwen’ en ook ‘Duurzaam bouwen’ standaard moeten worden, dus goed voor zover mogelijk dat ook in de ‘Toekomstvisie’ en dus ook de: ‘Omgevingsvisie’ en ‘Omgevingsplan/-verordening’ vast te leggen¹⁴.

Cultuurhistorie en archeologie

Wat betreft cultuurhistorie kiest de gemeente dan voor het principe van: ‘Behoud door ontwikkeling’, dat ook overeenkomstig haar eerdere beleid.

Nu kent de gemeente veel buitenplaatsen, zowel de buitenplaatsen van de Stichtse Lustwarande (SLW), maar ook de ridderhofsteden van het Langbroekerweteringgebied, althans voor zover zij deel uitmaken van het grondgebied van de gemeente Utrechtse Heuvelrug, dus goed dat hieraan in de: ‘Concept-Toekomstvisie’ aandacht wordt gegeven, maar toch is het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de vraag of ook m.b.t. het basisprincipe van: ‘Behoud door ontwikkeling’ dan geen nadere spelregels zouden moeten worden meegegeven, dat ook gezien de ervaringen die de afgelopen jaar met behoud door ontwikkeling zijn opgedaan (zie in deze overigens ook diverse beleidsnota’s, zowel die van de provincie Utrecht, zoals de: ‘Leidraad Behoud door Ontwikkeling op de historische buitenplaatsen (provincie Utrecht, 2014), als die van de gemeente, zoals: ‘Buitens in het

¹⁴ Zie wat betreft de kansen voor natuur/biodiversiteit in het stedelijk gebied, dat ook i.r.t. het: ‘Omgevingsplan’ o.a. ook de publicatie: ‘Bouwstenen biodiversiteit voor het Omgevingsplan (Bureau Stadsnatuur Rotterdam, 2021)’.

groen', maar bijvoorbeeld ook bepaalde voorwaarden zoals deze in die zin in de: 'Structuurvisie Groen dus Vitaal (Utrechtse Heuvelrug, 2011)' zijn opgenomen).

Een gezonde leefomgeving

Ook voor een gezonde leefomgeving is gelukkig steeds meer aandacht, zowel op rijksniveau, maar ook bij de provincie en gemeenten. In die zin is o.a. wat betreft de luchtkwaliteit recent door een groot aantal partners het zogenaamde 'Schone lucht Akkoord' afgesloten.

Zoals ook hiervoor onder het hoofdstuk 2.1: 'Algemeen' reeds aangegeven, zou het mooi zijn als de gemeente m.b.t. de luchtkwaliteit, inclusief geur, evenals de geluidbelasting dus ook een duidelijke ambitie neerlegt, hetgeen dus laat zien waar de gemeente in deze voor staat.

Meer in het bijzonder wordt dus ook steeds duidelijker wat de betekenis van groen voor een gezonde leefomgeving is (vergelijk ook principe: 'Healthy Urban Living'), groen dat meteen ook uitnodigt voor bewegen, dus goed daar ook onder dit hoofdje dan bijzondere aandacht aan te geven.

Vitale dorpen

Hierbij staat dan, zoals de titel al zegt, het behoud van vitale dorpen voorop, waarbij het dan met name gaat om het voorzieningenniveau, maar ook de mogelijkheid voor iedereen om in een inclusieve samenleving mee te doen. Allen o.i. lovenswaardige doelen¹⁵.

Wel wordt hierbij kennelijk als een van de randvoorwaarden een evenwichtige bevolkingsopbouw gegeven, hetgeen dan mede tot de: 'Hoofdlijnennotitie Omgevingsvisie Utrechtse Heuvelrug' zou zijn te herleiden.

Prettig wonen voor jong en oud

Hierbij gaat het dan kennelijk met name om een evenwichtige bevolkingsopbouw. Kernvraag daarbij is dan natuurlijk, zoals overigens ook al door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in haar: 'Inspraakreactie inzake het Rv Hoofdlijnennotitie Omgevingsvisie Utrechtse Heuvelrug' aan de orde gesteld, zij het voornamelijk wat betreft de gevolgen daarvan voor de bouwambitie van de gemeente, wat dan volgens de gemeente een evenwichtige bevolkingsopbouw is.

Nu heeft de gemeente, net als overigens vrijwel alle gemeente aan de oostkant van de stad Utrecht, een zogenaamd 'sterfteoverschot', dat dus door wat men dan de 'vergrijzing' noemt, hetgeen dus betekent dat ook al zou je niet bouwen en dat dan wel nog even los van wat dan de 'gezinsverdunding' wordt genoemd er dan toch van een bepaalde instroom van woningzoekenden van buiten de gemeente sprake is (zie in deze dus ook het: 'Woningmarktonderzoek gemeente Utrechtse Heuvelrug (Companen, 2020)', Tabel 1: 'Samenvatting woningbehoefte gemeente Utrechtse Heuvelrug 2019-2050', pag. 5). Dat je daarbij dan als gemeente ook in een bepaalde richting wil sturen, met name ook bij de mogelijkheden die er voor nieuwbouw zijn, dat dus ook vanuit de vraag die er vanuit bepaalde doelgroepen voor bepaalde categorieën van woningen is (zie in deze dus het: 'Woningmarktonderzoek voor bepaalde kernen (Companen, 2020)', Fig. 3.5: 'Fricties tussen vraag en aanbod', pag. 24), spreekt uiteraard voor zich, maar dat men ook van een vergrote bouw van woningen uit wil gaan, dus groter dan wat vanuit een 'migratie saldo nul' noodzakelijk is, dat teneinde tot de kennelijk gewenst meer evenwichtige bevolkingsopbouw

¹⁵ Overigens zou het o.i. dus goed zijn als men dus in de: 'Toekomstvisie' ook echt aangeeft wat men dan onder: 'Vitale dorpen' verstaat, dus in de: 'Verklarende woordenlijst'.

te kunnen komen, daar plaatst de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus grote kritische kanttekeningen bij, zeker als die bouw ten koste gaat van aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, evenals de leefomgevingskwaliteiten.

Dan wordt met name ook in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', dat dus i.t.t. de: 'Concept-Toekomstvisie' m.b.t. het bouwen van nieuwe woningen ook een bepaalde 'voorkeursvolgorde' uitgegeven (vergelijk in deze dus overigens ook de: 'Ladder van duurzame verstedelijking'):

- Eerst kijken naar binnenstedelijke locaties, ook daarbij rekening houdend met aldaar aanwezige kwaliteiten en ook bepaalde voorwaarden, dus 'Ruimtelijke kwaliteit', 'Natuurwaarden', 'Toegankelijkheid', 'Vereisten klimaatadaptie' en 'Ruimte voor spelen en ontmoeten';
- Indien binnen de dorpen geen ruimte meer is dan uitbreiden aan de randen rekening houdend met het maximum van 50 woningen dat daartoe overeenkomstig de: 'Provinciale Omgevingsvisie en – verordening' wordt aangegeven;
- Voor zover dan alsnog voor vitaliteit dorpen noodzakelijk het ontwikkelen van een hoogwaardig woon-werkgebied rondom het Station Driebergen-Zeist.

Teneinde later dus bepaalde misverstanden te voorkomen, alhoewel de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus wel kritische kanttekeningen plaatst bij de bouwambitie van de gemeente, zou het o.i. dus wel goed zijn een bepaalde voorkeursvolgorde in de voorliggende: 'Toekomstvisie' op te nemen.

Wat betreft die kanttekeningen is het voor dus allereerst de vraag of je als gemeente nog wel buiten de locaties die zij dus reeds in wat dan als 'stedelijke gebied'¹⁶ als zodanig heeft aangewezen (zie in dus ook de nota: 'Kansrijke inbreidingslocaties (Utrechtse Heuvelrug, 2020)') en waar de Stichting t.a.v. bepaalde locaties dus ook zo haar kanttekeningen bij had (zie in deze dus met name ook de: 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake de notitie Inventarisatie Inbreidingslocaties'), nog wel meer woningen zou moeten willen bouwen. Ook al is dat dan zoals in de: 'Concept-Toekomstvisie' aangegeven aan de randen van (bepaal)de dorpen.

Voor zover je dan toch buiten wat dan als het 'Stedelijk gebied' wordt aangeduid wil bouwen, dus buiten de zogenaamde 'Rode contour', wil gaan bouwen, waar de Stichting gezien de aldaar aanwezige waarden dus absoluut geen voorstander van is, dan is het o.i. wel van belang dat je daar dan wel meteen een aantal voorwaarden aan meegeeft, dus een helder 'afwegingskader'.

Verder staat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus ook zeer kritisch tegenover de bouw van een geheel nieuwe woon- en werkkern bij het Station Driebergen-Zeist. Nog niet zo heel lang geleden is voor dat gebied reeds een integrale 'Gebiedsvisie SDZ' opgesteld en waarbij weliswaar in een bepaalde ontwikkeling werd voorzien, maar dan wel binnen de daartoe aangegeven 'rode contouren' (zie in deze dus ook de: 'Gebiedsvisie Stationsgebied Driebergen-Zeist 2030 (12N Stedenbouw, 2014)').

Meer in het bijzonder zou nu juist dit stationsgebied zich tot een landgoedstation ontwikkelen, dat als deel van de Stichtse Lustwarande (SLW), evenals als groene entree van het NPUH, evenals ligt het gebied dus te midden van het NNN (inclusief bijbehorende 'ecologische verbindingen'), evenals in de CHS, dus is hier o.i. dus gewoon gezien aldaar aanwezige waarden geen ruimte voor de ontwikkeling van een geheel nieuwe woon- en werkkern (onder de voorlopige plaatsnaam Rijnwijck).

¹⁶ Zie in deze dus ook de: 'PRS/PRV (Herijking 2016)'.

Een en ander dan nog afgezien van de vraag of door de ontwikkeling van een gehele nieuwe woon- en werkkern ter hoogte van het Station Driebergen-Zeist wel een bijdrage kan worden geleverd aan de vitaliteit van de dorpen binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug, aangezien allereerst veel dorpen binnen de gemeente daarvoor o.i. op een te grote afstand zijn gelegen, evenals zowel Driebergen als Doorn toch al als vitale dorpen kunnen worden gezien. Dat het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in die zin dus onduidelijk is hoe de gemeente dan de ontwikkeling van een nieuwe woon- en werkkern bij het Station Driebergen-Zeist als bijdrage aan de vitaliteit van de dorpen van de gemeente Utrechtse Heuvelrug ziet.

Wel zou men dus ook als er gebouwd wordt dus kunnen kijken hoe plek kan worden gegeven aan ouderen, bijvoorbeeld door ruimte te geven aan de bouw van een zogenaamde 'knarrenhof', dat uiteraard voor zover op een bepaalde plek passend. Daardoor kan er mogelijk ook weer een bepaalde doorstroming ontstaan.

Bedrijvigheid in en rond de dorpen

Hierbij zet de gemeente dan kennelijk met name in om het ruimte bieden aan '*lokaal ondernemerschap*'. Wel zou het o.i. dus goed zijn als wordt omschreven wat de gemeente daar dan onder verstaat, zoals bijvoorbeeld dat zij zich daarbij dan met name richt op sectoren die passen binnen het groene en duurzame profiel van de gemeente en dus bijvoorbeeld circulariteit en respect voor waarden hoog in het vaandel dragen.

Dan wil men dus kennelijk aan '*grootschalige kantoren en bedrijven de ruimte bieden op een aantal compacte bedrijventerreinen*', waarbij dan niet is aangegeven waar deze dan zijn gesitueerd.

Duidelijk is dat men met name overeenkomstig de: 'Peilnota Toekomstvisie' dan aan grootschalige kantoren de ruimte wil bieden bij 'OV-Knooppunten', hetgeen dan wellicht logisch klinkt, maar allereerst is het de vraag of aan al die extra kantoorminuten nog wel behoefte is (zie in deze dus met name ook de: 'Thematische Structuurvisie Kantoren (Provincie Utrecht, 2016)'), dat ook aangezien mensen (vanwege o.a. Covid) steeds meer thuis gaan werken, evenals of je daaraan dan juist bij bijvoorbeeld het Stationsgebied Driebergen-Zeist ruimte zou moeten willen bieden, aangezien dat Station zoals ook hiervoor al aangegeven gewoon in een in ecologisch, landschappelijk en cultuurhistorische opzicht bijzonder kwetsbare omgeving ligt.

Voorts staat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er ook kritisch tegenover, zij het dat dat dus alleen in die zin in de: 'Peilnota Toekomstvisie' is aangegeven, dat men op de landgoederen ruimte aan nieuwe economische dragers wil bieden, zij het rekening houdend met zowel de omgeving als de aldaar aanwezige cultuurhistorische waarden, dat juist ook gezien de waarden die daarbij vaak in het geding zijn.

In ieder geval zou het goed zijn, zoals ook hiervoor reeds aangegeven, dat ook daaraan dan een aantal duidelijke randvoorwaarden worden meegegeven, zoals de: 'Ontwikkeladder voor ruimtelijke ontwikkeling op buitenplaatsen (zie in deze dus ook: 'Leidraad behoud door ontwikkeling historische buitenplaatsen (Provincie Utrecht, 2014)' én ook (bepaal)de randvoorwaarden uit zowel de: 'Structuurvisie Groen dus vitaal (Utrechtse Heuvelrug, 2011)', als met name ook de: 'Nota buiten in het groen (Utrechtse Heuvelrug, 2012)')'.

Vrije tijd en voorzieningen

Een goed aanbod van voorzieningen is uiteraard van belang, maar juist door goed met elkaar samen te werken, ook tussen de dorpen onderling, is heel veel mogelijk.

In ieder geval zou ook moeten worden gekeken of er in de dorpen en wijken geen gemeenschappelijke wijkposten/wijkgezondheidscentra kunnen komen, waar mensen ook samen kunnen komen, uiteraard voor zover deze er nog niet zijn.

In ieder geval is het wat betreft de vrije tijd ook mooi als er ook aandacht voor zogenaamde 'Trage paden' zou zijn, naast dus de aandacht voor klompenpaden, waarvan er gelukkig al een aantal in de gemeente zijn. Dat dus wel ook altijd rekening houdend met waarden die ook daarmee in het geding kunnen zijn.

Toegankelijke openbare ruimte

Hierbij is er dan met name aandacht voor toegankelijkheid van de openbare ruimte, evenals voor het klimaatadaptief inrichten van met name ook de dorpen.

Dat men daarbij dan overeenkomstig hetgeen in de zin in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' is aangegeven, namelijk dat men bij die: 'Dorpsgericht inrichting (en ook het beheer) van de Openbare Ruimte (DIOR)' rekening houdt met het dorpsgeen karakter van de dorpen is natuurlijk op zich mooi, maar ook wat betreft de inrichting en met name ook het beheer is wat betreft het rekening houden met biodiversiteit o.i. toch nog wel heel wat te winnen (zie in deze dus overigens ook de doelstellingen zoals deze daartoe in het gemeentelijke: 'Groenstructuurplan Utrechtse Heuvelrug (Utrechtse Heuvelrug, 2018)' zijn opgenomen). Ook al zou daar nu wel ook bij de gemeente meer aandacht voor zijn, dat ook in relatie tot de problematiek van de eikenprocessierups (EPR).

Toekomstgericht

Mooi dat de gemeente gezien de uitkomsten van de participatie zich gezien haar groene karakter, dus primair ook richt op de verduurzaming van sectoren die daarbij passen, zoals dus de agrarische sector. Dat dus kennelijk naast het inzetten op een stevig en divers economisch profiel, althans overeenkomstig de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', waar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch zo, zo zal op basis van het voorgaande duidelijk zijn, bepaalde vraagtekens plaatst, dat ook vanuit het perspectief van de grenzen die we t.a.v. een (bepaal)de groei inmiddels hebben bereikt. Verder zet men dus in op een klimaatneutrale en klimaatbestendige gemeente, die duurzaam bereikbaar is.

Een toekomstbestendige economie

Wat betreft de economie wordt dan aangegeven dat de gemeente 'in 2040 onderdeel is van een regionale dynamiek'. Wat dat dan eventueel betekent blijft dan toch voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. onduidelijk, aangezien dat natuurlijk alle kanten op kan gaan.

Meer in het bijzonder geeft de gemeente wat betreft de bedrijven dan met name in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' aan, dat men inzet op 'een stevig en divers economisch profiel dat complementair is aan dat van andere gemeenten in oostelijk Utrecht (zoals dus het USP, Zeist en Veenendaal)', maar onduidelijk blijft toch ook daarbij om welke sectoren het dan meer specifiek gaat.

In die zin wordt wel t.a.v. de landbouw aangegeven dat waar mogelijk de samenwerking met de Food Valley wordt gezocht om bijvoorbeeld de verduurzaming van de agrarische sector te faciliteren (zie in deze dus met name ook de zogenaamde: 'Menukaart Food Valley (Regio Food Valley, 2018)').

Nu is het voor de Stichting ook daarbij de vraag of nu juist de gemeente Utrechtse Heuvelrug zich wat betreft de binnen de gemeente beoogde transitie van de agrarische sector de samenwerking moet zoeken met de Food Valley, aangezien het daarbij toch veelal

om intensieve agrarische bedrijven gaat, terwijl je o.i. toch met name binnen het Kromme Rijngebied/Langbroekerweteringgebied aan grondgebondenheid de voorrang zou moeten geven.

Een klimaatneutrale en klimaatbestendige gemeente

Dat men voorts in de: 'Concpet-Toekomstvisie' aandacht geeft aan de o.i. wel degelijk noodzakelijke energietransitie, evenals een klimaatbestendige gemeente, wordt uiteraard door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. gewaardeerd. Wel zou het dus goed zijn, zoals ook in het hoofdstuk 2.1: 'Algemeen' reeds aangegeven, dat zowel de doelen nog nader in de tijd, als ook wat betreft daarbij relevante thema's/sectoren nader worden gespecificeerd. Dat dus ook gezien de urgentie.

Ook zou het o.i. goed zijn als wat betreft de energietransitie nog wel naar o.a. het 'afwegingskader' te verwijzen zoals dat eerder m.b.t. 'energielandschappen' is opgesteld (zie in deze dus ook het: 'Afwegingskader energie in landschap (gemeente Utrechtse Heuvelrug, 2020)'). Dat men dan wat windenergie de voorkeur uit laat gaan langs de infra kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich op zich in vinden, zij het dat ook daar natuurlijk kwetsbare locaties voorkomen, dus gebieden die deel uitmaken van het NNN. In ieder geval moet 'lokaal eigenaarschap', dus minimaal 50%, evenals een 'natuurinclusieve inrichting' wel degelijk ook van belang worden geacht (zie in deze o.a. ook de publicatie: 'Toolbox natuurinclusieve energietransitie (Natuur en Milieufederaties, 2021)').

Verder speelt thans natuurlijk ook het bod van de gemeente in het kader van de: 'RES 1.0', hetgeen op dit moment bij de gemeenteraad ter besluitvorming voor ligt.

Duurzaam bereikbaar

Meer in het algemeen zou de gemeente als er dan toch keuzen moeten worden gemaakt wat betreft de mobiliteit ook in algemene zin voor het toepassen van de basisprincipes uit de zogenaamde: 'Ladder van Verdaas' kunnen kiezen

Dat men wat betreft het: 'Knooppunt Station Driebergen-Zeist' zich dan richt op het behoud van de intercity status (zie in deze dus met name ook de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug'), kan de Stichting zich uiteraard in vinden, maar dus niet, zoals ook hiervoor reeds aangegeven, tot de ontwikkeling van dit station tot een functieverrijking met kantoren en woningen, tenminste voor zover daarbij ook buiten de aldaar thans van toepassing zijnde contour van het 'stedelijk gebied', dus 'rode contour', wordt gekeken.

Waarom men voorts de verplaatsing van het Station Maarn naar Maarsbergen wil onderzoeken, althans overeenkomstig hetgeen daartoe in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' is aangegeven, is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch ook niet geheel duidelijk, aangezien Maarsbergen toch kleiner is dan Maarn, tenzij men zich dus op bewoners Woudenberg wil gaan richten. Daarbij wordt dan aangegeven dat men wat betreft de eventuele woningbouw daarvoor dan alleen ruimte ziet voor zover nodig voor de vitaliteit, maar zover de Stichting dat tijdens de dialoogsessies heeft begrepen gaan de bewoners zelf daarbij juist ook van een bepaalde complementariteit tussen de dorpen onderling uit.

Duurzame voedselproductie

Dan mooi dat men inzet op een duurzame voedselproductie, dus voor een landbouw die naast economisch rendabel ook circulair, klimaatneutraal, natuurinclusief, diervriendelijk en gezond voor de omgeving is (zie in deze overigens ook het beleidsdocument: 'Landbouw, natuur en voedsel - Waardevol en verbonden (LNV, 2018)' en ook: 'Landbouwvisie -

Landbouw met perspectief (Provincie Utrecht, 2018)'). Naast dus ook nog bij voorkeur lokaal.

En alhoewel je dat niet terug leest in de: 'Concept-Toekomstvisie' is dienaangaande wel ook door een van de wethouders op met name tijdens de informatiebijeenkomst van 14 september j.l. aangegeven, dat de gemeente wat betreft het verduurzamen/vergroenen van de landbouw met name kansen ziet in het Kromme Rijngebied, dat i.t.t. het landbouwkerngebied van Overberg waar de landbouw thans toch intensiever is. Op zich lees je dat toch niet terug in de: 'Concept-Toekomstvisie' zelf, zij het dus wel in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug'.

In die zin vraagt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich af als je echt voor een duurzame landbouw kiest, dus een landbouw die naast economisch rendabel ook circulair, klimaatneutraal, natuurinclusief, diervriendelijk en gezond voor de omgeving is, of daar (op termijn) dan nog wel plek is voor de 'intensieve veehouderij', ook binnen het gebied wat dan nu als landbouwkerngebied is aangewezen, zoals dus binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug het gebied rondom Overberg en Maarsbergen. Natuurlijk ook op dat gebied zijn er tal van innovaties, maar de vraag blijft o.i. toch of je daarmee uiteindelijk de doelen die daartoe zijn gesteld, inclusief ook die met betrekking tot een diervriendelijke omgang met dieren, uiteindelijk wel kunt halen.

In ieder geval zou het mooi zijn als de gemeente binnen haar grondgebied wat betreft het (verder) verduurzamen van de er voorkomende agrarische bedrijven een 'Proeftuin' zou starten, dat in het kader van het: 'Deltaplan Biodiversiteitsherstel', net als dat overigens in bepaalde delen van het land al is gedaan (zie in deze dus o.a. ook de publicatie: 'Op weg naar een New Deal tussen boer en maatschappij – Advies en essays (CRA, 2020)'), evenals o.a. ook de publicatie: 'Maatregelen Natuurinclusieve landbouw (BOLK, 2017)').

2.2.1.2 Uitwerking op niveau landschap

Met name in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' wordt dan een toekomstperspectief geschetst voor de binnen de gemeente aanwezige landschapstypen. Gezien de betekenis die daaraan dient te worden toegekend, dat als deel van de identiteit van de gemeente, wordt hierbij in de reactie van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op de: 'Concept-Toekomstvisie', dus toch nadrukkelijk stilgestaan, zoals in meer algemene zin, als per als zodanig onderscheiden landschapstype.

Algemeen

In het algemeen zou het goed zijn als wat de indeling in het landschapstypen betreft, evenals kwaliteiten nog naar het: 'LOP Kromme Rijnlandschap + (Brons & Partners, 2009)' wordt verwezen, evenals ook naar de mogelijkheden deze te verbeteren (zie in deze overigens ook de publicatie: 'Zorgen voor landschap – Naar een landschapsinclusief omgevingsbeleid (PBL, 2019)').

Afzonderlijke landschappen

Bosgebied Utrechtse Heuvelrug

De (Utrechtse) Heuvelrug is qua grootte het tweede bosgebied van Nederland, dus goed dat te koesteren en met name toch ook (nog meer) robuust te maken, dat dus door o.a. de Heuvelrug alsnog via het zogenaamde 'Valleilint' met de Veluwe te verbinden, inclusief de aanleg van een ecodeuct bij Terschuur ter hoogte van de A1 (zie in deze dus o.a. ook de

publicatie: 'Landschap versterken met bomen en bossen – Advies en ontwerpverkenning (College voor Rijksadviseurs, 2020)').

Dan is dus met name ook voor de Heuvelrug gezien de aldaar reeds voorkomende recreatiedruk inderdaad een duidelijke 'recreatieve zonerings' gewenst, waaraan momenteel binnen het Nationaal Park (Utrechtse) Heuvelrug wordt gewerkt, zodat ook aan andere levensvormen dan de mens voldoende ruimte kan worden geboden.

In ieder geval zou het o.i. goed zijn als voor de Heuvelrug als geheel, ook al ligt er dan inmiddels een: 'Ambitiedocument' (zie dus ook de brochure: 'Nationaal Park Heuvelrug - Ruimtelijke ambities voor het gebied (OKRA, 2017)'), toch ook een nadere: 'Natuurvisie' (inclusief het herstel van de kwel in de flanken) wordt opgesteld, dat als nadere uitwerking van het: 'Ambitiedocument' (zie in deze overigens ook de: 'Structuurvisie Groen dus Vitaal (Utrechtse Heuvelrug, 2011)'), dat dus ook om aan de Heuvelrug als geheel ook echt in ecologische zin een kwaliteitsimpuls te kunnen geven (zie in deze overigens ook o.a.: 'Ontsnippering van de Heuvelrug – Visie op verbindingzones en andere ontsnipperende maatregelen (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2004)').

Dan zou het o.i. dus goed als met name ook aan het burgerinitiatief van het: 'Geopark Utrechtse Heuvelrug i.o.' in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' die bijzondere aandacht zou worden gegeven die dat initiatief toekomt.

Dat gezien klimaatverandering en daarbij optredende extreme droogten bijzondere aandacht aan bosbranden en ook aan het meer klimaatbestendig maken van bossen wordt gegeven wordt door de Stichting gewaardeerd.

Niet alleen met het ook op de klimaatverandering, maar dus ook voor een algeheel ecologisch herstel zou het dus goed zijn als de van oorsprong op de Heuvelrug aanwezige '(grond)waterbalans' zou worden hersteld, dat ook met het oog op het herstel van de kwel en daarvan afhankelijke aquatische en ook terrestrische natuurwaarden.

Dat men voorts toch ook in deze landschapszone aan met name zonnevelden ruimte wil geven heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan weer wel verbaasd, aangezien nu juist in het kader van de: 'Gedragscode zon op land' is afgesproken dat Nationale Parken daarvoor niet in aanmerking komen (zie in deze dus de: 'Gedragscode zon op land (Holland Solar, 2019)').

Uiterwaarden

Gezien de binnen de uitwaarden aanwezige waarden van natuur (denk met name ook aan het Natura 2000-gebied van de Amerongse Bovenpolder'), evenals cultuurhistorische waarden (denk dus met name aan het Kasteel Amerongen), zet de gemeente o.i. hierbij terecht in op het verder versterken van de biodiversiteit, evenals daarvan afgeleide extensieve recreatie.

Binnen de Lekdijk

Ook binnen dit gebied komen bijzondere natuurwaarden voor (denk aan o.a. het Natura 2000-gebied van Kolland (en Overlangbroek)), evenals cultuurhistorische waarden (denk aan landgoed Zuylenstein), dus acht de Stichting het ook binnen dit gebied van belang, zoals overigens binnen elk van de gegeven landschapstypen, dat zeer zorgvuldig met aldaar aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie wordt omgegaan. Zo komt hier o.a. een kernpopulatie aan ringslangen voor.

Juist vanwege de er voorkomende waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie zal het duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in die zin kritisch staat tegenover het uitgangspunt dat men hier: *‘binnen de middeleeuwse ontginningsstructuur ruimte voor nieuwe ontwikkelingen op het gebied van recreatie (nieuw recreatiebos?), voedselvoorziening (voedselbos?), extensieve nieuwe woonvormen en duurzame energieopwekking ziet’*. Dat wellicht met uitzondering van de realisatie van een voedselbos, ook al zal ook daarbij uiteraard rekening moeten worden gehouden met de er aanwezig landschappelijke structuur en ook bodemgesteldheid, want of voedselbossen het hier met name in de lagere delen ook goed zullen doen, dus op de voorkomende de nattere gronden, die ook in het gebied aanwezig zijn, daar kun je je grote twijfels bij hebben, tenzij natuurlijk van bijzondere soorten wordt uitgegaan.

Gelderse Vallei

Met name ook in dit gebied liggen er o.i. grote kansen voor een transitie naar een meer duurzame landbouw, evenals herstel van de biodiversiteit (zie in deze dus met name ook het: ‘Deltaplan Biodiversiteitsherstel - In actie voor een rijker Nederland (Samen voor biodiversiteit, 2018)’).

Of er daarbij ook ruimte is voor woningbouw dat is voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de grote vraag, behalve voor zover het om ‘Ruimte voor ruimte’ gaat;

Noordelijke flank

Met hetgeen in de: ‘Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug’ wordt gesteld t.a.v. de het landschapstype/gebiedstype ‘Noordelijke flank’ kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. geheel mee instemmen, zij het dat nog wel goed naar gebiedsindeling zou moeten worden gekeken, aangezien daar nu ook o.a. het Leersumse veld in valt, hetgeen toch niet de bedoeling kan zijn.

Kromme Rijn en Langbroekerweteringgebied

Voor dit gebied zet men dan in op wat dan het ‘Landschap van de Toekomst’ wordt genoemd, dat dan op basis van de ambitie van dit gebied zoals deze daartoe reeds in de zogenaamde: ‘Contour REP’ is aangegeven. Natuurlijk op zich fantastisch dat men daarbij inzet op een *‘aantrekkelijke mix van duurzame en circulaire landbouw, natuur, bos, recreatie, cultuurhistorie, water en energie’*, maar ook daarbij zal het uiteindelijk gaan om het vinden van de juiste balans.

O.i. zou met name ook dit gebied dus als: ‘Proeftuin’ m.b.t. de transitie naar duurzame en met name ook natuurinclusieve landbouw’ geschikt zijn, evenals ‘herstel biodiversiteit’ (in het kader van het programma: ‘Deltaplan Biodiversiteitsherstel - In actie voor een rijker Nederland (Samen voor biodiversiteit, 2018)’), dus wellicht goed daar dan ook specifiek op in te zetten (vergelijk overigens o.a. ook het zogenaamde: ‘Partridge project’ van Vogelbescherming).

Meer in het bijzonder wordt het door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. tevens van belang geacht, zoals ook hiervoor reeds in meer algemene zin aangegeven, dat de thans reeds aanwezige natuurverbinding tussen het Kromme Rijngebied en het Vechtplassengebied verder wordt versterkt (zie in deze dus o.a. ook de folder: ‘Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)’, evenals ook het rapport: ‘Ecologische verbindingzones Kromme Rijngebied (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2009)’ en

voor het deel van de Langbroekerwetering met name ook het rapport: 'Ecologische verbindingzone Langbroekerweteringgebied (Grontmij, 2011)').

2.2.2. Uitwerking op niveau dorpen

Dat men wat betreft de ontwikkelingen binnen de dorpen, dat dus om de dorpen vitaal te houden, nadrukkelijk ook met bestaande kwaliteiten rekening wil houden, dus het DNA, wordt uiteraard door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. gewaardeerd, zij het dat het voor haar dus wel de vraag is hoe zwaar de gemeente daarmee dan uiteindelijk rekening wil houden (zie in deze dus ook de: 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist inzake het Rv Kansrijke inbreidingslocaties').

Meer in het bijzonder liggen ook hier vele kansen tot een verdere vergroening, hetgeen niet alleen van belang moet worden geacht m.b.t. het creëren van een gezonde leefomgeving (in het kader van: 'Healthy Urban Living'), maar ook met het oog op de klimaatverandering, zoals de aanpak van hittestress, evenals m.b.t. de kansen die dat voor de biodiversiteit biedt (zie in deze dus ook de publicatie: 'Groen in en om de stad (Staat van Utrecht, 2018)').

Dan wil men dus ook bij de randen van (bepaal)de dorpen mogelijkheden zoeken voor de bouw van woningen en dan in het bijzonder bij Driebergen-Rijsenburg, Leersum, Maarsbergen en Overberg (zie in deze dus met name ook de per dorp gegeven perspectieven).

Zoals ook hiervoor al aangegeven staat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daar gezien de daarmee in het geding zijnde kwaliteiten zeer kritisch tegenover (zie dus ook hiervoor onder het hoofdje: 'Evenwichtige bevolkingsopbouw').

Meer in het bijzonder heeft dus ook het verleden al eens een uitgebreid landschapsonderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden die er voor de bouw van woningen zijn op kwetsbare locaties binnen en buiten de rode contour (zie in deze dus o.a. het rapport: 'Landschapsonderzoek Zuid-Oost Utrecht (Fysisch-geografisch en Bodemkundig Laboratorium UvA, 1987) en eigenlijk ook: 'Bouwstenen voor een landschapsecologische visie Streekverband Zuid-Oost Utrecht (STL, 1991)'), die voor zover aanvaardbaar toen ook zijn benut. Ook heeft naar de bouwmogelijkheden binnen diverse kernen recent dus nog een nader verkennend onderzoek plaatsgevonden (zie in deze dus ook de: 'Rv Kansrijke inbreidingslocaties' en bijbehorende achtergronddocumenten). Dus blijft het de vraag of uiteindelijk wat betreft de bouw in kwetsbare gebieden en zeker ook wat betreft die in het buitengebied de grenzen niet zijn bereikt.

Afzonderlijke dorpen

Hierbij zal dan nog kort bij geschetste toekomstbeelden van de afzonderlijke dorpen worden stilgestaan, althans voor zover daar aanleiding toe bestaat.

Amerongen in 2040

Wat betreft Amerongen is natuurlijk het kasteel en ook het bijzondere karakter van het oude dorp alles bepalend, naast natuurlijk de fantastische natuur van de bossen van de Heuvelrug, inclusief het Amerongse bos en die van de uiterwaarden, waaronder de Amerongse bovenpolder die dan deel uitmaakt van de Natura 2000-gebieden. Verder is het dorp natuurlijk bekend van haar Grytmarkt, waar het dorpsleven zich in al haar (kunst)vormen aan de buitenwereld presenteert.

Wat betreft de kansen voor vernieuwing liggen die o.i. wellicht toch ook ter plaatse van het bedrijventerrein, dat in ieder geval o.i. nog wel in landschappelijke zin beter zou kunnen worden ingepast.

Doorn in 2040

Ook Doorn kent een rijke historie met haar kasteel. Dat er wat betreft vernieuwing hier met name ook kansen liggen op het terrein van de Marinierskazerne zal voor iedereen duidelijk zijn, zij het dat ook hier een 'natuurinclusief ontwerp' van belang moet worden geacht, dus dat bij toekomstige ontwikkelingen nadrukkelijk ook rekening wordt gehouden met aanwezige natuurwaarden, inclusief het NNN.

Driebergen-Rijsenburg in 2040

Goed dat er mede op basis van de participatie bijzondere aandacht is voor het: 'Hart van Driebergen', waarvoor inmiddels diverse ideeën zijn ingebracht. Meer in het bijzonder moet natuurlijk ook het: 'Hart van Rijsenburg, inclusief het plein, van bijzondere betekenis worden geacht, hetgeen niet voor niets als: 'beschermd dorpsgezicht' is aangewezen.

Verder is Driebergen rijk aan vele buitenplaatsen, dat als deel van de Stichtse Lustwande (SLW)', dus goed bij eventuele ontwikkelingen met de kwaliteiten van die buitenplaatsen, dus met het zogenaamde 'buitenplaats-biotoop', nadrukkelijk rekening te houden.

De wijze waarop op de Kraaybeekerhof op duurzame, dus biologische wijze voedsel wordt geproduceerd, evenals ook bloemen enkruiden, dat/die ook nog lokaal wordt/worden afgezet, kan dan als inspirerend voorbeeld voor een duurzame toekomst worden gezien.

Dan ziet men kennelijk ook bij Driebergen kansen voor het bouwen van woningen aan de randen, maar ook gezien de uitbreidingen in het verleden, zoals Hoenderdaal en meer recent de Groene Tuinen ter zijde van de Lange Dreef, ziet de Stichting Milieuzorg Zeist die mogelijkheden niet, dat ook gezien de kwaliteiten van het buitengebied zoals dat aan alle zijden van de huidige kern voorkomt.

Wel zijn er dus nog bepaalde kansen voor transformatie en ook inbreiding, zij het dat deze o.i. zeer beperkt zijn (zie in deze dus ook de: 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist inzake het Rv Kansrijke inbreidingslocaties').

Ook ziet men kennelijk kansen voor de ontwikkeling van een nieuwe woonwijk nabij het Station Driebergen-Zeist. Zoals eerder al gesteld is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ook daar dus zeer kritisch over, zeker als men deze ook buiten de bestaande stedelijk gebied/rode contour wil gaan bouwen, dat ook gezien de effecten die daarvan kunnen worden verwacht op aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie.

Leersum in 2040

Net als in veel dorpen liggen ook hier kansen voor een verdere vergroening, met op dit moment ook bijzondere aandacht voor de gevolgen van de valwind

Maarn in 2040

Maarn ligt midden op de Heuvelrug en is dan ook rijk aan bosnatuur. Door herontwikkeling van bepaalde delen van het centrum kan daaraan een kwaliteitsimpuls worden gegeven. Met name ook het oude raadhuis, dat een rijksmonument is, is daarbij van bijzondere waarde.

Verder had de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. begrepen dat er op initiatief van de Vereniging Bewonersbelangen Maarn Maarsbergen voor beide dorpen aan een: 'Dorpsvisie' wordt gewerkt, maar onduidelijk is of daarmee ook bij het voor deze dorpen geschetste perspectief rekening is gehouden.

Maarsbergen in 2040

Hier speelt al enige jaren de ondertunneling van het spoor, hetgeen naast bedreigingen (lees: van de omringende natuur en ook omgevingskwaliteit deel bestaande woningen) ook bepaalde kansen biedt. Dus goed naar de kansen die het biedt zorgvuldig te kijken, dat ook ter versterking van het dorpshart.

Verder wordt ook hier aangegeven dat men kennelijk mogelijkheden ziet voor het bouw van woningen nabij de randen van het dorp. Ook hierbij is het dan wel de vraag waar de gemeente dan die kansen ziet, aangezien ook de uitbreiding van zowel het bedrijventerrein Maarsbergen-Oost en daarmee eveneens gepaarde bouw van aantal woningen al heel wat voeten in de aarde heeft gehad.

En ook al wordt ook dat niet met zoveel woorden genoemd, kennelijk speelt toch ook hier het eventueel verplaatsen van het Station Maarn in de richting van Maarsbergen, zoals overigens ook nog eens door de wethouder ten tijde van de informatiebijeenkomst van 14 september 2021 is bevestigd. Daar zijn o.i. dus wel degelijk bepaalde kritische kanttekeningen bij te plaatsen, zeker als dat leidt tot verdergaande woningbouw ter hoogte van dat nieuwe station.

Overberg in 2040

Bij deze kern speelt momenteel o.a. het zoekgebied voor windmolens in het kader van de RES, dus wellicht toch goed hier in de: 'Toekomstvisie' ook iets over te zeggen.

Daarnaast speelt met name gezien de ligging in de Gelderse Vallei juist ook hier de problematiek van de intensieve veehouderij, dus wellicht toch ook goed nog iets te zeggen over de kansen die verduurzaming i die zin nu juist ook kan bieden.

2.2.3 Hoe komen we daar

Zoals (wellicht) uit het bovenstaande valt af te leiden, kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich in algemene zin in vinden dat de gemeente bij te maken integrale afwegingen:

- Geen problemen doorschuift naar de volgende generatie;
- Het DNA van de gemeente beschermd;
- De voorkeur geeft aan het meervoudig gebruik van de ruimte;
- Opgaven in wezen gemeentebreed benaderd,

maar dan zal wel van o.a. dat 'DNA' in de: 'Toekomstvisie' een duidelijker beeld moeten worden gegeven en dan in het bijzonder ook van de diverse groene kwaliteiten, evenals wat het dan concreet betekent dat men geen problemen doorschuift naar de toekomst, zoals dus die m.b.t. klimaat én ook de biodiversiteit, evenals die m.b.t. het overmatig gebruik van nutriënten (en andere stoffen), waarvoor de aarde inmiddels de grenzen heeft bereikt (zie in deze dus o.a. ook de publicatie: 'Planetary boundaries (Rockstrom, J., 2009)' én ook de rapporten van het IPCC, het IPBES, het WWF¹⁷, etc.).

Juist gezien de betekenis van het groen in het algemeen en voor de identiteit van de gemeente in het bijzonder, zou het wellicht dus goed zijn dat de gemeente nog aan de gegeven uitgangspunten voor integrale afwegingen expliciet het principe van 'natuur- en landschapsinclusief ontwerpen', inclusief dan ook een: 'Biodiversiteitstoets' toevoegt.

Uiteindelijk gaat het daarbij ook om het samen-werken aan een duurzame toekomst van de gemeente, dat dus nadrukkelijk ook rekening houdend met haar DNA, dus mede ook haar

¹⁷ Zie dus ook diverse: 'Living Planet Reports', waaronder het: 'Living Planet Report Nederland – Natuur en landbouw verbonden (WWF, 2020).

groene kwaliteiten, waarbij dan de gemeente wel degelijk als een belangrijke partner moeten worden gezien, mede ook gezien haar rol om t.a.v. die toekomstige ontwikkelingen duidelijke kaders te stellen, zoals op basis van de voorliggende 'Toekomstvisie'.

3. Conclusie

Natuurlijk weten we niet hoe de wereld er over 20 jaar uitziet en kunnen we in die zin dus ook niet stappen in de schoenen van diegene die nog niet verwekt zijn, maar we kunnen wel kiezen voor een toekomst die echt duurzaam is, dus daarbij zorgvuldig rekening te houden met de grenzen die de aarde aan die ontwikkeling stelt, evenals ook m.b.t. de minimale behoeften die de medemens aan een vol-waardig leven stelt, dus vanuit het perspectief van een 'inclusieve samenleving'. In die zin is het dus wel degelijk van belang dat in de: 'Toekomstvisie' duidelijke heldere doelen en kaders worden geschetst, dat ook op basis van een daartoe gegeven nadere analyses, doelen en kaders die nu toch veelal ontbreken.

Juist ook gezien het 'Natuurlijke kapitaal' van de gemeente Utrechtse Heuvelrug, waaronder het Nationale Park Utrechtse Heuvelrug, maar ook het Kromme Rijngebied/ Langbroekerwetering, zou de gemeente o.i. een voorbeeld kunnen zijn (en worden) van een gemeente die duurzame ontwikkeling, dus een planet-proof ontwikkeling met groen als basis, ook echt centraal stelt en dat ook met vele fantastische voorbeelden laat zien, dat uiteraard samen met de bevolking en alle andere partners. Kansen zijn er in die zin volop, maar ze zullen dan wel samen met ieder-een moeten worden opgepakt.

Hoogachtend,

P. Greeven

B. de Wolf

Afz.: Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

P/a: B. de Wolf

Kometenlaan 70

3721 JV Bilhoven

Bijlagen

Bijlage 1: Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het Rv Peilnota
Toekomstvisie

Bijlage 2: Inspraakreactie SMZ e.o. inzake Rv Concept IRP gemeente Utrechtse Heuvelrug

Bijlage 3: Folder Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-
West, 2020)

Bijlage 1: Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake: 'Rv Peilnota Toekomstvisie'

Geachte raadsleden, wethouders, overigens aanwezigen,

1. Thans ligt ter besluitvorming het: 'Rv Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' voor. Gaarne maakt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van de geboden gelegenheid gebruik een reactie op het: 'Rv Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' te geven. Eerst zal kort worden stilgestaan bij het planproces, waarna met name op de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' zelf een inhoudelijke reactie zal worden gegeven. Afgesloten zal worden met een conclusie;

Planproces

2. Door de gemeenteraad is op 16 juli 2020 het raadsbesluit genomen om een integrale Toekomstvisie voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug op te stellen, dus zowel wat betreft het fysieke als het sociale domein, evenals op basis van een brede participatie vanuit de samenleving (zie in deze met name ook het procesvoorstel: 'Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug – Definitie en aanpak'). Dat dan mede n.a.v. de bezuinigingsdialoog zoals deze in 2019 heeft plaatsgevonden, met o.a. als vragen: Wat voor gemeente willen zijn en bij welke prioriteiten leggen we daarbij dan het accent, dat mede ook bezien vanuit de regio?;
3. Naast het proces van de Toekomstvisie is eerder ook al het proces van de Omgevingsvisie opgestart, dat i.r.t. de Omgevingswet, zoals deze eerder al op 1 januari 2021 zou worden ingevoerd, evenals ook al eerder, maar die telkenmale is uitgesteld, waarbij dan nu als invoeringsdatum van 1 januari 2022 wordt uitgegaan. Een en ander wel weer afhankelijk van een goede werking van het zogenaamde: 'Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)'.
Wat betreft die Omgevingsvisie heeft dan eerder al in de gemeente een uitgebreid participatieproces plaatsgevonden, althans m.b.t. de centrale thema's die op het gebied van de fysieke ruimte/leefomgeving spelen, hetgeen uiteindelijk tot de zogenaamde: 'Hoofddlijnennotitie omgevingsvisie Utrechtse Heuvelrug' heeft geleid. Deze: 'Hoofddlijnennotitie omgevingsvisie Utrechtse Heuvelrug' is dan bij besluit van 11 juli 2019 door de gemeenteraad vastgesteld. Indertijd is ook door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ten tijde van de raadsbehandeling een uitgebreide reactie op het betreffende raadsvoorstel gegeven (zie in deze ook: 'Inspraakreactie SMZ inzake 'Rv Hoofddlijnennotitie Omgevingsvisie Utrechtse Heuvelrug'), hetgeen toen overigens niet tot een bijstelling van de notitie heeft geleid;
4. Naast de processen in de gemeente zelf, spelen ook die op internationaal - (denk aan o.a. klimaat- en biodiversiteitscrisis), rijks- (denk aan o.a. de: 'NOVI'), provinciaal (denk aan o.a. de: 'POVI' en bijbehorende: 'POVER') en regionaal niveau (denk aan o.a. de: 'REP'), waar de processen binnen de gemeente natuurlijk niet geheel los van kunnen worden gezien, dat wel mede afhankelijk van het schaalniveau waarop bepaalde processen zich afspelen.
Wat betreft de processen die spelen op de diverse overheidsniveaus heeft de gemeente Utrechtse Heuvelrug zelf daarbij nog wel vrij recent een zienswijze op de: 'Ontwerp Provinciale Omgevingsvisie en -verordening (POVI en POVER)' ingediend, evenals op wat dan als de: 'Contour REP' wordt aangeduid. Met name ook ten tijde van de behandeling van het: 'Rv Contour-REP' is daar toen ook de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. nog een uitgebreide reactie op gegeven (zie dus ook de: 'Inspraakreactie SMZ e.o. inzake Rv Contour REP gemeente Utrechtse Heuvelrug');
5. Ten behoeve van het opstellen van een Toekomstvisie van de gemeente Utrechtse Heuvelrug zijn daaraan dus bij het besluit van juli 2020 door de gemeenteraad niet

alleen een aantal kaders meegegeven, maar ook een procesvoorstel voor de participatie.

Ook gezien de complexiteit teneinde tot een integrale Toekomstvisie te kunnen komen, met dus niet alleen een relatief groot aantal thema's, maar ook de diverse schaalniveaus waarop bepaalde thema's kunnen spelen, is dus gekozen voor een 'getrechterde aanpak'. Daarbij is ervoor gekozen om eerst de diverse thema's op het schaalniveau van de gemeente als geheel aan de orde stellen, zij het wel vanuit een viertal perspectieven, althans bij de dialoogsessies, te weten:

- Mijn naasten en ik;
- Mijn dorp;
- Mijn gemeente;
- Mijn regio,

waarna dan begin volgend jaar een aantal zogenaamde dorpsgesprekken zullen volgen¹⁸.

Wat betreft de participatie op het niveau van de gemeente als geheel is daarbij dan gekozen voor een brede aanpak met zowel straatinterviews, een prijsvraag voor de jeugd/jongeren, een digitale enquête en dus ook dialoogsessies waar in principe iedereen aan kon meedoen (zie voor de uitkomsten van het participatieproces dus ook het: 'Rv Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', Bijlage 2: 'Participatieboek Toekomstvisie deel 1');

6. Wel zou dus wat betreft het sociale domein er al in de periode 2019(-2020) een uitgebreide participatie hebben plaatsgevonden (zie in deze dus ook de: 'Nota Samen leven, Samen doen (Utrechtse Heuvelrug, 2020)');
7. Uiteindelijk heeft het tot op heden samen met de samenleving doorlopen participatieproces dus geleid tot de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', die dus thans ter besluitvorming voorligt.

In de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' wordt dan eerst aan de hand van een drietal zogenaamde kernprincipes, kernprincipes zoals deze overigens reeds in zowel de: 'Hoofdlijnennotitie' als ook in het procesvoorstel: 'Toekomstvisie gemeente UH - Definitie en aanpak' waren aangegeven, te weten:

- Kwalitatief hoogwaardige leefomgeving;
- Vitale dorpen;
- Toekomstgericht,

een aantal '(beleids)lijnen' aangegeven (zie dus ook de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', Deel 1: 'Uitwerking van de kernprincipes').

Aangezien het uiteindelijk ook gaat om het vinden van de juiste balans tussen diverse gegeven (beleids)lijnen, een en ander dan mede afhankelijk van de waarden die een bepaald als zodanig onderscheiden landschap kenmerken, wordt vervolgens in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' per als zodanig onderscheiden landschapstype, te weten: 'Bosgebied', 'Uiterwaarden', 'Binnen de Lekdijk', 'Gelderse Vallei', 'Noordelijke flank', 'Kromme Rijn- en Langbroekerweteringgebied' én 'Wonen en werken' een bepaalde uitwerking gegeven (zie in deze dus: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', Deel 2: 'Uitwerking op landschapniveau');

8. Wat betreft het op de agenda zetten van het samen met de bevolking opstellen van een Toekomstvisie, evenals ook door de wijze waarop dat wordt aangepakt, dus op basis van een brede participatie en waarbij ook echt eerst naar waarden is gekeken, dus wat de participanten onder het DNA van de gemeente verstaan en vervolgens pas naar de (al dan niet veronderstelde) opgaven, althans in de 'dialoogsessies', wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de gemeente in ieder geval haar complimenten geven;

¹⁸ Overigens heeft er m.b.t. de kern Driebergen al als pilot een dergelijk dorpsgesprek plaatsgevonden.

Inhoudelijke aspecten

9. Hierbij zal eerst nog kort in algemene zin bij de wijze van aanpak worden stilgestaan en ook de uitkomsten van de participatie, alvorens op de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' zelf zal worden ingegaan;

Algemeen

10. Op zich dus fantastisch dat de gemeente samen met de bevolking, dus burgers en ook belangenorganisaties, aan een toekomstvisie werkt. Wel is het dus zo, althans zo ziet de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat, dat hetgeen dan uit het participatieproces met de samenleving naar voren is gekomen, toch o.i. niet altijd één op één is doorvertaald naar de daartoe per kernprincipe gegeven (beleids)lijnen en dus uiteindelijk ook in de per als zodanig onderscheiden landschapstype gegeven balans.

Op zich wordt dat als zodanig ook in het: 'Rv Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' aangegeven, althans door de gemeente wordt erkend dat bij de per kernprincipe gegeven (beleids)lijnen en ook per landschapstype gegeven balans tegelijkertijd ook al rekening wordt gehouden met met name ook de processen die op een hoger schaalniveau spelen, zoals deze in het kader van de Regio Utrecht, dus de: 'REP', evenals ook die op provinciaal niveau, dus de: 'POVI'. Op zich is aan de gegeven processen op dat hogere schaalniveau tijdens de participatie ook wel aandacht gegeven, maar dus niet op de specifieke wijze waarop deze thans wordt gepresenteerd, dus ook per als zodanig onderscheiden landschapstype, of zo men wil gebiedstype. Een en ander neemt niet weg dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er op zich wel waardering voor heeft dat de diverse per kernprincipe gegeven (beleids)lijnen uiteindelijk ook gebiedsgericht (dus per als zodanig onderscheiden 'landschapstype') zijn uitgewerkt en dat dan op basis van de binnen een bepaald gebied (dus 'landschapstype') aanwezige kwaliteiten en er waarbij nu juist ook per gebied afhankelijk van de aldaar aanwezige en ook beoogde kwaliteiten ook bepaalde accenten worden gelegd. Maar o.i. was het in die zin dus toch goed geweest als de keuzen die daarbij dan uiteindelijk zijn gemaakt, ook al gaat het dan om een 'Peilnota', toch nog voor een reactie waren teruggelegd bij de diverse participanten. Dus dat daarvoor toch de mogelijkheid was geboden tot het geven van een inspraakreactie;

11. Meer in het bijzonder komt dus o.i. duidelijk uit de participatie naar voren dat gemeentebreed aan het behoud van de groene leefomgeving, evenals aan duurzaamheid door de bewoners uiteindelijk toch de belangrijkste betekenis (of zo men wil het belangrijkste gewicht) wordt toegekend. En alhoewel de betreffende thema's dus o.i. wel degelijk ook als leidend zijn genomen in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', waarvoor ook waardering, zou het wellicht toch goed zijn er dan samen met de bevolking bij stil te staan wat een en ander dan overall betekent en hoe we daar dan met zijn allen vorm aan kunnen geven.

Natuurlijk, zoals aangegeven, wordt aan de betreffende thema's in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' de aandacht gegeven die beide thema's o.i. overeenkomstig de participatie dient toe te komen, dat ook gezien vanuit de huidige waarden die voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug kenmerkend zijn, dus het DNA, evenals waarbij de gemeente zich in die zin ook echt zou kunnen onderscheiden, ook t.o.v. van andere gemeenten in de Regio, maar een echte uitwerking daarvan wordt o.i. toch gemist. Zo zou de gemeente als leidend principe of zo u wilt model, zoals door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ook al bij diverse andere gelegenheden naar voren gebracht, het model van de: 'donut economie' van Kate Raworth kunnen omarmen, waarbij bij ontwikkelingen enerzijds wordt rekening gehouden met de grenzen die de

aarde daaraan stelt, evenals anderzijds van een inclusieve samenleving wordt uitgegaan (zie in deze dus ook onderstaande fig.: 'Doughnut economics (Kate Raworth, 2016)')¹⁹.

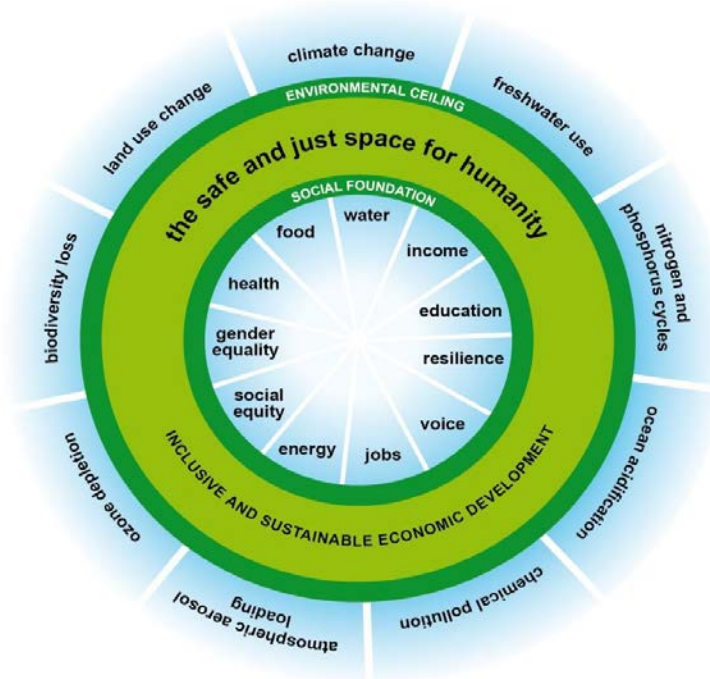

Fig. : 'Doughnut economics (naar Kate Raworth)'

Inmiddels heeft dus ook Amsterdam dit model omarmt, dus wellicht kan de gemeente Utrechts Heuvelrug dit model ook omarmen en daar op lokaal niveau samen met alle inwoners nader vorm aangegeven;

12. Dan wel dus goed dat t.a.v. de nog op te stellen Omgevingsvisie, dat dus kennelijk mede n.a.v. de uiteindelijke: 'Toekomstvisie', alsnog een (verplichte) 'Plan-MER' zal worden opgesteld, zodat ook meer inzicht kan worden verkregen in de (milieu)effecten van de diverse voorstellen, alvorens de echte keuzen worden gemaakt. Wel wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. voorstellen dat daarbij dan het zogenaamde: 'Rad voor de leefomgeving' als toetsingskader gebruikt gaat worden (zie in deze dus met name ook de 'Plan-MER NOVI (Royal HaskoningDHV, 2019)');
13. Meer in het algemeen was het o.i. dus ook goed geweest als in de: 'Peilnota Toekomstvisie' dus ook verschillende referenties waren opgenomen, zodat ook duidelijk wordt waar bepaalde inspiratiebronnen en/of waarin bepaalde (beleids)lijnen hun basis vinden, dat ook gezien de complexiteit van bepaalde vraagstukken;

Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug

14. Zoals ook hiervoor onder het hoofdje: 'Planproces' reeds aangegeven wordt in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' dan eerst in: 'Deel 1' aan de hand van een daartoe dus eerder in de: 'Hoofdlijnennotitie' en ook het procesvoorstel: 'Toekomstvisie gemeente UH - Definitie en aanpak' gegeven drietal kernprincipes, of zo men wil centrale thema's, te weten: 'Kwalitatief hoogwaardige leefomgeving', 'Vitale dorpen' én 'Toekomstgericht', een aantal (beleids)lijnen aangegeven, waarna in: 'Deel 2' op basis van de binnen een bepaald als zodanig onderscheiden landschapstype aanwezige

¹⁹ Overigens is tijdens een van de dialoogsessies dit model ook door een van de participanten ingebracht, met name ook m.b.t. toekomstige economie gemeente, maar is dat kennelijk niet direct opgepakt, althans niet met gegeven titel.

waarden op een (bepaal)de balans tussen aldaar (eventuele) mogelijke ontwikkelingen wordt ingegaan;

15. Eerst zal bij de per kernprincipe gegeven (beleids)lijnen worden stilgestaan, waarna nog op de per landschapstype gegeven balans zal worden ingegaan en dat dan weer mede in relatie tot de uitkomsten van het participatieproces. Dat uiteraard voor zover daar voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een aanleiding toe is;

Deel 1: Uitwerking van de kernprincipes

Kwalitatief hoogwaardige leefomgeving

16. Laat voorop staan dat het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. uit haar groene en duurzame hart is gegrepen, dat de gemeente er op basis van de uitkomsten van de participatie er ook echt voor kiest om aan de natuur en het landschap, dus de groene leefomgeving, waaraan tijdens de participatie een belangrijke, zo niet de belangrijkste betekenis werd toegekend (zie in deze dus o.a. ook 'Rv Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', Bijlage 2: 'Participatieboek Toekomstvisie deel 1, de figuren op de pag. 14 en (in zekere zin) ook pag. 15), een kwaliteitsimpuls te geven;

17. Men wil dat dus o.a. doen door samen met de Regio U16 te bezien hoe de natuur, dus zowel de groene als blauwe natuur, meer robuust kan worden gemaakt.

Nu staat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hier natuurlijk, dat ook gezien haar doelstellingen, geheel achter en gezien de 'Staat van de biodiversiteit' acht zij dat ook dringend noodzakelijk, evenals zijn daartoe vele kansen (zie in deze met name ook het document: 'Een natuurlijker toekomst voor Nederland in 2020 (WUR, 2019)'), maar anderzijds blijft het dus vooralsnog onduidelijk, ook al ligt er dan op het niveau van de Regio U16 inmiddels op verzoek bepaalde gemeenten, waaronder de gemeente Utrechtse Heuvelrug, het document: 'Ontwikkelbeeld groen en landschap (BVR, 2019)'), hoe men daaraan binnen de Regio en dus ook binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug dan vorm wil gaan geven. Dat dus ook aangezien men binnen de Regio U16 tot 2040 inzet op de bouw van 104.000 woningen en er zelfs al wordt gesproken over de bouw van 125.000 woningen, hetgeen de druk op wat dan als de: 'Utrechtse Kwaliteiten' wordt aangeduid alleen maar zal vergroten (zie in deze dus ook de: 'Plan-MER Provinciale Omgevingsvisie en -Verordening (TAUW, 2020)')²⁰.

Wat betreft het versterken van de robuustheid van de natuur binnen de provincie Utrecht, dat ook i.r.t. de klimaatverandering, wordt het door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in ieder geval van belang geacht dat nu (eindelijk) de robuuste verbinding tussen de Heuvelrug en de Veluwe, dus het zogenaamde 'Valleilint', wordt gerealiseerd, hetgeen voor het overleven van tal van diersoorten van belang moet worden geacht, waaronder dus de boommarter (zie in deze ook het rapport: 'Corridor Leusderheide (Alterra, 2004)', maar (in zekere zin) ook het edelhert.

Voor met name het Kromme Rijngebied moet dan met name ook het behoud en waar mogelijk een verdere versterking van de robuuste natuurcorridor met het Vechtplassengebied van belang worden geacht (zie in deze dus met name ook de folder: 'Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)', evenals (in zekere zin) ook de motie 'Groen Denken en Doen' zoals deze door diverse partijen in het kader van de vaststelling van het: 'Rv Ontwikkelbeeld Groen en Landschap (BVR, 2019)' is ingebracht).

Wel dus in die zin mooi dat men voorstelt teneinde de status van het Nationale Park Utrechtse Heuvelrug te vergroten te onderzoeken of het Kromme Rijngebied daaraan

²⁰ Zie in deze overigens ook de: 'Contour REP' en dan hoofdstuk 3.1: 'Kaart van Altijd' (met 67.000 woningen tot 2030) en ook hoofdstuk 3.2: 'Kaart van Alles' (met ook alle mogelijke opties voor na 2030 met in totaal 200.000 woningen).

alsnog kan worden toegevoegd. In die zin zou qua begrenzing o.i. dus kunnen worden aangesloten bij de begrenzing van het: 'Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht i.o.', die in die zin ook van een veel grotere eenheid uitgaat dat waarvan zelfs bij het 'Nationale Park Nieuwe Stijl' voor de Heuvelrug wordt uitgegaan. Met name ook in landschapsecologische zin, waarbij juist ook in ecologische zin aan gradienten/overgangen, inclusief bijvoorbeeld ook kwel, een belangrijke betekenis kan worden toegekend, zou o.i. zo ook echt, mits dat dus ook in een daartoe nog op te stellen natuurvisie nader wordt uitgewerkt, aan de natuur een integrale kwaliteitsimpuls kunnen worden gegeven²¹;

Dat de natuur/het groen overigens ook belangrijk is voor de algemene leefomgevingskwaliteiten, dat ook gezien de klimaatverandering, evenals ook de gezondheid van de mens (denk aan 'Healthy Urban Living'), wordt ook steeds duidelijker (zie in deze dus o.a. ook de factsheet; 'Natuur en gezondheid (IVN, 2013)');

18. Ook het versterken van bijzondere flora en fauna binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug en ook de Regio Heuvelrug door het per specifiek gebied aanwijzen van zogenaamde 'ambassadeursoorten', inclusief dus ook voor de dorpskernen, is een idee dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bijzonder aanspreekt (zie in deze dus overigens ook het: 'Deltaplan Biodiversiteitsherstel – In actie voor een rijker Nederland (Samen voor biodiversiteit, 2018)'). Wel acht zij het daarbij van belang dat dat dan wel plaatsvindt als aanvulling van het beleid zoals dat inmiddels door de provincie Utrecht in haar: 'Natuurvisie – een plus op het Natuurbeleid 2.0' is uitgestippeld en waarbij zij dus met zogenaamde: 'Icoonsoorten' werkt en waarbij op basis daarvan ook al een aantal zogenaamde: 'Natuurparels' zijn onderscheiden;
19. Ook mooi om te lezen dat de gemeente geen nieuwe of zwaardere doorsnijding of intensivering van doorgaand gemotoriseerd verkeer door de hoogwaardige natuur of dorpskernen wil, maar nog mooier zou het natuurlijk zijn als zij volledig achter het burgerinitiatief 'Heuvelrug in goede banen' zou gaan staan en gewoon zou kiezen voor maximaal 60 km/uur op de wegen die door natuur of waardevolle landschappen gaan en daar dan ook (op een of andere manier) op zou gaan handhaven.
Meer in het algemeen zou de gemeente als er dan toch keuzen moeten worden gemaakt wat betreft de mobiliteit ook in algemene zin voor het toepassen van de basisprincipes uit de zogenaamde: 'Ladder van Verdaas' kunnen kiezen (maar zie hiertoe ook onder het kernprincipe 'Toekomstgericht' en dan onder (beleids)lijn 3.7);
20. Wat betreft de toekomstige ontwikkellocaties wil de gemeente zich dan richten op een 'natuurinclusieve, klimaatadaptieve en duurzame ontwikkeling', hetgeen wederom van harte door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wordt onderschreven, maar dus wel goed óók hier dan meteen ook een bepaalde voorkeursrichting aan te geven (zie in dus overigens ook onder het kernprincipe 'Vitale dorpen' en dan onder (beleids)lijn 2.4), evenals dat er juist bij ruimtelijke ontwikkelingen gezien de binnen de gemeente aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie ook grenzen zijn (zie ook hierna onder het hoofde: 'Vitale dorpen' en dan onder aandachtspunt 24: 'Evenwichtige bevolkingsopbouw');
21. Dat men voor zover dat er dan bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen zijn, waar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus (zeer) kritisch over is, dan wil uitgaan van het principe: 'Groen groeit mee' is natuurlijk op zich mooi, maar de grote vraag blijft dan toch, waar men daar dan de ruimte voor wil vinden, evenals de financiën, want de ervaring is toch

---

²¹ Hierbij zij nog wel aangetekend dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. (en ook de gemeente Zeist) er in het kader van haar zienswijze op de: 'Ontwerp-Provinciale Omgevingsvisie (POVI)' er bij de provincie Utrecht voor heeft gepleit het Kromme Rijngebied alsnog als: 'Bijzonder provinciaal landschap' aan te wijzen.

dat ontwikkelingen veelal eerder ten koste van de op een bepaalde plek aanwezige groene kwaliteiten (zijn ge)gaan dan dat de (algemene) kwaliteiten van het groen zijn meegegroeid (zie in deze overigens ook de diverse: 'Staat(en) van Utrecht').

Dat men in die zin dan een groene scheg tussen Driebergen en Odijk wil ontwikkelen is natuurlijk mooi, maar deze is er met de Kromme Rijn en de Langbroekerwetering toch al (zie in deze overigens ook het recente initiatief van het 'Binnenbos' (zie ook de website: www.natuurplaatsbinnenbos.nl));

Wel in die zin mooi dat men ook ruimte wil bieden aan klimaat en voedselbossen, hetgeen de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van harte ondersteund (zie in deze overigens ook het beleidsdocument: 'Bos voor de toekomst – Uitwerking ambities en doelen landelijke bossenstrategie en beleidsagenda 2050 (Min. LNV, 2020)'), maar ook hierbij is het wel ook de vraag waar men daar dan gezien aanwezige landschappelijke kwaliteiten ook echt de ruimte voor ziet;

22. Dat met de (almaar) groeiende bevolking, met name ook binnen de Randstad en ook de Regio U16, ook de behoefte aan de mogelijkheden voor recreatie toeneemt zal duidelijk zijn. Maar de kernvraag in deze is voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan toch, voor zover je dus al aan (al) die groei binnen de Regio tegemoet moet willen komen, ook aangezien een aanzienlijk deel van die groei ook wordt veroorzaakt door instroom van buiten de Randstad (dus door binnenlandse en ook buitenlandse migratie), of je aan de toenemende behoefte aan recreatie wel binnen de gemeentegrenzen tegemoet moet willen komen. Zo is het de ervaring van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat bepaalde natuurgebieden thans al worden overlopen en dat tijdens de Coronacrisis zelfs bepaalde natuurorganisaties hebben moeten besluiten die gebieden af te sluiten. Natuurlijk door uit te gaan van een bepaalde recreatiezoning zijn hiervoor bepaalde oplossingen mogelijk, maar ook daaraan zijn gezien de draagkracht van de natuur bepaalde grenzen. Wellicht dat de aanleg van nieuwe bossen daar een oplossing voor kan bieden (zie deze dus ook de voorstellen van de Min. LNV in haar zogenaamde: 'Bossenstrategie'), maar het is voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. – zoals ook hiervoor al meerdere keren naar voren gebracht - nog maar de grote vraag, alhoewel zij hier dus een voorstander voor is, waar daarvoor dan binnen het Nederlandse landschap de ruimte kan worden gevonden, zeker in de Randstad, en dat dus nog even los van de realisatie van het NNN die ook nog voor 2027 dient te worden afgerond;

Vitale dorpen

23. Hierbij staat dan, zoals de titel al zegt, het behoud van vitale dorpen voorop, waarbij het dan met name gaat om het voorzieningenniveau, maar ook de mogelijkheid voor iedereen om in een inclusieve samenleving mee te doen. Allen o.i. lovenswaardige doelen;
24. Wel wordt hierbij als (een van de) randvoorwaarden een evenwichtige bevolkingsopbouw gegeven, hetgeen dan mede tot de: 'Hoofdlijnennotitie Omgevingsvisie Utrechtse Heuvelrug' zou zijn te herleiden. Kernvraag daarbij is dan natuurlijk, zoals overigens ook al door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in haar: 'Inspraakreactie inzake het RvHoofdlijnennotitie Omgevingsvisie Utrechtse Heuvelrug' aan de orde gesteld, zij het voornamelijk wat betreft de gevolgen daarvan voor de bouwambitie van de gemeente, wat dan volgens de gemeente een evenwichtige bevolkingsopbouw is. Nu heeft de gemeente, net als overigens vrijwel alle gemeente aan de oostkant van de stad Utrecht, een zogenaamd sterfteoverschot, dat dus door wat men dan de 'vergrijzing' noemt, hetgeen dus betekent dat ook al zou je niet bouwen en dat dan wel nog even los van wat dan de 'gezinsverdunning' wordt genoemd er dan toch van een bepaalde instroom van woningzoekenden van buiten de gemeente sprake is (zie in deze dus ook

het: 'Woningmarktonderzoek gemeente Utrechtse Heuvelrug (Companen, 2020)', Tabel 1: 'Samenvatting woningbehoefte gemeente Utrechtse Heuvelrug 2019-2050', pag. 5). Dat je daarbij dan als gemeente ook in een bepaalde richting wil sturen, met name ook bij de mogelijkheden die er voor nieuwbouw zijn, dat dus ook vanuit de vraag die er vanuit bepaalde doelgroepen voor bepaalde categorieën van woningen is (zie in deze dus het: 'Woningmarktonderzoek voor bepaalde kernen (Companen, 2020)', Fig. 3.5: 'Fricities tussen vraag en aanbod', pag. 24), spreekt uiteraard voor zich, maar dat men ook van een vergrote bouw van woningen uit wil gaan, dus groter dan wat vanuit een 'migratie saldo nul' noodzakelijk is, dat teneinde tot de kennelijk gewenst meer evenwichtige bevolkingsopbouw te kunnen komen, daar plaatst de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus grote kritische kanttekeningen bij, zeker als die bouw ten koste gaat van aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, evenals de leefomgevingskwaliteiten;

25. Dat als men dan toch t.b.v. vitaliteit dorpen bij het bouwen van nieuwe woningen van een bepaalde voorkeursvolgorde uitgaat (zie in deze dus overigens ook de: 'Ladder van duurzame verstedelijking'), dus (zie in deze dus ook (beleids)lijn 2.4):
- Eerst kijken naar binnenstedelijke locaties, ook daarbij rekening houdend met aldaar aanwezige kwaliteiten en ook bepaalde voorwaarden, dus 'Ruimtelijke kwaliteit', 'Natuurwaarden', 'Toegankelijkheid', 'Vereisten klimaatadaptie' en 'Ruimte voor spelen en ontmoeten';
  - Indien binnen de dorpen geen ruimte meer is dan uitbreiden aan de randen rekening houdend met het maximum van 50 woningen dat daartoe overeenkomstig de: 'Provinciale Omgevingsvisie en – verordening' wordt aangegeven;
  - Voor zover dan alsnog voor vitaliteit dorpen noodzakelijk het ontwikkelen van een hoogwaardig woon-werkgebied rondom het Station Driebergen-Zeist, wordt dan door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op zich gewaardeerd, zij het dat zij ook daarbij toch een aantal kritische kanttekeningen plaatst.

Allereerst is het voor dus de vraag of je als gemeente nog wel buiten de locaties die zij dus reeds in wat dan als 'stedelijke gebied' is aangeduid²² als zodanig heeft aangewezen (zie in dus ook de nota: 'Kansrijke inbreidingslocaties (Utrechtse Heuvelrug, 2020)') en waar de Stichting t.a.v. bepaalde locaties dus ook zo haar kanttekeningen bij had, nog wel meer woningen zou moeten willen bouwen (zie in deze dus ook hiervoor onder aandachtspunt 24).

Daarnaast zou het voor de hand liggen voor zover je dan toch buiten wat dan als het 'stedelijk gebied' wordt aangeduid, dus buiten de zogenaamde 'rode contour', wil gaan bouwen, waar de Stichting dus gezien aldaar aanwezige waarden dus geen voorstander van is, dat je daar dan wel meteen ook een aantal voorwaarden aan mee geeft, dus een helder 'afwegingskader'.

Tenslotte staat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus ook zeer kritisch tegenover de bouw van een geheel nieuwe woon- en werkkern bij het Station Driebergen-Zeist. Nog niet zo heel lang geleden is voor dat gebied een integrale 'Gebiedsvisie SDZ' opgesteld en waarbij weliswaar in een bepaalde ontwikkeling werd voorzien, maar dan wel binnen de daartoe aangegeven 'rode contouren' (zie in deze dus ook de: 'Gebiedsvisie Stationsgebied Driebergen-Zeist 2030 (12N Stedenbouw, 2014)'). Meer in het bijzonder zou nu juist dit stationsgebied zich tot een landgoedstation ontwikkelen, dat als deel van de Stichtse Lustwarande (SLW), evenals als groene entree van het NPUH, evenals ligt het gebied dus te midden van het NNN (inclusief bijbehorende 'ecologische verbindingen'), evenals in de CHS, dus is hier o.i. dus gewoon gezien aldaar aanwezige waarden geen ruimte voor de ontwikkeling van een geheel nieuwe woon- en werkkern

²² Zie in deze dus ook de: 'PRS/PRV (Herijking 2016)'.

(onder de voorlopige plaatsnaam Rijnwijck). Een en ander dan nog afgezien van de vraag of door de ontwikkeling van een gehele nieuwe woon- en werkkern ter hoogte van het Station Driebergen-Zeist wel een bijdrage kan worden geleverd aan de vitaliteit van de dorpen binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug, aangezien allereerst veel dorpen binnen de gemeente daarvoor o.i. op een te grote afstand zijn gelegen, evenals Driebergen en Doorn toch o.i. al als vitale dorpen kunnen worden gezien. Dat het in die zin dus onduidelijk is hoe de gemeente dan de bijdrage van de ontwikkeling van een nieuwe woon- en werkkern aan de vitaliteit van de dorpen van de gemeente Utrechtse Heuvelrug ziet;

26. Wat betreft de werkgelegenheid en bedrijvigheid zou het o.i. dus goed zijn als de gemeente ook daarbij meteen al aangeeft, net als zij dat later onder het kernprincipe: 'Toekomstgericht' (in zekere zin) dus wel doet (zie dus ook (beleids)lijn 3.2), dat zij zich daarbij met name richt op sectoren die passen binnen het groene en duurzame profiel van de gemeente en dus bijvoorbeeld circulariteit en respect voor waarden hoog in het vaandel dragen.

Dat men dan met name bij 'OV-Knooppunten' ruimte wil bieden aan grootschalige kantoren klinkt wellicht logisch, maar allereerst is het de vraag of aan die extra kantoorruimte nog wel behoefte is (zie in deze dus met name ook de: 'Thematische Structuurvisie Kantoren (Provincie Utrecht, 2016)'), dat ook aangezien mensen steeds meer thuis gaan werken, evenals of je daaraan dan juist bij bijvoorbeeld het Stationsgebied Driebergen-Zeist ruimte zou moeten willen bieden, aangezien dat Station zoals ook hiervoor al aangegeven gewoon in een in ecologisch, landschappelijk en cultuurhistorische opzicht bijzonder kwetsbare omgeving ligt.

Voorts staat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er ook kritisch tegenover dat men ook op landgoederen ruimte aan nieuwe economische dragers wil bieden, zij het rekening houdend met zowel de omgeving als de aldaar aanwezige cultuurhistorische waarden, dat juist ook gezien de waarden die daarbij vaak in het geding zijn. In ieder geval zou het goed zijn ook daarbij dan een aantal duidelijke randvoorwaarden mee te geven, zoals de 'Ontwikkelladder voor ruimtelijke ontwikkeling op buitenplaatsen (zie in deze dus ook: 'Leidraad behoud door ontwikkeling historische buitenplaatsen (Provincie Utrecht, 2014)' én ook (bepaal)de randvoorwaarden uit zowel de: 'Structuurvisie Groen dus vitaal (Utrechtse Heuvelrug, 2011)', als met name ook de: 'Nota buiten in het groen (Utrechtse Heuvelrug, 2012)');

27. Dat men bij de: Dorpsgericht inrichting (en ook het beheer) van de Openbare Ruimte (DIOR) in de dorpen rekening houdt met het dorpseigen karakter is natuurlijk op zich mooi, maar ook wat betreft de inrichting en met name ook het beheer is wat betreft het rekening houden met biodiversiteit o.i. toch nog wel heel wat te winnen (zie in deze dus overigens ook de doelstellingen zoals deze daartoe in het gemeentelijke: 'Groenstructuurplan Utrechtse Heuvelrug (Utrechtse Heuvelrug, 2018)' zijn opgenomen);

Toekomstgericht

28. Mooi dat de gemeente gezien de uitkomsten van de participatie zich gezien haar groene karakter dus primair ook richt op de verduurzaming van sectoren die daarbij passen, zoals dus de agrarische sector. Dat dus kennelijk naast een het inzetten op een stevig en economisch en divers economisch profiel, waar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch wat vraagtekens bij heeft;
29. Wel vraagt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich af als je echt voor een duurzame landbouw kiest, dus een landbouw die behalve economisch rendabel ook circulair, klimaatneutraal, natuurinclusief, diervriendelijk en gezond voor de omgeving is (zie in deze overigens ook het beleidsdocument: 'Landbouw, natuur en voedsel – Waardevol en verbonden (LNV, 2018)' en ook: 'Landbouwvisie – Landbouw met perspectief

(Provincie Utrecht, 2018)'), of daar (op termijn) dan nog wel plek is voor de intensieve veehouderij, ook binnen wat dan nu als landbouwkerngebied is aangewezen, zoals dus binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug het gebied rondom Maarsbergen. Natuurlijk ook op dat gebied zijn er tal van innovaties, maar de vraag blijft o.i. toch of je daarmee uiteindelijk de doelen die daartoe zijn gesteld, inclusief ook die met betrekking tot een diervriendelijke omgang met dieren, uiteindelijk wel kunt halen.

Dat men dan in de overige agrarische gebieden binnen de gemeente, zoals dus o.a. het Kromme Rijngebied, inzet op het 'Landschap van de Toekomst', dus 'een *mixlandschap met combinaties van landbouw, natuur, bos, recreatie, cultuurhistorie, water en energie*' klinkt mooi, maar ook daarbij zal het uiteindelijk gaan om het vinden van de juiste balans, dus nadrukkelijk ook rekening houdend met de op een bepaalde plek aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie (zie in deze overigens ook het: 'LOP Kromme Rijn + (Brons & Partners, 2009)').

In ieder geval zou het mooi zijn als de gemeente binnen haar grondgebied wat betreft het (verder) verduurzamen van de er voorkomende agrarische bedrijven een 'Proeftuin' zou starten, net als dat overigens in bepaalde delen van het land al is gedaan (zie in deze dus o.a. ook de publicatie: 'Op weg naar een New Deal tussen boer en maatschappij – Advies en essays (CRA, 2020)'), evenals o.a. ook de publicatie: 'Maatregelen Natuurinclusieve landbouw (BOLK, 2017)');

30. Dan geeft de gemeente wat betreft (overige) bedrijven aan dat men inzet op een stevig en divers economisch profiel dat complementair is aan dat van andere gemeenten in oostelijk Utrecht (zoals dus het USP, Zeist en Veenendaal), maar onduidelijk blijft toch om welke sectoren het dan meer specifiek gaat.

In die zin wordt wel t.a.v. de landbouw aangegeven dat waar mogelijk de samenwerking met de Food Valley wordt gezocht om bijvoorbeeld de verduurzaming van de agrarische sector te faciliteren (zie in deze dus met name ook de zogenaamde: 'Menukaart Food Valley (Regio Food Valley, 2018)'). Nu is het voor de Stichting ook daarbij de vraag of nu juist de gemeente Utrechtse Heuvelrug zich wat betreft de binnen de gemeente beoogde transitie van de agrarische sector de samenwerking moet zoeken met de Food Valley, aangezien het daarbij toch veelal om intensieve agrarische bedrijven gaat, terwijl je o.i. toch met name binnen het Kromme Rijngebied/Langbroekerweteringgebied aan grondgebondenheid de voorrang zou moeten geven;

31. Dat wat betreft de recreatie de gemeente zich dan neerzet als de 'Landschapstuin van de Regio' waarbij men inzet op toekomstbestendig recreëren roept toch ook bij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de nodige vraagtekens op. Natuurlijk is het mooi als bewoners en ook bezoekers kunnen genieten van de mooie landschappen en ook de natuur die de gemeente rijk is, maar als je je gaat profileren als dé landschapstuin binnen de Regio dan zal dat ongetwijfeld tot een grotere recreatieve druk gaan leiden, dat ook gezien de groeipotenties van de Regio, met dus alle gevolgen voor aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie. Dus ook in die zin gaat het (wederom) om het vinden van de juiste balans.

Dat men (aansluitend daarop) als gemeente dan inzet op een vitale, kwalitatieve verblijfsrecreatie kan natuurlijk niemand iets op tegen hebben, maar ook daarbij blijft het o.i. toch onduidelijk wat de gemeente daar dan onder verstaat, dat ook gezien het gegeven dat veel van de verblijfsrecreatieve bedrijven binnen het NNN zijn gelegen (zie in deze dus ook de: 'Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake ontwerp-bestemmingsplan Recreatiebedrijven Utrechtse Heuvelrug'). Ook in die zin zou het o.i. dus goed zijn daarbij dan duidelijke randvoorwaarden aan te geven;

32. Dat men wat betreft het Knooppunt Station Driebergen-Zeist zich dan richt op het behoud van de intercity status kan de Stichting zich uiteraard in vinden, maar dus niet, zoals ook hiervoor reeds aangegeven, tot de ontwikkeling van dit station tot een

functieverrijking met kantoren en woningen, tenminste voor zover daarbij ook buiten de aldaar thans van toepassing zijnde contour van het 'stedelijk gebied', dus 'rode contour', wordt gekeken.

Waarom men voorts de verplaatsing van het Station Maarn naar Maarsbergen wil onderzoeken is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch ook niet geheel duidelijk, aangezien Maarsbergen toch kleiner is dan Maarn, tenzij men zich dus op bewoners Woudenberg wil gaan richten. Daarbij wordt dan aangegeven dat men wat betreft eventuele woningbouw men daarvoor dan alleen ruimte ziet voor zover nodig voor de vitaliteit, maar zover de Stichting dat tijdens de dialoogsessies heeft begrepen gaan de bewoners zelf daarbij juist ook van een bepaalde complementariteit tussen de dorpen onderling uit;

33. Dan ligt het op zich wellicht voor de hand dat men de aansluiting van Maarn op de A-12 in de richting van Arnhem, dus in oostelijke richting, wil onderzoeken, dat teneinde tot meer spreiding van het verkeer te komen en lokale wegen te ontlasten, maar toch staat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daar kritisch tegenover, aangezien o.i. kan worden verwacht dat dat juist tot meer verkeer over de N-227 zal leiden, terwijl deze provinciale weg toch al in de dorpen en dan met name Doorn tot veel overlast leidt;
34. Dat men voorts in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' ruim aandacht geeft aan de o.i. wel degelijk noodzakelijke energietransitie, inclusief bijbehorende 'afwegingskaders' (zie in deze dus ook de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug', onder de (beleids)lijnen 2.8 t/m 3.11) wordt door de Stichting gewaardeerd;

Deel 2: Uitwerking op landschapsniveau

35. Meer in het algemeen zou het goed zijn als wat de indeling in het landschapstypen betreft, evenals kwaliteiten nog naar het: 'LOP Kromme Rijnlandschap + (Brons & Partners, 2009)' was verwezen, evenals de mogelijkheden deze te verbeteren (zie in deze overigens ook de publicatie: 'Zorgen voor landschap – Naar een landschapsinclusief omgevingsbeleid (PBL, 2019)');

Bosgebied

36. De (Utrechtse) Heuvelrug is qua grootte het tweede bosgebied van Nederland, dus goed dat te koesteren en met name toch ook (nog meer) robuust te maken, dat dus door o.a. de Heuvelrug alsnog via het zogenaamde 'Valleilint' met de Veluwe te verbinden;
37. Dan is dus met name ook voor de Heuvelrug gezien de aldaar reeds voorkomende recreatiedruk inderdaad een duidelijke recreatieve zonerings gewenst, waaraan momenteel binnen het Nationaal Park (Utrechtse) Heuvelrug wordt gewerkt, zodat ook aan andere levensvormen dan de mens voldoende ruimte kan worden geboden;
38. In ieder geval zou het o.i. goed zijn als voor de Heuvelrug als geheel, ook al ligt er dan inmiddels een: 'Ambitiedocument' (zie dus ook de brochure: 'Nationaal Park Heuvelrug - Ruimtelijke ambities voor het gebied (OKRA, 2017)'), toch ook een nadere natuurvisie (inclusief het herstel van de kwel in de flanken) wordt opgesteld, dat als nadere uitwerking van het: 'Ambitiedocument' (zie in deze overigens ook de: 'Structuurvisie Groen dus Vitaal (Utrechtse Heuvelrug, 2011)'), dat dus ook om aan de Heuvelrug als geheel ook echt in ecologische zin een kwaliteitsimpuls te kunnen geven (zie in deze overigens ook o.a.: 'Ontsnippering van de Heuvelrug – Visie op verbindingzones en andere ontsnipperende maatregelen (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2004)');
39. Dan zou het o.i. dus goed als met name ook aan het burgerinitiatief van het: 'Geopark Utrechtse Heuvelrug i.o.' in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' die bijzondere aandacht zou worden gegeven die dat initiatief toekomt;

40. Dat gezien klimaatverandering en daarbij optredende extreme droogten bijzondere aandacht aan bosbranden en ook aan het meer klimaatbestendig maken van bossen wordt gegeven wordt door de Stichting gewaardeerd;
41. Dat men voorts toch ook in deze landschapszone aan met name zonnevelden ruimte wil geven heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan weer wel verbaasd, aangezien nu juist in het kader van de: 'Gedragscode zon op land' is afgesproken dat Nationale Parken daarvoor niet in aanmerking komen (zie in deze dus de: 'Gedragscode zon op land (Holland Solar, 2019)');

Uiterwaarden

42. Gezien de binnen de uitwaarden aanwezige waarden van natuur (denk met name ook aan het Natura 2000-gebied van de Amerongse Bovenpolder'), evenals cultuurhistorische waarden (denk dus met name aan het Kasteel Amerongen), zet de gemeente o.i. hierbij terecht in op het verder versterken van de biodiversiteit, evenals daarvan afgeleide extensieve recreatie;

Binnen de Lekdijk

43. Ook binnen dit gebied komen bijzondere natuurwaarden voor (denk aan o.a. het Natura 2000-gebied van Kolland (en Overlangbroek)), evenals cultuurhistorische waarden (denk aan landgoed Zuylenstein), dus acht de Stichting het ook binnen dit gebied van belang, zoals overigens binnen elk van de gegeven landschapstypen, dat zeer zorgvuldig met aldaar aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie wordt omgegaan. Zo komt hier o.a. een kernpopulatie aan ringslangen voor;
44. Juist vanwege de er voorkomende waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie zal het duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in die zin kritisch staat tegenover het uitgangspunt dat men hier: '*binnen de middeleeuwse ontginningsstructuur ruimte voor nieuwe ontwikkelingen op het gebied van recreatie (nieuw recreatiebos?), voedselvoorziening (voedselbos?), extensieve nieuwe woonvormen en duurzame energieopwekking ziet*'. Dat wellicht met uitzondering van de realisatie van een voedselbos, ook al zal ook daarbij uiteraard rekening moeten worden gehouden met de er aanwezig landschappelijke structuur en ook bodemgesteldheid, want of voedselbossen het hier met name in de lagere delen ook goed zullen doen, dus op de voorkomende de nattere gronden, die ook in het gebied aanwezig zijn, daar kun je je grote twijfels bij hebben, tenzij natuurlijk van bijzondere soorten wordt uitgegaan;

Gelderse Vallei

45. Met name ook in dit gebied liggen er o.i. grote kansen voor een transitie naar een meer duurzame landbouw, evenals herstel van de biodiversiteit (zie in deze dus met name ook het: 'Deltaplan Biodiversiteitsherstel - In actie voor een rijker Nederland (Samen voor biodiversiteit, 2018)');
46. Of er daarbij ook ruimte is voor woningbouw dat is voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de grote vraag, behalve voor zover het om 'Ruimte voor ruimte' gaat;

Noordelijke flank

47. Met hetgeen in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' wordt gesteld t.a.v. de het landschapstype/gebiedstype 'Noordelijke flank' kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. geheel mee instemmen;

Kromme Rijn en Langbroekerweteringgebied

48. Voor dit gebied zet men dan in op wat dan het 'Landschap van de Toekomst' wordt genoemd, dat dan op basis van de ambitie van dit gebied zoals deze daartoe reeds in

de zogenaamde: 'Contour REP' is aangegeven. Natuurlijk op zich fantastisch dat men daarbij inzet op een *'aanrekkelijke mix van duurzame en circulaire landbouw, natuur, bos, recreatie, cultuurhistorie, water en energie'*, maar ook daarbij zal het uiteindelijk gaan om het vinden van de juiste balans;

49. O.i. zou met name ook dit gebied dus als 'Proeftuin' m.b.t. de transitie naar duurzame en met name ook natuurinclusieve landbouw' geschikt zijn, evenals 'herstel biodiversiteit' (in het kader van het programma: 'Deltaplan Biodiversiteitsherstel - In actie voor een rijker Nederland (Samen voor biodiversiteit, 2018)'), dus wellicht goed daar dan ook specifiek op in te zetten (vergelijk overigens o.a. ook het zogenaamde: 'Partridge project' van Vogelbescherming);
50. Meer in het bijzonder wordt het dus door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. tevens van belang geacht, zoals ook hiervoor reeds in meer algemene zin aangegeven, dat de thans reeds aanwezige natuurverbinding tussen het Kromme Rijngebied en het Vechtplassengebied verder wordt versterkt (zie in deze dus o.a. ook de folder: 'Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)', evenals ook het rapport: 'Ecologische verbindingzones Kromme Rijngebied (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2009)' en voor het deel van de Langbroekerwetering met name ook het rapport: 'Ecologische verbindingzone Langbroekerweteringgebied (Grontmij, 2011)');

Wonen en werken

51. Dat men wat betreft de ontwikkelingen binnen de dorpen, dat dus om de dorpen vitaal te houden, nadrukkelijk ook met bestaande kwaliteiten rekening wil houden, wordt uiteraard door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. gewaardeerd, zij het dat het voor haar dus wel de vraag is hoe zwaar de gemeente daarmee dan uiteindelijk rekening wil houden (zie in deze dus ook de: 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist inzake het Rv Kansrijke inbreidingslocaties');
52. Meer in het bijzonder liggen ook hier vele kansen tot een verdere vergroening, hetgeen niet alleen van belang moet worden geacht m.b.t. het creëren van een gezonde leefomgeving (in het kader van: 'Healthy Urban Living'), maar ook met het oog op de klimaatverandering, zoals aanpak hittestress, evenals m.b.t. de kansen die dat voor de biodiversiteit biedt (zie in deze overigens ook de publicatie: 'Groen in en om de stad (Staat van Utrecht, 2018)');

Conclusie

53. Alhoewel in algemene zin de Stichting zich redelijk goed kan herkennen in de in de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' daartoe per kernprincipe gegeven '(beleids)lijnen', evenals de ook daarbij per landschapstype gegeven nadere balans, blijft zij toch (zeer) kritisch t.a.v. van bepaalde daarbij gemaakte keuzen;
54. Daarnaast vindt zij het toch jammer dat de uiteindelijk op basis van het doorlopen participatieproces gemaakte keuzen niet toch aan een bredere inspraak zijn voorgelegd, dus door met name de: 'Peilnota Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug' voor het indienen van inspraakreacties ter inzage te leggen, zodat wellicht ook meer bewustere (en dus ook afgewogen) keuzen hadden kunnen worden gemaakt.

~~_____~~

Bijlage 2: Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het: 'Raadsvoorstel zienswijze UHR Concept-IRP'

Geachte raadsleden, wethouder, overige betrokkenen,

1. Thans is de het: 'Rv Zienswijze UHR Concept-IRP' aan de orde. Door het College is ook al eerder een zienswijze op een eerder concept van het IRP ingediend;
2. Eerst zal nog kort worden stilgestaan bij het planproces, waarna het: 'Concept-IRP' en daarmee samenhangende raadsvoorstel vanuit de gemeente UHR in inhoudelijke zin aan de orde zal worden gesteld. Afgesloten zal worden met een conclusie (zie ook onder de aandachtspunten 62 t/m 66);

Planproces

3. Nadat eerst het RBU en daarna het BRU is opgeheven²³, is daarna door diverse gemeenten binnen de Regio Utrecht naar een nieuwe samenwerkingsvorm gezocht, eerst met 10 gemeenten, daarna met 16 gemeenten. Uiteindelijk heeft in 2018 ook de gemeente Utrechtse Heuvelrug zich bij deze samenwerkingsvorm aangesloten;
4. Door in eerste instantie 10 gemeenten is dus eerst een koersdocument opgesteld t.a.v. van de beoogde ruimtelijke economische ontwikkeling van de regio (zie in deze ook het document: 'Ruimtelijke Economische Koers U 10 - Ontmoetingsplaats voor Healthy Urban Living (U10, 2017)');
5. Daarna hebben er t.a.v. diverse thema's/pijlers eerst een aantal verkenningen plaatsgevonden, zoals m.b.t. wonen, werken (inclusief analyse kantorenmarkt), mobiliteit (inclusief een zogenaamde: 'knooppuntenanalyse') en ook energie (inclusief per gemeente ook zogenaamde: 'energiepaspoorten'). Mede n.a.v. van diverse moties door de diverse gemeenteraden heeft er daarna nog een aanvulling m.b.t. het thema/de pijler groen en landschap plaatsgevonden, ook wel als de 5^e Pijler aangeduid (zie in deze dus het rapport: 'Ontwikkelbeeld Groen en Landschap (BVR, 2019)').
Op basis van de informatie zoals deze uit de betreffende analyserapporten naar voren kwam is dan vervolgens de: 'Contour-REP (U-10, 2020)' opgesteld, inclusief ook een 'Kaart van Altijd (tot 2030)' en een 'Kaart van Alles (tot 2040)', hetgeen wederom aan de gemeenteraden van de U16-gemeenten ter besluitvorming is voorgelegd. Dat ook inclusief een zogenaamd: 'Beoordelingskader'. Ten tijde van de behandeling in de Raadscommissie Ruimte is op zowel de: 'Contour-REP', als ook het: 'Beoordelingskader' toen ook al door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een uitgebreide reactie gegeven. Uiteindelijk zijn toen ook door diverse gemeenten een aantal amendementen en ook moties aangenomen en niet in de laatste plaats ook m.b.t. het: 'Beoordelingskader' (zie o.a. voor het overzicht en ook de reactie vanuit de U-16 dus ook het: 'Raadsvoorstel Zienswijze UHR Concept-IRP', Bijlage 5: 'Overzicht amendementen/moties Beoordelingskader' én ook Bijlage 6: 'Overzicht amendementen/moties Contour');
6. Die: 'Contour-REP' is dan uiteindelijk nader uitgewerkt in wat dan als het: 'Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP)' wordt aangeduid, dat dan weer in nauwe samenwerking met zowel het Rijk in het kader van (o.a.) U-NED (zie dus ook de visie: 'Utrecht Nabij (U-NED, 2019)'), de provincie Utrecht in het kader van de provinciale Omgevingsvisie (zie dus o.a. de: 'POVI'), de stad Utrecht (in relatie tot de: 'Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040') en uiteraard de deelnemende gemeenten.
Met name m.b.t. het thema/de Pijler groen en landschap heeft er nog wel een nadere uitwerking plaatsgevonden, zowel wat betreft een nadere verdieping van diverse daarbij aan orde zijnde thema's (zie dus ook het rapport: 'Verdieping groene routes en

²³ Zie o.a. het: 'Regionaal Structuurplan 2005-2015 (BRU, 2005)'.

- scheggen/Landschap van de toekomst/landbouw kerngebied (BVR, 2019)'), als t.a.v. de uiteindelijke ruimtelijke opgaven en waar deze dan zouden moeten landen (zie het rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)');
7. Aan de gemeenten wordt dan thans de mogelijkheid geboden om op het: 'Concept-IRP', waarop door het College op een eerder concept al een reactie is gegeven (zie in deze dus ook het: 'Raadsvoorstel Zienswijze UHR Concept IRP', Bijlage 11: Reactiebrief College Concept-IRP, d.d. 10 maart 2021) , een zienswijze in te dienen. Door het College wordt m.b.t. de zienswijze dan een voorzet gegeven, waarbij zij dus in het bijzonder ook aandacht geeft aan de (verwerking van de) eerdere amendementen en moties die in die zin m.b.t. de 'REP' door de gemeenteraad zijn aangenomen (zie in deze dus ook het: 'Raadsvoorstel Zienswijze UHR Concept-IRP', Bijlage 12: 'Overzicht gemeenteraad UHR in relatie tot REP');
  8. Die door de bij de U 16 betrokken gemeenten ingebrachte zienswijzen moeten dan uiteindelijk tot een definitief IRP leiden, nog gevolgd door een: 'Uitvoeringsstrategie' en ook een: 'Integraal Ruimtelijk Programma';
  9. Het: 'Programma wonen en werken U-16' zal dan weer, net als van andere regio's binnen de provincie Utrecht worden opgenomen in het: 'Regionaal programma wonen en werken provincie Utrecht', waarvoor inmiddels een m.e.r.-procedure is opgestart²⁴;
  9. Wat betreft de participatie met de samenleving heeft deze (uiteindelijk) kennelijk wel plaatsgevonden, maar dan vooral met een aantal regionale 'stakeholders' (zie in deze dus ook de aan het Raadsvoorstel toegevoegde Bijlage 8: 'Stand van zaken en vooruitblik - Participatie Integraal Ruimtelijk Perspectief'), dat ondanks diverse moties vanuit diverse gemeenten om toch ook echt actief de bevolking te betrekken (zie dus o.a. ook de aan het: 'Raadsvoorstel Zienswijze UHR Concept- IRP' toegevoegde Bijlage 6: 'Overzicht amendementen/moties Contour-REP').

Zonder hier nu op dit moment al te diep op in te gaan blijft het niet breed laten participeren van de burgers/bevolking bij de thans overeenkomstig het: 'Concept-IRP' voorgestelde ruimtelijke ontwikkelingen o.i. toch een grote gemiste kans, terwijl het uiteindelijk met name die burger natuurlijk toch aangaat. Natuurlijk er lopen diverse processen in het kader van locale omgevingsvisies, waarbij (soms) ook aandacht voor de positie van de betreffende gemeente in de regio, maar veel burgers zijn van de beoogde ontwikkelingen in de regio zoals nu met het IRP voorgestaan niet of nauwelijks op de hoogte, behalve dan mogelijk via de media, terwijl de voorgenomen ontwikkelingen naar verwachting wel degelijk een grote invloed op de leefomgeving zullen uitoefenen.

In die zin zou het o.i. toch goed zijn als er ook alsnog voor derde belanghebbenden, waaronder de burgers, belangenorganisaties, etc., de mogelijkheid komt om zienswijzen op het: 'Concept-IRP', hetgeen toch een (soort van) 'Regionale Omgevingsvisie (ROVI)' is, te kunnen indienen. Dat ook voorafgaand met een goede voorlichting/communicatie, alvorens het definitieve IRP door diverse gemeenteraden (op basis van 'consent') wordt aangenomen (vergelijk overigens ook het uitgebreide planproces in het kader van de: 'POVI').

Weliswaar heeft het IRP dan geen officiële wettelijke status, aangezien de Regio U-16 niet onder de WGR valt, maar daarom moet o.i. een inbreng vanuit de samenleving/burgers niet minder belangrijk worden geacht. Dat ook aangezien de gemeenten het IRP kennelijk toch als een (soort van) 'convenant' zien, waarbij de deelnemende gemeenten afspreken met behoud van de eigen publiekrechtelijke verantwoordelijkheden t.a.v. bijvoorbeeld gemeentelijke omgevingsplannen, de ambities

²⁴ ²⁴ Overigens ligt het betreffende 'Regionaal programma Wonen en Werken', inclusief ook de: 'Plan-MER' thans voor het indienen van zienswijzen ter inzage.

en doelen van het IRP naar vermogen te helpen realiseren (zie in deze overigens ook het zogenaamde: 'Governance document').

Hoe dat ook zij, in ieder geval zou het op zich goed zijn als de gemeente Utrechtse Heuvelrug, dat in navolging van de gemeente De Bilt, in haar zienswijze op het: 'Concept-IRP' aangeeft dat zij het IRP eerder als een 'tussenstap' ziet, ook al aangezien het proces in het kader van haar Toekomstvisie (en dus ook Omgevingsvisie) dus nog loopt en dat zij er in die zin aan hecht dat elementen die voortkomen uit de betreffende lokale participatieprocessen dan ook echt nog in de programmeringsfase van het REP/IRP aan de orde kunnen komen, dat ook gezien het voorgenomen adaptieve karakter van het IRP.

Natuurlijk door de gemeente Utrechtse Heuvelrug wordt hieraan ook in haar: 'Zienswijze URP Concept-IRP' aandacht aangegeven, waarbij zij dan stelt dat zij aan de regionale ontwikkelingen bij de participatie in het kader van haar Toekomstvisie/Omgevingsvisie ook al aandacht heeft gegeven, evenals dat vanuit die participatie nog bijstellingen kunnen ontstaan op de inbreng van de gemeente. De ervaring van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is evenwel, dat die regionale ontwikkelingen daarbij toch maar zeer beperkt aan de orde zijn gesteld, waarbij er bij de deelnemers, zonder deze overigens tekort te willen doen, veelal maar een zeer beperkt inzicht aanwezig is van alle plannen die in die zin relevant moeten worden geacht, teneinde zo dus ook echt op een zorgvuldige wijze in die zin de reacties te kunnen peilen²⁵.

Bovendien is het o.i. gewoon zo dat als er eenmaal een definitief IRP ligt, het dan later niet eenvoudig zal zijn een eenmaal ingezette koers nog te wijzigen, dat dus n.a.v. de uitkomsten van het participatieproces in het kader van de Toekomstvisie/Omgevingsvisie, zodat ook al zou de gemeente Utrechtse Heuvelrug net als de gemeente De Bilt en mogelijk ook andere gemeenten, zoals o.a. de gemeente Zeist, dergelijke kanttekeningen bij het IRP plaatsen, het o.i. nog steeds een gemiste kans blijft dat burgers, etc., ook hierbij niet op een actieve wijze direct zijn betrokken;

10. Verder is het o.i. wel zo is dat het uiteindelijk niet alleen om reactie vanuit het lokale perspectief van de gemeente Utrechtse Heuvelrug zou moeten gaan, maar ook om een reactie op het gehele IRP, dat ook aangezien ontwikkelingen in andere gemeenten ook weer gevolgen kunnen hebben voor de keuzen waar de gemeente Zeist dan in haar eigen Omgevingsvisie voor staat (en natuurlijk ook vice versa);
11. Ook aangezien de invoering van de Omgevingswet wederom met een half jaar is uitgesteld, zou men o.i. eenvoudigweg ook de besluitvorming m.b.t. de IRP kunnen aanhouden, nadat dus eerst een uitgebreide participatie heeft plaatsgevonden;

Inhoudelijke aspecten

12. Eerst zal een algemene reactie worden gegeven, waarna nog bij een aantal deelaspecten zal worden stilgestaan en dan ook meer specifiek bij hetgeen in die zin in de: 'Concept-zienswijze' van de gemeente naar voren wordt gebracht;

Algemeen

13. In het: 'Concept-IRP' wordt dan aan de hand van de 'opgaven' t.a.v. het groen (inclusief nu ook de opgaven m.b.t. water, klimaatadaptie en biodiversiteit), mobiliteit, het wonen en werken én de energie hét (algemene) perspectief voor de Regio geschetst, namelijk een: '*Gezond leven in en stedelijk regio voor iedereen*', hetgeen dan weer in een 'zevental perspectieven' op meer thematische basis wordt uiteengezet. De gegeven perspectieven leiden dan weer tot integrale ruimtelijke keuzen die dan worden toegelicht op basis van een 'achtstal redeneerlijnen'. Vervolgens vindt dan een thematische

²⁵ Overigens is dus net ook vanavond nu juist ook een participatiebijeenkomst gepland i.r.t. de Toekomstvisie voor de kern Driebergen, hetgeen dus in die zin wel uitermate ongelukkig uitkomt.

verdieping t.a.v. de thema's groen en landschap, mobiliteit (met dus o.a. het 'wiel met spaken'), wonen en werken en energie plaats, alvorens een nadere uitwerking in een vijftal deelgebieden plaatsvindt. Dat alles wordt dan op basis van een aantal (globale) schetsen per laag en ook een integrale: 'Perspectiefkaart' in beeld gebracht (zie dus ook het: 'IRP', 'Perspectievenkaart Regio Utrecht in 2040', pag. 28-29 en ook 100-101). Tenslotte vindt dus een uiteenzetting van de uitvoering plaats, inclusief wat dan als een 'Adaptief ontwikkelpad' wordt aangeduid;

14. Laat voorop wordt gesteld dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. verheugd is dat nu alsnog in het 'Concept-IRP' t.o.v. de eerdere: 'Contour-REP' en zeker t.o.v. de: 'Koers' aan groen en landschap, dus wat dan als de 'Trots van Utrecht' wordt aangeduid, zo'n hoge prioriteit, zo niet de hoogste prioriteit, wordt gegeven, dat niet alleen in algemene zin, maar ook in voorwaardelijke zin t.a.v. voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen (zie dus ook het 'Concept-IRP', 'Redeneerlijn 1: 'De Utrechtse Trots als basis', pag. 39);
15. Die prioritering voor groen en landschap, hoe mooi ook, neemt evenwel niet weg dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bij de overeenkomstig het: 'Concept-IRP' voorgestane sterke groei van de regio Utrecht tot een Metropoolregio - waarbij het dan niet alleen om het aantal inwoners gaat, maar ook om de economische groei, zoals m.b.t. de groei van het aantal arbeidsplaatsen, met dus ook weer verdergaande gevolgen voor diezelfde woningmarkt en naar verwachting ook de mobiliteit - dus wel (zeer) kritische kanttekeningen plaatst.

Zoals iedereen die in de Regio Utrecht woont en werkt bekend is, staan de ruimtelijke kwaliteiten in de Regio al decennia onder een grote druk, dat ook na eerdere grote uitbreidingen in met name de jaren zestig en zeventig, de jaren negentig (met diverse zogenaamde VINEX-locaties)²⁶ en dan nu weer een nieuwe golf.

De kernvraag is o.i. gewoon of je die sterke groei in de regio wel moet willen en in die zin dus ook accommoderen, dus in kwantitatieve zin, dat ook aangezien deze o.i. toch uiteindelijk vrijwel altijd ten koste zal gaan van de kwaliteiten van de regio, dus wat dan in het IRP als de 'Utrechtse trots' wordt aangeduid (zie in deze dus o.a. ook de diverse: 'Staat-en van Utrecht');

16. Als je dan het: 'Beoordelingskader' ziet, ook al liggen daar dan m.b.t. het bepalen van de eventuele effecten met name kwalitatieve inschattingen op basis van 'expert-judgement' aan te grondslag, dan zou de Regio daar op vrijwel alle punten naar verwachting beter op worden, ook al zijn m.b.t. een aantal subdoelen de inschattingen nog onzeker aangezien bijvoorbeeld een nadere uitwerking nog ontbreekt, zoals bijvoorbeeld m.b.t. het subdoel: 'Het bevorderen van een gezonde leefomgeving' het geval is (zie in deze dus ook het: 'Beoordelingskader IRP', Hoofdstuk 3.1: 'Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio' en dan onder het hoofdje: 'Bevorderen gezonde leefomgeving', pag. 9/10).

Nu hangt een dergelijk toetsing allereerst af van welke toetsingcriteria wordt uitgegaan, maar anderzijds is het o.i. gewoon zo dat kennelijk van veel veronderstellingen wordt uitgegaan, waarbij de uiteindelijke effecten vooralsnog alleen inschattingen zijn;

17. Nu is dus in het kader van de: 'POVI' (wel) een: 'Plan-MER' (inclusief ook zogenaamde: 'botsproeven') uitgevoerd en daarbij komt men toch o.i. tot een iets andere inschatting van de effecten van alle ruimtelijke ontwikkelingen dan op basis van het: 'Beoordelingskader' zoals dat in het kader van het voorliggende IRP is toegepast, namelijk dat er van gegeven ruimtelijke ontwikkelingen wel degelijk een negatief effect op met name de Utrechtse Landschappen zal uitgaan (zie in deze dus ook onderstaande fig.: '*Effecten ontwikkelingen op thema 'Levend landschap, Erfgoed en*

²⁶ Zie in deze overigens o.a. het rapport: 'Ecologische toetsing stedenbouwkundige modellen Regio Utrecht (Bureau Waardenburg, 1990)'.

Cultuur (uit 'Plan-MER POVI', Hoofdstuk 4.6)). Dat terwijl deze dus al onder een grote druk staan;

Thema	Indicator	Huidig	Autonoom	Invloed omgevingsvisie (per saldo)
Levend landschap, erfgoed en cultuur	Utrechtse landschappen	Neutraal	Negatief	
	Cultuurhistorie	Neutraal	Neutraal	
	Archeologie	Neutraal	Neutraal	
	Aardkundige waarden	Neutraal	Neutraal	

Tabel.: Effecten ontwikkelingen op thema 'Levend landschap, Erfgoed en Cultuur (uit: 'Plan-MER POVI', Hoofdstuk 4.6)

18. Natuurlijk men probeert een en ander te ondervangen door wat dan als: 'Groen groeit mee' wordt aangeduid, dat als opvolger van het eerdere: 'Ringpark-concept'²⁷, hetgeen op zich als men er dan voor kiest om de bevolking en werkgelegenheid sterk te willen laten groeien natuurlijk mooi is.
- Een dergelijke voorwaarde, voor zover dus al hard (denk aan o.a. de financiën), neemt o.i. evenwel niet weg dat door de bouw van die minimaal 124.100 en maximaal 147.500 (inclusief kennelijk 30 % overprogrammering) extra woningen²⁸ én ook 80.000 extra arbeidsplaatsen, zij het dat dus kennelijk ook al met de bouw van 167.265 extra woningen²⁹ rekening wordt gehouden, ook al zal de bouw van al die woningen dan voornamelijk rondom diverse zogenaamde 'Metropoolpoorten' en 'Regionale poorten' moeten gaan landen (zie in deze dus wat betreft de zogenaamde 'Metropoolpoorten' (en ook bepaalde 'Regiopoorten') met name ook het zogenaamde: 'Wiel met spaken'), hoe dan ook de druk op de regio als geheel sterk zal toenemen. Is het niet door het ruimtegebruik ter plaatse van die poorten zelf, dan wel door een toename die daarvan via het zogenaamde 'roltrap-model' (op termijn) op de woningbehoefte van omliggende gemeenten zal uitgaan (zie in deze ook hieronder onder aandachtspunt 20), evenals op de mobiliteit (in brede zin) en ook de recreatieve druk.
- Natuurlijk men wil voornamelijk bouwen rondom de betreffende 'Metropoolpoorten' en daarnaast ook nabij een aantal 'Regiopoorten', dat ook om het gebruik van het OV en ook de fiets te stimuleren t.o.v. de auto(mobiliteit), hetgeen in die zin ook een mooi streven is (vergelijk in deze dus ook de zogenaamde: 'Ladder van Verdaas'), maar (veel) meer mensen betekent hoe dan ook gewoon meer ruimtegebruik. Daarbij komt dan ook nog bij hoe slim men bepaalde functies ook wil combineren, hetgeen ook een mooi streven is, dat ook daarbij toch geldt, wil men tenminste ook echt kwaliteit realiseren, dat ook dan '*niet alles overal kan*'³⁰;

²⁷ Zie in deze ook het: 'Ringpark Magazine'.

²⁸ Zie dus ook de betreffende getallen in het 'IRP' op pag. 21.

²⁹ Zie dus ook het betreffende getal in het 'IRP' op pag. 156.

³⁰ Zie in deze dus o.a. ook het eindrapport van de zogenaamde Commissie Remkes m.b.t. stikstofproblematiek: 'Niet alles kan overal (Commissie Remkes, 2020)' en bijvoorbeeld ook het

19. Meer in algemene zin kan hier nog de kanttekening bij worden geplaatst dat overeenkomstig de diverse rapporten van het NIDI/CBS de scenario's voor de toekomstige groei van bevolking toch onzeker zijn (zie in deze o.a. het rapport: 'Bevolking 2050 in beeld (NIDI et al, 2020)'), evenals hoe de samenleving zich ook na ervaringen met COVID verder zal ontwikkelen, zodat het wellicht ook in die zin goed was geweest, voor zover men de groei dus al wil accommoderen dat dan met diverse 'scenario's' was gewerkt, dus toch grotere bandbreedtes dan nu aangehouden, inclusief ook met een heldere prioritering/planning.

Natuurlijk men heeft op het einde van IRP met bepaalde onzekerheden rekening gehouden, dat door uit te gaan van wat dan een: 'Adaptief ontwikkelpad' wordt genoemd, maar in de praktijk is het de ervaring, dat als je eenmaal koers hebt gezet in de richting van een maximaal ontwikkelmodel dat dan een latere bijsturing lastig, zo niet onmogelijk is. Vele ontwikkelingen zijn dan feitelijk in gang zijn gezet, inclusief een bepaalde grondspeculatie, die dan nog lang een bepaalde schaduw vooruit zullen (kunnen) werpen;

20. Dan is op zich dus wel een inschatting van de woningbehoefte van de Regio gemaakt, dat kennelijk op basis van de zogenaamde PRIMOS-prognoses, die ook door Companen zijn gebruikt voor kwalitatieve woninganalyse (zie dus ook het rapport: 'Kwalitatieve woningmarktanalyse U-16 gemeenten (Companen, 2020)').

Bij die PRIMOS-prognoses gaat men allereerst evenwel vaak ook uit van de gegeven plancapaciteit, dus t.o.v. het zogenaamde 'migratie saldo nul' komen daar altijd hogere aantallen m.b.t. de woningbehoefte uit. Duidelijk is dus wel ook dat er binnen de Utrechtse Regio wel degelijk ook sprake is van een aanzienlijke binnenlandse en buitenlandse migratie, die dan mede samenhangt met de druk op de Randstad als geheel³¹.

Wat evenwel met name ook opvalt dat in het 'Concept-IRP', ook al zou men dus groei willen faciliteren, er o.i. toch van de bouw van veel hogere aantallen extra woningen wordt uitgegaan dan zoals deze uit gegeven PRIMOS-prognoses naar voren komen. Zo zou er dan volgens de PRIMOS-prognoses (2020) tot 2040 van een woningtekort sprake zijn van 96.300 woningen (zie dus ook het rapport: 'Woningvraag Regio Utrecht - Kwalitatieve en kwantitatieve woningbehoefte 2040 (Stec-groep, 2020)', 'Tabel 10: 'Confrontatie U16 woningvraag en plancapaciteit totaal', pag. 17)³², terwijl men dus in het: 'Concept-IRP' voor betreffende periode uitgaat van 124.100 extra woningen, inclusief planuitval van 147.500 woningen (zie in deze dus ook het: 'Concept-IRP', de gegeven getallen op pag. 21). Tenzij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de betreffende cijfers dus op een verkeerde wijze interpreteert.

Verder is ook duidelijk dat alhoewel de bouw van woningen en kantoren, etc., dan voornamelijk rondom 'Metropoolpoorten' en 'Regionale poorten' is geprojecteerd daarvan toch ook op basis van wat dan als het zogenaamde 'roltrapmodel' wordt aangeduid een bepaalde druk vanuit de stad Utrecht op de omliggende in het groen

---

rapport: 'Kiezen en delen - Advies van de Studiegroep Ruimtelijke inrichting landelijk gebied (ABDTOPConsult, 2021)'.

³¹ Zie in deze o.a. het rapport: 'Wonen in de provincie Utrecht - Knelpunten, veranderrichtingen en knelpunten (STEC-groep, 2017) en met name ook het rapport: 'Woningvraag Regio Utrecht – Kwalitatieve en kwantitatieve woningbehoefte 2040 (Stec-groep, 2020)'. Met name uit dat laatste rapport komt dan naar voren dat het aandeel van de binnenlandse en buitenlandse migratie in de loop van het afgelopen decennium in de Regio Utrecht is toegenomen tot iets meer dan 50%.

³² Een en ander geldt dus o.i. in vergelijkbare zin als we het deelrapport: 'Locatieonderzoek woningbouw Regio Utrecht - De opgave (SITE Urban Development, 2018)' er op na slaan en waarbij de cijfers uit van de PRIMOSprognoses uit 2017 als basis heeft gebruikt en waarbij men uiteindelijk op 90.000 woningen en inclusief sloop 104.00 woningen voor 2040 uitkwam (zie dus ook het: 'Locatieonderzoek woningbouw Regio Utrecht - De opgave (SITE Urban Development, 2018), het kader op pag. 11).

gelegen gemeenten zal uitgaan, zowel wat betreft de woningbehoefte (zie in deze dus ook onderstaande fig.: 'Illustratie roltrapmodel (uit het rapport: 'Kwalitatieve woningmarktanalyse U-16 (Companen, 2020)'), als ook de mobiliteit en ook de recreatieve druk;

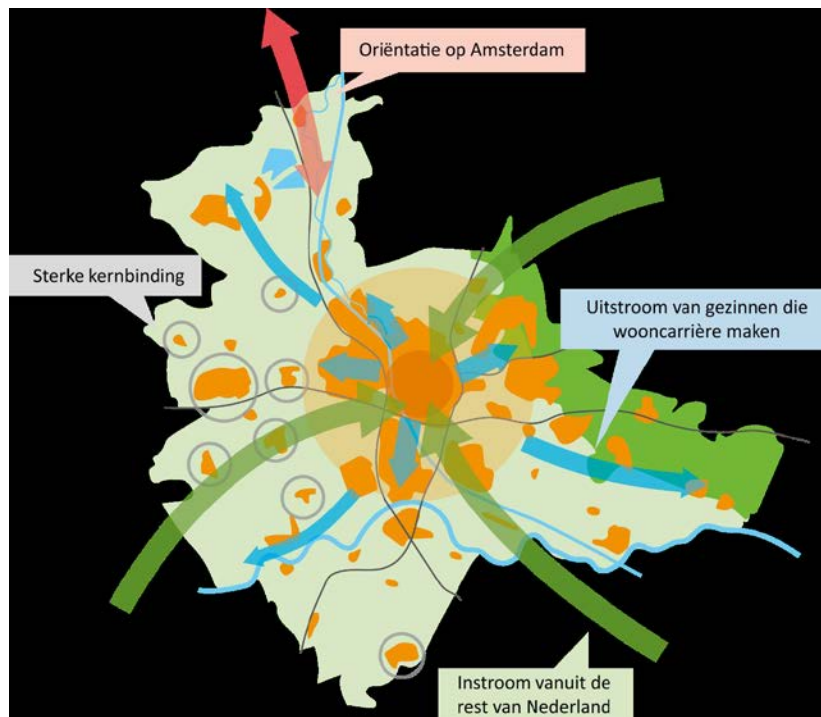

Fig.: 'Illustratie roltrapmodel (uit het rapport: 'Kwalitatieve woningmarktanalyse U-16 (Companen, 2020)'

21. Hoe dat ook zij, de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zet zich in voor een duurzame ontwikkeling in het algemeen en dus ook van de Regio Utrecht, inclusief ook de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Ook in haar eerdere reacties op o.a. de: 'Contour-REP' heeft de Stichting daarbij o.a. verwezen naar de kansen die in die zin het zogenaamde model van de: 'Doughnut Economics (Kate Raworth, 2016)' biedt en waarna ook in een motie van de gemeente Utrecht in haar reactie op het: 'Beoordelingskader' wordt verwezen.

Overeenkomstig dat model wordt dus enerzijds rekening gehouden met de grenzen die de aarde aan ontwikkelingen stelt en anderzijds met de minimale basisbehoeften van de mens (zie in deze dus ook onderstaande fig.: 'Doughnut economics (naar K. Raworth, 2016)'), dus met wat als de 'inclusieve samenleving' wordt aangeduid. Door de stad Amsterdam is dit model inmiddels omarmt³³, dus het zou mooi zijn als de Regio Utrecht haar in die zin alsnog zou volgen.

³³ Zie dus ook het rapport: 'The Amsterdam City Doughnut – A Tool for transformative Action (Amsterdam, 2020)'.

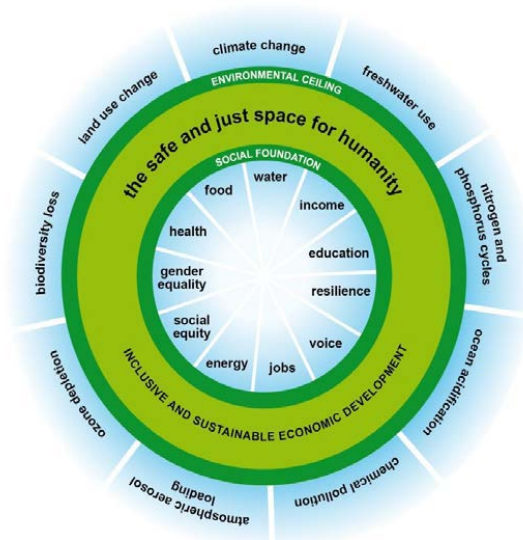

Fig.: 'Doughnut economics (naar K. Raworth, 2016)'

Voor zover dan het model van de: 'Doughnut economics' niet direct wordt overgenomen, zou het dan het dus mooi zijn als in ieder geval wat dan als: 'Brede welvaart' wordt aangeduid in de Regio centraal zou komen te staan, dat dus op basis SDG's van UN (vergelijk in deze dus o.a. ook de: 'NOVI'), inclusief dus wel ook de bijzondere aandacht voor de biodiversiteit;

22. Dan dus wel mooi dat wat betreft (het thema) groen/natuur/biodiversiteit er behalve aandacht voor het in algemene zin versterken van het natuurnetwerk er ook bijzondere aandacht is voor 'landschapsinclusief ontwikkelen/ontwerpen'³⁴ en ook 'natuur-/groeninclusief bouwen'³⁵ (zie in deze dus het 'IRP', Hoofdstuk 2.2: 'Acht redeneerlijnen die leiden tot ruimtelijke keuzen' en dan met name onder 'Redeneerlijn 1: 'De Utrechtse trots als basis', pag. 39). Wel is het o.i. zo dat bepaalde aspecten nog wel verder nader zouden moeten worden uitgewerkt, ook al ligt er met de diverse rapporten zoals deze m.b.t. Pijler 5: 'Groen en landschap' zijn opgesteld natuurlijk wel in die zin een goede basis.

Zo zou het mooi zijn als bijvoorbeeld t.a.v. de te bereiken natuurwaarden ook duidelijke (streef)doelen zou worden aangegeven, dat dus als een soort van 'Meetlat' (vergelijk ook het initiatief van de Vogelbescherming m.b.t. het weer bereiken van een: 'Basiskwaliteit Natuur' in Nederland³⁶), evenals men ook echt zou kiezen voor wat dan als: 'Nature base solutions (Nbs)' wordt aangeduid (zie o.a. ook de publicatie: 'Een natuurlijkere toekomst voor Nederland in 2021 (WUR, 2020)', het: 'Handvest Nederland Natuurinclusief (IPO, 2021)', evenals ook de betreffende motie van Bunnik m.b.t.: 'Contour-REP'/Beoordelingskader').

Daarnaast zou dus ook het belang van 'landschapsinclusief ontwerpen' en ook 'natuurinclusief bouwen' nog wel sterker kunnen worden benadrukt, met name ook door deze aspecten nader uit te werken, bijvoorbeeld in een: 'Handreiking landschaps- en natuurinclusief ontwerpen' en wat betreft: 'Natuurinclusief bouwen' bijvoorbeeld ook m.b.t. aanbestedingen met een puntensysteem te gaan werken (vergelijk ook de puntensystemen dat in die zin reeds door de gemeenten Den Haag, Groningen, Arnhem en Ede worden toegepast);

³⁴ Zie o.a. het rapport: 'Zorg voor landschap - Naar een landschapsinclusief omgevingsbeleid (PBL, 2019)'

³⁵ Zie in deze ook het: 'Manifest natuurinclusief bouwen'.

³⁶ Zie in deze ook het: 'Manifest Basiskwaliteit Natuur'.

23. Juist vanuit het rekening houden met die groene waarden, dus de totale balans, dat dus met name ook vanuit het perspectief van een duurzame ontwikkeling van de Regio als geheel, is het dan toch voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de vraag, zoals ook hiervoor al aangegeven, of je dan alle groei wel moet willen accommoderen, of juist wat betreft de werkgelegenheid en ook het wonen deze beter te spreiden over het gehele land, dat dan op basis van het principe van de 'gebundelde deconcentratie', ook daarbij uiteraard rekening houdend met aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie en ook de leefomgeving³⁷;
24. Dan wordt dus aangegeven dat veel nog een nadere uitwerking verdient, dat o.a. in het kader van de nog vast te stellen: 'Regionale programmering' en ook: 'Groen groeit mee', waarbij wat betreft dat laatste overigens nog geen gelden beschikbaar zijn. Maar dan zou het toch goed zijn, voor zover de gemeenten dan instemmen met de nu aangegeven programmering van extra aantallen woningen, arbeidsplaatsen, etc., dat een aantal punten zoals nu in het 'zevental perspectieven', 'achttal redeneerlijnen, etc., worden aangegeven dus veel harder in voorwaardelijke zin zouden moeten worden geformuleerd, dus op basis duidelijke 'Meetlatten', zoals die m.b.t. de biodiversiteit, maar ook m.b.t. een integrale ruimtelijke ontwikkeling in het algemeen, zoals bijvoorbeeld op basis van de 'bar-codes' die Utrecht t.a.v. stedelijke ontwikkelingen in het kader van haar 'RSU 2040' heeft aangegeven³⁸, dat dus naast harde grenzen/contouren waar al dan niet bepaalde ontwikkelingen kunnen plaatsvinden (vergelijk dus ook de: 'POVI'). Anders bestaat er toch een grote kans dat we straks met name wat betreft de te bereiken kwaliteiten, inclusief die van de natuur, het landschap en ook de cultuurhistorie en de leefomgeving, toch (wederom) achter heel veel feiten aan gaan lopen (zie dus wederom diverse: 'Staat-en van Utrecht');
25. Feitelijk ontbreekt in die zin o.i. toch een echt integraal (en zorgvuldig) 'Afwegingskader' (m.b.t. waarden) en leefomgevingskwaliteiten), evenals een echte: 'Plan-MER', inclusief een: 'Passende beoordeling' m.b.t. met name de effecten van stikstof op Natura 2000-gebieden, zij het wat betreft de: 'Plan-MER' daar dan, zoals ook hiervoor onder het hoofdje: 'Planproces' al aangegeven, ook op basis van het: 'Regionaal programmeren' in het kader van de 'POVI' zal worden voorzien³⁹;
26. Juist in die zin is het dus ook van belang dat voortdurend van een goede 'monitoring' en ook 'evaluatie' sprake is, dat dus ook met een eenduidig toetsingskader, zoals bijvoorbeeld dat van het: 'Rad van de leefomgeving' (vergelijk dus o.a. ook de: 'Plan-MER' in kader NOVI);

Specifieke aspecten

27. Hierbij zal nog bij aantal specifieke aspecten worden stilgestaan, die dan o.i. met name voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug relevant moeten worden geacht. Dat dan mede ook op basis van hetgeen dan thans in die zin in de: 'Zienswijze Concept-IRP' van de gemeente Utrechtse Heuvelrug wordt voorgesteld. Dat zal dan zowel tegelijkertijd themagewijs, als gebiedsgericht worden gedaan;

³⁷ Zie bijvoorbeeld dus ook recente aanbod noordelijke provincies voor bouw van 210.000 extra woningen.

³⁸ Maar zie dus mogelijk ook de in het vooruitzicht gestelde Handreiking vitaliteit met kwaliteit' en ook de: 'Handreiking maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen' m.b.t. gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen.

³⁹ Zo is inmiddels wat betreft het 'Regionaal programmeren' in het kader van de POVI de 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau' m.b.t. de op te stellen: 'Plan-MER' inmiddels voor het indienen van zienswijzen ter inzage gelegd.

Koepelthema: Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen

28. Zoals ook in algemene zin al aangegeven is het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus nog maar de grote vraag of gezien het woningbouwprogramma (tussen de 124.100 en 147.500/167.265 extra woningen) en ook aan het aantal extra arbeidsplaatsen (80.000) dat men wil realiseren, men uiteindelijk dit doel, dus een: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen', uiteindelijk wel kan halen.
- Zoals ook hiervoor al reeds onder het hoofdje: 'Algemeen' reeds aangegeven, is dus zo dat met name ook t.a.v. dit overkoepelende thema en dan m.b.t. bepaalde o.i. in die zin wel degelijk wezenlijke aspecten in het: 'Beoordelingskader' een nadere uitwerking feitelijk nog ontbreekt (zie in deze dus ook het: 'Beoordelingskader IRP', Hoofdstuk 3.1: 'Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio' en dan bijvoorbeeld onder het hoofdje: 'Bevorderen gezonde leefomgeving', pag. 9/10). Dan is o.i. dus uiteindelijk ook in die zin eigenlijk geen goede afweging mogelijk;
29. Verder zou het o.i. hierbij niet alleen moeten gaan om de mens, maar ook over het leven van binnen de provincie Utrecht voorkomende planten en dieren (zie in deze dus o.a. ook het: 'Manifest Tijd voor Biodiversiteit - Een leefbare wereld is een kwestie van kiezen (JongerenxNaturalis, 2021), waaraan toch ook een intrinsieke waarde kan worden toegekend;
30. Ook moet nu juist ook de natuur van belang worden geacht voor tal van wat dan 'ecosysteemdiensten' wordt aangeduid, dus als het: 'Natuurlijk kapitaal', dus eveneens in die zin van belang om daar extra zorgvuldig mee om te gaan (zie in deze dus ook de website: 'www.atlasnatuurlijkkapitaal.nl');
31. Gezien het gestelde zou het dus goed zijn, dat bij toekomstige ontwikkelingen dus alsnog in het IRP (en dus eigenlijk ook het 'Beoordelingskader') (nog) beter wordt gewaarborgd dat (nog) zorgvuldiger met (bepaalde) kwaliteiten, zoals leefomgevingskwaliteiten (denk dus aan o.a. de luchtkwaliteit en ook de geluidsbelasting), evenals dus ook waarden, zoals die van natuur, landschap en cultuurhistorie, rekening zou moeten worden gehouden, bijvoorbeeld door daar bij de te maken afwegingen ook echt een hogere prioriteit aan worden gegeven. Dat met name ook door het maken van duidelijk keuzen, dus in die zin nu ook echt te kiezen voor een duurzaam (en dus groen) toekomstperspectief voor de Regio Utrecht⁴⁰. Juist ook gezien de binnen de provincie Utrecht aanwezige kwaliteiten en daarmee samenhangende waarden en dan in het bijzonder ook binnen de Regio Utrecht kan o.i. immers gewoon niet alles (overall);
32. Meer in het bijzonder zou het dus goed zijn als in het IRP dus ook de per gebiedstype te bereiken omgevingswaarden/-kwaliteiten, dus zowel die met betrekking tot de natuur, als ook m.b.t. bepaalde milieukwaliteiten, zoals die m.b.t. geluid en ook de luchtkwaliteit⁴¹, zouden worden aangegeven, daarbij uitgaande van de advieswaarden van de WHO (zie wat betreft de mogelijkheden die er in die zin zijn dus ook het rapport: 'Leidraad duurzame gebiedsontwikkeling - Vernieuwd instrumentarium leefbaarheid/duurzaamheid in ruimtelijke plannen (provincie Utrecht, 2015)');

Groen en landschap

33. Dus op zich fantastisch dat aan het thema groen en landschap nu mede door de inbreng vanuit diverse gemeenteraden, waaronder ook de gemeente Utrechtse Heuvelrug, bijzondere aandacht wordt gegeven, zowel in het IRP zelf, als met name ook in de achterliggende basisdocumenten, waar een en ander meer in detail is aangegeven (zie

⁴⁰ Zie in deze dus ook de enquête zoals deze door de provincie Utrecht in het kader van de POVI is gehouden en waarbij bij de respondenten aan de natuur veruit de hoogste prioriteit werd gegeven, namelijk 63.8 %, en daarna aan duurzaamheid met 35.1 %.

⁴¹ Zie in deze dus o.a. ook het zogenaamde: 'Schone Lucht Akkoord'.

dus ook het drietal onderzoeksrapporten m.b.t. het thema/de Pijler Groen en Landschap).

In die zin wil men dus ook echt aan het: 'Natuurnetwerk' zoals dat binnen de regio voorkomt, evenals het landschap en ook cultuurhistorie een kwaliteitsimpuls geven, dat o.a. door een uitbreiding van het NP(U)H, maar ook door aanleg aantal meer robuuste ecologische verbindingen tussen de Heuvelrug en de Lek. Dat dus naast tal van andere maatregelen, zoals aanleg van een zevental natuurkernen (van 30 ha), extra ecologische verbindingen en ook (bijbehorende) ecopassages, al dan niet samen met bepaalde recreatieve verbindingen, zoals langs diverse rivieren die binnen de Regio voorkomen.

Ook hierbij is het natuurlijk wel altijd ook van belang te bezien hoe dat dan allemaal samen goed te doen, dat dan mede afhankelijk van de eisen die bepaalde doelsoorten aan een bepaalde ecologische verbinding stellen en in welke mate deze voor een bepaalde verstoring (zoals dus o.a. m.b.t. recreatie) gevoelig zijn;

34. Wel dus ook goed als er toch ook aandacht voor binnen de Regio voorkomende 'aardkundige waarden' was geweest, dat ook vanuit de 'lagenbenadering', zoals dus voor het initiatief van het: 'Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht i.o.', juist ook gezien bijzondere ligging van de Regio op overgang diverse landschappen⁴²;
35. Verder wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hierbij nog wel ook de bijzondere aandacht vragen voor de nadere uitwerking zoals deze m.b.t. het 'natuurnetwerk' heeft plaatsgevonden (zie in deze ook in het rapport: 'Verdieping groene routes en scheggen/landschap van toekomst/landbouwkernegebied (BVR, 2019)' én ook rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)') en dan met name ook voor de grotere robuustere ecologische verbindingen die daarbij van belang moeten worden geacht, zoals die tussen de Heuvelrug en de Veluwe, dus het: 'Valleilint', en ook die door het Groene hart, dus de verbinding die ook wel in het verleden als de: 'Groene Ruggengraat' werd aangeduid. Robuuste ecologische verbindingen die o.i. essentieel moeten worden geacht om het gehele natuurnetwerk binnen de provincie Utrecht adequaat te kunnen laten functioneren, dat ook met oog op klimaatverandering.
Op zich staan gegeven verbindingen ook op diverse kaarten, alsmede wordt daar met name wat betreft de 'Groene Ruggengraat' ook in het IRP en dan in het bijzonder ook in het document: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' bijzondere aandacht aan gegeven (met dus o.a. aandacht voor 'Blauwe krans Stelling van Amsterdam'), maar dat geldt dus niet voor het: 'Valleilint', aangezien dat buiten de Regio is gelegen, maar daardoor o.i. niet minder belangrijk moet worden geacht (zie overigens wel ook de motie die m.b.t. het: 'Valleilint' bij de behandeling van de: 'POVI' door de Staten van Utrecht is aangenomen);
36. Dat bij die nadere uitwerking van het natuurnetwerk ook op een lager schaalniveau naar bepaalde effecten wordt gekeken, zoals naar de effecten van de versnippering van wegen, spreekt dan voor zich (zie in deze dus met name ook het rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)'. Wel zou het dus inderdaad goed zijn, als ook naar de kansen die snelheidsverlaging (tot maximaal 60 km/uur) biedt zou worden gekeken, zoals dus ook de gemeente Utrechtse Heuvelrug in haar zienswijze op het; 'Concept-IRP' voorstelt m.b.t. de N-226 en de N-227, ook al zou het o.i. goed zijn als ook de N-225 daaronder zou vallen (zie in deze dus ook het initiatief: 'Heuvelrug in goede banen');

---

⁴² Zie in deze ook de diverse publicaties die inmiddels in het kader het: 'Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht i.o.' zijn verschenen, zoals over het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied, naast ook diverse Ontdekkaarten.

37. Wat overigens ook in de diverse kaartbeelden behorende bij het rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' opvalt is dat men daarbij kennelijk ook de al eerder door met name de provincie Utrecht beoogde aanleg van een fietspad tussen het USP- Zeist-West via de Lage grond reeds heeft ingetekend. Een dergelijk fietspad zal o.i. evenwel tot een onaanvaardbare aantasting van aanwezige waarden leiden, inclusief de hier aanwezige ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied (zie in deze dus wederom de betreffende Bijlage 2.1: 'Folder Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)'), terwijl er daarvoor een goede alternatief aanwezig is, namelijk door de bestaande route over de Bisschopsweg te verbeteren, ook daarbij uiteraard rekening houdend met aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie;
38. Verder wordt nu gelukkig ook standaard bij alle deelgebieden aangegeven, dat er bij alle opgaven bijzondere aandacht dient te zijn voor zowel het integreren van water, de klimaatopgave en ook biodiversiteit, maar het zou dus wel goed zijn, zoals hiervoor ook al in algemene zin m.b.t. het thema groen/natuur/biodiversiteit aangegeven, als er m.b.t. betreffende thema's nog een nadere uitwerking van plaatsvindt, dus nog even los van de (meer) algemene inzet op groen (inclusief biodiversiteit) die daartoe in het diverse rapporten m.b.t. groen en landschap wordt aangegeven.
- Wat betreft water is het dan natuurlijk aan de orde dat als er inderdaad zoveel bewoners bij komen wat dat dan o.a. voor drinkwatervoorziening betekent. Dat dan ook weer in relatie tot de grondwateronttrekking t.b.v. drinkwater met dus mogelijk ook weer gevolgen voor de natuur. Juist in die zin ligt er dus o.i. ook een opgave om nu juist tot een algeheel herstel van de grondwaterbalansen tussen de Heuvelrug en omringende lager gelegen gebieden te komen, waaronder het Kromme Rijngebied, met dus ook positieve effecten op de kwel en dus aldaar aanwezige natuurwaarden (zie in deze dus ook de zogenaamde 'Blauwe Agenda' vanuit het NPUH). Ook liggen er in veel gebieden nog wel degelijk ook opgaven m.b.t. het verbeteren van waterkwaliteit, zoals in het kader van de 'Kader Richtlijn Water (KRW)', dus goed te bezien waar in die zin nog bepaalde opgaven liggen en deze ook meteen mee te nemen bij toekomstige ontwikkelingen.
- Wat betreft klimaatadaptatie ligt er dan natuurlijk wel ook al de: 'Regionale Adaptiestrategie Utrecht Zuid-West (RAS) (Netwerk Water & Klimaat, 2020)' waarna dan eveneens als inspiratie zou kunnen worden verwezen.
- Verder zou wat betreft biodiversiteit, zoals ook als hiervoor in algemene zin aangegeven, dus ook nog per relevant: 'Landschapstype' een: 'Basiskwaliteit natuur' kunnen worden aangegeven, dat op basis voor een bepaalde landschapstypen relevante soorten of zo men wil iconsoorten (zie in deze dus o.a. ook de 'Natuurvisie - Een plus op het Natuurbeleid 1.0 (Provincie Utrecht, 2016)' en dan het: 'Supplement biodiversiteit'). Ook zou het goed zijn, voor zover het om het daadwerkelijk bereiken van een bepaalde natuurkwaliteit gaat dat de in het document: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' aangegeven opgaven nog wel worden doorvertaald in bijbehorende natuurdoeltypen (en dus ook daarbij dan weer behorende 'doelsoorten'), evenals bijkomend beheer teneinde deze duurzaam in stand te kunnen houden, uiteraard voor zover niet wordt gekozen voor 'wildernisnatuur', dus uitgaande van 'zelfregulatie';
39. Onder dit thema is er dan tevens o.a. de aandacht voor de zogenaamde: 'Waterliniescheg', die dat ook weer met de Kromme Rijnvallei/het Kromme Rijngebied is verbonden. In dat verband wordt dus o.a. aandacht aan de: 'Voordorpse Polder' gegeven (zie in deze dus ook het: 'Concept-IRP', pag. 74), waaraan men dus mogelijk ook een recreatieve functie wil geven (zie in deze overigens ook de mogelijke ruimtelijke

reservering die met name wat betreft de: 'Voorveldse polder' in de: 'RSU 2040' is opgenomen).

Nu loopt er juist ook ten zuiden van zowel de gemeenten Zeist en ook De Bilt zoals ook hiervoor reeds aangegeven een belangrijke ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied en ook het Noorderpark (zie in deze dus ook Bijlage 2.1: 'Folder natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)'). Ook loopt er net ten oosten van de stad Utrecht de NHW die dus op de nominatie staat om door de UNESCO tot Werelderfgoed te worden aangewezen.

In die zin zou het goed zijn als bij eventuele toekomstige recreatieve (en andere) ontwikkelingen nadrukkelijk met de betreffende ecologische verbinding, evenals andere waarden (denk dus met name ook aan de NHW), rekening zou worden gehouden⁴³.

In ieder geval is er door de Werkgroep Sandwijck (en anderen) specifiek wat betreft de: 'Waterliniescheg' en dan voor de zone aan weerszijden van de A-28 reeds een nadere uitwerking gemaakt met ook een duidelijke recreatieve zonering (zie in deze dus ook Bijlage 2.2: 'Folder Liniepark Rijnsweerd');

40. Meer in het algemeen wordt het dus van belang geacht dat wil men rekening houden met bepaalde waarden dat ook wat betreft het recreatieve mede-gebruik dus van een goede recreatieve zonering sprake dient te zijn, eigenlijk overal, dus zowel op de Heuvelrug (zie in deze ook de: 'Zoneringskaarten' zoals deze door het Nationale Park Utrechtse Heuvelrug zijn opgesteld), ter plaatse van de Waterliniescheg (zie dus ook hiervoor onder het aandachtspunt 39), maar dus ook in de Krommerijnvallei/het Kromme Rijngebied;
41. Meer in het bijzonder is er vanuit het verleden t.b.v. de o.i. nog noodzakelijk nadere uitwerkingen al heel veel informatie beschikbaar, evenals visies, dus goed daar dan in aanvullende zin ook gebruik van te maken, zoals die m.b.t. het: 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons & partners, 2009)', etc., etc.;
- Teneinde bepaalde ambities te kunnen halen, zoals m.b.t. biodiversiteit, zou het dus ook goed zijn als ook naar de kansen die in die zin bijvoorbeeld het: 'Deltaplan biodiversiteitsherstel' biedt ook echt binnen de Regio Utrecht op te pakken, bijvoorbeeld door bij de transitie naar een landbouw die circulair en ook natuurinclusief is in de diverse deelgebieden diverse 'proeftuinen' op te zetten, zoals dus o.a. in het Kromme Rijngebied. Verder moet wat betreft herstel biodiversiteit, zoals ook hiervoor reeds aangegeven, dus ook aan het herstel grondwaterbalansen op de Heuvelrug en daarmee dus ook de kwel in de lager gelegen gebieden een belangrijke betekenis worden toegekend, hetgeen meteen ook wat betreft de aanpak van droogte in het kader van de klimaatverandering van belang moet worden geacht, dus goed dat in die zin aansluiting met de: 'Blauwe Agenda' van het NPUH wordt gezocht;
42. Overigens is het, zoals ook hiervoor al in algemene zin reeds aangegeven, dus nog onduidelijk hoe dan de financiering van de ambities m.b.t. groen/natuur en landschap zal plaatsvinden, die dus ook voorwaardelijk worden gesteld aan de overige ruimtelijke ontwikkelingen, hetgeen in die zin de aangegeven ambities dus wel meteen ook (wederom) onzeker maakt, ook al worden dan diverse fondsen en mogelijke opties aangegeven, zoals in het kader van het programma: 'Groen groeit mee'. In ieder geval zou daarbij o.i. dus ook, zoals ook in de zienswijze van de gemeente aangegeven, aan 'bovenplanse verevening' kunnen (en o.i. ook moeten) worden gedacht. Ook is inderdaad een goede fasering van de aanleg van al het nieuwe groen van belang zodat

⁴³ Zie in deze overigens wel ook de diverse kaarten behorende bij het rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' en waarbij wel ook aan de hier voorkomende ecologische verbinding tussen het Vechtplassen en het Kromme Rijngebied aandacht is gegeven, zij het alleen zeer schematisch.

bestaande natuurgebieden niet nog verder worden overlopen door de extra toestroom van recreanten t.g.v. alle bouwplannen;

43. Al met al kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich vinden in de m.b.t. het thema: 'Groen en landschap' door de gemeente gegeven zienswijze, zij het dat die op punten wellicht nog wel op hetgeen hiervoor naar voren is gebracht zou kunnen worden aangevuld;

Mobiliteit

44. Alhoewel dan niet direct binnen het grondgebied van de gemeente Utrechtse Heuvelrug gelegen, wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hierbij toch de aandacht vragen voor de effecten van zowel het HOV USP-Zeist- Amersfoort langs de A-28 en kennelijk ook een nieuwe fietsroute tussen het USP en Zeist(-West) door de Lage grond (zie in deze dus met name ook het 'IRP', de kaart op pag. 48: 'Mobiliteitsnetwerk 2040' én ook de 'Perspectiefkaart', pag. 100-101);

45. Wat betreft het HOV USP- Zeist(-Noord)-Amersfoort hebben er dan in het kader van U-NED al diverse onderzoeken door Arcadis plaatsgevonden (zie in deze dus o.a. ook het rapporten: 'Doortrekken Uithoflijn naar Zeist en Amersfoort (Arcadis, 2020)' en ook: 'Studie naar HOV verbinding USP naar Mooi Zeist (Arcadis, 2020)').

Natuurlijk ook de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is voor een transitie van automobiliteit naar gebruik van OV en de fiets, maar het kan o.i. dus niet zo zijn dat dat ten koste van bijzondere landschappen gaat, inclusief de hier liggende ecologische verbinding (zie wat betreft de betreffende ecologische verbinding dus wederom de betreffende Bijlage 2.1: 'Folder natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)'). Zo zal een tracévariant door de Lage Grond met grote effecten op hier aanwezige waarden gepaard gaan, evenals een grote barrière gaan vormen voor de hier aanwezige ecologische verbinding. Terwijl een tracévariant parallel aan A-28 met directe effecten op het landgoed Oostbroek gepaard zal gaan, evenals ook effecten zal hebben op het functioneren van het wildviaduct 'De Wildsche Hoek' onder de A-28 dat immers dan nog verder dient te worden verbreed, dat dus naast verbreding in het kader Ring Utrecht.

Juist gezien die effecten zou o.i. dan ook, zoals overigens gelukkig ook in de zienswijzen van de gemeente Zeist en ook de gemeente De Bilt aangegeven, gewoon voor een tracé langs de Universiteitsweg en Utrechtseweg moeten worden gekozen, waar dus al vrijliggende busbanen aanwezig zijn, althans grotendeels. Verder zou het dus inderdaad goed zijn de keuze voor een tram of gelede bus af te laten hangen van een vervoerswaardestudie, evenals wat dit dan eventueel voor de rest van de OV-keten, dus het overige OV-net, betekent. In die zin dus goed als de gemeente Utrechtse Heuvelrug zich bij een dergelijk voorkeurstracé zou aansluiten.

Dat overigens vooralsnog een rijksbijdrage van 2.1 miljard voor de Merwedelijn en Waterlinielijn uit het: 'Nationale Groeifonds' (vooralsnog) niet is gehonoreerd, dat vanwege gegeven onderbouwing in het MKBA en die dan (voor diverse) onderdelen negatief zou zijn, geeft dus wel aan hoe onzeker een en ander nog is en dat dan nog los van eventuele effecten op aanwezige waarden;

46. Over een eventuele (snel)fietsroute van het USP naar Zeist-West (en verder) via de Lage Grond is hiervoor onder het hoofdje: '*Groen en landschap*' dus al het een en ander gezegd (zie dus ook hiervoor onder het aandachtspunt 37).

Gezien de effecten op aanwezige waarden van natuur, inclusief de hier aanwezige ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied (zie dus wederom de betreffende Bijlage 2.1: 'Folder Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)'), evenals die van landschap en ook cultuurhistorie, waaronder aardkundige waarden, is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus al lange tijd een tegenstander van een nieuw fietspad door de Lage Grond, maar dus

wel een voorstander van het verbeteren van de bestaande route langs de Bisschopsweg. Ook daarbij uiteraard rekening houdend met aldaar aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie (vergelijk dus wederom het principe van: 'natuurinclusief ontwerpen')⁴⁴. Ook in die zin dus goed als de gemeente Utrechtse Heuvelrug zich eveneens tegen een dergelijk nieuw fietspad zou uitspreken, aangezien dat dus naar verwachting dus ook gevolgen heeft voor het functioneren van de gehele ecologische corridor tussen het Vechtplasseengebied en het Kromme Rijngebied, dat dus ook gezien de daarmee gepaard gaande cumulatieve effecten;

47. Verder speelt dan tevens mogelijk een bypass van de A-12 (in kader plannen U-NED) met dus mogelijk ook aanzienlijke effecten op het Kromme Rijngebied, ook al is dan voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch nog niet geheel duidelijk waar deze dan exact zal worden geprojecteerd (maar zie dus het: 'Concept-IRP', pag. 109). Duidelijk zal zijn dat niet alleen vanuit het oogpunt van duurzaamheid (zie in deze dus ook de 'Ladder van Verdaas'), maar ook gezien de (te verwachten) effecten op aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daar geen enkele voorstander van is;

Wonen en werken

48. Wat betreft wonen wordt dan wat betreft de gemeente Utrechtse Heuvelrug met name gerefereerd aan de bouw van 500 (minimaal) en 1.500 (maximaal) extra woningen bij het Stationsgebied Driebergen-Zeist om⁴⁵.
Wat betreft het Stationsgebied Driebergen-Zeist is daar dan nog niet zo lang gelegen een: 'Gebiedsvisie Stationsgebied Driebergen-Zeist' opgesteld (zie dus ook de: 'Gebiedsvisie Stationsgebied Driebergen Zeist (12 N Stedenbouw, 2014)'), dat nadrukkelijk ook rekening houdend met aanwezige waarden, zoals o.a. ecologische verbindingen, etc., met ook bepaalde ontwikkelmogelijkheden binnen de 'rode contour', dus zou het o.i. goed zijn als die mogelijkheden als uitgangspunten voor de toekomstige ontwikkeling van dit station tot de 'Poort van de Heuvelrug/SLW' zou worden genomen;
49. Voor zover er dan wordt gebouwd zou dat dus wel , zoals ook hiervoor al op meerdere plekken aangegeven, natuurinclusief moeten zijn, dus zowel bij het ontwerp-proces meteen vanuit de 'lagenbenadering' rekening houden met aanwezige waarden, evenals als dan gebouwen worden gebouwd deze dan ook meteen natuurinclusief te bouwen. Iets waaraan overigens in het IRP gelukkig nu ook wel ook aandacht wordt gegeven, maar nog wel een nadere uitwerking zou verdienen, zoals wat betreft 'natuurinclusief bouwen' het toepassen van een 'puntensysteem' (vergelijk dus ook de betreffende puntensystemen m.b.t. 'natuurinclusief bouwen' van de gemeenten Den Haag, Groningen, Arnhem en Ede);
50. Dat men ook inzet op de ontwikkeling van een duurzame economie die ook circulair is op zich mooi (zie in deze ook het: 'Concept-IRP', Hoofdstuk 2.1: 'Perspectief - Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen' en dan onder: Perspectief 4: 'In 2040 profiteert iedereen van een regio met een sterke economie die volop in transitie is naar circulariteit', maar enerzijds ook hier de vraag of er dan m.b.t. de voorgestane sterke groei van de economie dan helemaal 'geen grenzen aan de groei zijn'⁴⁶, evenals of ook dit thema dan juist niet veel verder zou moeten worden uitgewerkt, dat ook gezien de ambities van het Rijk en ook de provincie Utrecht⁴⁷;

⁴⁴ Zie in deze dus ook de reactie van de natuur- en milieuorganisaties op diverse onderzoekrapporten van de provincie Utrecht, d.d. 30 november 2017.

⁴⁵ Zie in deze ook het: 'Concept-IRP', Tabel op pag. 154.

⁴⁶ Zie dus ook de publicatie: 'Grenzen aan de groei (Club van Rome, 1972)' en bijvoorbeeld ook het: 'Living Planet Report 2020', waaruit dan voren komen dat we met name in het westen momenteel op het niveau zitten dat we 3.6. aarden gebruiken voor onze levensstandaard.

⁴⁷ Zie dus o.a. ook de: 'Beleidsvisie circulaire samenleving 2050 (Provincie Utrecht, 2021)', etc.

Energie

51. Dan heeft iedere gemeente binnen de Regio Utrecht dus ook een opgave m.b.t. de energietransitie, dat niet alleen gezien haar eigen doelstellingen, maar ook bijdrage in het kader van de RES;
52. Alhoewel de gemeente Zeist wel al een bepaalde ambitie heeft neergelegd in de door de gemeenteraad vastgestelde: 'Routekaart Klimaatneutraal grondgebied 2035 (Utrechtse Heuvelrug, 2017)', zal zij zelf nog wel, al dan niet samen met de andere gemeenten binnen het Kromme Rijngebied, haar bod aan de RES moeten gaan bepalen.
53. Behalve vanuit een eigen verantwoordelijkheid naar de mogelijkheden die er zijn te kijken, met ook vanuit de: 'Trias Energetica' dus een accent op besparen, zou het dus goed zijn als ook op het schaalniveau van de RES uiteindelijk een integrale afweging plaatsvindt, dat dus rekening houdend met de diverse waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie zoals deze binnen de Regio Utrecht aanwezig zijn, evenals de gezondheid van de mensen. Als wij die opgave evenwel niet gezamenlijk oppakken, zowel wat betreft de overheid (zie dus ook uitspraak in zogenaamde : 'Urgenda-zaak'), maar ook door het bedrijfsleven (zie dus ook de uitspraak in de: 'Milieudefensie-zaak') én de burgers/consumenten, dan gaan we er uiteindelijk niet komen, met dus grote gevolgen voor zowel de natuur, als ook de mens. Dus ook hierbij is het zoeken met elkaar naar (zoveel als mogelijk) gedragen oplossingen;

Deelgebied 1: Kromme Rijnvallei

54. Aan dit gebied wil men dan een algehele kwaliteitsimpuls geven, zowel wat betreft de natuur, als ook de recreatieve mogelijkheden. Logischerwijs gaat daarbij dan in eerste instantie de bijzondere aandacht uit naar de moederrivier de Kromme Rijn. Ook wil men dan een meer robuust groen raamwerk ontwikkelen tussen de Heuvelrug en de Lek, waarbij de Langbroekerwetering dan een van de centrale schakels is;
55. Met name in dit gebied liggen er inderdaad o.i. vele kansen om tot een (verdere) vergroening en dus versterking biodiversiteit te komen, inclusief ook voor een landbouw die circulair en natuurinclusief is.
Voor zover men dan besluit om de aanwezige groenstructuren verder te versterken, bijvoorbeeld door de aanplant van extra bos en landschapselementen (zie in deze behalve de voorstellen in het rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' ook die uit het: 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons & Partners, 2009)'), zou men ook daarbij nadrukkelijk met aanwezige waarden rekening dienen te houden.
In ieder geval biedt ook dit gebied wellicht extra kansen voor voedselbossen (zie ook het initiatief van het: 'Binnenbos' nabij Driebergen) en ook klimaatbossen (zie ook de publicatie: 'Kansen voor soortenrijk klimaatbos - Ruimtelijke verkenning nieuwe klimaatbossen Kromme Rijngebied en Veenweidegebied (Coöperatie Bosgroep Midden-Nederland, 2020)');
56. Meer in het bijzonder zou het goed zijn als de gemeente Utrechtse Heuvelrug mede de zienswijze van de gemeente Zeist, alhoewel nog in concept, om het Kromme Rijngebied aan te laten wijzen als 'Bijzonder provinciaal landschap';
57. Wel gaat het ook bij alle opgaven die voor dit bijzondere gebied worden aangegeven, dat het ook daarbij om het vinden van de juiste balans gaat, want de ervaring is dat ook in dit gebied, dat dus naast de Heuvelrug, de recreatiedruk inmiddels ook haar grenzen heeft bereikt, zeker wat bepaalde (natuur)gebieden betreft;

Deelgebied 2: Noordoostflank

58. Dit gebied bestaat dus uit de Heuvelrug en ook de flanken/gradiënten naar lager gelegen gebied als het Kromme Rijngebied en ook het Noorderpark/Vechtplassengebied;
59. De inzet is dus hier om de Heuvelrug meer robuust te maken, inclusief een vergroting van het Nationale Park. Ook wil men de kwaliteiten van de Stichtse Lustwarande (SLW) verbeteren;
60. Wat betreft het meer robuust maken van de Heuvelrug zou het o.i. dus mooi zijn, zoals ook onder het hoofde: 'Algemeen' reeds aangegeven, als daarbij toch ook bijzondere aandacht aan de al langer gewenste robuuste verbinding tussen de Heuvelrug en Veluwe wordt gegeven, dus het zogenaamde: 'Valleilint', met ook een ecoduct over de A1 ter hoogte van Terschuur. Voor het duurzaam overleven van bepaalde soorten, zoals de boomarter, moet een dergelijke verbinding wel degelijk van belang worden geacht (zie in deze ook het rapport: 'Corridorstudie Leusderheide (Alterra, 2004)')⁴⁸;
61. Verder ziet de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het Station Driebergen-Zeist wel als dé: 'Poort van de Stichtse Lustwarande/Heuvelrug', maar dus niet als een ontwikkellocatie voor verdere woningbouw, etc.. Dat dus met name ook gezien de kwetsbare ligging van de dit Station te midden van tal van waardevolle landgoederen, evenals aanwezige diverse ecologische verbindingen;

Conclusie

62. Alhoewel mede door inbreng diverse gemeenten er nu met name ook aandacht in het IRP (en prioritering) is voor waarden van groen en landschap, inclusief biodiversiteit, blijft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. met name kritisch t.a.v. van de sterke groei die de Regio zich met dit perspectief oplegt, zowel wat betreft de woningbouw, als de werkgelegenheid;
63. Verder zou het o.i. dus goed zijn als het 'IRP' en achterliggende documenten alsnog voor het indienen van inspraakreacties/zienswijze ter inzage wordt gelegd, want als eenmaal vastgesteld als richtinggevend(e) koers/kader kan dan later feitelijk alleen nog bij de nadere uitwerking van participatie sprake zijn, maar dan zijn de feitelijke keuzen dus al gemaakt;
64. Wat betreft de: 'Zienswijze UHR IRP' kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich in veel van de daarbij per thema gegeven zienswijzen vinden, ook al kunnen deze mogelijk op punten nog worden aangescherpt;
65. Wel is zij t.a.v. bepaalde punten (zeer) kritisch en dan met name ook t.a.v. de (mogelijke) nieuwe woningbouwlocaties ter plaatse van het Station Driebergen-Zeist, met dus naar verwachting ook (grote) gevolgen voor aldaar aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie;
66. Gezien het gestelde wil zij de gemeente dan ook verzoeken haar reactie op punten alsnog aan te passen;

Patrick Greeven (Stichting Milieuzorg Zeist e.o.)

---

⁴⁸ Zie ook de motie die in die zin in door de Staten ten tijde van de behandeling van de POVI is aangenomen.

Folder natuur verbinden en behouden

Natuur Verbinden en Behouden

De ecologische verbindingen tussen De Bilt, Zeist, Bunnik, Odijk en Driebergen

Folder Liniepark Rijnsweerd

Eén van de vele mogelijkheden
Sommige weggedelen worden verbouwd. Door van de gelegenheid gebruik te maken en de weg er op poten te zetten (i.p.v. op een dijk) ontstaat een open onderdoorgang voor recreanten en natuur.

(Geïnspireerd door De Hoog bij Eindhoven.)
Afbeelding hiervan: Uithof-noord, Sorbonnalaan

huidige situatie

Liniepark Rijnsweerd voorstel ter inspiratie

Snelwegverbreding als KANS voor omwonenden en recreanten

De **oranje**/groen-gestreepte pijl staat voor Liniepark Rijnsweerd: een landschapspark voor mens en diër op de grens van stad en land. De **groene** pijl komt overeen met 'Groene wegen lange de Hauvolrug' en is een rustgebied voor natuur. Behoud en versterking van landschap en natuurwaarden staat hier voorop.

LINIEPARK RIJNSWEERD

een landschapspark op de grens van stad en land onder knooppunt Rijnsweerd

De meeste mensen die wonen of werken in de omgeving van de A28 en A27 zullen de snelwegverbreding in eerste instantie zien als een bedreiging. Het bestaande groen zal immers worden aangetast, de werkzaamheden brengen overlast met zich mee en óf uiteindelijk de lucht- en geluidskwaliteit er op vooruitgaat is natuurlijk alleen maar te hopen.

Wij zien gelukkig ook kansen als gevolg van dit grootschalige verbredingsproject.

Mogelijkheden voor...

- het versterken van de cultuurhistorie (Nieuwe Hollandse Waterlinie, slagenvarkaveling, landgoederlandschap).
- het verbinden van waterlopen (voor o.a. vis, ringslang, vloermuis en schaatsen?).
- uitbreiding van het recreatieve fietsroutenetwerk.
- wandelen, spelen en picknicken voor omwonenden, studenten en werkenden.
- uitzicht op een groene holende omgeving rondom de ziekenhuizen.
- het behouden van bestaand groen.

Alles komt samen in 'Liniepark Rijnsweerd'.

'Liniepark Rijnsweerd'
Linie is een ander woord voor grens, en dit gebied is de overgang tussen stad en land, tussen Utrecht en Uithof, en er is zowel zichtbaar rijke historie als een modern toekomstbeeld. Daarnaast is natuurlijk de Nieuwe Hollandse Waterlinie duidelijk aanwezig in dit gebied. Een landschapspark is een groen natuurrijk landschap met recreatief medagebruik. De ondertitel 'landschapspark onder Knooppunt Rijnsweerd' duidt verder op de ligging ten zuiden van het knooppunt, maar ook naar de wens om het park letterlijk onder de weglichamen door te leiden en zo een aaneengesloten groengebied te scheppen.

Aantrekkelijk voor zowel mens als diër.

Doel van dit voorstel
Dit idee biedt oplossing voor meerdere problemen. Het doel van dit voorstel is om te inspireren. Het voorstel past zich aan aan het tracé van de snelwegen. Het is zeker niet definitief en behoeft nadere uitwerking. Deze flyer toont een selectie van het hele schetsplan. Wij informeren u graag verder!

Dit voorstel is mogelijk gemaakt door Werkgroep Snelweg Utrechtse Landschap IVN De Bilt e.o. Vogelwacht Utrechtse Bewonersvereniging Leefklimaat UtrechtseWeg en...?

'Liniepark Rijnsweerd' voorstel ter inspiratie - park is aan te passen aan snelwegtracé

Bijlage 3: Folder Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)

Natuur Verbinden en Behouden

De ecologische verbindingen tussen De Bilt, Zeist, Bunnik, Odijk en Driebergen

Aan de leden van de Gemeenteraad Utrechtse Heuvelrug en Burgermeester en Wethouders

Betreft Inspraakreactie Toekomstvisie Utrechtse heuvelrug namens Vereniging Bewonersbelangen Maarn Maarsbergen

Geachte heer/mevrouw,

Graag willen we met deze brief een reactie geven op de door de Gemeente opgestelde concept Toekomstvisie Utrechtse Heuvelrug. Allereerst willen we onze complimenten geven aan het proces en de medewerkers die in de nieuwe vorm van participatie hebben samengewerkt met de vele verschillende verenigingen die de dorpen Maarn en Maarsbergen rijk zijn. Veel ideeën zijn opgehaald en met de bewoners ten uitvoer gebracht om zo veel mogelijk input op te halen. VBMM is door de gemeente in staat gesteld een eigen nieuwsbrief uit te brengen en in de dorpen te verspreiden om zo alle bewoners te kunnen informeren. Op de inhoud is door de gemeente tegen gelezen en bijgedragen. Ook zijn de onderliggende antwoorden van alle enquêtes beschikbaar gesteld. Hiervoor zijn wij de ambtenaren zeer erkentelijk en hebben de samenwerking als prettig ervaren. Het feit dat Maarn en Maarsbergen als pilot hebben gediend, heeft zijn weerslag gehad op de opbrengst van de andere dorpen. Daarnaast loopt in Maarn nog een traject voor de toekomst van het dorps huis wat tot enige interferentie heeft geleid.

We begrijpen dat de Toekomstvisie een brede visie is, die zal worden vertaald naar de omgevingsvisie, Dorpsgerichte Inrichting Openbare Ruimte (DIOR), Dorpsgericht werken en de preventieprojecten Sociaal Domein. Daarom splitsen wij onze inspraak naar een reactie op feitelijkheden in de Toekomstvisie en een aanzet tot verdere verdieping voor de andere trajecten op basis van een analyse van de enquêteresultaten. In de bijlage bij deze brief vindt u enkele tekstuele voorstellen.

Reactie op de toekomstvisie

Zoals gesteld begrijpen we dat de toekomstvisie een document is op hoofdlijnen dat de kaders moet neerzetten voor de andere trajecten en dus "heel hoog over is". Het is een mooi vormgegeven stuk, waar geen schokkende zaken in staan, dat geen verrassingen kent en daarnaast zijn veel zaken uit de beschrijvingen nu al de praktijk. Het is daardoor weinig richtinggevend omdat het in algemeenheden blijft. Het is moeilijk het met het stuk oneens te zijn. Voorbeeld is het hoofdstuk over de opgaven voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Dit is zo algemeen dat het moeilijk is het hier mee oneens zijn. De tekst is ook van toepassing op bijvoorbeeld gemeente Ermelo. Is het mogelijk duidelijk te maken welke opgaven er nu specifiek voor de Utrechtse Heuvelrug zijn? Bijvoorbeeld meer passende en betaalbare woningbouw voor starters en doorstroombmogelijkheden naar seniorenwoningen, het effect van de toegenomen automobilititeit op de leefbaarheid van de dorpen, hoe om te gaan met toenemende recreatiedruk versus de aanwezigheid van passende voorzieningen. Bij "Omgeving met kwaliteit" staat dat de gemeente Utrechtse Heuvelrug de landschapstuin voor de regio is. Nù gaat dat in de praktijk al veel verder en komen veel mensen uit de Randstad hier om te recreëren. Die komen echt niet allemaal met de fiets en het OV en nù al zijn de parkeerplaatsen bij de natuurgebieden overvol. Hoe gaat de gemeente dat in 2040 anders

organiseren? Er is meer balans nodig tussen aanleg nieuwe intensieve recreatievoorzieningen (zoals huisjesparken, MTB-routes en ruiterspaden) en extensieve recreatie.

Wat opvalt is de beperkte cijfermatige onderbouwing. Er worden geen indicaties gegeven welke keuzes er gemaakt moeten worden en er is ook geen enkele kwantificering opgenomen. De nul-situatie (situatie anno 2021) wordt weergegeven in wat cijfers (op blz. 13) maar niet wat er in 2040 zal zijn. Het onderdeel “feiten en cijfers” is erg mager en voor verschillende thema’s mist een prognose of een onderbouwing. De verwachte of gewenste demografische ontwikkeling mist. Dit geeft richting aan het gewenste aantal woningen en type woning. Deze ontwikkeling geeft ook richting aan aantal en aard van de voorzieningen voor cultuur, recreatie, vrije tijd en voor sportvoorzieningen. Bij het thema vergrijzing mist een onderbouwing en aangezien dit niet onderbouwd wordt met wat er te zien is in de dorpen (huizen verkocht uit een erfenis worden gekocht door jonge gezinnen) zou het goed zijn meer onderbouwing met cijfers en prognoses toe te voegen. Uit diverse contacten met de scholen blijkt dat het aantal (nu en te verwachten) leerlingen hoger is dan de “gemeenteverwachting”, wat ook al zou kunnen wijzen op een tegendeel van vergrijzen. Bij woningnood wordt gerefereerd aan koopwoningen maar het huidige tekort aan sociale huur wordt niet benoemd. In het visie document wordt verder niet gesproken hoe daarin door de gemeente een richting in wordt gezet naar de toekomst toe.

Onduidelijk is wat de impact is van ontwikkelingen van buiten de gemeente op de visie voor 2040. Bijvoorbeeld de geplande ontwikkelingen voor woningbouw en bedrijventerrein aan de zuid-/oostzijde van Woudenberg en de impact daarvan op Maarsbergen en de wijze van ontsluiting op de A12 of de impact van recreatieve ontwikkelingen in Woudenberg/Leusden op Maarn Noord. Aan een aantal belangrijke locaties in de gemeente wordt geen aandacht besteed, zoals Valkenheide en het terrein Korps Mariniers, welke een belangrijke rol spelen voor het plaatje in 2040. Van de marinierskazerne is bekend dat die verdwijnt c.q. wordt verplaatst. Hoort die dan thuis in de toekomstvisie 2040? Daarnaast staat bij de toekomstgerichte gemeente over de duurzame bereikbaarheid dat stationslocaties in Driebergen en Maarn ook als ontwikkellocatie worden gezien voor wonen en werken. Daar is in Maarn in elk geval geen plek voor, mede gezien ook alle parkeerproblematiek. Betekent dit een impliciete verwijzing naar het te zijner tijd verplaatsen van het station richting Maarsbergen?

Het belangrijke thema/term “vitale dorpen” kent geen definitie. Is een vitaal dorp een dorp waarin de bewoners invloed/zeggenschap hebben over hun directe leefomgeving? De beschrijving onder het hoofdstuk ‘Vitale dorpen’ kan ook van toepassing zijn op een willekeurige gemeente in Friesland of Zeeland en is zo algemeen dat je het er niet mee oneens kan zijn. Er wordt aangegeven dat de dorpskernen allen een eigen karakter hebben. Fundamentele discussie kan zijn of dit zo moet blijven of dat dorpskernen op bepaalde terreinen een speerpunt moeten zijn. Bijvoorbeeld voor woningbouw of recreatie.

Voor wat betreft Maarn ontbreekt het benoemen van het nu al grote probleem van een verantwoord evenwicht tussen natuur en recreatie, terwijl het veelvuldig in de voorbereiding van deze toekomstvisie is aangegeven. Gesteld wordt dat Maarn een populaire plek is voor woningzoekenden van binnen en buiten het dorp. Onduidelijk is hoe zich dat vertaalt in het soort woningen en de locaties daarvoor en is in de figuur ook niets van terug te zien.

Voor wat betreft Maarsbergen ontbreekt het benoemen van het thema woningbouw, wat opvallend is. Een onderbouwing of en hoe de gekozen ondertunneling bij gaat dragen aan de mooie toekomst van het dorp in 2040 ontbreekt helaas. Overigens komt de ondertunneling wel in de tekst voor, maar niet in de figuur, noch de nieuwe ondertunneling van het spoor, noch de aansluiting op de A12. In de figuur (maar niet in de tekst) wordt melding gemaakt van een groot bedrijventerrein aan de oostzijde van het dorp. Van een visiestuk mag te verwachten zijn dat er dan een directe aansluiting op de A12 wordt genoemd/ingetekend. Overigens de beschrijving van Maarn en Maarsbergen in de toekomstvisie lijken veelal op de huidige situatie. Zien Maarn en Maarsbergen er anno 2040 hetzelfde uit? De weergave in de tekeningen van de dorpen Maarn en Maarsbergen in 2040 ondersteunt dat en is de weergave van de dorpen anno 2021.

Een toekomstvisie is geen toekomstverwachting op basis van een individueel beeld van de wensen, maar een poging te anticiperen op reeds ingezette, voor de hand liggende en in te schatten ontwikkelingen. Een poging hiertoe is het verstrekken van basisgegevens (zie o.a. allecijfers.nl) en enige sturing met horizon, met daarin het gemeentelijk uitgangspunt om in 2050 energieneutraal te zijn en de daaruit voortvloeiende consequenties. Op pagina 19, waar de richting wordt gegeven naar de Utrechtse Heuvelrug in 2040, staat in de tweede alinea: "We hebben als gemeente al flinke stappen gezet naar klimaatneutraliteit". Het wordt op deze pagina en elders in het document niet echt duidelijk welke stappen hiertoe moeten leiden en wat dit voor de inwoners concreet betekent.

Reactie op het verdere proces

De toekomstvisie is de paraplu voor de omgevingsvisie, Dorpsgerichte Inrichting Openbare Ruimte (DIOR), Dorpsgericht werken en de preventieprojecten Sociaal Domein. Uit het participatietraject is veel meer gedetailleerde informatie verkregen dan uiteindelijk in de toekomstvisie een plek gekregen heeft. Dit is begrijpelijk. Maar de opgehaalde informatie zou een plek moeten krijgen in de andere trajecten. De verdere uitwerking van de verschillende trajecten zou in samenspraak plaats moeten vinden en recht moeten doen aan de term participatie. Het gegeven dat de Toekomstvisie tot stand is gekomen met participatie betekent niet dat de daaruit op te stellen gedetailleerdere trajecten, en zeker die van de omgevingsvisie, door de gemeente verder alleen kan worden opgepakt en er op een gegeven moment conceptversies liggen waarop enkel kan worden ingesproken. Dat is wat ons betreft een verkeerde interpretatie van participatie. Daarvoor zijn de kaders van de voorliggende toekomstvisie, zoals hierboven aan gerefereerd, veel te ruim opgezet.

Wij pleiten ervoor om bij de verdere uitwerking niet alleen de vergaarde data te gebruiken, maar ook weer de dialoog aan te gaan met de bewoners. Wij zijn graag bereid hierin mee te denken/participeren.

Namens het bestuur van de VBMM

Drs. ~~_____~~

Voorzitter

Bijlage tekstuele opmerkingen op de Toekomstvisie

- Het stuk heeft geen datum, niet op de voorzijde, niet in het colofon, niet in het voorwoord van burgemeester Naafs. Alleen uit de tekst is te halen dat de visie over 2040 gaat en de tijdslijn op pag. 22 maakt duidelijk dat de totstandkoming in de periode 2019 – 2021 is.
- Op pagina 7 feiten en cijfers: De tekst in diverse ballonnen loopt niet door.

In de **Federatie Groene Heuvelrug (FGH)** zijn de volgende verenigingen vertegenwoordigd:
*Maarn Maarsbergen Natuurlijk,
Leefbaarheid Doorn,
Dorp en Natuur Amerongen-Leersum,
Tussen Heuvelrug en Wetering Driebergen en
Vereniging Bewonersbelangen Maarn Maarsbergen.*

De FGH zet zich in voor het behouden en verbeteren van de natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden, flora en fauna, kwaliteit van het milieu, gezondheid van mensen, het dorpskarakter van de gemeentelijke kernen alsmede een goede ruimtelijke ordening.

Contact:

secretaris@federatiegroeneheuvelrug.nl; T: ~~0475 741 241, van Rijningsdijk 10, 3715 AC Maarssen~~

Aan:

- Gemeentebestuur van de gemeente Utrechtse Heuvelrug
- Mevrouw W. Streutker

Betreft:

Reactie van de Federatie Groene Heuvelrug (FGH) op de concept Toekomstvisie

Utrechtse Heuvelrug, 21 september 2021

Geacht gemeentebestuur,
Geachte mevrouw Streutker,

Op de volgende bladzijden treft u de reactie aan van de Federatie Groene Heuvelrug (FGH) op de concept Toekomstvisie van de gemeente Utrechtse Heuvelrug.

Met vriendelijke groet,

~~Loek Boerman~~
voorzitter FGH

~~Reynd Muisgeest~~
secretaris FGH

Reactie FGH op concept toekomstvisie Gemeente Utrechtse Heuvelrug

De Gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft in de afgelopen maanden gewerkt aan een toekomstvisie, waarbij is gepoogd om de inbreng van zoveel mogelijk burgers en organisaties mee te nemen. Dit heeft geleid tot de concept toekomstvisie.

De FGH en de bij haar aangesloten verenigingen hebben actief geparticipeerd in dit proces. De FGH heeft met veel belangstelling uitgekeken naar het resultaat hiervan en de conclusies die de opstellers van deze concept toekomstvisie hieruit getrokken hebben.

Onze reactie bestaat uit een algemeen gedeelte, waarin de FGH een gezamenlijke reactie geeft op de thema's die voor de gehele gemeente gelden, waarna in afzonderlijke paragrafen specifieke aandachtspunten zijn opgenomen van de aangesloten verenigingen voor de dorpskern(en) waar zij actief in zijn.

Algemeen

De FGH heeft er grote waardering voor dat de gemeente een dergelijk proces is ingegaan en burgers en maatschappelijke organisaties hierbij actief heeft betrokken.

Het is geen sinecure om uit de veelheid van reacties, wensen en zorgen een samenhangende visie te ontwikkelen. Toch is dat wel wat we van de gemeente verwachten: geen bundeling van wensen en aandachtspunten van de inwoners, maar een heldere visie van het bestuur, met duidelijke richting en keuzes die voor toekomstig beleid een toetsingskader vormen. Dit nu heeft de FGH in het stuk gemist. Bij het lezen van de toekomstbeelden lijkt het nu alsof tegelijkertijd aan vrijwel alle wensen die vanuit de bevolking naar voren zijn gebracht, kan worden voldaan. Dat is buiten de realiteit en leidt onvermijdelijk tot teleurstellingen bij degenen die actief aan het participatieproces hebben deelgenomen. Door heldere keuzes en open communicatie over de consequenties daarvan kan dat worden voorkomen en is voor iedereen duidelijk welke koers wordt ingezet en waarom.

In het voorwoord worden de kernvragen geschetst. Welke kansen pakken we? Welke ambities passen bij ons? In het vervolg worden veel ambities geformuleerd die elkaar echter ook kunnen beconcurreren. De FGH mist een duidelijke prioritering en een concreet pad waarlangs de ambities kunnen worden waargemaakt.

De FGH stelt met groot genoegen vast dat op vele plaatsen in het document de liefde wordt beleden voor de groene waarden en duurzaamheid in de gemeente. Wij kunnen niet anders dan volmondig instemmen met het grote belang dat aan bescherming, behoud, versterking en uitbreiding van het groen en de bevordering van duurzaamheid wordt gehecht.

In het stuk worden echter veel meer ambities aangevoerd: woningbouw, economische ontwikkeling, vitaliteit, evenwichtige bevolkingsopbouw, recreatie, verkeer, openbaar vervoer. Het zal duidelijk zijn dat deze prioriteiten met elkaar kunnen botsen en dan is het van belang welk gewicht de gemeente Utrechtse Heuvelrug aan al deze onderwerpen toekent.

De FGH ziet dan ook graag dat de gemeente een stap verder gaat, en de ontwikkelingen in een concreet scenario uitwerkt. Het ligt voor de hand de in de toekomstvisie geformuleerde en door de bevolking aangegeven kernwaarden (de groene omgeving, duurzaamheid en zorg voor elkaar) daarbij voorop te stellen. Alle vanuit andere belangen voortkomende ontwikkelingen en aangedragen initiatieven dienen vervolgens te worden getoetst op de bijdrage die ze leveren aan het versterken van deze kernwaarden. Alle

ontwikkelingen en initiatieven die afbreuk doen aan de kernwaarden van onze gemeente moeten vermeden worden.

Dit zou ertoe kunnen leiden dat er een rem komt op woningbouw, economische activiteit, verkeer en/of recreatie zodat voor elk van deze onderwerpen een realistisch ambitieniveau kan worden geformuleerd en nog beter wordt nagedacht over wat binnen de beperkte speelruimte prioriteit moet hebben. Verstedelijking en groei zijn geen natuurverschijnsel. Groei kun je stimuleren en remmen. Scherpere keuzes dus.

Als voorbeeld nemen we vitaliteit. Vitaliteit wordt als reden gebruikt voor woningbouw om daarmee de vergrijzing een halt toe te roepen en het economisch draagvlak voor allerlei voorzieningen te handhaven. Dit klinkt sympathiek. De vraag is echter of dit rechtvaardigt om hiervoor natuur of landschap op te offeren aangezien de mogelijkheid van bouwen buiten de rode contouren wordt opengehouden: *“Afhankelijk van het karakter van het dorp en de noodzaak kunnen er ook woningen aan de randen van de dorpen verrezen zijn”*(pagina 22).

Als er echt gekozen wordt voor bescherming van groen en uitbreiding van natuur en ook voldoende woonruimte voor jonge gezinnen belangrijk wordt gevonden, dan betekent dit dat er minder gebouwd kan worden in de vrije sector of voor bedrijven en winkels met een groot ruimtebeslag.

Zoals al aangegeven juichen wij het toevoegen van extra natuur zeer toe, maar de FGH is wel benieuwd op welke concrete wijze de gemeente dit wil/kan realiseren. We voorzien geen gebiedsuitbreiding van de gemeente, we verwachten geen inkrimping van het bebouwde gebied. De extra natuur zal dus gecreëerd moeten worden in het agrarische gebied. De vraag is of daar dan ruimte is. Immers de ambitie voor een duurzame en circulair werkende agrarische sector zal eerder meer dan minder ruimte vergen, terwijl ook voor de opwekking van duurzame energie (zonnevelden) een beroep gedaan zal (moeten) worden op het agrarisch gebied.

In elk geval zouden we terughoudend moeten zijn om deze extra natuur weer vrij te geven voor recreatie als we ook de biodiversiteit en duurzaamheid hiermee willen bevorderen.

Een aantal maal wordt in de concept toekomstvisie aangegeven dat de biodiversiteit, zowel in het buitengebied als in de dorpen, versterkt dient te worden. Het blijft echter vaag hoe dat gerealiseerd wordt en welke consequenties zo'n keuze voor versterking van de biodiversiteit heeft.

We beseffen dat bij het realiseren van ambities de beschikbaarheid van wettelijke instrumenten tot beperkingen kan leiden, maar de FGH roept de gemeente op om ook op dit punt ambitie en creativiteit te tonen. We hebben het over 2040, er is derhalve nog genoeg tijd.

Samenvatting algemeen deel

We hopen met het bovenstaande duidelijk te hebben gemaakt dat om te kunnen spreken van een echte toekomstvisie, de onderwerpen aanzienlijk geconcretiseerd en geprioriteerd moeten worden, zodat inzichtelijk wordt welke maatregelen bepleit worden en welke keuzes er worden gemaakt. Dat zullen ongetwijfeld ook soms pijnlijke keuzes zijn. Maar dit zal de geloofwaardigheid uiteindelijk ten goede komen. Ook zal duidelijk zijn dat de FGH pleit voor een hoge ambitie voor natuur, biodiversiteit en duurzaamheid. Wij proeven deze hoge ambitie ook in de tekst, maar het zou goed zijn als in de toekomstvisie meer concrete doelen en de weg daar naar toe benoemd zouden worden om deze ambitie waar te maken.

Opmerking bij de bladzijden 12 en 13:

Het valt ons op dat de toekomstvisie weinig onderbouwd wordt door cijfers en prognoses. Bovendien worden een aantal feiten en cijfers vermeld die niet af zijn, zoals bijvoorbeeld: *‘Rond 40% van de inwoners doet’*. Daarnaast geeft de grafiek over de demografische opbouw een sterk vertekend beeld van de

werkelijkheid: de leeftijdsklasse 15-25 is een 10-jaars klasse, terwijl de andere leeftijdsklassen groter zijn (15- of 20-jaars klassen).

Reactie per dorp

Hieronder een aantal aanvullende opmerkingen en aandachtspunten per dorp voor zover die niet al in het algemene deel hiervoor naar voren zijn gekomen.

Amerongen

In de visie dat het gemotoriseerde verkeer in Amerongen nadrukkelijk te gast is en dat doorgaand verkeer het dorp mijdt kunnen wij ons zeer wel vinden. Echter wat ontbreekt is een visie op de wijze waarop dit gerealiseerd zou kunnen worden.

Voor de bouw van woningen voor starters, senioren en doorstromers zou gedacht kunnen worden aan appartementen. Een voorzet met betrekking tot de maximale hoogte is het minste dat wij verwachten.

Doorn

De concept-toekomstvisie schetst een aantrekkelijk beeld van Doorn in 2040 dat aansluit op de inbreng die de bewoners hebben geleverd. Een groot contrast met de werkelijkheid van nu waarin we op veel fronten initiatieven zien die in strijd zijn met het geschetste toekomstbeeld: het mega-paardencentrum aan de Buurtweg, het initiatief om de Stamerwei vol te bouwen, de "planstudie" voor "dorps" verdichten van het centrum van Doorn met een volume en hoogte die geen recht doen aan het in de toekomstvisie geschetste beeld: "Ook op andere plekken in het dorp zijn er compacte woningen bijgekomen".

Dit type ontwikkelingen onderstreept nog eens de noodzaak om in de toekomstvisie een hele duidelijke strategische keuze te formuleren waarin de kernwaarden van het dorp voorop staan, alle initiatieven die de kernwaarden versterken worden gestimuleerd en alle initiatieven die er afbreuk aan doen onmogelijk worden gemaakt.

Driebergen – Rijsenburg

Iedereen, bekend en onbekend met dit dorp, kan bij het lezen van deze toekomstvisie over hoe Driebergen-Rijsenburg er mogelijk in 2040 uit kan zien, alleen maar positief zijn. Echter een identieke toekomstvisie had in 2000 ook geschreven kunnen worden voor 2020. En wat is er dan van deze toekomstvisie 2000 terecht gekomen? Laten we leren van onze ervaringen uit het verleden, zeker als de financiële middelen beperkt zijn.

In het stuk missen we het 2^e warme hart en plein van het dorp te weten het Kerkplein op Rijsenburg. Verbinding tussen deze twee pleinen voorkomt tweedeling van het dorp.

De auto te gast in de dorpen en parkeren aan de randen, is een gedachte die wij graag ondersteunen. Maar gezien de hardnekkigheid van de verkeersproblematiek is het toch echt noodzakelijk dat wordt aangegeven hoe dit kan worden bereikt.

Verstening moet plaats maken voor groen en bomen, aldus de toekomstvisie. In de afgelopen 20 jaar is echter alleen maar meer versteend en zijn bomen verwijderd. Hoe gaat de gemeente dit proces keren? Wij verwachten ook dat de gemeente het goede voorbeeld geeft.

“Het stationsgebied is een aanlokkelijke plek om te wonen...” Waar? Gaan de kantoren daar weg of wordt het nu nog overgebleven landelijk gebied bebouwd? Is dit realistisch met geluidsoverlast van treinen?

Al met al ambities voor Driebergen-Rijsenburg die voor de komende gemeenteraden een flinke uitdaging zullen vormen, zowel organisatorisch als financieel.

Leersum

Het ontbreekt aan een visie op welke wijze de Rijksstraatweg zichtbaar vergroend zal worden. Wij nemen aan dat de gevolgen van de valwind in ons dorp deel zullen gaan uitmaken van een brede discussie/invulling van hoe ons dorp er straks weer uitziet.

Ook in Leersum moet gekeken worden naar de mogelijkheden van wat hogere bouw, waarbij wij wel graag een maximum bouwhoogte benoemd zouden zien.

De visie dat er kleinschalig gebouwd kan worden op een aantal voormalige boerenerven, dat is buiten de Rode Contouren, vraagt verdere onderbouwing. Dit geldt niet allen voor de woningbouw maar ook voor de mogelijkheden van boeren en waar groencompensatie kan plaatsvinden.

Maarn en Maarsbergen

In de concept Toekomstvisie wordt gesproken over het station Maarn-Maarsbergen. Omdat het station momenteel in het centrum van Maarn staat, vragen wij ons af of dit bedoeld is als voorsorteren op de verplaatsing van het huidige station naar (of richting) Maarsbergen. De concept Toekomstvisie geeft hier geen duidelijkheid over. Wij hebben grote bedenkingen bij een mogelijke verplaatsing van het station omdat voor veel inwoners Maarn juist aantrekkelijk is door de aanwezigheid van het station (hetgeen in de Toekomstvisie ook wordt gesignaleerd). Ook vrezen wij dat verplaatsing van het station naar Maarsbergen een impuls is voor forse extra woningbouw in Maarsbergen die ten koste kan gaan van landschap en natuurwaarden (zoals bijvoorbeeld het kwelgebied van de Maarsbergse Meent ?). Deze vrees wordt ook gevoed door de suggestie van nieuwe woningen aan de rand van dit dorp.

Voorts vragen wij aandacht voor het behoud van het cultuurhistorische karakter van de beide dorpen, zoals bijvoorbeeld de Grote Bloemheuvel in het dorps hart van Maarsbergen en het Tuindorp in Maarn, maar ook de cultuurhistorische elementen in het buitengebied.

Ook hebben wij zorgen over de intensivering van de recreatie in het gebied ten noorden van Maarn (campings, Henschotermeer) en ook in de natuur ten zuiden van Maarn en Maarsbergen. Wij zien graag in de Toekomstvisie benoemd dat de recreatiedruk in deze gebieden niet toeneemt.

Overberg

Wij hopen, dat het overleg tussen inwoners en gemeente ook goed blijft in de discussie omtrent windmolens. Luisteren naar inwoners en hun belangen en zorgen is van essentieel belang voor dit kleine dorp.

Met genoegen zien wij dat er aandacht is voor veilige fietspaden, maar wij benadrukken dat de gehele infrastructuur veilig moet zijn en blijven.

Geachte heer/mevrouw, Met belangstelling las ik de nieuwe toekomstvisie voor de Utrechtste Heuvelrug. In zijn algemeenheid is deze toekomstvisie redelijk "open en algemeen" en kan het beleid nog vele kanten op. Zelf was ik aanwezig bij de online inspraak-avond voor Driebergen-Rijsenburg. Burgemeester Naafs was zeer tevreden over het aantal deelnemers, maar behalve de vele deelnemers van de gemeente zelf was de groep participerende burgers uit Driebergen klein. Ik wil het glas best half vol zien, maar dit was wel mijn realiteit. Ik denk dat het aankondigen van burgerparticipatie niet voldoende toereikend is in bijv. de Stichtste Courant. Huis aan huis kunnen folders worden verspreid waarin de gemeente vraagt om deelname van burgers aan gemeentelijke activiteiten. Waar ik me w.b. de toekomst zorgen om maak is de grote huizen in ons dorp met relatief weinig bewoners. Het lijkt mij een idee grote woningen die te koop komen deels om te bouwen tot een huis met appartementen waar bijv. meerdere mensen van verschillende leeftijden bij elkaar kunnen wonen. Dit ook vanwege de vergrijzing van ons dorp. Bewoners kunnen elkaar dan een beetje helpen/ondersteunen. Verder zou er een stop van het bouwen van grote villa's op vrijgekomen stukken grond kunnen worden ingezet. Grote huizen zijn er genoeg en wanneer er op een dergelijke plek kleinere huizen of appartementen worden gebouwd is er plaats voor meer inwoners en betaalbare woningen. Voor mij zijn de punten verkeer en recreatie op dit moment het belangrijkste. Ik woon dichtbij de Rijsenburgselaan en het aantal auto's, motoren en fietsers dat van deze weg gebruik maakt is de afgelopen jaren flink toegenomen. Toen ik las dat er een plan was van de Rijsenburgselaan een voorrangsweg te maken wist ik niet wat ik las. Gelukkig werd dit voorstel snel weer van tafel geveegd. Tijdens de inspraakavond waren er meer inwoners die het verkeersprobleem in ons dorp bespreekbaar wilden maken: Horstlaan, Nijendal, Arnhemsebovenweg en Hoofdstraat. 30 is het nieuwe 50 is een stelling naar mijn hart. In het dorp en ook daarbuiten moet het veilig zijn voor fietsers, wandelaars en andere verkeersdeelnemers.

Mijn ideeën: * Flitspalen voor snelheid én/of geluid van auto's, brommers en motoren * Contrôles van de politie. * Stimuleer het fietsen door de fietspaden te verbeteren, veiliger te maken en aan te laten sluiten op andere fietspaden. * Gratis parkeren van de fiets op het station als je langer dan één dag staat geparkeerd. Duurdere parkeerkosten voor de parkeergarage voor auto's. * Verbieden van grote groepen motoren/oldtimerclubs/fietsgroepen of vergunningen laten aanvragen. * Langbroekerdijk en Gooyerdijk in het weekend alleen gemotoriseerd bestemmingsverkeer * Auto's met veel lawaai laten betalen voor de herrie. Soms zit ik met visite in de tuin en moeten we 5 minuten stil zijn vanwege een opgevoerde motor, auto's met extra herrie of een motorclub. * De Rijsenburgselaan tot de Langbroekerdijk voorzien van hoge verkeersheuvels, bloembakken en flitspalen om het veilig te houden m.n. voor kinderen op de fiets die onderweg zijn naar school, manege of sportvereniging. * Op welke manier dan ook mensen stimuleren te gaan fietsen voor kleine afstanden. * Geen afbraak van de natuur voor wegen en/of woningbouw. De natuur zo laten als deze is. Dat maakt Driebergen zo'n fantastisch dorp. Het lijkt alsof ik alleen maar klachten heb, maar ik woon supergraag in Driebergen. Bovenstaande punten zijn w.b. mijn woon- en leefgenot van belang. Succes en graag spreek ik weer mee wanneer de mening van burgers wordt gevraagd. Hartelijke groet, ~~Anke Vissers~~

Reactie mevrouw ~~van der Vliet~~ op Toekomstvisie Gemeente Utrechtse Heuvelrug

Als eerste respect voor het werk dat is verzet om deze visie tot stand te brengen! Veel meningen bij elkaar gebracht en daarin keuzes gemaakt.

Mijn algemene oordeel over de toekomstvisie is dat de keuzes krachtiger verwoord kunnen worden. De inwoners van de GUH geven 3 kernwaarden: De groene omgeving, Duurzaamheid en Zorg voor elkaar. Dat lijkt mij het uitgangspunt voor de toekomst en daarom verwacht ik een krachtige omschrijving of de GUH de komende jaren gaat werken aan de versterking van deze waarden (of niet). Klimaatverandering is de grootste uitdaging waar de wereld, Nederland en dus ook GUH mee te maken krijgen. Ik zou verwachten dat er een krachtig statement wordt gemaakt dat het tegengaan van de klimaatverandering ook op de lokale schaal van een gemeente de grootste uitdaging is. Daarna volgen keuzes zoals vergroten biodiversiteit, terugdringen landbouwoppervlakte en verduurzaming van de landbouw, terugdringen van verkeer, vergroten van bos- en natuurgebied, vergroenen van de leefomgeving daar logisch uit voort.

Het valt mij op dat bij het benoemen van belangrijke thema's, klimaatverandering en verduurzaming vaak als laatste wordt genoemd. Past dat bij een moderne gemeente zoals GUH zichzelf omschrijft? Nee, een moderne gemeente gaat mee met de tijd en weet dat Klimaatverandering het belangrijkste thema is om de wereld leefbaar te houden voor toekomstige generaties. Niet afwachten wat de rijks- en provinciale overheid doet, maar zelf ook de 'handen uit de mouwen steken'. Van burgers wordt het vergroenen van tuinen als langere tijd gevraagd; welk voorbeeld stelt de gemeente zelf? Dat toekomstplaatje zou nog sterker aangezet kunnen worden in de Toekomstvisie. Opvallend is verder dat het vergroten van de biodiversiteit in algemene zin aandacht krijgt maar bij de uitwerking van de dorpen alleen terugkomt bij de kern Maarn. Deze keuze begrijp ik niet en het lijkt mij voor alle kernen in gelijke mate van belang.

Verduurzaming:

Dit is/wordt de grootste uitdaging voor overheid en burgers. Waarom als laatste genoemd? Daar zou de deze paragraaf mee moeten starten. Bij verduurzaming staat dat mensen veel zelf kunnen doen. Twee opmerkingen daarover: 1. ik mis de voortrekkersrol die de gemeente hierin kan/moet spelen 2. bij de voorbeelden die genoemd worden wat mensen zelf kunnen doen, mis ik het verminderen van de vleesconsumptie. Uitgerekend is dat het verminderen van de vleesconsumptie een enorme positieve invloed heeft op klimaatverandering. De GUH maakt hiermee de keuze om feiten te verzwijgen net zoals de Ministeries van Economische Zaken en Landbouw deden in de Klimaatcampagne in 2019 zoals onlangs in het nieuws is gekomen. Past dat bij een moderne gemeente zoals de GUH zegt te zijn?

Vitale dorpen:

Tijdens de bespreking van de concept-Toekomstvisie lichtte wethouder Rob Jorg toe dat woningbouwlocaties 'in eerste instantie' gezocht worden binnen de rode contouren. Dit om de natuur te beschermen. Echter uit de toelichting bleek dat bouwen buiten de rode contouren (wat dus ten koste gaat van groenvoorzieningen en natuur) niet uit te sluiten is. Ik zou een krachtig verbod in de Toekomstvisie willen wat past bij tegengaan van Klimaatverandering, een omgeving met kwaliteit, een groene en gezonde leefomgeving. Opvallend is dat het terugdringen van landbouwbedrijven niet genoemd wordt als mogelijkheid om te vergroenen en om woningbouwlocaties te verwerven.

Het terugdringen van landbouw is een inmiddels veel gehoorde oplossing voor de klimaatproblematiek. Dit past ook in de visie van de GUH.

Het valt mij op dat in het hoofdstuk Toekomstgerichte gemeente/klimaatbestendige omgeving vooral de eigen tuinen worden genoemd als manier om te ontstenen. De gemeente zou heel actief kunnen nagaan welke mogelijkheden er zijn om te ontstenen in de openbare ruimte. Een van de voorbeelden is om de diverse parkeerterreinen te voorzien van halfopen stenen waardoor regenwater sneller de bodem bereikt en niet afgevoerd hoeft te worden via de riolering. Dit past ook in het verder uitwerken van het (prachtige) watersysteem dat inmiddels in Amerongen is aangelegd. Wat verstaat GUH onder: "in de openbare ruimte zorgen we voor voldoende groen"? Kan daarvan gemaakt worden "meer biodiverse groenvoorzieningen"?

Op pagina 12 worden feiten en cijfers genoemd. Ik mis hier de toekomstvisie op de feiten en cijfers. Streeft de GUH naar andere aantallen inwoners? Meer of minder areaal bos- en natuurgebied? Meer of minder arbeidsplaatsen? En ik mis in dit overzicht het percentage van het grondgebied dat in beslag genomen wordt door (intensieve) landbouwbedrijven

Aan: Gemeente Utrechtse Heuvelrug

Postbus 200

3940 AE DOORN

Van: Landgoederen Het Kombos en Het Blauwe Huis te Maarsbergen

~~Utrechtse Heuvelrug, Afdeling Stijl en~~

~~Wandelingen en~~

~~2067 WILDE MAARSBERGEN~~

Datum: 20 september 2021

Betreft: zienswijze concept-Toekomstvisie gemeente Utrechtse Heuvelrug

Hierbij ontvangt u de zienswijze van de landgoederen Het Kombos en Het Blauwe Huis te Maarsbergen op de concept-Toekomstvisie van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Op 2 december 2020 hebben wij een inspraaknotitie naar de gemeente gezonden met betrekking tot de toevoorzittende peilnota en verzocht deze zaken ook op te nemen in de Toekomstvisie. Alle zaken die door ons in deze inspraaknotitie zijn verwoord, blijven overeind staan en wij verzoeken u om de door ons naar voren gebrachte zaken te verwerken in de Toekomstvisie voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug.

Belangrijke zaken die wij op meerdere momenten bij de gemeente kenbaar hebben gemaakt, onder andere door middel van genoemde inspraaknotitie, zien wij namelijk nog niet of onvoldoende terug in de concept-Toekomstvisie.

Concreet verzoeken wij u de volgende zaken in de Toekomstvisie op te nemen:

- Aangeven dat aan de landgoederen Het Kombos en Het Blauwe Huis de Natuurschoonwetstatus is toegekend. De landgoederen gaan over de al dan niet openstelling, waardoor de gemeente er niet zonder meer vanuit mag gaan dat er op deze landgoederen gewandeld kan worden. Beide landgoederen hebben de functie van rustgebied voor de fauna en kunnen daarom slechts beperkt wandelaars ontvangen.

- Zichtbaar maken dat beide landgoederen onderdeel zijn van de buitenplaatsbiotoop Maarsbergse flank en dat een deel van landgoed Het Kombos behoort tot het rijksmonument 'historische buitenplaats Maarsbergen'.

- In de nabijheid van en/of op beide landgoederen dient de overheid geen windmolens of zonne-energievelden toe te staan, ook niet langs de A12. Beide landgoederen leveren een positieve bijdrage aan klimaat en milieu (o.a. netto-opslag van CO₂, afvang fijnstof, infiltratie van regenwater). Windmolens of zonne-energievelden dienen gerealiseerd te worden nabij intensieve, rode locaties (o.a. bedrijventerreinen) die meer energie vragen dan leveren volgens het principe: 'de vervuiler betaalt'.

- De gemeente dient de natuurcorridor tussen de ecoducten Mollebos, N227 en N226 en Rumelaer vergaande bescherming te bieden. Het gaat daarbij om de volgende gebieden: Stameren, Huis te Maarn, Maarsbergen, Hof ter Heide, Kombos, Valkenheide, Altena en Leersumse veld. Het is wenselijk dat dit gebied wordt aangewezen tot rustgebied voor de fauna en tot stiltegebied voor

mens en fauna. Rode en infrastructurele ontwikkelingen in deze corridor alsmede verstoring door geluid, licht, horizonvervuiling en uitstoot van vervuilende stoffen, moeten voorkomen worden. Tevens dient de depositie van stikstofverbindingen als ammoniak, vergaand teruggedrongen te worden.

- Bescherming van de Valkenengse kil en Maarsbergse Meent tegen bebouwing en verdroging, en aanwijzing van de Maarsbergse Meent als buffergebied voor de hoger gelegen natuur van de landgoederen ten zuiden van de A12. Verplaatsing van station Maarn naar Maarsbergen is absoluut ongewenst omdat dit tot een grote aantasting van het landelijk gebied bij Maarsbergen leidt en leidt tot aanzuiging van gemotoriseerd verkeer, zowel aan de noordkant als aan de zuidkant van Maarsbergen. Het landelijk gebied dat als een ring rond Maarsbergen ligt, dient behouden te blijven. Dat geldt niet alleen voor de bovengenoemde gebieden in de natuurcorridor Inspraak concept Toekomstvisie 273 / 283 tussen de ecoducten, maar ook voor het prachtige landelijk gebied Rumelaer, de Maarsbergse Meent tussen de Heijgraaf en de Grift, de lage weidegronden ten noorden van de Grift, Anderstein en 't Stort. Verwezen wordt daarbij ook naar het rapport 'de cirkel weer rond' van het Sterrrenteam Kombos dat als onderdeel van het Nationaal park Utrechtse Heuvelrug is vastgesteld en naar het convenant met de KAMM-landgoederen (KAMM is een afkorting die staat voor de landgoederen Kombos, Anderstein, Maarsbergen en Huis te Maarn).

- De gemeente dient er bij de provincie op aan te sturen dat de maximum snelheid op de N226 tussen de A12 en Leersum van 80 naar 60 km/uur wordt verlaagd. Dit is noodzakelijk om de geluidsoverlast van dit wegvak te verminderen en de veiligheid te vergroten voor gemotoriseerd verkeer, kruisende fietsers en overstekend wild. Ook de veiligheid van de kruising N226 en Maarnse grindweg dient vergroot te worden. - Toezicht en handhaving in het buitengebied van de gemeente is van belang om de kwaliteiten van dit buitengebied te behouden. We zouden graag opgenomen zien dat de gemeente zich inzet voor toereikend toezicht in het buitengebied en dat de gemeente actief handhaaft op ontwikkelingen die niet conform de beleidskaders van de gemeente plaatsvinden.

- Voor het eigendom van gronden rond de Grift zouden wij graag in de zienswijze opgenomen zien dat de historische singels met knotwilgen en knotelzen worden beschermd en dat de gemeente mee werkt aan het vergroten van biodiversiteit en kwaliteit van het landschap onder andere door de aanleg van natuurvriendelijke oevers bij De Grift en maatregelen die leiden tot een hoge waterkwaliteit (aanwijzing tot natuurwater). Uitbreiding van intensieve landbouw moet niet worden toegestaan. Actieve handhaving van de gemeente op illegale bedrijfsactiviteiten en bewoning is in dit gebied extra relevant. Dat geldt ook voor onttrekking van grondwater door bedrijven en particulieren: de gemeente dient hiervoor geen vergunningen af te geven en hier effectief op te handhaven. Ook voor de Heijgraaf ten noorden van Maarsbergen is het gewenst dat de gemeente maatregelen treft die voorkomen dat er water wordt geloosd op de Heijgraaf (niet van bedrijven, infrastructuur en woningbouwlocaties). De gemeente wordt verzocht om maatregelen te nemen voor de zijtakken van de Heijgraaf opdat er geen vervuild water op de Heijgraaf wordt aangevoerd en opdat water te snel uit het gebied wordt afgevoerd. Het is voor de natuur van groot belang dat het kwelwater van de Valkenengse kil en de Maarsbergse Meent zo lang mogelijk in deze gebieden wordt vastgehouden. De onttrekking van grondwater uit en nabij de Utrechtse Heuvelrug dient teruggedrongen te worden om verdere verdroging van het gebied rond Maarsbergen te voorkomen.